

AS LHV Pank
Konsolideeritud aastaaruanne 2018

Konsolideeritud aastaaruanne**01.01.2018 – 31.12.2018**

Äriniimi	AS LHV Pank
Äriregistri number	10539549
Juriidiline aadress	Tartu mnt. 2, 10145 Tallinn
Telefon	(372) 6800400
Faks	(372) 6800410
E-mail	lhv@lhv.ee
Põhitegevusalad	Pangandus Väärtpaberite maaklerlus Finantsalane nõustamine Kapitalirent ja muu laenuandmine
Juhatus	Erki Kilu (esimees) Andres Kitter Indrek Nuume Jüri Heero Meelis Paakspuu Martti Singi Kadri Kiisel
Nõukogu	Madis Toomsalu Rain Lõhmus Andres Viisemann Tiina Möis Raivo Hein Heldur Meerits
Audiitor	
Audiitori äriniimi	AS PricewaterhouseCoopers
Audiitori äriregistri number	10142876
Audiitori juriidiline aadress	Pärnu mnt.15, 10141 Tallinn, Eesti

Sisukord

Tegevusaruanne	4
Finantstulemused	6
Juhtimine ja tasustamispõhimõtted	9
Ärikeskkond	11
KONSOLIDEERITUD RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE	14
Konsolideeritud kasumiaruanne ja muu koondkasumiaruanne	14
Konsolideeritud finantsseisundi aruanne	15
Konsolideeritud rahavoogude aruanne	16
Konsolideeritud omakapitali muutuste aruanne	17
Konsolideeritud raamatupidamisaruannete lisad	18
LISA 1 Üldine informatsioon	18
LISA 2 Kokkuvõtte olulistest arvestuspõhimõtetest	18
LISA 3 Riskide juhtimine	36
LISA 4 Olulised juhtkonnapiisused otsused ja hinnangud	83
LISA 5 Neto intressitulu	84
LISA 6 Neto komisjoni- ja teenustasutulu	84
LISA 7 Tegevuskulud	85
LISA 8 Nõuded keskpangale, krediitdialustele ja investeerimisühingutele	85
LISA 9a Müügijootel finantsvarad	86
LISA 9b Omakapitali- ja võlainstrumentid õiglases väärtuses muutusega muus koondkasumis	86
LISA 10 Finantsvarad ja -kohustused õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande	87
LISA 11 Laenud ja nõuded klientidele	87
LISA 12 Muud nõuded klientidele	89
LISA 13 Muud varad	89
LISA 14 Materiaalne ja immateriaalne põhivara	90
LISA 15 Klientide hoiused ja saadud laenud	90
LISA 16 Võlad hankijatele ja muud kohustused	91
LISA 17 Kasutusrent	91
LISA 18 Allutatud kohustused	91
LISA 19 Omakapital aktsiaseltsis	92
LISA 20 Varahaldusteenusega seotud klientide hallatavad varad	93
LISA 21 Tingimuslikud varad ja kohustused	94
LISA 22 Tehingud seotud osapooltega	95
LISA 23 Tütarettevõtte	96
LISA 24 Emaettevõtte eraldiseisvad põhjaruanded	98
Juhatuse allkirjad konsolideeritud aastaaruandele	102
Sõltumatu vandeaudiitori aruanne	103
Kasumi jaotamise ettepanek	110
Nõukogu allkirjad aastaaruandele	111
Tulude jaotus vastavalt EMTA klassifikaatoritele	112

Tegevusaruanne

LHV missioon on aidata luua Eesti kapitali. LHV visioon on Eesti, kus inimesed ja ettevõtted julgevad suurelt mõelda, ette võtta ja tulevikku investeerida. LHV väärtused on lihtsus, toetus, tulemuslikkus.

LHV Pank (edaspidi Pank) on suurim kodumaine pank. Pank keskendub ettevõtliku meelelaadiga aktiivsetele ja iseseisvatele klientidele. Eraklientidele pakub pank peamiselt raha hoidmise ja kasvatamise teenuseid. Äriklientidele pakub pank paindlikku ja sobivat finantseerimist ning igapäevaste rahaasjade korraldamist. Panga tooted ja teenused on lihtsad, läbipaistvad ning asjakohased. Kliendisuhetus käib peamiselt läbi kaasaegsete elektrooniliste suhtluskanalite. Kokkuhoitud kulud jõuavad panga klientideni läbi igapäevaste teenuste taskukohaste hindade.

Panga esindused asuvad Tallinnas, Tartus ja Londonis. Pangas töötab üle 350 inimese ja panga teenuseid kasutab üle 160 000 klienti. Pank konsolideerib 65% tütarettevõtet AS LHV Finance, mis tegeleb tarbimisfinantseerimisega (edaspidi Grupp).

Äritegevus

2018. aastal kasvas panga uute klientide arv kiiremini kui eelmisel aastal. Aastaga kasvas panga klientide arv 28 000 võrra ja kliendibaas jõudis 160 000 kliendini. Klientide aktiivsuses saavutati uued rekordtasemed. Pank osales jaepakkumise kaaskorraldajana Tallinna Sadama aktsiate esmasel avalikul pakkumisel, kus pooled Tallinna Sadama märkijatest tulid LHV Pangast.

Panga hoiuste maht kahanes aastaga 7%, ulatudes aasta lõpuks 1 448 miljoni euroni. Tavaklientide hoiused kasvasid aastaga 33% 1 250 mln euroni ja finantsvahendajate hoiused kahanesid 68% 194 mln euroni. Aasta keskel sõlmiti koostööleping hoiuste kaasamise platvormiga Raisin, mille eesmärgiks on vajadusel kaasata pikemaajalisi hoiuseid väljaspool Eestit. Aasta lõpus sõlmis pank laenulepingu Nordic Investment Bank-iga eesmärgiga laiendada MREL'i aluseks olevate kõlblike kohustuste hulka.

Panga laenude maht kasvas aastaga 28%, jõudes 919 miljoni euroni. Ettevõtete laenud kasvasid aastaga 30% 651 miljoni euroni ja jaelaenud 44% 268 miljoni euroni. Jaelaenudest moodustasid jätkuvalt suurima osa kodulaenud, millele järgnesid liising, eralaenud, väikelaenud ja järelmaks.

Aasta kasumiks enne tulumaksu kujunes 20,9 mln eurot. Kasumit mõjutasid positiivselt suuremad teenustasutulud institutsionaalse panganduse tehingute realiseerumisest ja negatiivselt ühe suurema kliendi spetsiifiline ettevõtete laenu allahindlus. Aasta algusest võeti täies mahus kasutusele uued krediitkajumi põhimõtted vastavalt IFRS 9-le, kuid need mõjutasid panga laenude allahindlusi vähesel määral. Alates aprillist rakendus pangale avansiline tulumaks, mis kantakse otse kuludesse. Aasta puhaskasumiks kujunes 18,4 mln eurot.

Finantsinspeksioon esitas iga-aastase järelevalvelise hinnangu ja täiendava omavahendite nõude kapitali adekvaatsuse arvutuses. Võrreldes eelmise aastaga muutusid nii täiendava omavahendite nõude koosseis kui ka nõuete suurused. Võttes arvesse, et alates 01.01.2019 hakkab pangale kehtima suurem süsteemselt olulisuse puhver, otsustas panga nõukogu kehtestada minimaalseks koguomavahendite suhtarvuks 15,50%. Aasta alguses suurendati panga aktsiakapitali 10 mln euro võrra ja aasta lõpus emiteeris pank AS-ile LHV Group uusi allutatud võlakirju summas 10 mln eurot eesmärgiga tugevdada panga kapitalibaasi ärimahtude kasvatamiseks.

Moody's kinnitas pangale investeerimisjärgu tasemel krediitdireitingu stabiilse väljavaatega Baa1. Tegemist oli esimese korraga, kui pank sai rahvusvaheliselt reitinguagentuurilt krediitdireitingu. Reitingu määramisel võttis Moody's arvesse panga tugevat kapitaliseeritust ja kasumlikkust, mis tasakaalustab panga agressiivset kasvu ja võrdlemisi hiljuti väljastatud laenuportfelli. Krediitdireitingu olemasolu aitab kaasa äri tegemisele rahvusvaheliselt hõlbustades korrespondentsuhete loomist teiste pankadega, võimaldades koostööd rahvusvaheliste institutsioonidega finantseerimislahenduste või garantiide pakkumiseks klientidele ning laiendades kaubanduse finantseerimise võimalusi.

Kvartali lõpus sõlmisid pank ja AS Versobank (likvideerimisel) lepingu, mille kohaselt omandab pank ligikaudu 18,4 miljoni euro eest Versobank AS-i laenuportfelli. Hinna täpne summa määratakse kindlaks seisuga 01.01.2019 üleval olevatele tasumata nõuetele tuginedes. Hind sõltub due diligence protsessi tulemusest. Hind tasutakse ühes osas tehingu lõpuleviimisel. Laenuportfell omandatakse laenuportfelli ettevõttena, mis koosneb laenu- ja tagatislepingutest ning portfelliga seotud kahest töötajast. Laenuportfelli tulenevad nõuded Eesti ettevõtetest klientide vastu on summas ligikaudu 17 miljonit eurot ja Eesti residentidest eraklientide vastu summas ligikaudu 3

miljonit eurot. Sõlmitud lepingu kohaselt viiakse omandamistehing lõpule eelduslikult 15.02.2019, kusjuures tehingu lõpuleviimise eeltingimuseks on laenuportfelli auditi rahuldavad tulemused panga jaoks.

Auditori poolt on Gruppi kuuluvatele ettevõtetele 2018. aasta jooksul osutatud lepingujärgseid teenuseid, sealhulgas gruppi kuuluvate ettevõtete majandusaasta aruannete auditid ja Panga kvartaalsete vahearuanete osas kasumi ülevaatused, tõlketeenused ja maksunõustamise teenused ning muud kindlustandvad teenused, mille läbiviimise kohustus tuleneb vastavalt krediidiasutuste seadusest ning väärtipaberituru seadusest.

Kõik osutatavad teenused olid auditikomitee poolt eelnevalt heaks kiidetud ja need on Euroopa Liidu määruse kohased lubatud auditivälised teenused.

Arendustegevus

Olulisematest uutest toodetest alustati aasta esimeses pooles faktooringu pakkumisega ja teises pooles noortepanga pakkumisega, mis koosneb ostukindlustusega deebetkaardist koos soodustustega erinevate partnerite juures, riikliku tagatisega õppelaenust ja mikroinvesteeringutest.

Aasta lõpus liituti EBA Clearing Instant Payments-i reaalajas toimivate euromaksete süsteemiga. Kasutusele võeti ümberkirjutatud maksete süsteem ja reaalajas laekuvad euromaksed. Reaalajas väljuvad euromaksed võetakse kasutusele järgmise aasta alguses.

Väiksematest uuendustest toodi turule väikemakse, võimalus võtta pangakaardiga kauplustes koos ostuga välja sularaha, e-tuvastus täisealisele eraisikule pangakonto avamiseks internetipangas ID-kaardi, Mobii-ID või Smart-ID-ga, LHV autokindlustus koostöös Compensaga, mis koosneb LHV liikluskindlustusest, LHV kaskokindlustusest ja LHV superkaskokindlustusest, ning Balti aktsiate ostu-müügitehingud mobiilipangas.

Organisatsioon

Panga organisatsiooniline struktuur jaotus kolmeks suuremaks ärivaldkonnaks: jaepangandus, ettevõtete pangandus ja finantsvahendajad, ning kolmeks suuremaks tugivaldkonnaks: infotehnoloogia, finantsjuhtimine ja tugiteenused ning riskijuhtimine. Pangaülesteks tegevusteks olid personalijuhtimine ning turundus- ja kommunikatsioon.

Aasta keskel täienes panga juhatuse ühe liikme võrra, kes asus juhtima jaepanganduse valdkonda. Jaepanganduse valdkonna

senine juht asus juhtima finantsvahendajate valdkonda ja Ühendkuningriigi filiaali. Sellest tulenevalt uuendati panga organisatsioonilist struktuuri, eelkõige jaepanganduse ja finantsvahendajate valdkondades.

Aasta jooksul loodi neli suuremat tootejuhtimise valdkonda: kliendid ja kanalid, investeerimine, finantseerimine ja makseteenused. Tootejuhtimise valdkondade loomise eesmärgiks oli võtta kokku sarnaste toodete juhtimine juba varem kui alles juhatuse tasandil ning parandada tootejuhtimise ja arenduse omavahelist koostööd konkreetsetes tooterühmades.

28. jaanuaril 2018 tegi Ühendkuningriigi Finantsjärelevalve positiivse otsuse panga filiaali asutamiseks Ühendkuningriigis. 19. märtsil toimus panga filiaali pidulik avamine Londonis. Veebruaris 2019 andis Finantsinspeksioon AS-le LHV Pank, kui kolmandale riigile, loa luua filiaal Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigis. LHV Pank taotleb ka Ühendkuningriigi finantsjärelevalve inspeksioonilt luba jätkata oma filiaali tegevust kolmandast riigi finantseerimisasutusena.

Seoses Ühendkuningriigi lahkumisega Euroopa Liidust alustati aasta keskel panga Ühendkuningriigi filiaali kui kolmandast riigist pärit panga filiaali registreerimise protsessiga nii Eesti kui ka Ühendkuningriigi järelevalve juures.

Aastaga kasvas panga töötajate arv 57 inimese võrra 377 inimeseni (sh passiivsed ja osalise koormusega), sealhulgas LHV Finance-i 35 inimest. Täistööaja arvestuse alusel oli aktiivsete töötajate arv kokku 345 inimest, võrrelduna 288 inimesega 2017. aasta lõpus.

Aasta jooksul sai pank mitme olulise tunnustuse osaliseks. Aasta alguses leidis rahvusvahelist tunnustamist panga privaatpanganduse teenus, kui Euromoney valis LHV Panga parimat privaatpanganduse teenust pakkuvaks pangaks Eestis. Aasta keskel valis Euromoney LHV Panga parimaks pangaks Eestis.

Sponsorlus

Pank võtab sotsiaalset vastutust tõsiselt. Oma võimaluste piires toetab pank ettevõtmisi ja algatusi, mis aitavad kaasa Eesti ühiskonna arengule. Sponsorlusprojektide puhul eelistab pank pikaajalist ja sisulist koostööd. Pank on valmis panustama uuenduslike ja Eesti elu paremaks muutvate mõtete teostamisse.

Panga pikaajalisteks partneriteks on Eesti Jalgpalli Liit, Eesti Optimist Klassi Liit, Gaselliliikumine, Eesti Aasta Ettevõtja konkurss, Eesti Muusika Päevad ja Enn Soosaare sihtasutus.

Finantstulemused

LHV Pank 2018. aasta puhaskasum ulatus 18,4 miljoni euroni, mida on 19% rohkem kui eelneval aastal (2017: 15,5 miljoni eurot). Seejuures kasvasid neto intressitulud 25% ning neto komisjoni- ja teenustasutulud 44%. Finantstulud olid 32% võrra väiksemad kui eelneval aastal.

Neto intressitulu suur kasv tuleneb laenude ja tavaklientide hoiuste mahu kasvust.

Teenustasutuludest annavad jätkuvalt suurima panuse tulud väärtpaberivahendusest. Kasvutrendi näitavad ka tulud kaartidelt ja arveldustelt.

Tegevuskulud kasvasid aastaga 26%, mis on ootuspärane praeguses kiires kasvufaasis ning äritegevuse arendamise valguses.

Laenudest tulenevad kahjud olid 36% võrra suuremad, kui eelneval aastal.

Panga laenuportfellide bilansiline kogumaht ulatus detsembri lõpuks 919 miljoni euroni (31.12.2017: 719 miljoni eurot). Portfellide maht kasvas aastaga 28%. Laenuportfelliga suurima osa moodustavad laenud ettevõtetele, mis kasvasid aastaga 30% 651 miljoni euroni (31.12.2017: 505 miljoni eurot). Erasikutele antud laenude portfelli kasvas aastaga 44% 268 miljoni euroni (31.12.2017: 141 miljoni eurot).

Panga hoiuste maht langes aastaga 7% ning oli aasta lõpuks 1 448 miljoni eurot (31.12.2017: 1 551 miljoni eurot).

Tulenevalt üldistest madalatest intressimääradest on toimunud muutus hoiuste struktuuris. Nõudmiseni hoiuste osakaal on püsinud samal tasemel, moodustades detsembri lõpu seisuga 92% koguhoiustest (31.12.2017: 91%).

Likviidsus ja kapitaliseeritus

Vastavalt Pangajärelevalve Komitee nõuetele arvatud finantsvõimenduse määr oli seisuga 31.12.2018 6,56% (31.12.2017: 4,99%). Finantsvõimenduse määr on panga

Panga likviidsuse kattekordaja (LCR), mida arvutatakse vastavalt Basel Komitee määratlusele, oli detsembri lõpu seisuga 144% (31.12.2017: 121%). Pank loeb likviidsuspuhvrite hulka raha ja võlakirjaportfelle, mis moodustasid bilansimahust 44% (31.12.2017: 58%). Panga laenude ja hoiuste suhe 2017. aasta lõpus oli 63% (31.12.2017: 46%).

Aasta jooksul on võlakirjaportfell vähenenud 22%, mis on põhjustatud endiselt madalatest intressimääradest, mis ei õigusta likviidsuspuhvri hoidmist võlakirjades ning seepärast hoitakse likviidsust pigem Euroopa Keskpangas.

LHV Pank sõlmis Nordic Investment Bank-iga (NIB) tagamata 10-aastase laenulepingu summas 20,0 miljoni eurot, et suurendada väikese ja keskmise suurusega ettevõtete laenuvõimalusi. 31.12.2018 seisuga oli pank laenusummast kasutusele võtnud 10 miljoni eurot.

Panga emaettevõtte AS-i LHV Group aktsiate emissiooni tulemusena suurendati panga aktsiakapitali 10 miljoni euro võrra.

Panga omavahendite tase seisuga 31.12.2018 oli 118,6 miljoni eurot (31.12.2017: 110,4 miljoni eurot). Pank on raporteerimisperioodi lõpus hästi kapitaliseeritud, kapitali adekvaatsuse tase oli 17,71% (31.12.2017: 16,8%).

Kapitali adekvaatsuse arutamisel on kaasatud AS LHV Pank ja tema tütarettevõtte AS LHV Finance. Grupp kasutab krediidi- ja tururiski kapitalinõuete arutamiseks standardmeetodit ning operatsiooniriski kapitalinõuete arutamiseks baasmeetodit. Pank on aruandeaastal ning võrreldaval perioodil täitnud kõiki kapitalinõudeid.

Igal aastal viiakse läbi sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsess (ICAAP), mille eesmärk on tuvastada võimalik kapitalivajadus lisaks regulatiivsetele kapitalinõuetele.

esimese taseme omavahendite ja panga kogu riskipositsiooni (sh riskipositsioon varadelt ja bilansivälistelt kohustustelt) jagatis. Aasta lõpu finantsvõimendus määr on viimase kvartali kuude aritmeetiline keskmine.

Kasumiaruanne, miljonites eurodes	2018	2017	muutus
Neto intressitulu	39,02	31,13	25%
Neto komisjoni- ja teenustasutulu	11,10	7,70	44%
Muud finantstulud	0,47	0,69	-32%
Neto tegevustulud kokku	50,59	39,52	28%
Muud tulud	0,95	0,01	94%
Tegevuskulud	-25,74	-20,42	26%
Tulumaksukulu	-2,51	0,0	-
Laenukahjumid	-4,88	-3,58	36%
Netotulud	18,41	15,53	19%

Ärimahud, miljonites eurodes	31.12.2018	31.12.2017	muutus
Laenuportfell	918,8	719,4	28%
Võlakirjaportfell	39,0	50,0	-22%
Hoiused	1 448,0	1 551,0	-7%
Omakapital	125,6	99,5	26%
Pangas varasid hoidvate klientide arv	161 357	133 655	21%

Suhtarvud, miljonites eurodes	2018	2017	muutus
Puhaskasum	18,4	15,5	19%
Emaettevõtte omanike kasumiosa	16,6	13,9	19%
Keskmine omakapital	112,6	89,8	25%
Omakapitali tootlus (ROE) % *	14,8	16,0	-1.2
Varad, keskmine	1 693	1 320	28%
Varade tootlus (ROA) %	1,1	1,1	0.0
Neto intressitulu	39,0	31,1	25%
Intressiriskile avatud varad, keskmine	1 688	1 314	28%
Neto intressimarginaal (NIM) %	2,31	2,37	-0.06
Hinnavahe (SPREAD) %	2,29	2,33	-0.04
Kulude ja tulude suhe %	51%	52%	-1%

* Omakapitali tootluse suhtarv baseerub AS LHV Pank omanikele omistatud kasumil ja omakapitalil ning ei sisalda mittekontrollivat osalust.

Suhtarvude selgitused

keskmine omakapital (emaettevõtte omanikele kuuluv) = (aruandeperioodi lõpu omakapital + eelmise perioodi lõpu omakapital) / 2

omakapitali tootlus (ROE) = puhaskasum (emaettevõtte omanike osa) / keskmine omakapital (emaettevõtte omanikele kuuluv) *100

varad, keskmine = (aruandeperioodi lõpu varad + eelmise aasta lõpu varad) / 2

varade tootlus (ROA) = puhaskasum / varad, keskmine * 100

neto intressimarginaal (NIM) = neto intressitulu / intressitootvad varad, keskmine * 100

hinnavahe (SPREAD) = intressiriskile avatud varade intressitootlus – võõrkapitali hind

kulude ja tulude suhe = tegevuskulud kokku / netotulud kokku * 100

Riskijuhtimine

Riskijuhtimise eesmärgiks on identifitseerida, hinnata, jälgida ja kontrollida kõiki Grupi tegevusega seotud riske. Grupi riskide identifitseerimise, mõõtmise, raporteerimise ja kontrolli põhimõtted on kehtestatud nõukogu poolt ning igapäevaselt korraldab riskide juhtimist Riskijuhtimise üksus. Riskide juhtimise eesmärgiks on identifitseerida, hinnata, jälgida ja juhtida kõiki Grupi tegevusega seotud riske, kindlustamaks Grupi usaldusväärsuse, stabiilsuse ja kasumlikkuse. Riskide juhtimine baseerub Grupis kolmel kaitseliinil. Esimene kaitseliin ehk äriüksused on vastutavad riskide võtmise ning juhtimise eest.

Teine kaitseliin – kuhu kuulub riskijuhtimise üksus – on vastutav riskijuhtimise raamistiku väljatöötamise ning ülalhoiu eest. Kolmas kaitseliin ehk siseaudit teostab sõltumatut kontrolli kogu Grupi protsesside, äritegevuse ning kontrollifunktsioonide üle. Riskijuhtimise protsessid ja eeskirjad vaadatakse regulaarselt vähemalt kord aastas üle ja uuendatakse vastavalt vajadusele.

Detailne ülevaade Grupi poolt võetud riskidest on esitatud aastaaruande lisa 3.

	31.12.2018*	31.12.2018	31.12.2017
Kapitalibaas (tuhandetes eurodes)			
Sissemakstud aktsiakapital	69 500	69 500	59 500
Kasumi arvel moodustatud reservid	2 269	2 269	1 528
Eelmiste aastate jaotamata kasum/kahjum	31 442	31 442	19 891
Immateriaalne põhivara (miinusega)	-1 286	-1 286	-951
Aruandeperioodi kasum	16 642	16 642	13 909
Dividendi pakkumus (koos tulumaksuga)	-5 125	0	0
Esimese taseme omavahendid kokku	113 442	118 567	93 877
Allutatud kohustused	30 000	30 000	20 000
Teise taseme omavahendid kokku	30 000	30 000	20 000
Neto-omavahendid kapitali adekvaatsuse arvutamiseks	143 442	148 567	113 877
Kapitalinõuded			
Keskvalitsused ja keskpangas standardmeetodil	939	939	945
Krediitdiasutused ja investeerimisühingud standardmeetodil	5 213	5 213	5 886
Äriühingud standardmeetodil	579 886	579 886	465 202
Jaenõuded standardmeetodil	133 053	133 053	107 197
Avalik sektor standardmeetodil	124	124	185
Eluasemekinnisvara standardmeetodil	39 903	39 903	20 039
Viivises nõuded standardmeetodil	10 381	10 381	20 915
Muud varad standardmeetodil	9 065	9 065	10 169
Krediidiriski ja vastaspoole krediidiriski kapitalinõuded kokku	778 555	778 555	630 539
Valuutariski kapitalinõue	305	305	409
Intrassipositsiooniriski kapitalinõue	32	32	412
Aktsiapositsiooniriski kapitalinõue	704	704	585
Krediidiväärtuse korrigeerimise riski kapitalinõue	41	41	15
Operatsiooniriski kapitalinõuded baasmeetodil	59 434	59 434	47 754
Kokku kapitalinõuded adekvaatsuse arvutamiseks	839 071	839 071	679 714
Kapitali adekvaatsus (%)	17,10	17,71	16,75
Esimese taseme kapitali suhtarv (%)	13,52	14,13	13,81

*auditeeritud numbrid, mis sisaldavad dividendi pakkumust

Juhtimine ja tasustamispõhimõtted

LHV Pank on aktsiaselts, mille juhtimisorganiteks on aktsionäride üldkoosolek, nõukogu ja juhatus.

Üldkoosolek

Üldkoosolek on LHV Panga kõrgeim juhtimisorgan, kus aktsionärid teostavad oma õigusi.

Üldkoosoleku esmased ülesanded on põhikirja muutmine, aktsiakapitali suurendamine ja vähendamine, vahetusvõlakirjade väljalaskmise otsustamine, nõukogu liikmete valimine ja volituste pikendamine, nõukogu liikmete ennetähtaegne tagasikutsumine, majandusaasta aruande kinnitamine ja kasumi jaotamine, audiitori(te) arvu määramine, audiitori(te) nimetamine ja tagasikutsumine ning muude seadusega üldkoosoleku pädevusse antud küsimuste otsustamine.

Üldkoosoleku kutsub kokku juhatus. Korraline üldkoosolek, mille päevakorras on majandusaasta aruande kinnitamine, toimub vähemalt üks kord aastas.

LHV Panga ainuaktsionär on AS LHV Group. AS-is LHV Group olulist osalust omavad aktsionärid on Rain Lõhmus ja temaga seotud isikud 24,9% and ning Andres Viisemann ja temaga seotud isikud 9,8%.

Nõukogu

Nõukogu on LHV Panga juhtimisorgan, mis planeerib LHV Panga tegevust ja korraldab LHV Panga juhtimist ning teostab järelevalvet juhatuse tegevuse üle. Nõukogu määrab kindlaks ja vaatab korrapäraselt üle LHV Panga strateegia, üldise tegevuskava, riskijuhtimise põhimõtted ja aastaeelarve. Nõukogul on viis kuni seitse liiget. Nõukogu liikme volituste tähtaeg on viis aastat. Nõukogu liikmed valivad enda seast nõukogu esimehe, kes korraldab nõukogu tegevust.

LHV Panga nõukogu on kuuliikmeline. Nõukogusse kuuluvad Madis Toomsalu, Rain Lõhmus, Andres Viisemann, Tiina Mõis, Heldur Meerits ja Raivo Hein.

Juhatus

Juhatus on LHV Panga juhtimisorgan, mis esindab ja juhib LHV Panka. Juhatus koosneb kolmest kuni seitsmest liikmest. Juhatus liikme volituste tähtaeg on viis aastat, kui nõukogu ei otsusta teisiti. Juhatus esimees korraldab juhatuse tööd. Ettevõtet võib kõikide tehingute tegemisel esindada kaks juhatuse liiget koos.

LHV Panga juhatus on seitsmeliikmeline. Juhatusse kuuluvad Erki Kilu, Andres Kitter, Indrek Nuume, Jüri Heero, Meelis Paakspuu, Kadri Kiisel ja Martti Singi.

Komiteed

LHV Panga ainuaktsionäri, AS-i LHV Group nõukogu on moodustanud AS-i LHV Group tasandil kaks komiteed, mille ülesandeks on nõustada AS-i LHV Group nõukogu auditi ja töötasuga seotud küsimustes vastavalt allpool kirjeldatule kogu AS-i LHV Group konsolideerimisgruppi kuuluvate ettevõtete osas.

Auditikomitee

Auditikomitee on eelkõige AS-i LHV Group nõukogule nõuandev organ raamatupidamise, audiitorkontrolli, riskijuhtimise, sisekontrolli ja siseauditi, järelevalve teostamise ja eelarve koostamise valdkonnas ning tegevuse seaduslikkuse osas. Auditikomiteesse peab kuuluma vähemalt kaks liiget.

Auditikomitee ülesanne on jälgida ja analüüsida rahandus-informatsiooni töötlemist ulatuses, mis on vajalik kvartaalsete aruannete ning aastaaruande koostamiseks, riskijuhtimise ja sisekontrolli tõhusust, raamatupidamise aastaaruande või konsolideeritud aruande audiitorkontrolli protsessi ning audiitor-ettevõtja ja seda seaduse alusel esindava vandeaudiitori sõltumatust ja tegevuse vastavust audiitoritegevuse seaduse nõuetele.

Auditikomitee kohustus on teha AS-i LHV Group nõukogule ettepanekud ja anda soovitusi audiitoritevõtja nimetamiseks või tagasikutsumiseks, siseaudiitori nimetamiseks või tagasikutsumiseks, probleemide ja ebatõhususe vältimiseks või kõrvaldamiseks organisatsioonis ning vastavuseks õigusaktidele ja kutsetegevuse heale tavale.

Töötasukomitee

Töötasukomitee ülesandeks on hinnata tasustamise põhimõtte rakendamist AS-i LHV Group konsolideerimisgruppi kuuluvates ettevõtetes ning tasustamisega seotud otsuste mõju riskijuhtimise, omavahendite ja likviidsuse kohta sätestatud nõuete täitmisele. Töötasukomiteesse kuuluvad vähemalt kolm LHV Panga nõukogu liiget.

Töötasukomitee teostab järelevalvet AS-i LHV Group konsolideerimisgruppi kuuluvate ettevõtete juhatuse liikmete ja töötajate tasustamise üle, hindab vähemalt üks kord aastas tasustamise põhimõtete rakendamist ja teeb vajaduse korral ettepaneku tasustamise põhimõtete ajakohastamiseks ning valmistab AS-i LHV Group nõukogule ette tasustamisalased otsuse projektid.

Tasustamispõhimõtted

LHV Panga juhatuse liikmete ja töötajate tasustamise põhimõtted määrab ning nende rakendamist hindab AS-i LHV Group tasandil moodustatud töötasukomitee.

LHV Panga juhatuse liikmetele ja töötajatele makstakse kuist põhipalka. Väiksemale arvule töötajatest, kes tegelevad otseselt

müügitööga ja uute klientide saamisega, makstakse täiendavalt kuist tulemuspalka. Juhatuse liikmete põhipalgad määrab nõukogu ning töötajate põhipalgad juhatus. Juhatuse esimees töötab juhatuse liikme lepingu alusel ning kõigi teiste puhul kasutatakse töölepinguid.

Pangas ei ole rakendatud suuri lahkumishüvitisi või olulisi mitterahalisi kompensatsioone.

Aktsiaoptsioonid

2014. aastal kinnitas AS-i LHV Group üldkoosolek AS-i LHV Group konsolideerimisgruppi kuuluvate ettevõtete juhatuse liikmetele ja nendega võrdsustatud töötajatele ning osakonnajuhtidele ja nendega võrdsustatud töötajatele aktsiaoptsioonide väljastamise tingimused. Aktsiaoptsioonide väljastamise eesmärgiks on juhatuse liikmete ja töötajate huvide efektiivsem ühildamine aktsionäride ja klientide huvidega. Samuti konkurentidega võrdväärse ja tervikliku tasustamissüsteemi pakkumine tööjõuturul. Sarnaselt 2014. aastale väljastati aktsiaoptsioone ka 2015, 2016, 2017 ja 2018. aastal. 2017. aastal realiseeriti 2014. aastal väljastatud optsioonid täies mahus ja 2018. aastal realiseeriti 2015. aastal väljastatud optsioonid täies mahus.

Aktsiaoptsioonide saamine ja suurus sõltusid ettevõtte üldiste ning juhatuse liikmete ja töötajate individuaalsete tegevuseesmärkide edukast täitmisest. 2018. aasta alguses väljastati aktsiaoptsioone seitsmele LHV Pank juhatuse liikmele ja 56-le töötajale, summas 1 166 tuhat eurot. 2017. aasta alguses väljastati aktsiaoptsioone kuuetele LHV Pank juhatuse liikmele ja 54-le töötajale, summas 1 204 tuhat eurot. 2016. aasta alguses väljastati aktsiaoptsioone kuuetele LHV Pank juhatuse liikmele ja 36-le töötajale, summas 598 tuhat eurot. 2015. aastal väljastati aktsiaoptsioone viiele juhatuse liikmele ja 35-le töötajale, summas 510 tuhat eurot. Aktsiaoptsioonide saamiseks sõlmiti juhatuse liikmete ja töötajatega aktsiaoptsioonilepingud kolmeaastase perioodiga. 2014. aastal väljastatud aktsiaoptsioonid realiseeriti 2017. aastal, kus 1-eurose nimiväärtusega aktsiaid sai soetada

hinnaga 2,0 eurot aktsia kohta. 2015. aastal väljastatud aktsiaoptsioonid realiseeriti 2018. aastal, kus 1-eurose nimiväärtusega aktsiaid sai soetada hinnaga 2,4 eurot aktsia kohta. 2016. aastal väljastatud aktsiaoptsioonide realiseerimiseks on aktsiate märkimisperiood ajavahemikul 01.05.2019-31.07.2019 ning 1-eurose nimiväärtusega aktsiaid saab omandada hinnaga 3 eurot aktsia kohta. 2017. aastal väljastatud aktsiaoptsioonide realiseerimiseks on aktsiate märkimisperiood ajavahemikul 01.05.2020-31.07.2020 ning 1-eurose nimiväärtusega aktsiaid saab omandada hinnaga 4,65 eurot aktsia kohta. 2018. aastal väljastatud aktsiaoptsioonide realiseerimiseks on aktsiate märkimisperiood ajavahemikul 01.05.2021-31.07.2021 ning 1-eurose nimiväärtusega aktsiaid saab omandada hinnaga 5,33 eurot aktsia kohta. Sarnaselt eelmistele aastatele väljastatakse suure tõenäosusega aktsiaoptsioone ka 2019. aastal.

Juhatuse liikmetel ja töötajal ei olnud võimalik aktsiaoptsioonide asemel võtta välja määratud summat rahas. Aktsiaoptsioone ei saa vahetada, võõrandada, pantida ega koormata. Aktsiaoptsioone saab pärida. Aktsiaoptsioonileping kaotab kehtivuse töölepingu ennetähtaegsel lõpetamisel töötaja algatusel, milles saab teha erandeid AS-i LHV Group nõukogu, ja töölepingu erakorralisel ülesütlemlisel tööandja poolt töötajast tuleneval põhjusel. Vastavalt krediidiastutuste seadusele saab AS-i LHV Group nõukogu vähendada väljastatud aktsiaoptsioonide arvu või aktsiaoptsioonid tühistada, kui ettevõtte üldised majandustulemused on eelneva perioodiga võrreldes märkimisväärselt halvenenud, ettevõtte juhatuse liige või töötaja ei täida enam tulemuskriteeriume, ettevõtte ei täida enam usaldatavus-normatiive või ettevõtte riskid ei ole adekvaatselt kaetud omavahenditega või tulemustasu määramisel on tuginetud andmetele, mis osutusid olulisel määral ebatäpseks või ebaõigeks.

Palgakulu

Tabelis on esitatud makstud tasud ning aasta jooksul töötasu saanud töötajate arv (sh praktikandid).

Arvestuslik brutopalgakulu (tuhandetes eurodes)	Põhipalk	Tulemustasu	Kokku	Töötajate arv
Jaepangandus	2 888	121	3 009	166
Privaat- ja ettevõtete pangandus	1 274	0	1 274	35
Tugiteenused	3 306	0	3 306	126
Infotehnoloogia	2 234	0	2 234	83
Kokku	9 702	121	9 823	410

Ärikeskkond

Majandusliku Koostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) poolt 2018. aasta novembris avaldatud prognoosi kohaselt aeglustub globaalne majanduskasv 2019. ja 2020. aastal 3,5% juurde. Taastumist seni toetanud kaubavahetuse elavnemine on peatunud ning ettevõtete ärikeskkonna hinnangut kajastav globaalne ostujuhtide indeks (PMI) on languses. 2018. aasta lõpus alguse saanud naftahinna äkiline langus mõjutab negatiivselt toorme ekspordist sõltuvaid riike, pakkudes leevendust tugevnenud USA dollari tõttu kannatanud importijatele. Tööturul jätkub siiski olukorra paranemine ning palgakasvu tempo on lõpuks tõusmas. Majanduskasv on võrreldes viimaste aastatega vähem tasakaalus ning selgemalt on eristumas suurriigid, kus tõusutsüklil on juba tipnenud.

Paisunud varade väärtused illustreerivad senist ekspansiivset rahapoliitikat, kus investorid on võetava riski eest aktsepteerinud järjest väiksemat pikaajaliselt oodatavat tootlust. Arenenud riikide keskpangad on USA eestvedamisel suunda muutmas, millega seonduvalt on lisandumas märke likviidsuspakkumise pöördumisest. Aktsiaturgude volatiilsus on oluliselt kasvanud, samuti erineva riskisusega võlakirjade intressimäärade vahed. Arengumaade valuutad on surve all. Tõusnud on maailmajandust negatiivselt mõjutavad riskid, eesotsas proteksionistliku majanduspoliitikaga. Kokkuvõttes võib arenenud riikides järgmistel aastatel oodata majanduskasvu alanemist pikaajalise jätkusuutlikku taseme lähedale, mis on selgelt madalam võrreldes finantskriisi eelse dekaadiga.

Euroala majanduskasv aeglustus kolmandas kvartalis 2,1% peale. Sisenõudlusel põhinev majanduskasv oli laiapõhine, kuid viimastel kvartalitel on märgata nõrkust ekspordis. Tööstustoodangu kasv on võrreldes aasta algusega takerdunud, negatiivset mõju on avaldanud autotööstuse probleemid. Sentimendi langust võib samuti täheldada erinevate sektorite kindlustunnet peegeldavates indikaatorites. Majanduspilt on suures plaanis siiski rahuldav ja kasv positiivne kõikide riikide lõikes. Eesti jaoks eraldiseisvalt suurimate ekspordi sihtriikide, Soome ja Rootsi, majandused kasvasid kolmandas kvartalis vastavalt 2,4% ja 1,6%. Käesoleval aastal oodatakse Soome majanduskasvu aeglustumist, mis on tingitud peamiselt välisnõudluse langusest. Impordi kasvutempo jääb seevastu sisuliselt eelmise aasta tasemele, mis soosib jätkuvalt Eesti kaubavahetust. Rootsi majandus- ja impordikasv aeglustuvad samuti, kuid püsivad Eesti jaoks soodsad. Ühtlasi on Riksbank võtnud suuna intressimäärade tõstmisele, mis jahutab küll majandust, kuid võiks läbi tugevama Rootsi krooni avaldada positiivset mõju Eesti eksportööridele.

Euroala tarbijahindade kasv on püsinud enam kui pool aastat Euroopa Keskpanga poolt eesmärgiks seatud 2.0% taseme juures, kuigi alusinflatsioon on madalam. Olemasoleva plaani kohaselt väljutakse senisest ekspansiivsest rahapoliitikast

äärmiselt aeglaselt - võlakirjade ostuprogramm lõpetati 2018. aasta detsembris ning intressimäärade tõstmise soovitakse alustada sügisel. Konsensuse ootuste kohaselt aeglustub Euroala majanduskasv 2019. aastal 1,9% peale. Kuna eksporditurgudest puhuvad erinevad vastutuuled, muutub sisenõudluse ja eratarbimise roll veelgi olulisemaks. Tarbimist toetab positiivselt tööjõu osalemise määra kasv ja töötuse määra jätkuv langus, mis on kiirendamas samuti palgakasvu. Ühtlasi on oodata lõdvemat eelarvepoliitikat valitsustelt. Kasvanud on nii Liidu sisesed, kui ka välised riskid – rahapoliitika normaliseerumise mõju aktsia- ja võlakirjaturgudele, USA proteksionistlik majanduspoliitika, käimasoleva Brexiti protsessiga kaasnev määramatus, kasvav rahulolematuse ja populism Itaalias ning Prantsusmaal. Kevadel on tulemas Europarlamendi valimised, mis lisavad täiendavaid pingeid.

Eesti majanduskasv kiirenes 2018. aasta kolmandas kvartalis 4,2% peale. Tulemus oli suures pildis pigem erandlik, kuna majandusaktiivsuse kasvu iseloomustavad näitajad nõrgenesid samal perioodil nii Eestis kui mujal. Majanduspilt ei olnud laiapõhiselt siiski enam nõnda tugev. Ekspordi kasv aeglustus oluliselt ja kasvueduriks oli sisenõudlus. Tegevusalade lõikes oli kasv võrdlemisi ebaühtlane – pea pool majanduskasvust tuli ehitus- ja kinnisvarasektorist. Positiivset küljest näitasid investeringud taastumise märke, eesotsas ettevõtete investeringutega, mis on oluline konkurentsivõime säilitamisel. Tarbijaid negatiivselt mõjutav inflatsioonisurve on üks euroala kõrgemaid.

Suur pilt püsib siiski hea, mida kinnitab ka Eesti Konjunktuuriinstituudi poolt 2018. aasta oktoobris avaldatud majanduskeskkonna ülevaade. Eesti eksperdid hindavad majanduskliimat heaks ning väljavaadet stabiilseks. Majandusosalusindeks on veidi langenud, kuid püsib kõrgemal pikaajalisest keskmisest. Sektorite lõikes on pilt samuti tugev, pikaajalisest keskmisest negatiivsemalt on meelestatud ainult teenindussektor. Peamiste äritegevust takistavate faktoritena tuuakse välja oskustööjõu puudus, kuid samuti vähene innovatsioon ja rahvusvahelise konkurentsivõime langus. Eratarbimine on tugev, mida toetab kõrge kindlustunne ja perekondade paranenud finantsolukord.

Eesti Panga avaldatud prognoosi järgi aeglustub Eesti majanduskasv 2019. aastal 3,2% peale. Edasist kiiret majanduskasvu takistavad nii kõrgkonjunktuuriga seotud pakkumispoolsed piirangud (vabade ressursside nappus), kuid samuti välisnõudluse aeglustumine. Põhiliseks kasvumootoriks on sisenõudlus, eesotsas eratarbimise ning investeringutega. Eratarbimist toetab jätkuvalt tugev palgakasv ning tööhõive kasv. Ühtlasi peaks inflatsioonitempo marginaalselt alanema, millele aitavad kaasa energiahindade stabiliseerumine ning maksumõjude suurema mõju jäämine varasematesse aastatesse. Samuti taastub investeringute positiivne panus, mida mõjutas eelmisel aastal negatiivselt kõrge võrdlusbaas.

Teadus- ja arendustegevuse maht kasvab kiiresti ning järjest olulisemaks on muutumas kapitalimahutus intellektuaalomandi kasutusõigusega seotud toodetesse. Riskidest võib olulisimaks pidada arenguid väliskeskkonnas, mida võib negatiivselt mõjutada eelkõige kaubanduspiirangutest tingitud nõudluse langus ja sellega seondud ebakindlus investeeringute tegemisel ning rahapoliitika karmistumisega seotud mõjud. Eesti-siseselt on eelkõige vaja tegeleda konkurentsivõime parandamisega ja soodustada töötajate ümberõpet ning liikumist kõrgemat lisandväärtust pakkuvatesse sektoritesse. Eestis on veel küllaltki palju madala tootlikkusega tööstust, mis tööjõukulude jätkuva suurenemise toimet lähiaastatel tõenäoliselt kaob.

LHV ootab järgmisel kaheteistkümnel kuul positiivsete trendide püsimist Eesti majanduses. Majanduskasv aeglustub pikaajalise jätkusuutliku potentsiaalse taseme lähedale. Vabade ressursside puudus muudab järjest tähtsamaks ettevõtete kohanemisvõime ja edukuse tootlikkuse tõstmisel, milleks on vaja jõuliselt jätkata täiendavate investeeringute teostamisega. Eelkõige on oluline pikaajaliselt jätkusuutliku majanduskasvu saavutamine, mis on tasakaalus erinevate sektorite vahel.

Majandussektorite lõikes on riskid keskmisest kõrgemad ülekuumenemisohtus olevas ehitussektoris, majutus- ja tootlustussektoris ning veonduses ja laonduses. LHV on endiselt konservatiivne kinnisvaraturu suhtes, jälgides kohalikku ja

Skandinaavia turgu, seejuures pöörates kõrgendatud tähelepanu arengutele Rootsis. Rendirahavooprojektide osas valitseb oht, et arendatava mahu absorbeerimiseks ei pruugi lähiajal enam piisavalt nõudlust jätkuda ning rendihindades või vakantsuse määraades toimuvad korrektuurid.

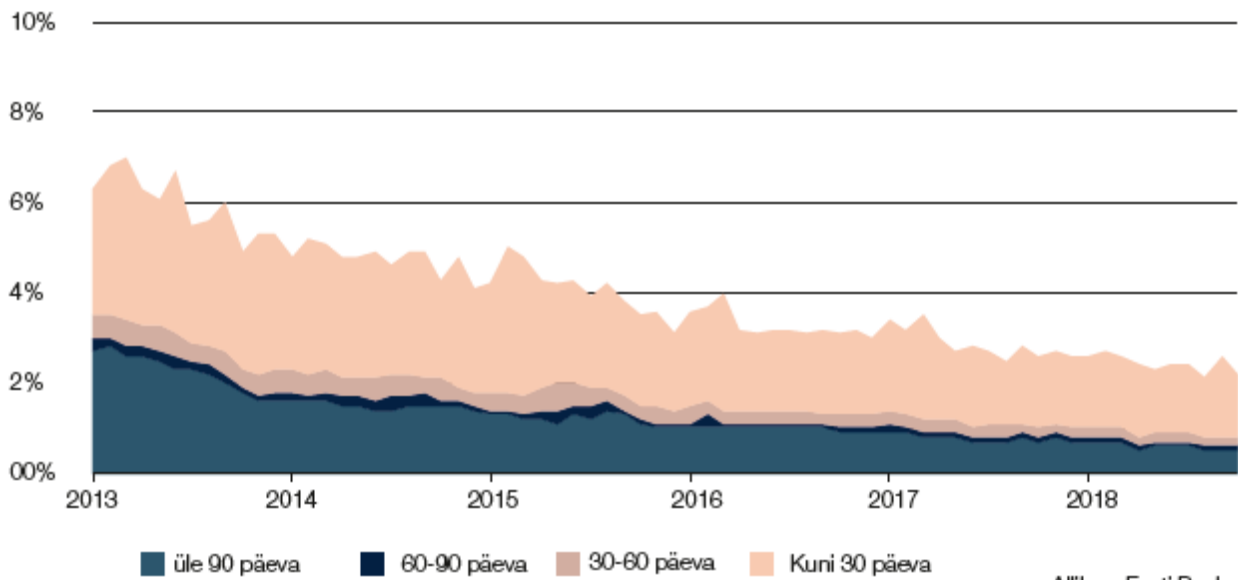
Positiivsena saab esile tõsta veel soodsana püsiva finantseerimise keskkonna, mida hakkab järgmistel aastatel enam mõjutama arenenud riikide rahapoliitika karmistumine. Krediitiasutustest võetud laenujäägi kasv püsib siiski veel hoogne. Majapidamiste laenuõudlus on tugev ning seda veavad eluasemelaenu ja autoliisingud. Uute väljastatavate eluasemelaenu puhul paistab silma vaikselt tõusma hakanud keskmine intressimäär. Kesise investeerimisaktiivsuse ja küllaltki suurte omavahendite tõttu on ettevõtete laenamine majapidamistest tagasihoidlikum. Laenu ja hoiuste suhe ning tähtjaks tasumata laenu osatähtsus laenuportfellist on kriisijärgsetel madaltasemetel. Ajalooliselt madalad intressimäärad ja tugev pankadevaheline konkurents pakub kohalikele ettevõtjatele võimalusi, mida viimased peaksid rohkem ära kasutama. LHV soovib uute kasvuallikate leidmisel ja toetamisel suurelt ning tõhusalt kaasa lüüa, pakkudes ettevõtjatele pikaajalist koostööd ja väärtust loovat kaasamõttlemist.

Eesti Panga prognoos

Eesti peamised majandusnäitajad*	2013	2014	2015	2016	2017	2018E	2019E	2020E
SKP jooksevhindades (EUR miljard)	18,89	19,76	20,25	21,10	23,62	25,62	27,38	28,89
SKP püsivhindades**	1,4%	2,8%	1,4%	2,1%	4,9%	3,6%	3,2%	2,3%
Eratarbimine***	3,8%	3,3%	4,7%	4,4%	2,6%	4,3%	3,9%	3,2%
Valitsemissektori tarbimine	1,9%	2,7%	3,4%	1,9%	0,6%	-0,5%	1,2%	0,3%
Kapitali kogumahutus põhivarasse	-2,8%	-8,1%	-3,3%	-1,2%	12,5%	1,3%	5,3%	3,2%
Eksport	2,3%	3,1%	-0,6%	4,1%	3,5%	1,5%	1,8%	3,5%
Import	3,2%	2,2%	-1,4%	5,3%	3,6%	6,1%	3,9%	3,6%
Tarbijahinnaindeks	2,8%	-0,1%	-0,5%	0,1%	3,4%	3,5%	2,6%	2,1%
Töötuse määr (% tööjõust)	8,6%	7,4%	6,2%	6,8%	5,8%	5,8%	6,7%	6,9%
Jooksevkonto saldo (% SKPst)	-0,4%	0,9%	2,2%	1,9%	3,3%	0,5%	-1,0%	-1,0%
Valitsemissektori eelarve tasakaal (% SKPst)****	-0,2%	0,7%	0,1%	-0,3%	-0,4%	0,5%	0,5%	0,3%

*Näitajad on esitatud aastase muutusena protsentides, juhul kui pole märgitud teisiti; ** SKP ja selle komponendid on esitatud aheldatud väärtustena; *** Sisaldab kodumajapidamisi teenindavaid kasumitaotluseta institutsioone; **** Valitsemissektori tulude ja kulude prognoos võtab arvesse nende meetmete mõju, mis olid prognoosi koostamise hetkeks piisava detailsusega teada. Allikad: Eesti Pank, Statistikaamet

Tähtajaks tasumata laenude osatähtsus laenuportfelliist

KONSOLIDEERITUD RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE

Konsolideeritud kasumiaruanne ja muu koondkasumiaruanne

(tuhandetes eurodes)	Lisa	2018	2017
Intressitulu		45 622	35 492
Intressikulu		-6 601	-4 358
Neto intressitulu	5	39 021	31 134
Komisjoni- ja teenustasutulu		18 902	13 096
Komisjoni- ja teenustasukulu		-7 799	-5 401
Neto teenustasutulu	6	11 103	7 695
Netokasum õiglasest väärtuses kajastatavatel finantsvaradel	10	404	420
Valuutakursi ümberhindluse kasumid/kahjumid		64	265
Netokasum finantsvaradelt		468	685
Muud tulud		951	6
Tööjõukulud	7	-13 878	-11 287
Administratiiv- ja muud tegevuskulud	7	-11 865	-9 128
Kasum enne krediidikahjumeid		25 800	19 105
Laenude allahindluse kulu	11	-4 879	-3 584
Kasum enne tulumaksu		20 921	15 521
Tulumaksukulu		-2 514	0
Aruandeperioodi puhaskasum		18 407	15 521
Muu koondkasum			
<i>Kirjed, mida võib edaspidi klassifitseerida kasumiaruandesse:</i>			
Muudatused müügiotol finantsvarade õiglasest väärtuses	9a	0	76
Muudatused FVOCI-s mõõdetud võlainstrumentide õiglasest väärtuses	9b	-36	0
<i>Kirjed, mida ei klassifitseerita ümber kasumiaruandesse:</i>			
Puhaskasum investeeringutelt omakapitali-instrumentidesse, mis on määratud FVOCI-s	9b	78	0
Aruandeperioodi koondkasum		18 449	15 597
Puhaskasum omistatud:			
Emaettevõtte omanikud		16 642	13 909
Mittekontrolliv osalus		1 765	1 612
Aruandeperioodi puhaskasum		18 407	15 521
Kokku koondkasum omistatud:			
Emaettevõtte omanikud		16 684	13 985
Mittekontrolliv osalus		1 765	1 612
Aruandeperioodi koondkasum		18 449	15 597

Lisad lehekülgedel 19 kuni 102 on raamatupidamise aastaaruande lahutamatud osad.

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialled for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials I.S.
 Kuupäev/date 13.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

LHV

Konsolideeritud finantsseisundi aruanne

(tuhandetes eurodes)	Lisa	31.12.2018	31.12.2017
Varad			
Nõuded keskpangale	8	639 862	920 714
Nõuded krediitiasutustele	8	24 979	20 991
Nõuded investeerimisühingutele	8	17 005	14 186
Müügiootel finantsvarad	9a	0	775
Omakapitaliinstrumendid õiglasest väärtuses läbi muude koondkasumite	9b	298	0
Finantsvarad õiglasest väärtuses muutustega läbi kasumiaruande	10	38 913	49 239
Laenu ja nõuded klientidele	11	918 761	719 390
Muud nõuded klientidele	12	2 509	7 357
Muud finantsvarad	13	2 936	2 289
Muud varad	13	1 341	836
Materiaalne põhivara	14	1 122	1 225
Immateriaalne põhivara	14	1 286	952
Varad kokku		1 649 012	1 737 954
Kohustused			
Klientide hoiused ja saadud laenu	15	1 469 561	1 556 573
Finantskohustused õiglasest väärtuses muutustega läbi kasumiaruande	10	11	2
Võlad hankijatele ja muud kohustused	16	23 861	61 858
Allutatud kohustused	18	30 000	20 000
Kohustused kokku		1 523 433	1 638 433
Omakapital			
Aktiivkapital	19	69 500	59 500
Kohustuslik reservkapital	19	2 191	1 492
Muud reservid	9	78	36
Jaotamata kasum		49 687	34 963
Emaettevõtte aktsionäridele kuuluv omakapital kokku		121 456	95 991
Mittekontrolliv osalus		4 123	3 530
Omakapital kokku		125 579	99 521
Kohustused ja omakapital kokku		1 649 012	1 737 954

Lisad lehekülgedel 19 kuni 102 on raamatupidamise aastaaruande lahutamatud osad.

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialled for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials I.S.
 Kuupäev/date 13.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

LHV

Konsolideeritud rahavoogude aruanne

(tuhandetes eurodes)	Lisa	2018	2017
Rahavood äritegevusest			
Saadud intressid		45 435	35 133
Makstud intressid		-6 482	-4 642
Saadud teenustasud		18 902	13 107
Makstud teenustasud		-7 799	-5 412
Muud saadud tulud		950	6
Makstud tööjõu kulu		-13 077	-10 386
Makstud administratiiv- ja muud tegevuskulud		-10 700	-8 254
Makstud tulumaks		-1 970	0
Rahavood äritegevusest enne äritegevusega seotud varade ja kohustuste muutust		25 259	19 552
Äritegevusega seotud varade muutus:			
Kauplemisportfelli neto soetus ja müük		-115	278
Laenud ja nõuded klientidele		-199 259	-196 515
Kohustuslik reservkapital keskpangas	8	1 094	-7 639
Tagatisdeposiidid	13	-647	-1 348
Muud varad		-449	-92
Äritegevusega seotud kohustuste muutus:			
Klientide nõudmiseni hoiused	15	-93 323	791 270
Klientide tähtajalised hoiused	15	-9 316	-25 052
Saadud laenud	15	16 250	6 000
Saadud laenude tagasimaksed	15	-722	-779
Kauplemiseks hoitavad finantskohustused õiglasel väärtuses muutusega läbi kasumiaruande		8	-207
Muud kohustused		-38 414	45 226
Neto rahavood äritegevusest		-299 634	630 694
Rahavood investeerimistegevusest			
Soetatud materiaalne ja immateriaalne põhivara	14	-1 395	-1 277
Müüdnud või lunastatud müügivõtetel investeringud	9	520	124
Netosotused ja -müügid õiglasel väärtuses muutusega läbi kasumiaruande kajastatavatelt investeringutelt	10	10 845	15 075
Neto rahavood investeerimistegevusest		9 970	13 922
Rahavood finantseerimistegevusest			
Aksiakapitali sissemakse	19	10 000	3 000
Allutatud kohustuste emiteerimine	18	10 000	0
Makstud dividendid		-3 350	0
Neto rahavood finantseerimistegevusest		16 650	3 000
Valuutakursi muutuse mõju raha ja raha ekvivalentidele		64	265
Raha ja raha ekvivalentide muutus		-272 950	647 881
Raha ja raha ekvivalendid aruandeperioodi alguses	8	940 516	292 635
Raha ja raha ekvivalendid aruandeperioodi lõpus	8	667 566	940 516

Lisad lehekülgedel 19 kuni 102 on raamatupidamise aastaaruande lahutamatud osad.

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialled for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials I.S.
 Kuupäev/date 13.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

LHV

Konsolideeritud omakapitali muutuste aruanne

Emaettevõtte omanikele kuuluv omakapital						Kohustuslik reservkapit al	Muud reservid
(tuhandetes eurodes)	Aktisia- kapital	Kohustuslik reservkapital	Muud reservid	Jaotamata kasum	Aktisia- kapital		
Saldo seisuga 01.01.2017	56 500	888	-40	20 902	78 250	1 918	80 168
Kantud kohustuslikku reservkapitali (lisa 19)	0	604	0	-604	0	0	0
Aktiakapitali sissemakse (lisa 19)	3 000	0	0	0	3 000	0	3 000
Aktiaoptsioonid (lisa 19)	0	0	0	756	756	0	756
Puhaskasum	0	0	0	13 909	13 909	1 612	15 521
Muu koondkasum	0	0	76	0	76	0	76
2017 koondkasum kokku	0	0	76	13 909	13 985	1 612	15 597
Saldo seisuga 31.12.2017	59 500	1 492	36	34 963	95 991	3 530	99 521
Saldo seisuga 01.01.2018	56 500	1 492	36	34 963	95 991	3 530	99 521
Kantud kohustuslikku reservkapitali (lisa 19)	0	699	0	-699	0	0	0
Aktiakapitali sissemakse (lisa 19)	10 000	0	0	0	10 000	0	10 000
Makstud dividendid	0	0	0	-2 178	-2 178	-1 172	-3 350
Aktiaoptsioonid (lisa 19)	0	0	0	959	959	0	959
Puhaskasum	0	0	0	16 642	16 642	1 765	18 407
sh muudatused IFRS 9 esmakordsel rakendamisel (lisa 2.1 (0))	0	0	0	-712	-712	0	-712
Muu koondkasum	0	0	42	0	42	0	42
2018 koondkasum kokku	0	0	42	16 642	16 684	1 765	18 449
Saldo seisuga 31.12.2018	69 500	2 191	78	49 687	121 456	4 123	125 579

Lisad lehekülgedel 19 kuni 102 on raamatupidamise aastaaruande lahutamatud osad.

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialled for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials I.S.
 Kuupäev/date 13.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

LHV

Konsolideeritud raamatupidamisaruannete lisad

LISA 1 Üldine informatsioon

AS-i LHV Pank (Pank) ja tema tütarettevõtte AS-i LHV Finance (koos Grupp) konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne, mis on koostatud seisuga 31. detsember 2018, on kooskõlas rahvusvaheliste finantsaruandluse standarditega, nagu need on vastu võetud Euroopa Liidu poolt. AS LHV Pank omab 65 %-list osalust AS-is LHV Finance.

AS LHV Pank (Pank) osutab pangateenuseid, finantsnõustamisteenusid ja väärtipaberivahenduse teenuseid Eestis. Klientide teenindamiseks on avatud esindused Tallinnas ja Tartus. 2018. aastal avati uus kontor Ühendkuningriigis. AS LHV Pank on aktsiaselts, mis on registreeritud Eesti Vabariigis ja mille ametlik aadress on Tartu mnt 2, Tallinn. Seisuga 31.12.2018 on Grupi töötajate arv kokku 377, sh passiivseid töötajaid 32 (31.12.2017: 291 töötajat, passiivseid töötajaid 16). AS LHV Finance pakub tarbimislaene eraisikutele ja jaemüüjatele järelmaksu teenust.

Käesolev konsolideeritud aastaaruanne (sh raamatupidamise aruanne) on juhatuse poolt heaks kiidetud 13. märtsil 2019. Konsolideeritud aastaaruanne esitatakse heaks kiitmiseks ainuaktsionäridele AS LHV Group. AS LHV Group üle olulist mõju omavateks osapoolteks on Rain Lõhmus, kellele kuulub 24,9% hääleõigusest ja Andres Viisemann, kellele kuulub 9,8% hääleõigusest (vt ka lisa 19).

Juhatus kinnitab konsolideeritud aastaaruande kinnitavad nõukogu ja aktsionärid. Aktsionärid omavad õigust konsolideeritud raamatupidamise aastaaruannet mitte kinnitada. Nõukogu vastavat õigust ei oma.

LISA 2 Kokkuvõtte olulistest arvestuspõhimõtetest

Põhilised arvestuspõhimõtted, mida on kasutatud käesoleva konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel on toodud allpool. Toodud arvestuspõhimõtteid on Grupis järjepidevalt kasutatud kõikidele aruandes toodud perioodidele ja konsolideeritavatele ettevõtetele, välja arvatud juhtudel, kui on kirjeldatud teisiti.

2.1 Koostamise alused

Grupi 2018. aasta konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne on koostatud kooskõlas rahvusvaheliste finantsaruandluse standarditega (IFRS) nagu need on vastu võetud Euroopa Liidu poolt. Aastaaruande koostamisel on lähtutud soetusmaksumuse printsiibist, välja arvatud kui mõnes allpool toodud arvestuspõhimõttes on kirjeldatud teisiti, näiteks "õiglasel väärtusel läbi kasumiaruande kajastatavad finantsvarad ja -kohustused", sh tuletisinstrumendid ja müügiotool finantsvarad.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamine vastavalt IFRS-ile nõuab mitmetes valdkondades kriitiliste hinnangute tegemist. Samuti nõuab see juhtkonnapoolsete hinnangute tegemist arvestuspõhimõtete rakendamisel. Valdkonnad, mis on olulisel määral hinnangulised ja keerukad, või valdkonnad, kus tehtud eeldused ja hinnangud avaldavad raamatupidamise aastaaruandele olulist mõju, on välja toodud lisas 4.

Majandusaasta algas 1. jaanuaril 2018 ja lõppes 31. detsembril 2018. Raamatupidamise aastaaruande arvnäitajad on esitatud tuhandetes eurodes, kui ei ole märgitud teisiti.

Käesoleva aruande koostamise hetkeks on välja antud uusi rahvusvahelise finantsaruandluse standardeid ning olemasolevate standardite muudatusi ja tõlgendusi, mis on kohustuslikud Grupi aruandeaastatele, mis algavad 1. jaanuaril 2018 või hiljem. Ülevaade neist standarditest ning nende tõlgenduste mõjust Grupi aruannetele on välja toodud allpool.

(a) Uute või muudetud standardite ja tõlgenduste rakendamine

Järgmised uued või muudetud standardid ja tõlgendused muutusid Grupile kohustuslikuks alates 1. jaanuarist 2018.

IFRS 9 „Finantsinstrumendid“ (rakendus 1. jaanuaril 2018 alanud aruandeperioodidele). LHV pole korrigeerinud 2017. aasta võrdlusandmeid 2018. aasta aastaaruandes, sest vastavalt juhtkonna otsusele kasutati IFRS 9 esmarakendamisel lihtsustatud meetodit. Uue standardi peamised reeglid on järgmised:

- Finantsvarad tuleb klassifitseerida ühte kolmest mõõtmiskategooriast:

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initialled for the purpose of identification only
Initsiaalid/initials I.S.
Kuupäev/date 13.03.2019
PricewaterhouseCoopers, Tallinn

LHV

- varad, mida kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuses (AC)
- varad, mida kajastatakse õiglasest väärtuses muutustega läbi muu koondkasumiaruande (FVOCI)
- varad, mida kajastatakse õiglasest väärtuses muutustega läbi kasumiaruande (FVTPL).

IFRS 9 klassifitseerimise ja mõõtmise reeglite alusel tuleb finantsvarad klassifitseerida ja mõõta kas amortiseeritud soetusmaksumuses, õiglasest väärtuses muutustega läbi kasumiaruande või õiglasest väärtuses muutustega läbi muu koondkasumiaruande. Võlainstrumentide klassifitseerimine sõltub ettevõtte ärimudelist finantsvarade haldamisel ning sellest, kas vara lepingulised rahavood sisaldavad ainult põhiosa- ja intressimakseid („APIM“). Ärimudeli hindamiseks on Grupp jaganud finantsvarad portfellidesse ja/või alamportfellidesse selle alusel, kuidas sarnaseid finantsvarasid koos hallatakse saavutamaks kindel äriplane eesmärk. Kui võlainstrumenti hoitakse sissenõudmise eesmärgil ja APIM nõue on täidetud, võib instrumenti kajastada korrigeeritud soetusmaksumuses. Võlainstrumentid, mis vastavad APIM nõudele ja mida hoitakse portfellis, kus ettevõtte hoiab varasid nii sissenõudmise kui ka müümise eesmärgil, võib kajastada õiglasest väärtuses läbi koondkasumiaruande. Finantsvarad, mis ei sisalda APIM rahavoogusid, tuleb mõõta õiglasest väärtuses läbi kasumiaruande (näiteks tuletisinstrumentid). Varjatud („embedded“) tuletisinstrumente ei eraldata enam finantsvaradest, vaid kaasatakse APIM tingimuse hindamisel.

Omakapitaliinstrumentid tuleb alati kajastada õiglasest väärtuses. Samas võib juhtkond teha tagasivõtmatu valiku kajastada õiglase väärtuse muutused läbi muu koondkasumiaruande, eeldusel, et instrumenti ei hoita kauplemiseesmärgil. Kui omakapitaliinstrumenti hoitakse kauplemiseesmärgil, tuleb selle õiglase väärtuse muutused kajastada kasumiaruandes.

IAS 39 nõuded finantskohustuste klassifitseerimiseks ja mõõtmiseks kanti muutmata kujul üle IFRS 9-sse. Peamiseks muudatuseks on see, et finantskohustuste puhul, mis on määratud kajastamiseks õiglasest väärtuses läbi kasumiaruande, peab ettevõtte enda krediidiriski muutusest tulenevad õiglase väärtuse muutused kajastama muus koondkasumiaruandes.

Finantsinstrumentide mõõtmises ei toimunud olulisi muutusi võrreldes IAS 39-ga. Standardi esmakordne rakendamine ei mõjuta Grupi finantspositsiooni, finantsstulemusi või omakapitali perioodil, mil standardit esmakordselt rakendatakse. Vaata ka ülemineku tabelit allpool.

IFRS 9 väärtuse languse kahjumite kajastamise mudeli nõuded põhinevad oodatava krediidi kahjumi mudelil, vastupidiselt IAS 39 tegeliku krediidi kahjumi mudelile. Samuti on IFRS 9 väärtuse languse kahjumite kajastamise nõuded laiahaardelisemad võrreldes standardiga IAS 39, nõudes kõigi finantsvarade, mida

mõõdetakse amortiseeritud soetusmaksumuses ja õiglasest väärtuses muutustega läbi muu koondkasumi, sh bilansiväliste kohustuste (nii garantiid kui ka väljastamata laenusummad), puhul finantsvara väärtuse languse testimist. Testitavad finantsvarad jaotatakse kolme gruppi vastavalt finantsvarade krediitkvaliteedi muutumisele. Esimesse gruppi kuuluvad finantsvarad, mille puhul pole toimunud olulist krediitkvaliteedi halvenemist, teise gruppi kuuluvad finantsvarad, millel on toimunud oluline krediitkvaliteedi halvenemine, ning kolmandas grupis on mittetöötavad finantsvarad. Kolmandasse gruppi kuuluvate oluliste finantsvarade väärtuse langust hinnatakse individuaalselt, samas kui ebaolulistele finantsvaradele rakendatakse grupipõhist hindamist. Esimesse gruppi kuuluvate finantsvarade allahindluse summa moodustab 12 kuu oodatav krediidi kahjum. Teise ja kolmandasse gruppi kuuluvate finantsvarade allahindluse summa on võrdne finantsvara oodatava krediidi kahjumiga kogu eluea jooksul.

IFRS 9 alusel mõjutab finantsvara klassifitseerumine esimesest grupist teise gruppi oluliselt allahindluse summa suurus. IFRS 9-le üleminek tõi kaasa laenude allahindluse muutuse summas 749 tuhat eurot. Tulevikus arvele võetavate finantsvarade puhul kasutatakse krediitkvaliteedi indikaatorina maksejõuetuse tõenäosust (PD ehk probability of default) kogu eluea jooksul. Lisaks, erilise kohtlemise all olevad ja üle 30 päeva maksejõuetusega finantsvarad klassifitseeritakse esimesest grupist teise gruppi.

IFRS 9 alusel arvutatakse allahindlus maksejõuetuse hetkel oleva laenu suuruse (EAD), maksejõuetuse tõenäosuse (PD) ja kahjumäär maksejõuetuse korral (LGD) korrutisena. Esimesse gruppi kuuluvate finantsvarade puhul arvutatakse 12 kuu oodatav krediidi kahjum, kuid teise gruppi kuuluvatel finantsvaradel arvutatakse oodatav krediidi kahjum kogu eluea jooksul.

Finantsvaradel, millel on toimunud oluline krediitkvaliteedi halvenemine, arvutab LHV praegu individuaalse allahindluse summa krediitkvaliteedi halvenemise kaasa toonud sündmuse kuupäeva ja sellest teavitamise kuupäeva vahelise perioodi hinnangulise kahjumi alusel, kuid IFRS 9 alusel arvutatakse oodatav krediidi kahjum kogu eluea kohta. Kogu eluea oodatava krediidi kahjumi arvutamisel IFRS 9 alusel, sh grupi hindamisel, peab arvutus põhinema tõenäosusega kaalutud tulevikku vaataval informatsioonil.

Allahindluste arvutamine IFRS 9 alusel hakkab nõudma ettevõtetelt kogenumat krediitkvaliteedi hindamist võrreldes standardiga IAS 39 ning seega toob kaasa suurema subjektiivsuse. Tulevikku vaatava informatsiooni kaasamine muudab standardi rakendamise keerulisemaks ja allahindlused sõltuvad juhtkonna hinnangutest majanduse tulevikuväljavaadete osas. Tõenäoliselt on IFRS 9 reeglite alusel arvutatud allahindluste summad volatiilsemad ning

tsüklisoodumuslikumad võrreldes standardiga IAS 39, tulenedes põhiliselt tulevikustsenaariumite subjektiivsusest.

Uus standard muudab riskimaandamisarvestuse nõudeid põhiliselt selle poolest, et seob riskimaandusarvestuse paremini riskijuhtimisega, kuid need standardi muudatused ei oma otsest

mõju Grupile, sest Grupp ei kasuta praegu riskimaandust. Samas näeme, et uued riskimaandusarvestuse nõuded annavad Grupile paremad võimalused riskimaandusarvestuse kasutuselevõtuks, eesmärgiga vähendada finantsaruannetes selliste positsioonide volatiilsust, mida maandatakse raamatupidamislikult teisiti kajastatavate instrumentidega.

Järgnevas tabelis on toodud finantsvarade bilansiline maksumus võttes arvesse nende varasemaid mõõtmiskategooriaid kooskõlas IAS 39-ga ning uusi mõõtmiskategooriaid IFRS 9-le üleminekul 1. jaanuaril 2018:

(tuhandetes eurodes)	Lisa	Mõõtmiskategooria		Bilansiline jääkväärtus vastavalt IAS-le 39 (seisuga 31. detsember 2017) (a)	Allahindlus IAS 39 kohaselt (lõppbilanss 31. detsember 2017) (b)	Mõju Ümberarvestus (c)	Bilansiline jääkväärtus vastavalt IFRS 9-le (seisuga 31. detsember 2018) (a+c)	Allahindlus IFRS 9 kohaselt (algbilanss 1. jaanuar 2018) (b+c)
		IAS 39	IFRS 9			ECL		
Nõuded krediidiastutustele	8	L&R	AC	20 911	0	0	20 911	0
Nõuded investeerimisühingutele	8	L&R	AC	14 186	0	0	14 186	0
Nõuded keskpangale	8	L&R	AC	920 714	0	0	920 714	0
Raha ja raha ekvivalendid kokku				955 811	0	0	955 811	0
Võlainstrumendid	9	AFS	FVOCI (mandatory)	555	0	0	555	0
Võlainstrumendid	10	FVTPL	FVTPL (mandatory)	49 239	0	0	49 239	0
Võlainstrumendid kokku				49 794	0	0	49 794	0
Omakapitali instrumendid	9	AFS	FVOCI (voluntary)	220	0	0	220	0
Omakapitali instrumendid kokku				220	0	0	220	0
Laenud ja nõuded klientidele	11	L&R	AC	719 390	-6 900	-656	718 734	-7 556
Muud nõuded klientidele	12	L&R	AC	7 357	0	0	7 357	0
Muud finantsvarad	13	L&R	AC	2 289	0	0	2 289	0
Muud finantsvarad kokku				1 734 861	-6 900	-656	1 734 205	-7 556
Laenukohustused	21			0	0	-20	0	-20
Finantsgarantiid	21			0	0	-36	0	-36

„Ennetähtaegne tagasimakse negatiivse kompensatsiooniga“ – IFRS 9 muudatused (rakendub 1. jaanuaril 2018 või hiljem algavatele aruandeperioodidele). Muudatus võimaldab kajastada teatud laene ja võlaväärtapabereid korrigeeritud soetusmaksumuse meetodil ka juhul, kui neid võib ennetähtaegselt tagasi maksta summas, mis on väiksem kui korrigeeritud soetusmaksumus, näiteks kui

tagasimakse toimub õiglases väärtuses või kui tagasimakse sisaldab mõistlikku kompensatsiooni laenuandjale, olles mõõdetud selle instrumendi järelejäänud elueal toimuva turuintresside kasvu mõju nüüdisväärtuse summas. Lisaks on standardi otsuste aluste (basis of conclusions) osasse lisatud info, mis kinnitab kehtivaid IFRS 9 juhiseid, mis sätestavad, et kui korrigeeritud soetusmaksumuses kajastatavaid finantskohustusi

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initialled for the purpose of identification only
Initsiaalid/initials I.S.
Kuupäev/date 13.03.2019
PricewaterhouseCoopers, Tallinn

LHV

muudetakse või vahetatakse selliselt, et neid bilansist ei eemaldata, tuleb tekkinud kasum või kahjum kajastada kasumiaruandes. Seetõttu ei saa ettevõtteid enamustel juhtudel muuta laenu sisemist intressimäära laenu järelejäänud elueaks, et vältida laenuitingimuste muutmise hetkel mõju kasumiaruandele. Grupp rakendas standardi muudatust koos standardiga IFRS 9. Standardi muudatuse juhiseid on arvesse võetud finantsvarade rahavoogude hindamisel, kas need vastavad APIM nõuetele.

IFRS 15 „Müügitulu lepingutelt klientidega“ (rakendub 1. jaanuaril 2018 või hiljem algavatele aruandeperioodidele). Uue standardi põhiprintsiibi kohaselt kajastatakse müügitulu siis, kui kaup või teenus antakse kliendile üle, ning müügitulu kajastatakse tehinguhinnas. Koos müüdnud kaubad ja teenused, mis on eristatavad, tuleb kajastada eraldi ning lepinguhinnast antavad hinnaalandused tuleb reeglina allokeerida eraldi elementidele. Kui saadav tasu võib teatud põhjustel muutuda, kajastatakse müügituluna miinimumsumma, kui sellega ei kaasne olulist tühistamise/tagasimaksmise riski. Klientidega lepingute saamise tagamiseks tehtud kulutused tuleb kapitaliseerida ja amortiseerida selle perioodi jooksul, mil leping tekitab tulust. Uuel standardil puudub oluline mõju Grupi finants-aruandele.

IFRS 15 „Müügitulu lepingutelt klientidega“, muudatused (rakendub 1. jaanuaril 2018 või hiljem algavatele aruandeperioodidele).

Muudatused ei muuda standardi põhiprintsiipe, vaid selgitavad, kuidas neid printsiipe tuleks rakendada. Muudatused selgitavad, kuidas tuvastada teostamiskohustusi (lubadust kliendile üle anda kaupa või osutada teenust) lepingus; kuidas määrata, kas ettevõtte on müügitehingu põhiosutaja (principal) (kauba või teenuse pakkuja) või agent (vastutav kauba või teenuse pakkumise korraldamise eest); ning kuidas määrata, kas müügitulu litsentsi andmise eest tuleb kajastada konkreetsel ajahetkel või perioodi jooksul. Neile selgitustele lisaks sisaldavad muudatused kaks täiendavat lihtsustust eesmärgiga vähendada ettevõtte kulusid ja keerukust standardi esmakordsel rakendamisel. Uuel standardil puudub oluline mõju Grupi finants-aruandele.

2018. aastal puudusid muud gruppide olulist mõju omavad uued või muudetud standardid või tõlgendused, mis rakendusid esimest korda 01. jaanuaril 2018 või hiljem algavatele aruandeperioodidele.

(b) Uued standardid, tõlgendused ja nende muudatused

Välja on antud uusi või muudetud standardeid ja tõlgendusi, mis muutuvad Grupile kohustuslikuks alates 1. jaanuarist 2018 või hilisematel perioodidel ja mida Grupp ei ole rakendanud ennetähtaegselt.

IFRS 16 "Rendilepingud" (rakendub 1. jaanuaril 2019 või hiljem algavatele aruandeperioodidele). Uus standard sätestab rendilepingute arvelevõtmise, mõõtmise, esituse ja avalikustamise põhimõtted. Kõikide rendilepingute tulemusena saab rendilevõtja õiguse kasutada vara alates rendilepingu algusest ning – juhul kui rendimakseid tehakse üle perioodi – ka finantseeringu. Sellest tulenevalt elimineerib IFRS 16 rendilepingute klassifitseerimise kasutus- ja kapitalirentideks nagu seda tegi IAS 17 ning selle asemel kehtestab ühe arvestusmudeli rendilevõtjate jaoks. Rendilevõtjad peavad (a) arvele võtma varad ja kohustused kõikide üle 12-kuuliste rendilepingute osas, v.a juhul kui renditav vara on väikese väärtusega; ning (b) kajastama kasumiaruandes kulumit renditavadele varadele ja intressikulu rendikohustustelt. IFRS 16 põhimõtted rendileandjate jaoks jäävad sisuliselt samaks IAS 17 põhimõtetega, ehk et rendileandja jagab jätkuvalt oma rendilepingud kasutus- ja kapitalirentideks ning kajastab neid rendiliike erinevalt. Alates 01. jaanuar 2019 kajastatakse 4 042 tuhat eurot Grupi finantsseisundi aruandes vara kasutusoigusena ja rendikohustustena, mille tulemusel suureneb Grupi bilansimaht.

„Muudatused IFRS-ides 2015-2017“ (rakendub 1. jaanuaril 2019 või hiljem algavatele aruandeperioodidele; ei ole veel vastu võetud Euroopa Liidu poolt).

Piiratud ulatusega muudatused mõjutavad nelja standardit. IFRS 3-s selgitati, et omandaja peab ümber hindama oma varasema osaluse ühiselt kontrollitavas tegevuses, kui ta omandab selle äri üle kontrolli. Vastupidiselt, IFRS 11-s on nüüd selgesõnaliselt öeldud, et investor ei tohi ümber hinnata oma varasemat osalust, kui ta omandab või kaotab ühise kontrolli üle ühiselt kontrollitava tegevuse. Muudetud IAS 12 selgitab, et dividendide tulumaksumõju tuleb kajastada vastavalt sellele, kuidas on tekkinud jaotatav kasum, näiteks kasumiaruandes või muus koondkasumiaruandes. Nüüd on arusaadav, et see nõue rakendub kõikides olukordades, kui omakapitalina klassifitseeritud finantsinstrumentidelt tehtud maksed on käsitletavad kasumi jaotamisena ning mitte ainult siis, kui maksumõjud tekivad seetõttu, et jaotatavale ja jaotamata kasumile rakenduvad erinevad maksumäärad. Muudetud IAS 23-s on nüüd selgesõnaliselt juhised, et laenu, mis on võetud konkreetse vara ehitamise finantseerimiseks, tuleb üldiste laenukulude kogumist välja võtta ainult seni, kuni selle konkreetse vara ehitus on sisuliselt lõpetatud. Grupp hindab muudatuste mõju finantsaruandele.

Finantsaruandluse kontseptuaalse raamistiku muudatused (rakendub 1. jaanuaril 2020 või hiljem algavatele aruandeperioodidele; ei ole veel vastu võetud Euroopa Liidu poolt).

Muudetud kontseptuaalne raamistik sisaldab uut peatükki mõõtmise kohta, juhiseid finantstulemuse raporteerimise kohta, täiendatud mõisteid ja juhiseid (nt kohustuse mõiste) ning selgitusi oluliste valdkondade rolli kohta finantsaruandluses, näiteks juhtkonna kätte usaldatud ressursside kasutamise hoolsus, konservatiivsus, mõõtmise ebakindlus. Grupp hindab muudatuste mõju finantsaruandele.

„Äritegevuse mõiste“ – IFRS 3 muudatused (rakendub 1. jaanuaril 2020 või hiljem algavatele aruandeperioodidele; ei ole veel vastu võetud Euroopa Liidu poolt).

Muudatustega on korrigeeritud äritegevuse mõistet. Äritegevusel peavad olema sisendid ja sisuline protsess, mis koos aitavad oluliselt kaasa võimele luua väljundeid. Uus juhendmaterjal annab raamistiku hindamiseks, millal sisend ja sisuline protsess on olemas, sh varajases staadiumis olevate ettevõtete puhul, mis ei ole väljundeid tekitanud. Kui väljundeid ei ole, siis äritegevusena klassifitseerumiseks on vajalik organiseeritud tööjõu olemasolu. Väljundi mõistet on kitsendatud ja see keskendub nüüd klientidele pakutavatele kaupadele ja teenustele ning investeerimistulu ja muu tulu teenimisele; mõiste ei hõlma enam kulude kokkuhoidu ja muud majanduslikku kasu. Samuti ei pea enam hindama, kas turuosalisel on võimalised puuduvad osi asendama või omandatud tegevusi ja varasid integreerima. Ettevõtte võib läbi viia „kontsentratsioonitesti“ – omandatud varad ei vasta äritegevuse mõistele kui omandatud brutovarade sisuliselt kogu õiglane väärtus kontsentreerub ühele varale (või ühesuguste varade kogumile). Grupp hindab muudatuste mõju finantsaruandele.

„Olulisuse mõiste“ – IAS 1 ja IAS 8 muudatused (rakendub 1. jaanuaril 2020 või hiljem algavatele aruandeperioodidele; ei ole veel vastu võetud Euroopa Liidu poolt).

Muudatused selgitavad olulisuse mõistet ning seda, kuidas mõistet rakendada, kaasates mõistesse need juhised, mis seni olid kirjas muudes standardites. Samuti on täiendatud mõistega kaasnevaid selgitusi. Muudatuste tulemusena on olulisuse mõiste kõikides IFRS standardites järjepidev. Info on oluline, kui selle avaldamata jätmise, valesti avaldamine või varjamine võib mõistlikult eeldades mõjutada otsuseid, mida ettevõtte üldotstarbeliste finantsaruannete peamised kasutajad nende aruannete põhjal teevad. Grupp hindab muudatuste mõju finantsaruandele.

Puuduvad muud uued või muudetud standardid või nende tõlgendused, mis ei ole veel jõustunud ja mis mõjutaks oluliselt osas Gruppi.

2.2 Konsolideerimine

2018. aasta konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne sisaldab AS LHV Pank (emaettevõtte) ja tema tütarettevõtja AS LHV Finance finantsaruandeid.

Tütarettevõtjad on kõik majandusüksused, mille üle Grupil on kontroll. Grupp kontrollib majandusüksust, kui ta saab või tal on õigused majandusüksuses osalemisest tulenevale muutuvale kasumile ja ta saab mõjutada seda kasumi suurus, kasutades oma mõjuvõimu majandusüksuse üle. Tütarettevõtja soetamist kajastatakse ostumeetodil (välja arvatud ühise kontrolli all olevate ettevõtete soetused). Soetusmaksumuseks loetakse omandamise kuupäeval makstava tasu (s.o. omandamise eesmärgil üleantava vara, võetud kohustuse ja omandaja poolt emiteeritud omakapitaliinstrumentide) õiglast väärtust. Omakapitaliinstrumentide emiteerimise tehingukulud kajastatakse omakapitali vähendamisenä, võlainstrumentide emiteerimise tehingukulud kajastatakse võlainstrumentide bilansilise väärtuse vähendamisenä ning kõik muud omandamisega seotud väljaminekud kajastatakse kuludes. Ostumeetodi korral võetakse kõik omandatud tütarettevõtja eristatavad varad, kohustused ja tingimuslikud kohustused ostukuupäeval arvele nende õiglaste väärtustes, sõltumata mittekontrolliva osaluse olemasolust.

Iga äriühenduse puhul teeb Grupp valiku, kas kajastada mittekontrolliva osalus omandatavas ettevõttes, mis annab selle omanikule õiguse proportsionaalsele osale ettevõtte netovarast selle likvideerimise korral, (a) õiglasel väärtusel või (b) mittekontrolliva osalusel proportsionaalses osas omandatavast eristatavast netovarast. Mittekontrollivaid osalusi, mis ei ole osalused enam käesoleval hetkel, mõõdetakse õiglasel väärtuses.

Kui üleantud tasu, omandatavas ettevõttes oleva mittekontrolliva osalusel ja omandajale eelnevalt omandatavas ettevõttes kuulunud omakapitaliosalusel õiglase väärtuse (omandamise kuupäeva seisuga) summa ületab Grupi osalusel omandatud eristatavates varades ja ülevõetud kohustustes, kajastatakse vahe firmaväärtusena. Kui eelnimetatud summa on soodusostude puhul väiksem kui omandatud tütarettevõtte netovarade õiglase väärtus, siis pärast juhtkonna poolt täiendavate hinnangute tegemist kõikide omandatud varade, kohustuste ja tingimuslike kohustuste ja nende õiglaste väärtuste hindamise osas, kajastatakse vahe kokkeselet kasumiaruandes.

Kõik omavahelised nõuded ja kohustused ning grupisisised tehingud ja realiseerimata tulu Grupi ettevõtete vahelistelt tehingutelt on elimineeritud. Elimineeritud on ka realiseerimata kahjumid, v.a. kui tehing viitab loovutatud vara väärtuse langusele.

Majandusaasta kestel soetatud tütarettevõtjate tulud ja kulud konsolideeritakse Grupi kasumi- ja muu

koondkasumiaruandesse alates omandamise hetkest kuni majandusaasta lõpuni. Majandusaasta jooksul müüdud tütarettevõtjate tulemus konsolideeritakse kasumi- ja muu koondkasumiaruandes alates majandusaasta algusest kuni müügihetkeni.

Vastavalt Eesti Raamatupidamise Seadusele tuleb konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisades avaldada konsolideeriva üksuse (emaettevõtja) eraldiseisvad konsolideerimata põhjaruanded. Emaettevõtja põhjaruannete koostamisel on järgitud samu arvestuspõhimõtteid, mida on rakendatud ka konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel. Tütarettevõtjate kajastamist käsitlevaid arvestuspõhimõtteid on emaettevõtja eraldiseisvates põhjaruannetes, mis on esitatud konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisana, muudetud IAS 27 „Konsolideeritud raamatupidamise aruanded“ nõuetele vastavalt. Emaettevõtja eraldiseisvates põhjaruannetes, mis on lisatud käesolevasse konsolideeritud raamatupidamise aruandesse (vt lisa 24), on investeeringud tütarettevõtjate aktsiatesse kajastatud soetusmaksumuses miinus võimalikud allahindlused vara väärtuse langusest.

Mittekontrolliva osalus

Mittekontrollivat osalust näidatakse konsolideeritud kasumiaruandes Grupile otseselt või kaudselt mittekuluvat osa tütarettevõtete puhaskasumist (kahjumist). Mittekontrolliva osalusena konsolideeritud finantsseisundi aruandes näidatakse omakapitali koosseis eraldi real Grupi tütarettevõtete Grupiväliste aktsionäride või osanike osa tütarettevõtte omakapitalist. Mittekontrolliva osalus kajastatakse finantsseisundi aruandes eraldi emaettevõtte omanikele kuuluvast omakapitalist. Konsolideeritud kasumi- ja muus koondkasumiaruandes kajastatakse mittekontrolliva osalusel osakaal osa eraldi emaettevõtte omanikele kuuluvast osast.

2.3 Välisvaluutas toimunud tehingute ja saldode kajastamine

(a) Arvestus- ja esitusvaluuta

Grupi ettevõtete arvestus- ja esitusvaluutaks on euro.

(b) Tehingud ja saldod välisvaluutas

Välisvaluutas fikseeritud tehingute kajastamisel on aluseks võetud tehingu toimumise päeval ametlikult kehtinud Euroopa Keskpanga valuutakursid. Välisvaluutas fikseeritud monetaarsed varad ja –kohustused hinnatakse ümber eurodesse bilansipäeval ametlikult kehtivate Euroopa Keskpanga valuutakursside alusel. Välisvaluutas fikseeritud mittemonetaarsed finantsvarad ja –kohustused, mida kajastatakse õiglase väärtuse meetodil, hinnatakse ümber eurodesse õiglase väärtuse hindamise päeval

ametlikult kehtivate Euroopa Keskpannga valuutakursside alusel. Välisvaluutas fikseeritud monetaarsete varade ja kohustuste ümberarvestamisel tekkivad kasumid ning kahjumid kajastatakse kasumiaruandes real "Valuutakursi ümberhindlus".

Mittemonetaarsete varade, nagu investeringud omakapitali-instrumentidesse, mida kajastatakse õiglases väärtuses läbi kasumiaruande, valuutakursimuutuste mõju kajastatakse kasumiaruandes real "Valuutakursi ümberhindlus".

2.4 Raha ja raha ekvivalendid

Raha ja selle ekvivalentidena kajastatakse rahavoogude aruandes kassas olevat sularaha, nõudmiseni hoiuseid keskpangas ja teistes pankades ja investeerimisühingutes ning tähtajalisi hoiuseid esialgse tähtajaga kuni 3 kuud, mida saab ilma piiranguteta kasutada ja mille väärtuse muutuse risk on ebaoluline.

2.5 Finantsvarad

Arvestuspõhimõtted alates 01. jaanuarist 2018

Esmane kajastamine ja kajastamise lõpetamine

Finantsvarad kajastatakse finantsseisundi aruandes kui Grupist saab instrumendi lepinguline osapool ja need kajastatakse esmasel arvele võtmisel õiglases väärtuses. Esmasel arvele võtmisel liidetakse tehingukulud õiglasele väärtusele, välja arvatud finantsvarade puhul, mida kajastatakse õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande, mille puhul tehingukulud kajastatakse kasumiaruandes kuluna. Õiglases väärtuses finantsvarad kajastatakse finantsseisundi aruandes tehingupäeval. Korregeeritud soetusmaksumuses mõõdetavad finantsvarad kajastatakse tehingupäeval.

Finantsvarade kajastamine lõpetatakse, kui (a) varad on tagasimakstud või õigused varadest tulenevatele rahavoogudele on muul viisil aegunud või (b) Grupp on loovutanud õigused varadest tulevatele rahavoogudele või on sõlminud rahavoogude edasiandmise kokkuleppe, kusjuures (i) kõik varade omamisega seotud riskid ja hüved on üle antud või (ii) riskid ja hüved pole üle antud, kuid varade üle puudub kontroll.

Kontroll varade üle säilib, kui vastaspoolle pole vara tervikuna võimalik müüa sõltumatule kolmandale osapoolele ilma müügipiirangute kehtestamiseta.

Edasine kajastamine

Grupp klassifitseerib finantsvarad ühte kolmest mõõtmiskategooriast: finantsinstrumendid õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande; õiglases väärtuses muutustega läbi muu koondkasumiaruande ja amortiseeritud soetusmaksumuses. Klassifitseerimine sõltub sellest, kas finantsvara puhul on tegemist võlainstrumendi, omakapitaliinstrumendi või tuletisinstrument.

Võlainstrumendid (laenu ja võlakirjad)

Klassifitseerimine on kombinatsioon ärimodeli hindamisest finantsvarade haldamisel ning kas vara lepingulised rahavood sisaldavad ainult põhiosa- ja intressimakseid („APIM“). Ärimodeli

hindamine teostatakse homogeensete portfelli/toodete põhjal ning kuidas Grupi üksustes toimub ärijuhtimine. Hindamine baseerub realistlikel stsenaariumitel ning võttes arvesse, kuidas portfelle hinnatakse ja milline on juhtkonnale raporteerimine; millised riskid mõjutavad portfelli tulemuslikkust ja kuidas neid riske juhitakse; kuidas toimub juhtide tasustamine; müükide sagedus, väärtus ja ajastus ning nende põhjused. Hindamaks, kas rahavood sisaldavad ainult põhiosa- ja intressimakseid, on põhiosa määratud kui võlainstrumendi õiglase väärtus esmasel kajastamisel, mis võib muutuda kui toimub tagasimakseid või intresside kapitaliseerimisi. Intressirahavood tulenevad tavapärasest laenuandmise komponentidest, sh tasu raha ajaväärtuse eest, krediidiriski eest, likviidsusriski eest ning muuhulgas ka administratiivkulud ja kasumimarginaali. Kui on muid lepingulisi tingimusi, mistõttu on avatus muudele riskidele või volatiilsusele, siis ei ole täidetud ainult põhiosa- ja intressimaksete tingimused. APIM teste viiakse läbi ühe osana uute toodete heakskiitmise protsessis. IFRS 9 rakendamisel rakendati SPPI-d 22 suuremale tootele, mida kajastatakse korregeeritud soetusmaksumuses. Kõikide toodete, peale ühe, raamatupidamislik kajastamine jäi samaks. Ühe toote – võimenduslaenu – puhul, muudeti toote tingimusi enne 1. jaanuari 2018 selliselt, et üks funktsionaalus eemaldati tootest ja seejärel toode läbis APIM nõude Seega, kõikide LHV toodete puhul jäi raamatupidamislik kajastamine selliseks nagu varem.

Võlainstrumendid kajastatakse järgmistel finantsseisundi aruande kirjetel: nõuded keskpangale, krediidiastutestele ja investeerimisühingutele; laenu ja nõuded klientidele; müügiootel finantsvarad; finantsvarad õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande; muud nõuded klientidele ja muud finantsvarad, ning sisaldavad instrumente järgmistes mõõtmiskategooriates.

Õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande: võlainstrumendid kajastatakse antud kategoorias kui neid pole võimalik kajastada korregeeritud soetusmaksumuses või õiglases väärtuses muutustega läbi muu koondkasumiaruande. See on juhul, kui ärimudeliks on hoida kauplemiseesmärgil; see tähendab finantsvarasid hoitakse kauplemiseesmärgil, vaatega need lühiajalises perspektiivis müüa ja eesmärgiga teenida kasumit. Võlainstrumendid kajastatakse kohustuslikult õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kui neid varasid juhitakse või hinnatakse õiglase väärtuse alusel või varasid hoitakse eesmärgiga need müüa või alternatiivselt, kui rahavood ei sisalda ainult põhiosa- ja intressimakseid.

Õiglases väärtuses muutustega läbi muu koondkasumiaruande: võlainstrumendid klassifitseeritakse antud kategooriasse kui järgmised tingimused on täidetud (a) ärimodeli eesmärk on hoida varasid nii rahavoogude sissenõudmise kui ka müümise eesmärgil, (b) lepingulised rahavood sisaldavad ainult põhiosa- ja intressimakseid. Neid varasid mõõdetakse õiglases väärtuses ja õiglase väärtuse muutumisest tekkinud kasumid ja kahjumid kajastatakse muus koondkasumis ja akumuliseeritakse omakapitalis. Akumuliseeritud kasumid ja kahjumid klassifitseeritakse omakapitalist kasumiaruandesse kui võlainstrumendi kajastamine lõpetatakse. Intressitulu arvestatakse intressikandvatelt finantsvaradelt kasutades

sisemise intressimäära meetodit ja oodatavad krediidikahjumid kajastatakse kasumiaruandes.

Korrigeeritud soetusmaksumuses: Võlainstrumentid klassifitseeritakse antud kategooriasse kui järgmised tingimused on täidetud (a) ärimudeli eesmärk on hoida varasid rahavoogude sissenõudmise eesmärgil, (b) lepingulised rahavood sisaldavad ainult põhiosa- ja intressimakseid. Nende varade bilansilist brutojääkmaksumust mõõdetakse kasutades efektiivse intressimäära meetodit ja korrigeeritakse oodatavate krediidikahjumitega.

Omakapitaliinstrumentid

Omakapitaliinstrumentid kajastatakse õiglasel väärtuses. Samas võib juhtkond teha tagasivõtmatu valiku kajastada õiglase väärtuse muutused läbi muu koondkasumiaruande, eeldusel, et instrumenti ei hoita kauplemiseesmärgil.

Tuletisinstrumentid

Deriivatiivid kajastatakse õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande (kauplemiseesmärgil).

Muutused

Grupp võib läbi rääkida või muuta lepingulisi tingimusi. Kui uued tingimused on oluliselt erinevad võrreldes algsete tingimustega, siis lõpetab Grupp algse vara kajastamise ja võtab arvele uue vara. Grupp hindab lisaks, kas uue finantsvara osas esineb väärtuse languse tunnuseid esmasel arvelevõtmisel. Kui tingimused ei ole oluliselt erinevad, siis ei põhjusta muutus kajastamise lõpetamist ning Grupp arvutab uue bruto jääkväärtuse vastavalt uutele lepingulistele rahavoogudele ja

esialgsele efektiivsele intressimäärale ning kajastab muutmisest tuleneva kasumi või kahjumi.

Ümberklassifitseerimine

Harvadel juhtudel saab võlainstrumente (finantsvarad), välja arvatud need, mida on esmasel arvele võtmisel kajastatud õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande, ümber klassifitseerida, kui on toimunud muutus ärimudelis finantsvara juhtimiseks.

Mahakandmine

Grupp kirjutab finantsvarad kas osaliselt või täielikult maha, kui on tehtud kõik võimalikud pingutused finantsvara sissenõudmiseks ning on ilmnenud, et finantsvara tagasinõudmise osas puudub mõistlik ootus. Mahakandmine tähistab kajastamise lõpetamist.

Indikaatorid, et nõude tagasisaamiseks ei ole mõistlikke ootusi, hõlmavad (i) sissenõudmistegavuste lõpetamine ja (ii) kui Grupi sissenõudmismeetodiks on tagatise realiseerimine ja tagatise väärtus on selline, et sissenõudmiseks ei ole mõistlikku ootust.

Kui Grupi jaoks ei ole diskonteeritavate nõuete sissenõudmine teostatav või majanduslikult mõistlik, hinnatakse nõue mittetoimivaks ja lõpetatakse kajastamine finantsseisundi aruandes. Kui nõue hiljem laekub, kajastatakse saadud summa tuluna.

Vähemalt üks nendest tingimustest peab olema täidetud, et klassifitseerida nõue lootusetuks.

IFRS 9 kategooria	Klass (määratletud Grupis)		31.12.2018
	Nõuded pankadele ja investeerimisühingutele		681 846
Finants- varad	Laenud ja nõuded	Laenud ja nõuded klientidele	705 186
		Laenud juriidilistele isikutele	213 575
		Laenud eraisikutele	2 509
		Muud nõuded klientidele	2 936
	Õiglasel väärtuses muutusega läbi kasumiaruande kajastatavad finantsvarad	Muud finantsvarad	157
		Aktsiad	38 697
		Noteeritud võlakirjad	59
	Õiglasel väärtuses muutusega läbi kasumiaruande kajastatavad omakapitaliinstrumentid	Tuletisinstrumentid	298
		Investeeringuväärtused	

Arvestuspõhimõtted kuni 31 detsember 2017

Grupp klassifitseerib finantsvarasid järgmistesse kategooriatesse:

- õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastatavad finantsvarad
- lunastustähtajani hoitavad finantsinvesteeringud

- müügilootel finantsvarad
- laenud ja nõuded

Klassifitseerimine sõltub finantsvara soetuse eesmärgist. Grupi juhtkond määrab finantsvarade esmasel kajastamisel nende klassifitseerimise.

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initialled for the purpose of identification only
Initsiaalid/initials I.S.
Kuupäev/date 13.03.2019
PricewaterhouseCoopers, Tallinn

LHV

IAS 39 kategooria		Klass (määratletud Grupis)	
		31.12.2017	
Finants- varad	Laenud ja nõuded	Nõuded pankadele ja investeerimisühingutele 955 891	
		Laenud ja nõuded klientidele	Laenud juriidilistele isikutele 579 588
			Laenud eraisikutele 139 802
			Muud nõuded klientidele 7 357
		Muud finantsvarad 2 289	
	Õiglases väärtuses muutusega läbi kasumiaruande kajastatavad finantsvarad	Kauplemise eesmärgil soetatud väärtpaberid	Aktsiad 71
			Noteeritud võlakirjad 49 138
			Tuletisinstrumentid 30
	Müügijootel finantsvarad	Investeerimisväärtpaberid	Noteeritud võlakirjad 550
			Noteerimata aktsiad 220

a) Finantsvarad õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande

Finantsvaradena õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastatakse

- kauplemise eesmärgil hoitavaid finantsvarasid (sh tuletisinstrumentid)
- finantsvarasid, mida nende esmasel kajastamisel on klassifitseeritud õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastatavaks

Finantsvarad kajastatakse **kauplemise eesmärgil hoitavaks**, kui need on soetatud või tekkinud peamiselt edasimüügi või tagasiostmise eesmärgil lähitulevikus. Tuletisinstrumentid kajastatakse kauplemise eesmärgil hoitavaks, kui neid ei ole kajastatud riskimaandamisinstrumentidena.

Finantsvarade tavapäraseid oste ja müüke kajastatakse finantsseisundi aruandes tehingupäeval. Sellesse kategooriasse kuuluvad finantsvarad võetakse algselt arvele nende õiglases väärtuses; tehingukulud kajastatakse otse kasumiaruandes. Pärast esmast arvelevõtmist kajastatakse neid finantsvarasid jätkuvalt nende õiglases väärtuses. Finantsvaradelt arvestatakse intressitulu korrigeeritud soetusmaksumuselt kasutades sisemist intressimäära ning kajastatakse kasumiaruandes intressitulude koosseisus. Finantsvarade õiglase väärtuse muutused kajastatakse kasumi või kahjumina aruandeperioodi kasumiaruandes netona real "Netokasum õiglases väärtuses kajastatavatelt finantsvaradelt". Õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastatavate finantsvarade ostu ja müügi arvestusel kajastatakse soetatavate varade tehingu- ja bilansipäeva vahelisel perioodil toimunud väärtuse muutust

aruandeperioodi kasumi või kahjumina, analoogselt Grupi omanduses olevate samasuguste finantsvarade kajastamisele. Dividenditulu finantsvaradelt, mida kajastatakse õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande, kajastatakse kasumiaruandes real „Dividenditulu“ siis, kui Grupil tekib õigus dividendide saamiseks.

Investeeringute õiglaseks väärtuseks on noteeritud väärtpaberite puhul (st väärtpaberid, millele eksisteerib aktiivne turg) nende ostunoteering. Turul aktiivselt mittekaubeldavate investeeringute õiglase väärtuse hindamiseks kasutatakse alternatiivseid meetodeid nagu hiljutistes tehingutes kasutatud hind (kui tegu on turutingimustega), diskonteeritud rahavoogude meetod või optioonide hindamise mudelid.

Tuletisinstrumentid (forward-, swap- ja optioonitehingud) võetakse finantsseisundi aruandes arvele õiglases väärtuses tehingupäeval, edasine kajastamine toimub nende õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande. Juhul, kui tuletisinstrumentid on noteeritud aktiivsel turul, kasutatakse õiglase väärtusena turuväärtust. Vastasel juhul kasutatakse õiglase väärtuse hindamiseks hindamismeetodeid. Kasumid/kahjumid tuletisinstrumentide ümberhindlusest kajastatakse tulu või kuluna kasumiaruande real „Netokasum õiglases väärtuses kajastatavatelt finantsvaradelt“. Tuletisinstrumentid kajastatakse finantsseisundi aruandes varana, kui nende turuväärtus on positiivne ning kohustusena, kui turuväärtus on negatiivne. Bilansilisi varade ja kohustuste õiglasi väärtusi tuletisinstrumentidelt ei saldeerita. Tuletisinstrumentide arvestusel ei kasutata riskimaandamis-arvestuse erireegleid.

Finantsvarad, mis on soetamisel määratletud õiglasest väärtuses muutustega läbi kasumiaruande - finantsvarad klassifitseeritakse nimetatud kategooriasse, kui varade esmasel kajastamisel on need määratletud õiglasest väärtuses läbi kasumiaruande kajastatavateks ning muutused õiglasest väärtuses kajastatakse järjepidevalt kasumiaruandes.

Finantsvara kajastatakse esmasel arvelevõtmisel finantsvarana õiglasest väärtuses läbi kasumiaruande kui teatud finantsvarade, nagu näiteks võla- või omakapitaliinstrumentide, õiglast väärtust hinnatakse kooskõlas dokumenteeritud riskipoliitika ja investeerimisstrateegiaga ning raporteerimine juhtkonnale toimub samadel alustel.

Lisas 3.5 on toodud finantsvarade õiglane väärtus.

b) Lunastustähtajani hoitavad finantsinvesteeringud

Lunastustähtajani hoitavad finantsinvesteeringud on aktiivsel turul noteeritud finantsinstrumendid, millel on kindel tähtaeg ja mille osas Grupi juhatusel on kavatsus ja võimalus hoida neid lõpptähtajani. Nendeks ei ole:

- investeeringud, mis on soetusel defineeritud kui õiglasest väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastatavad;
- investeeringud, mis on klassifitseeritud kui müügiotool varad;
- investeeringud, mis vastavad laenude ja nõuete kriteeriumitele.

Need investeeringud on algselt arvele võetud õiglasest väärtuses koos kõigi soetusega otseselt seotud kuludega ning edasi kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuses, kasutades sisemise intressimäära meetodit. Intressitulu lunastustähtajani hoitavalt investeeringutelt kajastatakse kasumiaruandes intressitulude koosseisus. Allahindlused lahutatakse investeeringu bilansilisest väärtusest ja allahindluse kulu kajastatakse kasumiaruandes.

c) Müügiotool finantsvarad

Müügiotool finantsvarad on finantsinstrumendid, mis on mõeldud määramata tähtajaga hoidmiseks, mida võidakse müüa vastavalt likviidsusvajadusele või muutustele intressimäärades, valuutakurssides või aktsiahindades. Müügiotool väärtpaperid kajastatakse õiglasest väärtuses. Müügiotool finantsvaradena kajastatud võlakirjade intressitulu kajastatakse kasumiaruandes, kasutades efektiivse intressimäära meetodit. Muud müügiotool finantsvarade õiglase väärtuse muutused on kajastatud muus koondkasumis.

d) Laenud ja nõuded

Laenud ja nõuded on fikseeritud või kindlaksmääratavate maksetega tuletisinstrumentideks mitteolevad finantsvarad, mis ei ole noteeritud aktiivsel turul. Laenuõuded klientide vastu kajastatakse siis, kui Grupp annab võlgnikule raha

kindlaksmääratavate maksetega noteerimata nõude vastu, mis ei ole tuletisinstrument, ilma kavatsuseta sellest tuleneva debitoorse võlgnevusega kaubelda. Laenud ja ettemaksed kajastatakse kuni nende tagasimaksmiseni või mahakandmiseni. Peale esmast arvelevõtmist kajastab Grupp laene ja ettemakseid korrigeeritud soetusmaksumuses (miinus põhiosa tagasimaksed ja vajadusel võimalikud allahindlused) ning arvestab järgmistel perioodidel intressitulu nõudelt kasutades sisemise intressimäära meetodit. Krediitkaartide puhul on finantsseisundi aruandes kajastatud laenuvõtja tegelik limiidi kasutus.

Kapitalirenditehinguks loetakse renditehingut, mille korral kõik olulised vara kasutamisest tulenevad riskid ja hüved lähevad rendileandjalt üle rentnikule. Vara juriidiline omandiõigus võib rentnikule üle minna rendiperioodi lõppedes. Kapitalirenti kajastatakse finantsseisundi aruandes varana renditud vara õiglase väärtuse summas või rendimaksete miinimumsumma nüüdisväärtuses (pluss renditava vara garanteerimata jääkväärtus), juhul kui see on madalam. Rentnikult saadavad rendimaksed jagatakse kapitalirendi nõude põhiosa tagasimakseteks ja finantstuluks. Finantstulu jagatakse rendiperioodile arvestusega, et rendileandja tuluse määr on igal ajahetkel kapitalirendi netoinvesteeringu jäägi suhtes sama. Kui rendilepingu sõlmimisega kaasnevad teenustasud ja algsed otsesed kulud, võetakse need arvesse rendi sisemise intressimäära ja kapitalirendi nõude arvestusel. Nõude hindamise aluseks on lepinguliste kohustuste õigeaegne täitmine, rendiobjekti eeldatav turuväärtus ja täiendavad tagatised, kliendi finantspositsioon ja usaldusväärsus. Nõude allahindlus vähendab finantsseisundi aruandes vastava vara väärtust.

Tulenevalt lepingutingimuste olulistest muutustest kajastatakse restruktureeritud laenud uute laenudena juhul, kui on toimunud uue laenu väljastamine, sh olemasoleva laenu refinantseerimine või olemasoleva laenu suurendamine laenu põhiosa, intresside, viiviste või muude sellega seotud maksete tasumiseks. Laenud, mille puhul toimub muude lepingutingimuste muutmine kliendi krediitkvaliteedi halvenemise tõttu, ei vasta kajastamise lõpetamise kriteeriumile.

Nõuded klientidele tekivad klientidele teenuse osutamisest ja need võetakse algselt arvele õiglasest väärtuses koos tehingukuludega ning kajastatakse seejärel korrigeeritud soetusmaksumuses, kasutades sisemise intressimäära meetodit (miinus tagasimaksed ning allahindlus vara väärtuse langusest).

Laenude ja nõuete väärtuse langust hinnatakse vastavalt punktis 2.6 kirjeldatud põhimõtetele.

2.6 Amortiseeritud soetusmaksumuses kajastatud finantsvarade väärtuse langus

Arvestuspõhimõtted alates 01. jaanuarist 2018

Mõõtmine

Allahindluse nõuded baseeruvad oodatava krediitkajumi (ECL) mudelil. ECL mudeli peamiseks printsiibiks on näidata finantsinstrumentide krediitkvaliteedi kahanemise või paranemise mustreid.

Kõikidele korrigeeritud soetusmaksumuses ja õiglasel väärtuses muutustega läbi muu koondkasumi kajastatavad finantsvarad, samuti ka liisingu nõuded, finantsgarantiid, varalepingud ja teatud valmisolekulaenu, on oodatava krediitkajumi skoobis.

ECL finantsvaradelt korrigeeritud soetusmaksumuses ja liisingu nõuetelt kajastatakse kui allahindlus, st kajastatakse koos nende varadega finantsseisundi aruandes. Allahindlus vähendab bilansilist bruto jääkväärtust. ECL valmisolekulaenuelt ja finantsgarantii lepingutelt kajastatakse eraldi, st finantsseisundi aruandes kui kohustust. Allahindluse ja eraldi korrigeerimised seoses ECL muutusega kajastatakse kasumiaruandes oodatava krediitkajumi netomuutuseks.

Krediidiriski ja ECL hindamine bilansipäeval on erapooletu ja tõenäosustega kaalutud ning sisaldab kogu saadaolevat informatsiooni, mis on asjakohane hinnangu tegemiseks - sh informatsiooni toimunud sündmustest, praegustest tingimustest ning mõistlikke ja toetavaid prognoose tuleviku sündmustest ja majandustingimustest. LHV kasutab nii mudeleid kui eksperthinnanguid ECL arvutuste individuaalseks hindamiseks.

ECL mudelil on kolm faasi, mis baseeruvad krediidiriski muutusel. 12-kuu ECL (faas 1) rakendatakse kõikidele kirjetele, va kui on toimunud krediidiriski oluline suurenemine võrreldes esialgse kajastamisega. Kirjetele, mille puhul on toimunud oluline krediidiriski suurenemine (faas 2) või on maksejõuetud (faas 3), rakendatakse kogu eluea jooksul ECLi.

Krediidiriski oluline suurenemine

Grupp hindab iga bilansipäeval, kas krediidirisk on oluliselt suurenenud võrreldes esmase kajastamisega. Olulise krediidiriski suurenemise hindamine baseerub kvantitatiivsetel ja kvalitatiivsetel indikaatoritel. Need indikaatorid sisaldavad mis on maksejõuetuse vahemikus >30 ja <90 päeva ja finantsvarad, mis on klassifitseeritud kõrgendatud jälgimise alla või on makseraskuste tõttu restruktureeritud (laenu mille lepingulised tingimused on muudetud seoses kliendi finantsraskustega). Kvantitatiivne indikaator arvutatakse vastavalt muutusele eluea maksejõuetuse tõenäosuses (PD), võrreldes bilansipäeval stsenaariumitega kaalutud eluea PD muutust stsenaariumitega kaalutud esmase kajastamise eluea PD'ga. Juhul kui on toimunud oluline krediidiriski suurenemine võrreldes esmase kajastamisega, kajastatakse eluea ECL allahindlus ja finantsvara liigub faasi 2. Meetod on sümmeetriline, st järgnevatel bilansipäevadel, kui finantsinstrumendi krediitkvaliteet paraneb selliselt, et enam ei ole täidetud oluline krediidiriski suurenemise kriteeriumid alates esmasest kajastamisest, siis finantsvara liigub tagasi faasi 1.

Maksejõuetuse definitsioon

Grupp hindab finantsinstrumendi lootusetuks, kui vastab täielikult vara väärtuse languse mõistele ja vastab ühele või mitmele allpool toodud kriteeriumile:

Kvantitatiivne kriteerium

Laenuvõtja on lepinguliste maksetega rohkem kui 90 päeva ja 10 eurot üle tähtaja. 10-eurone piirmäär, millest algavad tegevused võla sissenõudmiseks, on paika pandud võlahalduse protseduuridega ning tegemist on ka nõude lootusetuks tunnistamise olulise piirmääraga.

Kvalitatiivne kriteerium

Laenuvõtja ei täida tõenäoliselt laenu tagasimakse tingimusi, mis viitab, et tal on märkimisväärsed finantsraskused. Näitajad, et klient ei suuda võlga täielikult tasuda, on järgmised:

- Lepingule on määratud mitteteenindav staatus
- Krediitkvaliteedi langemise tõttu on tehtud spetsiifilised krediitkorrigeerimised
- Krediitkohustuse müük majandusliku kahjumiga üle 5%
- Lepingule on rakendatud vältimatud restruktureerimise tegevused, mille tulemusena on finantskohustused vähenenud rohkem kui 1% võrra
- Laenusaaaja pankrott on muutunud tõenäoliseks või on alustatud pankrotimenetlust
- Kliendi rahavoo seis ei võimalda teenindada osamakseid
- Grupp on sisse nõudnud tagatise, sealhulgas realiseerinud garanti.

Ülaltoodud kriteeriumeid on rakendatud kõikidele Grupi finantsinstrumentidele ja vastavad maksejõuetuse definitsiooniga sisemise krediidiriski juhtimisel. Lootusetud finantsinstrumendid on faasis 3. Kõik finantsvarad, mis on faasis 3, on krediitkajumiga.

Modelleerimine

ECL arvutatakse funktsioonina maksejõuetuse tõenäosusest (PD), suurusest maksejõuetuse hetkel (EAD) ja kahjumäärast antud maksejõuetuse korral (LGD), samuti ka kahjujuhtumi toimimise hetkest. Grupi IFRS 9 metodoloogia ECL mõõtmiseks baseerub olemasolevatel sisemistel skooringu ja reitingu mudelitel.

PD väljendab tõenäosust, et laenu ei maksta tagasi ja jõuab maksejõuetuks kas 12 kuu või eluea jooksul. Oodatav PD igale individuaalsele instrumendile sisaldab hinnangut toimunud sündmustest, praegustest tingimustest ning mõistlikke ja

toetavaid prognoose tuleviku sündmustest ja majandustingimustest. LHV kasutab olemasolevaid skooringu ja reitingu mudeleid, mida on korrigeeritud vastavalt IFRS 9 spetsiifilistele nõudmistele. Mudelid on kalibreeritud kombinatsioonina vastavalt vara klassist ja toote tüübist.

EAD väljendab hinnangut krediitpositsiooni summa osas hetkel, mil maksejõuetus võib tekkida. Bilansiväliste summade osas sisaldab EAD hinnangut, millised summad võetakse kasutusse maksejõuetuse hetkeks. LGD on summa, mida maksejõuetuse korral ei pruugita tagasi saada. LGD võtab arvesse iga omatava tagatise väärtuse ja kvaliteedi. LHV kasutab olemasolevaid LGD mudeleid, mida on korrigeeritud vastavalt IFRS 9 nõudmistele. ECL mõõtmisel kasutab LHV maksimaalset lepingulist perioodi, mille kestel LHV on riskile avatud.

Tuleviku prognoosid

Grupp kasutab ECL mõõtmisel sisemiselt välja töötatud makromajanduslikke prognoose tuleviku informatsiooni baasina. Selleks, et tagada erapooletu krediitkahjude hindamine vastavalt IFRS-le 9, kasutatakse vähemalt kolm stsenaariumit. Üheks stsenaariumiks on baaststsenaarium, mis on kõige tõenäolisem väljavaade ja mida kasutatakse ka tavapärase finantsplaneerimise ja eelarvestamise protsessis, kuivõrd teised stsenaariumid kajastavad optimistlikumat ja pessimistlikumat väljavaadet.

Prognoosid koostatakse sisemiselt Krediidiuhtimise osakonnas, mis konsulteerib ekspertidega Riskikontrolli üksusest, äriüksusest ja finantsosakonnast. Kui mõistliku kuluga on kättesaadav, tuleks konsulteerida väliste ekspertide ja väliselt välja töötatud võrdlusprognoose. Viidatud võrdlusprognoosid sisaldavad, kuid ei ole piiratud IMFi poolt avalikustatava maailmamajanduse väljavaatega, Euroopa Komisjoni poolt avalikustatava Euroopa majandusprognoosiga ja Eesti Panga poolt avalikustatava majandusprognoosiga. Stsenaariumid kinnitatakse Riski ja Kapitali Komitee poolt.

Stsenaariumid tuleks välja töötada ajaperioodile, mille puhul saab usaldusväärseid projektsioone koostada ning milleks on tüüpiliselt 3-aastane ajahorisont. Minimaalselt tuleb kasutatavaid makroindikaatoreid prognoosida kaheaastaseks perioodiks peale käesolevat aastat. Üldiselt vaadatakse stsenaariumid üle kvartaalse sagedusega. Juhul kui on toimunud olulisi muutusi makromajanduse väljavaadetes, siis uuendatakse stsenaariumeid.

Individuaalsed hindamised ja juhtkonna hinnangud

Grupp kasutab ECL määramiseks nii mudeleid kui eksperthinnanguid. Hinnangu tase ECL määramiseks sõltub mudeli tulemustest, olulisusest ja detailse informatsiooni kättesaadavusest. Mudel annab juhiseid ja läbipaistvust, kuidas majandussündmused võiksid mõjutada finantsvarade allahindlust. Eksperthinnangut võib rakendada mudelleeritud tulemusele, et rakendada oodatud mõju näitajate osas, mida mudel ei arvestanud. Selliseid individuaalseid ECL hinnangud võidakse rakendada oluliste vastaspoole positsioonide puhul. Need hinnangud otsustatakse Krediitkomitee poolt. Lisaks võib

olla vajadus korrigeerimisteks portfelli tasandil, mille otsustab Riski ja Kapitali Komitee.

Arvestuspõhimõtted kuni 31 detsember 2017

Finantsvarade väärtuse langusest tulenevad allahindlused kajastatakse kasumiaruandes perioodil, mil kahjulik sündmus (või sündmused) leiab aset pärast vara esialgset arvelevõtmist ja see kahjulik sündmus (või sündmused) omab mõju finantsvara või finantsvarade grupi tuleviku rahavoole, mis on usaldusväärselt hinnatav. Kui Grupp hindab, et individuaalselt hinnatava finantsvara osas ei ole võimalik objektiivselt hinnata kahjuliku sündmuse (või sündmuste) toimumist, siis nimetatud finantsvara kaasatakse teiste sarnaste krediidiriski tunnustega finantsvarade gruppi ja allahindlusvajadust hinnatakse grupipõhiselt.

Grupp hindab riske, võttes arvesse kogu deebitori maksevõime kohta teada oleva informatsiooni ning kas on ilmnenud objektiivseid asjaolusid, mis viitaks väärtuse langusele (ostja finantsraskused, pankrot või võimetus täita oma võlakohustust Grupi ees).

Ettevõtluslaene, arvelduslaene ja liisinguid hinnatakse individuaalselt, lähtudes peamiselt võlgnevuses nõuete ületähtaegsete päevade arvust ja tagatise realiseerimisväärtusest selle olemasolul. Muud kriteeriumid vara väärtuse võimaliku languse objektiivseks hindamiseks on ettevõtja majanduslik seisund, majandusharu olukord, laenuvõtja usaldusväärsus, tema juhtkonna kompetents ja muud faktorid. Aktsiate või võlakirjade tagatisel väljastatud võimendus- ja repolaene nii juriidilistele kui füüsilistele isikutele hinnatakse individuaalselt, lähtudes eelkõige tagatise turuväärtusest. Eraisikutest klientidele väljastatud tarbimislaene, eluasemelaene, krediitkaardilaene ja järelmaksulaene hinnatakse grupipõhiselt. Füüsilisest isikust laenusaaajate puhul hinnatakse laenulepingus fikseeritud kohustuste täitmise õigeaegsust, maksevõimet, tagatise väärtust, vanust, haridust, tööstäzi, säästmisharjumusi ja muid krediidiriski mõjutavaid tegureid.

Grupipõhise allahindluse otstarbel grupeeritakse finantsvarasid homogeensete krediidiriski tunnuste põhjal. Need tunnused on vajalikud, hindamaks selliste varagruppide tulevase rahavooge, mille puhul toimub võlgnike eeldatava maksekäitumise hindamine lepinguliste kohustuste õigeaegse ja täieliku täitmise osas. Grupipõhiselt allahinnatavate varagruppide tuleviku rahavoogu hinnatakse varade lepinguliste rahavoogude põhjal ning juhtkonna hinnangu põhjal nende varade ajaloolise maksejõuetusse jäämise ja laenukahjumite kohta. Ajaloolisi laenukahjumiteid korrigeeritakse kehtivate vaadeldavate andmete põhjal, kajastamaks hetke tingimuste mõju, mis ei mõjutanud seda perioodi, millel ajaloolised kahjumid tuginevad, ja kõrvaldamaks nende möödunud perioodide neid mõjusid, mis hetkel ei esine. Grupp vaatab regulaarselt üle tuleviku

rahavoogude hindamise meetodeid ja eeldusi, et vähendada võimalikke erinevusi kahjuhinnangute ja tegelike kahjude vahel.

Juhul, kui korrigeeritud soetusmaksumuses kajastatava varasemalt allahinnatud finantsvara lepingutingimusi muudetakse või toimub muu muutus seoses võlgniku finantsraskustega, leitakse allahindlus, kasutades enne lepingutingimuste muutmist kehtinud esialgset sisemist intressimäära. Muudetud lepingutingimustega vara kajastamine lõpetatakse ning kajastatakse uus vara õiglasel väärtusel ainult juhul, kui varaga seotud riskid ja hüved oluliselt muutusid. Viimane on tavaliselt hinnatav olulise erinevusega vara esialgsete rahavoogude ja uute tulevaste rahavoogude nüüdisväärtuses.

Vara väärtuse langused kajastatakse alati läbi allahindluskonto, milleks on vara jääkväärtuse allahindamine eeldatavate tulevaste rahavoogude (mis ei sisalda veel toimumata tulevase krediidikahjumeid) nüüdisväärtuseni, kasutades diskonteerimiseks laenu esialgset sisemist intressimäära. Tagatisega kaetud finantsvarade tulevaste rahavoogude nüüdisväärtuse arvutamisel võetakse arvesse ülevõetavast tagatisest eeldatavalt saadavad rahavood, millest arvestatakse maha tagatise saamise ja müügiga seotud kulud, olenemata, kas tagatise ülevõtmine on tõenäoline. Vara väärtuse langused kajastatakse kasumiaruandes real „Laenude allahindluse kulu“.

Juhul, kui nõuete hindamise aluseks olevad asjaolud muutuvad (kliendi krediidireitingu paranemine) ning muutust on võimalik objektiivselt seostada peale vara väärtuse langust toimunud sündmusega, tühistatakse eelnevalt kajastatud allahindlus, vähendades aruandeaastal kasumiaruande allahindluse kontot. Kasumiaruandes kajastatakse allahindluse tühistamine tuluna real „Laenude allahindluse kulu“.

Ebatõenäoliselt laekuvad laenud kantakse finantsseisundi aruandest maha vastava laenu allahindluse arvelt, kui kõik laenu sissenõudmisega seotud protseduurid on lõpetatud ning täpne laenust saadav kahjum selgunud. Varasemalt finantsseisundi aruandest välja kantud laenude hilisemad laekumised kajastatakse kasumiaruandes allahindluse kulu vähendamisenä.

Intressitulu laenudelt on kajastatud kasumiaruandes real „Intressitulu“.

2.7 Materiaalsed põhivarad

Materiaalseks põhivaraks loetakse Grupi enda majandustegevuses kasutatavaid varasid kasuliku tööeaga üle ühe aasta. Materiaalne põhivara võetakse algselt arvele tema soetusmaksumuses, mis koosneb ostuhinnast (k.a tollimaks ja muud mittetagastatavad maksud) ja otseselt soetamisega seotud kulutustest, mis on vajalikud vara viimiseks tema tööseisundisse ja –asukohta. Materiaalse põhivara objektile tehtud hilisemad väljaminekud kajastatakse põhivarana, kui on tõenäoline, et Grupp saab varaobjektiga seotud tulevast majanduslikku kasu

ning varaobjekti soetusmaksumust saab usaldusväärselt mõõta. Muid hooldus- ja remondikuludid kajastatakse kuluna nende toimumise momendil.

Materiaalset põhivara kajastatakse finantsseisundi aruandes tema soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumulieeritud kulum ja võimalikud väärtuse langusest tulenevad allahindlused. Amortisatsiooni arvestamisel kasutatakse lineaarset meetodit. Arvutustehnika, mööbli ning sisustuse aastase amortisatsioonimäärana kasutatakse 33%, rendipinna parendustele kas 20% aastas või amortiseerimist rendiperioodi pikkuse jooksul, sõltuvalt kumb on lühem. Amortisatsiooni arvestamist alustatakse kasutusele võtmise kuust ning arvestatakse kuni vara bilansiline väärtus jõuab selle vara lõppväärtuseni. Kui lõppväärtus ületab bilansilist jääkmaksumust, lõpetatakse amortisatsiooni arvestamine.

Igal bilansipäeval hinnatakse, kas kasutatavad amortisatsiooninormid, -meetodid ja varade lõppväärtuste hinnangud on asjakohased. Grupp viib läbi materiaalse varade väärtuse testi, kui on ilmnenud asjaolusid, mis võiksid viidata varade kaetava väärtuse langusele alla bilansilise jääkmaksumuse. Juhul, kui vara bilansiline jääkmaksumus on suurem tema kaetavast väärtusest (kõrgem kahest järgnevast näitajast: vara õiglane väärtus miinus müügikulud või vara kasutusväärtus), on materiaalse põhivara objektid kohe alla hinnatud nende kaetavale väärtusele kajastades vara väärtuse languse kulu aruandeperioodi kasumiaruandes. Põhivara müügist saadud kasumid ja kahjumid, mis leitakse jääkväärtuse lahutamisel müügist saadud summadest, on kajastatud kasumiaruandes ridadel „Administratiiv- ja muud tegevuskulud“ või „Muud tulud“.

2.8 Immateriaalsed põhivarad

Immateriaalsed varad on eraldi identifitseeritavad mitterahalised mittefüüsilised varad ja mille hulka hetkel kuulub soetatud tarkvara. Immateriaalne põhivara võetakse algselt arvele tema soetusmaksumuses, mis koosneb ostuhinnast ja otseselt soetamisega seotud kulutustest. Peale soetamist kajastatakse immateriaalset põhivara finantsseisundi aruandes tema soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumulieeritud kulum ja kogunenud võimalikud väärtuse langusest tulenevad allahindlused. Amortisatsiooni arvestatakse lineaarselt. Amortisatsioonimäär ostetud litsentsidele on 33% aastas.

Iga aruandeperioodi lõpus hinnatakse, kas kasutatavad amortisatsiooninormid, -meetodid ja immateriaalsete varade lõppväärtuste hinnangud on asjakohased. Grupp viib läbi immateriaalsete varade väärtuse testi, kui on ilmnenud asjaolusid, mis võiksid viidata varade kaetava väärtuse langusele alla bilansilise jääkmaksumuse. Väärtuse languse kulu kajastatakse koondkasumiaruandes ulatuses, mille võrra vara bilansiline jääkmaksumus ületab kaetavat väärtust, mis on

kõrgem kahest järgnevast näitajast: vara õiglane väärtus miinus müügikulud või vara kasutusväärtus.

2.9 Varade väärtuse langus

Määramata kasuliku elueaga immateriaalsete põhivarade (sh firmaväärtus) puhul kontrollitakse kord aastas vara väärtuse langust, võrreldes vara bilansilist maksumust kaetava väärtusega.

Piiramata kasutuseaga materiaalse põhivara ning amortiseeritavate varade puhul hinnatakse vara väärtuse võimalikule langusele viitavate asjaolude esinemist. Selliste asjaolude esinemise korral hinnatakse vara kaetavat väärtust ning võrreldakse seda bilansilise maksumusega.

Väärtuse langusest tekkinud kahjum kajastatakse summas, mille võrra vara bilansiline maksumus ületab selle kaetava väärtuse. Vara kaetav väärtus on vara õiglane väärtus, millest on maha lahutatud müügikulutused, või selle kasutusväärtus, vastavalt sellele, kumb on kõrgem. Vara väärtuse languse hindamise eesmärgil hinnatakse kaetavat väärtust kas üksiku varaobjekti või väikseima võimaliku varade grupi kohta, mille jaoks on võimalik rahavoogusid eristada (cash generating unit).

Varade allahindlusi kajastatakse aruandeperioodi kuluna.

Kord alla hinnatud varade puhul hinnatakse igal järgmisel bilansikuupäeval, kas võib olla tõenäoline, et vara kaetav väärtus on vahepeal tõusnud (v.a firmaväärtus, mille allahindlusi ei tühistata). Kui väärtuse testi tulemusena selgub, et vara või varade grupi (raha genereeriva üksuse) kaetav väärtus on tõusnud üle bilansilise jääkmaksumuse, tühistatakse varasem allahindlus ja suurendatakse vara bilansilist jääkmaksumust kuni summani, mis oleks kujunenud, arvestades vahepealsetel aastatel normaalset amortisatsiooni. Allahindluse tühistamist kajastatakse aruandeaasta kasumiaruandes põhivara allahindluse kulu vähendamisenä.

2.10 Valmisolekulaenud, finantsgarantiid ja tegevusgarantiid

Grupp väljastab valmisolekulaene. Valmisolekulaenud on tühistamatud või tühistatavad ainult oluliselt kahjulike muutuste tõttu. Sellised kokkulepped võetakse algselt arvele nende õiglasest väärtuses, mis tavaliselt väljendub saadud tasude summana. Seda summat amortiseeritakse lineaarsel meetodil kohustuse kogu eluea jooksul, välja arvatud selliste valmisolekulaenude puhul, mille osas on tõenäoline, et Grupp sõlmib konkreetse laenulepingu ega kavatse seda laenu müüa vahetult peale sõlmimist; sellise valmisolekulaenu tasud kajastatakse tulevikus ja lisatakse laenu kajastamisel algele bilansilisele väärtusele. Iga aruandeperioodi lõpus kajastatakse valmisolekulaenud (i) mitteamortiseeritud jääkväärtuses esialgselt arvelevõtmise summast, millele on lisatud (ii) oodatava

krediidikahjumi mudeli alusel arvatud allahindlus, välja arvatud juhul, kui kohustus on väljastada turuintressimäärast madalama intressimääraga laen, mille puhul kajastatakse valmisolekulaenu nimetatud väärtustest kõrgeimas summas. Valmisolekulaenu jääkväärtus väljendab kohustust. Lepingutel, mis sisaldavad nii laenu kui ka valmisolekulaenu ja Grupil pole võimalik väljastamata osa komponenti ECL-is lahutada laenu komponendist, kajastatakse valmisolekulaenu allahindlus koos laenu allahindlusega. Juhul, kui kombineeritud ECL-id ületavad laenu brutosummat, kajastatakse neid kohustusena.

Grupp väljastab finantsgarantiisid. Finantsgarantii lepingud nõuavad garantii andjalt ettenähtud maksete tegemist, kui klient ei ole täitnud võlakohustuse tingimusi kolmanda osapoole ees ning finantsgarantiid kannavad krediidiriski nagu antud laenu. Finantsgarantiid võetakse algselt arvele õiglasest väärtuses (lepingu väärtus) garantii andmise päeval. Seejärel garantii jääkväärtus amortiseeritakse lineaarselt garantii eluea jooksul. Igal bilansipäeval hinnatakse garantiist tulenevaid kohustusi kõrgemas kahest, kas lineaarselt amortiseeritud garantiitasu jääkväärtus või juhtkonna hinnangust garantiilepingust tulenevate kohustuste arveldamiseks. Iga aruandeperioodi lõpus kajastatakse finantsgarantiisid selle järgi, kas kõrgem on (i) tagatud riskipositsiooni kahjumi hüvitise summa, mis määratakse kindlaks oodatava kahjumi mudeli alusel või (ii) allesjäänud amortiseerimata saldo summa esmasel kajastamisel. Lisaks sellele kajastatakse ECL allahindlus saadaolevate tasude puhul, mida kajastatakse finantsseisundi aruandes varana.

Tegevusgarantiid on lepingud, mis pakuvad kompensatsiooni juhul, kui teine osapool ei suuda täita lepingulisi kohustusi. Sellised lepingud kannavad lisaks krediidiriskile ka mitte-finantsilist tegevuse riski. Tegevusgarantiid võetakse algselt arvele nende õiglasest väärtuses, mis tavapärastel võrdub saadud teenustasudega. Tasude summa amortiseeritakse lineaarselt lepinguperioodi vältel. Iga aruandeperioodi lõppedes hinnatakse tegevusgarantiid kas (i) algselt arvele võetud tasude amortiseerimata jäägi ulatuses või (ii) parima hinnangu alusel, milline on tänasest väärtusesse diskonteeritud lepingu lõpetamise potentsiaalne kulu iga aruandeperioodi lõppedes; sõltuvalt kumb on kõrgem. Kui Grupil on lepinguline õigus kliendilt sisse nõuda garantiilepingu alusel täitmiseks kulunud summast, võetakse sellised summad garantii saajale rahalise kahju korvamise hetkel arvele kui laenuõuded.

2.11 Finantskohustused

Grupp klassifitseerib finantskohustusi kas:

- finantskohustused õiglasest väärtuses muutustega läbi kasumiaruande
- korrigeeritud soetusmaksumuses kajastatavad finantskohustused
- finantsgarantii lepingud ja laenukohustused

Õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande finantskohustuse (tuletisinstrument) kajastamist vaata arvestuspõhimõttes 2.6.a. Kõigi muude finantskohustuste edasine kajastamine toimub korrigeeritud soetusmaksumuses, kasutades sisemise intressimäära meetodit. Tehingukulud kaasatakse sisemise intressimäära arvutustesse. Erinevused laekunud summade (miinus tehingukulud) ja lunastusväärtuse vahel kajastatakse kasumiaruandes instrumendi tähtaja jooksul kasutades sisemist intressimäära. Intressikulud kajastatakse kasumiaruandes real „Intressikulu”.

Klientide deposiidid võetakse arvele väärtuspäeval õiglasel väärtuses, miinus tehingukulud, ning edaspidi mõõdetakse neid korrigeeritud soetusmaksumuses kasutades sisemise intressimäära meetodit ja kajastatakse real „Klientide hoiused ja saadud laenud”, sh kajastatakse samal real tekkepõhiselt arvestatud intressikohustusi. Tekkepõhiselt arvestatud intressikulud kajastatakse kasumiaruandes real „Intressikulu”.

Võetud laenud, emiteeritud võlaväärtpaberid ja sarnased allutatud kohustused võetakse algselt arvele õiglasel väärtuses, miinus tehingukulud (laekumisel saadud raha summas, vähendatuna tehingukulude võrra). Allutatud kohustuseks loetakse kohustusi, mis krediidiasutuse likvideerimise või pankroti väljakuulutamise korral rahuldatakse pärast teiste võlausaldajate õigustatud nõuete rahuldamist. Muud finantskohustused (võlad hankijatele, viitvõlad ja muud võlakohustused) võetakse algselt arvele nende õiglasel väärtuses, millest on maha arvatud tehingukulud, ning edaspidi kajastatakse neid korrigeeritud soetusmaksumuses.

Finantskohustuste kajastamine lõpetatakse kui see on kustunud (ehk lepinguga kindlaks määratud kohustus on tasutud, tühistatud või lõppenud).

2.12 Kohustused töövõtjate ees

Kohustused töövõtjate ees sisaldavad nii välja maksmata palgakohustusi kui töövõtja elukohariigis kehtiva tööseadusandluse kohaselt arvestatud puhkusetasu kohustust bilansipäeva seisuga, mis sisaldab lisaks puhkusetasu kohustusele ka sellelt arvestatud sotsiaalmaksu ja töötuskindlustusmaksu. Kohustused töövõtjatele kajastatakse finantsseisundi aruandes lühiajalise kohustusena ning kasumiaruandes kajastatakse seonduv kulu tööjõukuluna.

Sotsiaalmaks sisaldab ka sissemakseid riigi pensionifondi. Grupil puudub nii juriidiline kui faktiline kohustus teha sotsiaalmaksule lisanduvalt pensioni- või muid sarnaseid makseid.

2.13 Aktsiapõhised maksed

Ettevõtte emaeetvõtte AS LHV Group on kehtestanud aktsiapõhisel maksetel põhineva optsiooniprogrammi, mille järgi emaeetvõtte tasub oma tütaretevõtete töötajatele nende teenuste eest väljastades optsioone AS LHV Group aktsiate omandamiseks. Väljastatud optsioonide õiglase väärtus

kajastatakse optsiooniprogrammi kehtivuse jooksul ettevõtte tööjõukuluna ning omakapitali (jaotamata kasumi) suurenemisena. Kulude kogusumma on määratletud optsioonide õiglase väärtuse alusel optsioonide väljastamise hetkel. Optsioonide õiglase väärtus on leitud:

- arvestades optsiooni hinda mõjutavaid turutingimusi (näiteks AS LHV Group aktsiahinda);
- jättes välja aktsiate üleandmise eelduseks olevad tegevustulemustega seotud eesmärkide ja turuga mitteseotud tingimuste mõju nagu näiteks ettevõtte kasumlikkus ja kasvueesmärgid ning töötaja töötamine ettevõttes üle teatud ajaperioodi.

Iga aruandeperioodi lõpus hindab ettevõtte, kui palju optsioone kuulub tõenäoliselt realiseerimisele tulenevalt optsioonide väljastamise tingimustest. Algsete hinnangute muutuse mõjud kajastatakse kasumiaruandes ning vastukandena omakapitalis.

Opsioonide väljastamist LHV Group tasandil tema tütaretevõtete töötajatele käsitletakse, kui kapitali sissemakset tütaretevõttesse. Optsioonide õiglase väärtuse kulu kajastatakse optsiooniperioodi vältel emaeetvõtte eraldiseisvas finantsseisundi aruandes tütaretevõtte investeeringu suurendamisena ning krediteeritakse omakapitalis. Vastavalt optsioonide väljastamise tingimustele ei kaasne optsioonide realiseerimisel peale 3 aastat sotsiaalkindlustusmaksu kulu.

2.14 Eraldised ja tingimuslikud kohustused

Finantsseisundi aruandes kajastatakse eraldisena enne bilansipäeva toimunud kohustavast sündmusest tulenevaid kohustusi, millel on kas seaduslik alus või mis tulenevad Grupi senisest tegevuspraktikast (seaduslik või tõlgenduslik), mis nõuavad tõenäoliselt ressurssidest loobumist, mille realiseerumine on tõenäoline (on rohkem tõenäoline kui mitte, et vahendite väljavool on vajalik kohustuse rahuldamiseks) ja mille summa suurus on võimalik usaldusväärselt mõõta, kuid mille realiseerimise aeg või summa ei ole täpselt teada. Eraldiste kajastamisel finantsseisundi aruandes lähtutakse juhtkonna hinnangust eraldiste täitmiseks tõenäoliselt vajamineva summa ning eraldise realiseerumise aja kohta. Eraldis kajastatakse finantsseisundi aruandes summas, mis on juhtkonna hinnangu kohaselt bilansipäeva seisuga vajalik eraldisega seotud kohustuse rahuldamiseks või üleandmiseks kolmandale osapoolale. Eraldiste kulu ja eraldiste bilansilise maksumuse muutuste kulu kajastatakse aruandeperioodi kuludes. Eraldisi ei moodustata äritegevuse tulevaste perioodide kahjumite katmiseks.

Juhul, kui eraldis realiseerub tõenäoliselt hiljem kui 12 kuu jooksul pärast bilansipäeva, kajastatakse seda diskonteeritud väärtuses (eraldisega seotud väljamaksete nüüdisväärtuse

summas), välja arvatud juhul, kui diskonteerimise mõju on ebaoluline.

Muude tingimuslike kohustuste osas (garantiid, v.a. finantsgarantiid, ja muud kohustused), mille realiseerumine on vähem tõenäoline kui mitterealiseerumine või millega seotud kulusid ei ole võimalik usaldusväärselt hinnata, kuid mis teatud tingimustel võivad tulevikus muutuda kohustusteks, kajastatakse raamatupidamise aastaaruande lisades tingimuslike kohustustena. Tingimuslikud kohustused võivad ajas muutuda esialgselt ootusest erineval viisil. Seetõttu hinnatakse neid järjepidevalt portfelli põhiselt tuvastamiseks, kas on muutunud tõenäoliseks, et tulenevalt kohustusest on tõenäoliselt Grupil vaja varast loobuda. Kui on muutunud tõenäoliseks, et seni tingimusliku kohustusena kajastatud kohustise või mitmete kohustiste tulemusena peab ettevõtte varast loobuma, võtab Grupp arvele eraldise selle perioodi raamatupidamise aastaaruandes, millal vastav tõenäosuse muutus toimus (välja arvatud väga harvadel juhtudel kui kohustusega seotud kulu ei ole võimalik usaldusväärselt hinnata).

2.15 Pika- ja lühiajaliste varade ja kohustuste eristamine

Varad, milledest tulenevate hüvede realiseerumist Grupi jaoks on oodata 12 kuu jooksul, kajastatakse lühiajalise varana. Varad, millede puhul osaline hüvede realiseerumine toimub peale 12 kuu möödumist bilansipäevast, kajastatakse pikaajalisena selles osas, mille realiseerumist on oodata pärast 12 kuulise perioodi möödumist (vt lisa 3.4).

Kohustus liigitatakse lühiajaliseks, kui selle tasumise tähtaeg on kaheteist kuu jooksul alates bilansikuupäevast; või Grupil pole tingimusteta õigust kohustise tasumist edasi lükata rohkem kui 12 kuud pärast bilansikuupäeva. Saadud laene, mille tagasimakse tähtaeg on 12 kuu jooksul bilansipäevast, kuid mis refinantseeritakse pikaajaliseks pärast bilansipäeva, kuid enne aastaaruande kinnitamist, kajastatakse lühiajalistena. Samuti kajastatakse lühiajalistena saadud laene, mida laenuandjal oli õigus bilansipäeval tagasi kutsuda laenulepingus sätestatud tingimuste rikkumise tõttu.

Kõigi pikaajaliste varade ja kohustuste kohta on vastav pikaajaline osa eraldi välja toodud raamatupidamise aastaaruande vastava lisa juures (vt lisa 3.4).

2.16 Tulud ja kulud

Arvestuspõhimõtted alates 01. jaanuar 2018

Intressitulu ja intressikulu on kajastatud kasumiaruandes finantsvarade ja -kohustuse osas, mida kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuses, kasutades efektiivse intressimäära meetodit.

Efektiivse intressimäära meetod on finantsvara bilansilise brutojääkmaksumuse või finantskohustuse korrigeeritud soetusmaksumuse arvestamise ja intressitulu või intressikulu vastavale perioodile jaotamise meetod. Efektiivne intressimäär on määr, millega diskonteeritakse hinnangulised tulevased maksed või laekumised finantsinstrumendi eeldatava kehtivusaja jooksul täpselt finantsinstrumendi bilansilisse jääkmaksumusse. Tulevaste maksete arvutamisel hinnatakse kõiki rahavooge arvestades lepingulisi tingimusi (näiteks ettemakseid). Efektiivse intressimäära arvutamine hõlmab tasusid, mis on efektiivse intressimäära olemuslikeks komponentideks. Samas ei võeta arvesse tulevase krediidikahjumeid.

Kui finantsvaral esineb hiljem väärtuse languse tunnuseid, siis kajastatakse intressitulu rakendades efektiivset intressimäära korrigeeritud soetusmaksumuse suhtes, s.o. brutojääkmaksumust vähendatakse allahindluse võrra. Kui finantsvara osas esineb väärtuse languse tunnuseid esmasel arvelevõtmisel, siis arvestatakse oodatavad krediidikahjumid hinnangulistesse rahavoogudesse korrigeeritud efektiivse intressimäära arvutamiseks, mida seejärel rakendatakse intressitulu kajastamiseks.

Teenustasutulud

Teenustasutulude all kajastatakse müügitulu lepingutest klientidega. See ei rakendu müügitulule rendilepingutest ja finantsinstrumentidest või teistest lepingulistest kohustustest, mis on IFRS 9 „Finantsinstrumendid“ rakendusallas.

Tasud, mida võetakse arvesse korrigeeritud soetusmaksumuses kajastatud finantsinstrumendi efektiivse intressimäära arvutamisel, näiteks laenu lepingutasud, jaotatakse instrumendi eeldatava tähtaja peale rakendades efektiivse intressimäära meetodit ja kajastatakse real „Neto intressitulu“.

Teenustasutulu kajastatakse vastavalt sellele, kuidas klientidele lubatud teenust osutatakse, ja summas, mis peegeldab tasu, mida LHV loodab, et tal on õigus saada nende teenuste osutamise eest

Teenustasutulud kajastatakse lineaarselt kogu teenuse osutamise perioodi jooksul, kui klient samaaegselt saab ja tarbib Grupi tegevusest tulenevaid eeliseid. Muutuvtasu kajastatakse ainult sellises ulatuses, mille osas juhtkonna otsuse alusel on väga tõenäoline, et tagasipööramist ei toimu.

Muud teenustasutulud kajastatakse hetkel, mil Grupp täidab oma täitmiskohustuse, mis tavaliselt toimub selle aluseks oleva tehingu teostamisel. Saadud või saadav tasu väljendab tehingu hinda konkreetsete täitmiskohustuste teenuste eest.

Peamised teenustasude tüübid on kirjeldatud allpool.

Teenustasutulud varahalduste teenuste osutamise eest klientidele kajastatakse perioodi jooksul, mil teenust osutatakse. Tulemustasusid kajastatakse, kui on väga tõenäoline, et kajastatud müügitulu hiljem ei tühistata, mis on sageli siis, kui tasu saamise tingimused on täidetud.

Maakleritasud ja muud tasud seoses kolmandate osapoolte nimel tehtud tehingutega, näiteks äritegevuse soetamise või müügi korraldamine, kajastatakse tehingu lõpuleviimisel.

Kulud, mis on otseselt seotud teenustasutulude genereerimisega, kajastatakse kui teenustasukulud.

Neto finantstulud

Kasumid ja kahjumid, mis tekivad õiglasest väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastatud finantsvarade ja -kohustuste õiglase väärtuse muutustest kajastatakse real „Neto finantstulud“. Finantskohustuste, mida kajastatakse õiglasest väärtuses muutustega läbi kasumiaruande, õiglase väärtuse muutus, mis tuleb enda krediitriskist, kajastatakse muus koondkasumis.

Dividenditulu

Dividenditulu kajastatakse siis, kui ettevõtte on tekkinud seaduslik õigus nende saamiseks.

Arvestuspõhimõtteid kuni 31 detsember 2017

Tulud ja kulud on kirjendatud tekkepõhise arvestusprintsipi alusel. Tulu kajastatakse siis, kui on tekkinud põhjendatud eeldus, et tehingust tulenevad hüved laekuvad Grupile, tulu on usaldusväärselt määratav ning teenused on Grupi poolt osutatud. Grupi tavapärase äritegevuse käigus teenitud tulu kajastatakse saadud või saadaoleva tasu õiglasest väärtuses. Kulud kajastatakse kui Grupil on tekkinud kohustus vastava kulu osas ja/või kui Grupp on saanud kaupu või teenuseid, ja viimane on varasem.

Teenustasutulud (ka kontohalduse ja portfelli halduse tasud) kirjendatakse raamatupidamises siis, kui teenus on osutatud ja Grupil on tekkinud summale nõudeõigus. Nõustamisteenuste käigus saadavad teenustasutulud kolmandatelt osapooltelt (müügi- ja ostunõustamised, osaluste omandamised jms) kajastatakse üldjuhul lepingu aluseks oleva tehingu toimumisel või juhul, kui teenus osutatakse pikema ajaperioodi jooksul, siis lähtudes valmidusastme meetodist. Portfelli halduse, muude nõustamisteenuste tasud ning investeerimisfondide tegevusega seonduvad varahaldustasud kajastatakse vastavalt lepingule, tavaliselt teenuse osutamise perioodi jooksul. Samu arvestuspõhimõtteid kasutatakse ka pikema perioodi jooksul osutatavate varahalduse, finantsplaneerimise ja kontohalduse teenuste osas. Tulemusega seotud tasud või tasu osad kajastatakse siis, kui vastavad tulemusega seotud kriteeriumid on täidetud või lähtudes valmidusastme meetodist. Muud ühekordsed tehingutulud ning muud tulud kajastatakse tekkepõhiselt vastava tehingu toimumise hetkel.

Teenustasukulu kajastatakse peale teenuse saamist ja kui kohustus on tekkinud.

Intressitulu ja intressikulu on kajastatud kasumiaruandes kõikide instrumentide osas, mida kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuses, kasutades sisemise intressimäära meetodit või õiglasest väärtuses muutusega läbi kasumiaruande kajastatavate võlakirjade osas. Õiglasest väärtuses muutusega läbi kasumiaruande kajastatavate võlakirjade tehingu kulud on

osa sisemise intressimäära arvestusest. Laenude kohustistasud, mis on seotud antud laenude väljavõtmata osaga ja mille tasu muutub vastavalt väljavõtmata osa suurusel, kajastatakse intressituluna perioodi jooksul, mil täiendava laenusumma väljavõtmist on kliendile võimaldatud.

Sisemise intressimäära meetod on finantsvara või -kohustuse korrigeeritud soetusmaksumuse arvestamise ja intressitulu või intressikulu vastavale perioodile jaotamise meetod. Sisemine intressimäär on määr, mis diskonteerib täpselt eeldatava tulevase rahavoo läbi finantsinstrumendi eeldatava eluea finantsvara või -kohustuse bilansilise väärtuseni. Sisemise intressimäära arvutamisel hindab Grupp rahavooge arvestades finantsinstrumendi kõiki lepingulisi tingimusi, kuid ei arvesta tulevase krediidikahjumeid. Arvutusse kaasatakse kõik lepingulised olulised pooltevahelised tasud või saadud teenustasud, mis on sisemise intressimäära lahutamatuks osaks, tehingukulud ja kõik muud täiendavad maksed või mahaarvamised.

Kui nõude puhul tekib vajadus allahindluseks, siis vähendatakse nõude bilansilist väärtust tema kaetava väärtuseni, milleks on eeldatavad rahavood diskonteerituna esialgse sisemise intressimääraga ning jätkates intressitulu kajastamist järgnevatel perioodidel vähendades allahindlust. Kui finantsvara või rühm sarnaseid finantsvarasid on vara väärtuse languse tõttu alla hinnatud, kajastatakse neilt tekkivat intressitulu kasutades sama intressimäära, millega diskonteeriti tuleviku rahavoogusid leidmaks vara väärtuse langusest tekkinud kahju.

Dividenditulu kajastatakse siis, kui omanikul on tekkinud seaduslik õigus nende saamiseks ning majandusliku kasu saamine on tõenäoline.

2.17 Varahaldusteenused

Grupp tegeleb varahaldusteenuste pakkumisega (lisa 20). Selliseid varasid, mille on Grupile hallata andnud kolmandad osapooled ja mis ei kuulu Grupile, kajastatakse bilansiväliselt. Antud varade haldamisest ja hoidmisest saadakse teenustasu ja Grupile nendega krediidiga tururiske ei kaasne.

2.18 Rendiarvestus – Grupp kui rentnik

Kapitalirendina käsitletakse rendilepingut, mille puhul kõik olulised materiaalse põhivara omandiga seonduvad riskid ja hüved kanduvad üle rentnikule. Muud rendilepingud kajastatakse kasutusrendina.

Kasutusrendimaksed kajastatakse rendiperioodi jooksul lineaarselt kasumiaruandes kuluna. Grupp kasutab kasutusrenti peamiselt ruumide rentimiseks. Rendikulud kajastatakse kasumiaruande real „Administratiiv- ja muud tegevuskulud“. Lisaks sellele kohaldatakse alates 01. jaanuarist 2019 IFRS 16 „Rendilepingud“ Grupi finantsaruandele.

IFRS 16, mis kehtib aruandeperioodidele algusega 1. jaanuar 2019 või hiljem, kaotab rendilepingute klassifitseerimise kasutus- ja kapitalirentideks nagu seda tegi IAS 17 ning selle asemel kehtestab ühe arvestusmudeli rendilevõtjate jaoks. IFRS 16 mõju finantsaruannetele on kajastatud lisas 2.1 (b).

2.19 Maksustamine ja edasilükkunud tulumaks

Ettevõtte tulumaksu põhimõtted Eestis

Eesti äriühingud ei maksa tulumaksu teenitud kasumilt. Tulumaksu makstakse dividendidelt, erisoodustustelt, kingitustelt, annetustelt, vastuvõtukuludelt, ettevõtlusega mitteseotud väljamaksetelt ning siirdehinna korrigeerimistelt. Ettevõtte tulumaksumäär on 20/80 väljamakse netosummalt. Alates 2019. aastast rakendatakse madalamat maksumäära 14/86 regulaarsetele dividendiväljamaksetele ulatuses, mis on väiksem või võrdne kolme eelneva aasta keskmise maksustatud dividendiga. 2018. a on esimene arvesse võetav aasta kolme aasta keskmise maksustatud kasumi arvestamisel. Tulumaksukohustus ja tulumaksukulu dividendidelt kajastatakse dividendide väljakuulutamise hetkel. Tulumaks kuulub tasumisele väljamakse tegemise kuule järgneva kuu 10ndaks kuupäevaks.

Alates 2018. aasta teisest kvartalist on krediitdiasutused kohustatud tasuma kvartali kasumilt 14%-list avansilist tulumaksu vastavalt IFRS-le. Avansiline tulumaks tuleb maksuhaldurile tasuda kvartalile järgneva kolmanda kuu 10ndaks kuupäevaks. Avansiline tulumaks ei kuulu tagastamisele ja seega kajastatakse tasutud tulumaks kuluna, kuid selle arvelt saab krediitdiasutus vähendada tuleviku kasumijaotistelt tasumisele kuuluvat tulumaksusummat.

Ettevõtte tulumaks teistes riikides

Vastavalt kohalikele tulumaksuseadustele maksustatakse Leedus ja Ühendkuningriigis ettevõtte kasumit, mida on korrigeeritud seaduses ettenähtud püsivate ja ajutiste erinevustega, tulumaksuga.

Ettevõtte tulumaksumäärad	2018	2017
Läti	20%	15%
Leedu	15%	15%
Ühendkuningriik	19%	19%

Edasilükkunud tulumaks on arvestatud kõikidelt olulistelt ajutistelt erinevustelt maksuarvestuse ja konsolideeritud finantsaruandes kajastatud vara ja kohustuste bilansiliste väärtuste vahel. Põhilised ajutised erinevused tekivad põhivara amortisatsioonist ja edasikantavast maksukahjumist. Edasilükkunud tulumaks arvutatakse kehtivate või eeldatavalt kehtivate maksumääradega, mis on rakendatavad nendel perioodidel, kui ajutised erinevused või maksukahjumid realiseeruvad. Edasilükkunud tulumaksuvara ja kohustused on tasaarveldatud ainult ühe Gruppi kuuluva äriühingu piires. Edasilükkunud tulumaksuvara ajutistelt erinevustelt ning maksukahjumitelt kajastatakse finantsseisundi aruandes ainult siis, kui on tõenäoline, et see realiseerub läbi maksustatava kasumi tekke tulevikus. Edasilükkunud tulumaks arvestatakse ajutistelt erinevustelt investeeringutest tütarettevõtetesse, välja arvatud juhul, kui ajutise erinevuse realiseerumine on Grupi kontrolli all ja ajutise erinevuse realiseerumine lähitulevikus on ebatõenäoline.

Finantsseisundi aruandes ei kajastata tingimuslikku tulumaksukohustust, mis tekiks jaotamata kasumist dividendide väljamaksmisel. Maksimaalne tulumaksukohustus, mis kaasneks jaotamata kasumi dividendidena väljamaksmisel, on esitatud aastaaruande lisas 19.

2.20 Varade ja kohustuste saldeerimine

Finantsvarade ja -kohustuste vahel tehakse netoarvestusi ja netosumma kajastatakse konsolideeritud finantsseisundi aruandes ainult juhul, kui selleks eksisteerib juriidiline õigus ning on kavas nimetatud summad realiseerida netobaasil või samaaegselt. Täpsem informatsioon on toodud lisas 3.8.

2.21 Kohustuslik reservkapital

Vastavalt äriseadustikule moodustatakse kohustuslik reservkapital iga-aastastest puhaskasumi eraldistest. Igal majandusaastal tuleb reservkapitali kanda vähemalt üks kahekümnendik puhaskasumist, kuni reservkapital moodustab üks kümnendik aktsiakapitalist. Reservkapitali võib kasutada kahjumi katmiseks, samuti aktsiakapitali suurendamiseks. Reservkapitalist ei või teha väljamakseid aktsionäridele.

LISA 3 Riskide juhtimine

Risk on defineeritud kui võimalik negatiivne kõrvalekalle oodatavast majandustulemusest. Oma igapäevastes toimingutes puutub Grupp kokku mitmete riskidega. Grupi riskijuhtimise eesmärgiks on riske ära tunda, neid õigesti mõõta ning juhtida. Laiemas plaanis on riskijuhtimise eesmärgiks ettevõtte väärtuse suurendamine kahjude minimeerimise ning tulemuste volatiilsuse vähendamise kaudu. Riskijuhtimine baseerub Grupi tugeval riskikultuuril ning on üles ehitatud kolme kaitseliini põhimõttel, kus esimene kaitseliin ehk ärivaldkonnad on vastutavad riskide võtmise ning igapäevase juhtimise eest. Teine kaitseliin ehk riskijuhtimise valdkond on vastutav riskijuhtimise meetodikate väljatöötamise ning riskide raporteerimise eest. Kolmas kaitseliin ehk siseaudit teostab sõltumatut järelvalvet kogu organisatsioonile. Riskijuhtimise põhimõtted, nõuded ning vastutusvaldkonnad on kirjeldatud sise-eeskirjades. Vastavalt kehtestatud kapitalijuhtimise põhimõtetele peab riskide katteks Grupil olema piisavalt kapitali.

3.1 Kapitali juhtimine

Grupi eesmärk kapitali juhtimisel on:

- ✓ tagada Grupi tegevuse jätkuvus ning võime aktsionäridele kasumit toota;
- ✓ säilitada tugev kapitali baas, mis toetab äritegevuse arengut;
- ✓ täita kapitalile kehtestatud nõudeid, nagu need on ette nähtud järelevalveorgani poolt.

Grupi poolt hallatav kapital 31.12.2018 seisuga oli 148 567 tuhat eurot (31.12.2017: 113 877 tuhat eurot). Kapitali eesmärkide

määramisel lähtutakse nii regulatiivsetest miinimumnõuetest, kui ka sisemisest täiendavast puhvrist.

Grupp jälgib oma kapitali planeerimisel alljärgnevaid üldpõhimõtteid:

- Grupp peab igal ajal olema piisavalt kapitaliseeritud, omades vajalikku kapitalivaru, mis tagab majandusliku säilimise ja võimaldab finantseerida uusi kasumlikke kasvuvõimalusi;
- Kapitali juhtimisel on põhitähelepanu esmase tasandi omavahenditel, sest ainult esmase tasandi omavahendid omavad kahjumite absorbeerimise võimet. Kõik muud kasutatavad kapitalikihid on sõltuvuses esmase tasandi omavahendite mahust;
- Grupi kapitali saab jagada: 1) reguleeritud miinimumkapital ja 2) grupi poolt hoitav kapitalivaru. Täitmaks oma pikaajalisi majanduslikke eesmarke peab Grupp püüdlema ühelt poolt reguleeritud miinimumkapitali proportsionaalse vähendamise suunas (läbi riskide vähendamise ja kõrge läbipaistvuse). Teiselt poolt peab Grupp püüdlema piisava ja konservatiivse kapitalivaru suunas, mis tagab majandusliku säilimise ka ränga negatiivse riskistsenaariumi korral;
- Grupi poolt seatud riskiisu on oluline sisend kapitali planeerimisele ja kapitali eesmärkide seadmisele. Kõrgem riskiisu tähendab kõrgema kapitalivaru hoidmist.

Omavahendid	31.12.2018	31.12.2017
Sissemakstud aktsiakapital	69 500	59 500
Kasumi arvel moodustatud reservid	2 269	1 528
Eelmiste perioodide jaotamata kasum/-kahjum	31 442	19 891
Immateriaalne põhivara (miinusega)	-1 286	-951
Aruandeperioodi puhaskasum	16 642	13 909
Esimese taseme omavahendid kokku	118 567	93 877
Allutatud kohustused	30 000	20 000
Teise taseme omavahendid kokku	30 000	20 000
Kokku neto-omavahendid	148 567	113 877

Krediidiasutuse omavahendid peavad igal hetkel olema võrdsed või ületama krediidiasutuste seaduses sätestatud aktsiakapitali (5 miljonit eurot) minimaalsuurust. 2014. aasta alguses hakkas Euroopa Liidus pankade ja investeerimisühingute kapitalile kehtima uus õigusraamistik (CRD IV/CRR), mis põhineb suures osas Baseli pangandusjärelvalve komitees kokkulepitul, nn Basel III raamistikul. Uue reeglustiku eesmärk on tugevdada finantssektori vastupidavust majandusšokkidele ja tagada selle abil majanduse piisav ning jätkusuutlik rahastamine. Oluliste

muudatustena näevad uued nõuded krediidiasutustele ette varasemast rohkema ja kvaliteetsema kapitali hoidmist ning ühtlustatud raamistikku likviidsuspuhvrite kujundamiseks. Uues kapitalinõuete direktiivis on määratletud ka makrofinants-järelevalve meetmed, millega liikmesriigid saavad ohjeldada tsüklit võimendavat krediidiasutuste käitumist ning leevendada turustruktuurist tulenevaid riske.

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials I.S.
 Kuupäev/date 13.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

LHV

Otsekohalduva määruusega kohustatakse kõiki Euroopa Liidus tegutsevaid krediidiasutusi (ja neid konsolideerivaid valdus-ettevõtteid) ning investeerimisühinguid hoidma riskivara suhtes 4.5% ulatuses esimese taseme põhiomavahendeid (CET 1 – common equity tier 1) ning 6.0% ulatuses esimese taseme omavahendeid (Tier 1 kapital). Kogu kapitalinõue (CAD), mis sisaldab nii esimese taseme kui ka teise taseme omavahendeid, jääb seni kehtinud 8.0% juurde.

Lisaks ühtsetest reeglitest lähtuvatele põhinõuetele on direktiiviga määratletud kapitalipuhvrite kujundamise põhimõtted.

Eestis on lisaks omavahendite baasnõuetele krediidiasutustele kehtestatud kapitali säilitamise ning süsteemse riski puhvrid, vastavalt 2.5% (määratud Finantsinspektsiooni poolt) ning 1.0% (määratud Eesti Panga poolt). Kuna nimetatud puhvrid lisanduvad nii Tier 1 kui ka kogu omavahendite baasnõuetele, on minimaalne Tier 1 nõue Eestis 9.50% ning kogu omavahendite nõue 11.50%. Viimasele lisandub veel krediidiasutuse spetsiifiline täiendav Pillar 2 nõue.

Ülevaade kapitalinõude kujunemisest on toodud alljärgnevas tabelis:

Kapitalinõuded	CET1	Tier 1	CAD
Baasnõue	4,50%	6,00%	8,00%
Kapitalisäilitamise puhver	2,50%	2,50%	2,50%
Süsteemse riski puhver	1,00%	1,00%	1,00%
Minimaalne regulatiivne nõue	8,00%	9,50%	11,50%

Kuni oktoobrini 2018 kehtinud kapitalinõuded:

Kapitalinõuded	CET1	Tier 1	CAD
Baasnõue	4,50%	6,00%	8,00%
Kapitalisäilitamise puhver	2,50%	2,50%	2,50%
Süsteemse riski puhver	0,92%	0,92%	0,92%
Minimaalne regulatiivne nõue	7,92%	9,42%	11,42%

Kuni augustini 2017 kehtinud kapitalinõuded:

Kapitalinõuded	CET1	Tier 1	CAD
Baasnõue	4,50%	6,00%	8,00%
Kapitalisäilitamise puhver	2,50%	2,50%	2,50%
Süsteemse riski puhver	1,00%	1,00%	1,00%
Minimaalne regulatiivne nõue	8,00%	9,50%	11,50%

Kuni augustini 2016 kehtinud kapitalinõuded:

Kapitalinõuded	CET1	Tier 1	CAD
Baasnõue	4,50%	6,00%	8,00%
Kapitalisäilitamise puhver	2,50%	2,50%	2,50%
Süsteemse riski puhver	2,00%	2,00%	2,00%
Minimaalne regulatiivne nõue	9,00%	10,50%	12,50%

Igal aastal kinnitab panga nõukogu kapitaliseerituse eesmärgid ja kapitali adekvaatsuse sihttaseme katmaks võimalikke riske. Samuti viiakse igal aastal läbi sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsess (ICAAP), mille eesmärk on tuvastada võimalik kapitalivajadus lisaks regulatiivsetele kapitalinõuetele.

Kapitali adekvaatsust ja seaduses ette nähtud kapitali kasutamist jälgib finantsosakond. Aruandes on kajastatud kapitali adekvaatsuse info konsolideeritud baasil. Järelevalveorganile esitatakse regulaarselt aruandlus krediidiasutusele kehtestatud usaldatavusnormatiivide nõuete ning riskide katmiseks vajalike kapitalinõuete täitmise kohta. Nimetatud aruanded esitatakse Panga kui konsolideerimisgrupi emaettevõtte kohta eraldiseivalt. LHV kasutab krediidi- ja tururiski kapitalinõuete arvutamiseks standardmeetodit ning operatsiooniriski kapitalinõuete arvutamiseks baasmeetodit. Pank on aruandeaastal ning võrreldaval perioodil täitnud kõiki kapitalinõudeid.

3.2 Krediidirisk

Krediidirisk on rahalise kahju tekkimise risk, kui Grupi kliendid või turu vastaspoolad ei suuda täita nende lepingulisi kohustusi Grupi ees. Krediidirisk tuleneb rahast ja raha ekvivalentidest, tuletisinstrumentidest, panga- ja teiste finantsinstitutsioonide deposiitidest, võlakirjadest, kõige rohkem aga klientidele laenu andmisest, sealhulgas laekumata laenudest, antud garantiidest ja muudest nõuetest ning väljastamata laenudest.

Krediidirisk on üks suuremaid riske Grupi tegevuses, mistõttu juhtkond juhib hoolikalt oma avatud positsioone krediidiriskile. Krediidiriski hindamiseks analüüsib Grupp oma klientide ja äripartnerite tegevust ja finantsseisundit. Pärast laenu heakskiitmist jälgitakse regulaarselt kliendi maksevõimet ja tagatise väärtust. Krediidiriski haldamine ja kontroll on tsentraliseeritud krediidiriski juhtimise osakonna poolt, mis raporteerib regulaarselt Juhatusele ja Nõukogule.

3.2.1 Krediidiriskide jaotus

Grupp jaotab krediidiriski kandvad finantsvarad järgnevasse olulisematesse kategooriatesse:

- nõuded keskpangale ja krediidiasutustele (tabelites kasutatud „pankadele“) ja investeerimisühingutele.
- võlakirjad ja tuletisinstrumentid
- finantsvõimenduslaenud (laenud aktsiate või võlakirjade tagatisel)
- ettevõttele laenu portfelli, sealhulgas
  - laenu ja arvelduslaenu
  - finantsgarantiid

- kaubalaenud
  - faktooring
  - liising
  - valmisolekulaenud
- e) jaelaenude portfell, sealhulgas
- hüpoteeklaenud (kodu- ja eralaenud)
  - tagatiseta tarbimislaenud
  - järelmaks
  - krediitkaardid ja eraisikute arvelduskrediit
  - liising
  - jaelaenud ja arvelduslaenud VKE-dele
  - finantsgarantiid VKE-dele
  - valmisolekulaenud

Maksimaalne krediidiriskile avatud positsioon
(tuhandetes eurodes)

	31.12.2018	31.12.2017
Nõuded pankadele ja investeerimisühingutele (lisa 8)	681 846	955 891
Finantsvarad õiglasest väärtusest (võlakirjad) (lisa 10)	38 913	49 239
Müügiootel finantsvarad (lisa 9a)	0	775
Võlainstrumendid (FVOCI) (lisa 9b)	298	0
Laenud ja nõuded klientidele (lisa 11)	918 761	719 390
Muud nõuded klientidele (lisa 12)	2 509	7 357
Muud finantsvarad (lisa 13)	2 936	2 289
Finantsvarad kokku	1 645 263	1 734 941
Bilansivälised kohustused (lisa 21), v.a tegevusgarantiid	198 210	177 578
Kokku maksimaalne krediidiriskile avatud positsioon	1 843 473	1 912 519

3.2.2 Krediidiriski mõõtmine

Kõikide laenutoodete, v.a võimenduslaenude, puhul kasutatakse LHV's kliendi krediidiriski hindamiseks kas reitingu või skooringsüsteeme nagu allolevas tabelis välja toodud. Kõikidel krediittoodetel on taotlusmudelid, mille väljundeid kasutatakse

krediidiotsuste tegemisel. Samuti on arendatud välja portfelli skooringsüsteemid ning mudelid katmaks maksejõuetusest tingitud kahjumäära (Loss Given Default, LGD) ning krediidi ümberhindlusteguri (Credit Conversion Factor, CCF) dimensioone.

Kliendi tüüp	Segment	Definitsioon	PD	LGD	CCF/EAD
Ettevõtte	Suured ettevõtted	Juriidilised isikud, kelle riskipositsiooni maht $\geq$ 250 tuhat EUR	Reitingu metodoloogia	Sisemine mudel	Sisemine mudel või fikseeritud parameeter
	VKE, mikroetevõtted	Juriidilised isikud, kelle riskipositsiooni maht $<$ 250 tuhat EUR	Skooringu mudel		
Jaeklient	Hüpoteeklaenud	Kõik eraisikute hüpoteeklaenud	Skooringu mudel		
	Jaelaenud	Kõik eraisikute jaelaenud	Skooringu mudel		

(a) Laenud ja nõuded pankadele ning investeerimisühingutele

Krediidiriskile avatud positsioon rahast ja raha ekvivalentidest, mida hoitakse keskpangas, teistes korrespondentpankades ning investeerimisasutustes, kannab oma olemuselt juhtkonna hinnangul madalat krediidiriski. Laenud ja nõuded keskpangale, krediitdasiutustele ja investeerimisühingutele ei ole tähtaega

ületanud ning on tagamata. Grupi vahendid hinnatakse vastavalt Standard & Poor's reitingutele või nende ekvivalentidele (keskpank on reitinguta). Kui erinevatel agentuuridel on erinevad reitingud, kasutatakse kas keskmist või konservatiivsuse põhimõttel madalamat reitingut. Grupi vahendid on hoiustatud järgnevalt:

Reitinguklass	Krediidi- asutused	Investeeringis- ühingud	Kokku 31.12.2018	Krediidi- asutused	Investeeringis- ühingud	Kokku 31.12.2017
Keskpank (Eesti Pank)	639 862	0	639 862	920 714	0	920 714
AA- kuni AA+	195	0	195	1 306	0	1 306
A- kuni A+	10 554	0	10 554	6 352	0	6 352
BBB kuni BBB+	5 661	16 505	22 166	6 294	14 116	20 410
B kuni B+	0	500	500	0	0	0
Reitinguta	8 569	0	8 569	7 039	70	7 109
Kokku (lisa 8)	664 841	17 005	681 846	941 705	14 186	955 891

Reitinguta krediidasutusteks on kohalikud Eesti või EL-i suurte pankade ja finantsinstitutsioonide tütarettevõtted, millel pole välist krediidi reitingut, kuid juhatus hindab nende krediitkvaliteedi heaks põhinedes kättesaadavale turuinformatsioonile. Juhatus on hinnanud, et krediidasutuste ja investeeringisühingute oodatavad

krediitkahjumid on ebaolulised arvestades osapoolte tugevaid reitinguid, finantsseisundit ja lühiajalist majanduslikku väljavaadet, sest Grupp omab vastaspoolte juures ainult väga likviidseid positsioone. Vt ka Lisa 3.2.4.3.

(b) Võlakirjad ja tuletisinstrumendid

Võlakirjade krediidiriski võtmisele kehtestatakse liimid vastavalt emitendi reitingule krediitkomitees. Limiitide piires otsustab investeeringud riski ja kapitali komitee või selleks volitatud töötajad.

Vastavalt Standard & Poor's reitingutele või nende ekvivalentidele jaguneb Grupi õiglasest väärtuses muutusega läbi kasumiaruande (FVTPL) ja müügiootel (AFS) või õiglasest väärtuses muutusega läbi muu koondkasumi (FVOCI) võlakirjaportfell järgnevalt:

Võlakirjadest tulenevad põhiosa ja tekkepõhised intressinõuded ei ole tähtaega ületanud. Võlakirjadel puuduvad tagatised.

Reiting (tuhandetes eurodes)	Kohustuslik FVTPL			Valuuta- forwardid	FVOCI	Kokku 31.12.2018
	Investeeringis- portfell	Likviidsus- portfell	Kauplemis- portfell			
AAA	0	18 439	0	0	0	18 439
A- to A+	18 006	0	0	0	0	18 006
AA- to AA+	0	1 229	0	0	0	1 229
Reitinguta	0	0	1 023	59	0	1 082
Kokku (lisa 9, 10)	18 006	19 668	1 023	59	0	38 756

Reiting (tuhandetes eurodes)	FVTPL			Valuuta- forwardid	FVOCI	Kokku 31.12.2017
	Investeeringis- portfell	Likviidsus- portfell	Kauplemis- portfell			
AAA	0	29 869	0	0	0	29 869
A- to A+	18 223	0	1 046	0	555	19 824
Reitinguta	0	0	0	30	0	30
Kokku (lisa 9, 10)	18 223	29 869	1 046	30	555	49 723

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initialled for the purpose of identification only
Initsiaalid/initials I.S.
Kuupäev/date 13.03.2019
PricewaterhouseCoopers, Tallinn

LHV

(c) Muud nõuded

Muude nõuete krediitkvaliteet (tuhandetes eurodes)	31.12.2018	31.12.2017
Muud nõuded (tähtajalised)	2 286	9 238
Muud nõuded (üle tähtaja)	223	408
sh nõuded eraisikutele	196	215
sh nõuded juriidilistele isikutele	27	193
Kokku (lisa 14)	2 509	9 646

11. märtsil 2019 seisuga on laekumata nõudeid summas 371 tuhat eurot, varasemate aastate jooksul ei ole Grupp muid nõudeid maha kandnud. Muud finantsvarad (Lisa 13) summas 2 936 tuhat eurot (31.12.2017: 2 289 tuhat eurot) on garantiideposiidid Balti börsidel, mis tagavad kauplemistehinguid Tallinna, Riia ja Vilniuse börsidel ning Visa ja MasterCard krediitkaartide tehingute tagamiseks. Grupp hindab nimetatud vastaspoolte krediidiriski väga madalaks.

(d) Finantsvõimenduslaenud

LHV Pank annab klientidele võimenduslaene aktsia- või võlaväärtpaberite tagatisel ehk võimaldab finantsvõimendust. Laenu maksimaalne summa sõltub investeerimiskontol hoitavate tagatisvarade turuväärtusest ja LHV Panga poolt määratud üldisest limiidist, milleks on 100 tuhat eurot (või selle ekvivalent välisvaluutas) kliendi kohta. Piirmäära ületavate laenude väljastamine eeldab kliendi poolt tagatiseks pakutava portfelli ning üleüldise kliendi finantsolukorra analüüsi ning otsus kuulub krediitkomitee pädevusse. Grupp on seadnud piisavalt konservatiivsed piirangud laenude ja tagatiste väärtuse suhtele. LHV Panga poolt tagatisena aktsepteeritavate turukõlblike finantsinstrumentide loetelu ja tagatismäärad on avaldatud LHV Panga kodulehel www.lhv.ee.

(e) Ettevõttelaenude portfelli

Ettevõttelaenude portfelli kliente hinnatakse individuaalselt. Igale kliendile määratakse krediitdireiting vahemikus 1-13, kus 1 tähendab madalaimat maksejõuetuse tõenäosust ning 13 viitab maksejõuetusele. Krediitdireiting määratakse kliendile finantsseisu ja äririski hinnangu koosmõjul.

Arvesse võetavad spetsiifilised finantssuhtarvud ja äririskid sõltuvad sellest, missugust reitingumudelit kasutatakse: äri-, kommertsinnisvara, elamuehitus ja kaubad. Krediitdireitingu määrab krediidianalüütik ning selle kinnitab krediidijuht, kuid lõplik riskivõtmine otsustatakse krediitkomitees ühehäälsel otsusel.

Iga kliendi kohta teostatakse peale laenu väljastamist järelmonitooringut tema finantsseisundi kohta vähemalt kord kvartalis. Vähemalt kord aastas vaadatakse üle kõik kliendihinnangud. Jälgimise all olevate klientide finantstulemusi,

likviidsust ja tagatiste väärtust jälgitakse tihedamini. Detailsem info laenude krediitkvaliteedi kohta vt lisa 3.2.4.

(f) Jaelaenud VKE-dele

2016. aastal alustati mikrolaenu pakkumist. See laen on suunatud kasvufaasis mikroettevõtjatele ja maksimaalne laenusumma on kuni 25 000 eurot.

Lisaks mikrolaenudele kuuluvad ka muud ettevõtete krediitkohustused summas alla 250 tuhande euro jaepanganduse valdkonna alla. Alla 250 tuhande euroseid krediitkohustusi analüüsitakse kuluefektiivsema skooringu protsessiga. Skooringu teostatakse taotluse hetkel ning on üks kriteeriumitest laenu väljastamiseks.

Laenu maksejõuetuse tõenäosuse (PD) leidmiseks kasutatakse ettevõtte finantsandmeid ja informatsiooni maksekäitumise kohta. Finantsandmete alusel võetakse arvesse ettevõtte varade ja kohustuse struktuuri, kasumlikkust, rahavoo suhtarve. Tagatiste osas kehtivad samad põhimõtted nagu ettevõtluslaenude puhul. Juriidiliste isikute jaelaenud on aruandes toodud real jaelaenud.

Detailsem info laenude krediitkvaliteedi kohta vt lisa 3.2.4.

(g) Tagatiseta tarbimislaenud ja järelmaks

Grupp pakub tarbimislaene ja järelmaksu oma Eesti tütarettevõtja LHV Finance kaudu. Maksimaalne laenusumma on kuni 15 000 eurot ja järelmaksusumma kuni 20 000 eurot. Järelmaksu pakutakse kaubanduspartnerite kaudu. Kliendi krediitkäitumise hindamiseks kasutatakse skooringuid, mis antakse kliendile taotluse sisseandmisel ja selle olemasolu on üheks kriteeriumiks krediidi väljastamisel.

Vastavalt Grupi sõlmitud lepingutele müüakse suurem osa tarbimislaenudest ja järelmaksudest, kui laenud on ületanud tähtaja vähemalt 79 päeva.

Detailsem info laenude krediitkvaliteedi kohta vt lisa 3.2.4.

(h) Krediitkaardid

LHV Pank väljastab krediitkaarte ning koostöös Tallinna Kaubamajaga Partner krediitkaarte. Sarnaselt tarbimislaenudele ja järelmaksudele müüakse enamus üle tähtaja laene, kui need on 79 päeva üle tähtaja.

Detailsem info laenude krediitkvaliteedi kohta vt lisa 3.2.4.

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initialled for the purpose of identification only
Initsiaalid/initials I.S.
Kuupäev/date 13.03.2019
PricewaterhouseCoopers, Tallinn

LHV

(i) Öppelaenud

2018. aastal hakkas Grupp pakkuma öppelaene. Öppelaen on suunatud tudengitele, aitamaks katta õpingute jooksul tekkivaid kulusi. Maksimaalne riigi poolt tagatud öppelaenu summa ühe akadeemilise aasta kohta on 2 000 eurot.

Detailsem info laenude krediitkvaliteedi kohta vt lisa 3.2.4.

(j) Hüpoteeklaenud

2013. aastal alustas Grupp ainult Tallinna ja Tartu piirkonna klientidele piiratud mahus hüpoteeklaenude väljastamist. 2016. aasta sügisel alustas Grupp hüpoteeklaenu (kodulaen) väljastamist suurele hulga jaeklientidele, ilma eestisestest regionaalsete piiranguteta.

Maksimaalne laenusumma on kooskõlas Eesti Keskpanga poolt kehtestatud regulatsioonidega.

Detailsem info laenude krediitkvaliteedi kohta vt lisa 3.2.4.

(k) Liising

LHV Pank pakub liisingutooteid nii era- kui ka juriidilistele isikutele. LHV Pank pakub liisingutooteid nii era- kui ka juriidilistele isikutele. Klientide krediitvõime hindamiseks kasutatakse reitingumudelit laenujäägi puhul üle 250 tuhande euro ja skoorimudeliteid, kui laenujääk on alla 250 tuhande euro. Liisingu puhul kasutatakse sama reitingumudelit, mida juriidiliste isikute portfellis klientide krediitvõime hindamiseks.

Detailsem info laenude krediitkvaliteedi kohta vt lisa 3.2.4

Riskikontsentratsioon

Riskide maandamiseks on Grupi krediitpoliitikas kehtestatud mitmed regulaarselt monitooritavad ja raporteeritavad tolerantuse piirmäärad. Sellised piirmäärad on kehtestatud kogu

krediitportfellile ja eraldiseisvalt kõige suuremale – ärialaenude portfelli. Kõige olulisemad mõõdikud ja piirangud, mida mõõdetakse iga kvartali viimase päeva seisuga, on järgmised:

- a) Väikelaenude osakaal Grupi laenuportfelli
- b) Mitteresidentidest klientide finantseerimise osakaal Grupi laenuportfelli
- c) Varipanganduse osakaal netoomavahenditest
- d) Kümne suurima laenukliendi osakaal netoomavahenditest
- e) Kõrgema riskiga klientide osakaal ärialaenude portfelli
- f) Toitlustus- ja ehitussektori osakaal ärialaenude portfelli
- g) Rahastamise osakaal väljaspoole Eestit (sh Euroopa Liit ja Ühendkuningriigid).

Finantsvarade ja -kohustuste jaotumine riikide lõikes kajastub järgnevas tabelis. Seisuga 31.12.2018 oli suure riskikontsentratsiooniga, st individuaalselt või seotud grupi riskiga üle 10% Grupi neto-omavahenditest (NOV), väljastatud laenu 14 kliendile (2017: kokku 15), mis moodustasid kokku 199% NOV-st (2017: 215%).

LHV Pank on investeerinud 2 emitendi võlakirjadesse (2017: 2), kelle suhtes on suur riskikontsentratsioon, mis moodustavad kokku 25% NOV-st (2017: 42%). Klientide hoiustest on suure riskikontsentratsiooniga 5 kliendi hoiused (2017: 5), mis moodustavad 132% NOV-st (2017: 551%). Grupp on drastiliselt vähendanud suurte hoiustajate mahtusid ning asendanud need deposiidid jaeklientide deposiitidega. Kokku on 6 klienti, kes omavad rohkem kui 1% kogu hoiustest (2017: 5). Nende kogu hoiuste summa oli 189 miljonit eurot (2017: 615). Top20 hoiustajate osakaal oli 31.12.2018 seisuga 20,5% võrrelduna üle 50% 2017. aasta lõpu seisuga.

	Eesti	Läti	Leedu	Soome	Hol-land	Saksa-maa	Muu EL	USA	Muud	Kokku
31.12.2018										
Nõuded pankadele ja investimisühingutele (lisa 8)	649 509	0	0	0	0	0	13 599	16 541	2 197	681 846
Finantsvarad õiglasest väärtuses (lisa 9, 10)	449	772	17 242	0	0	1	20 704	43	0	39 211
Laenud ja nõuded klientidele (lisa 11)	886 881	52	10 561	1 524	1	6	18 432	175	1 129	918 761
Nõuded klientidele (lisa 12)	2 494	1	5	0	0	0	0	0	9	2 509
Muud finantsvarad (lisa 13)	111	0	0	0	0	0	0	2 825	0	2 936
Finantsvarad kokku	1 539 444	825	27 808	1 524	1	7	52 735	19 584	3 335	1 645 263
Klientide hoiused ja saadud laenud (lisa 15)	1 179 791	10 041	951	3 414	576	13 274	220 173	3 085	38 256	1 469 561
Allutatud kohustused (lisa 18)	30 000	0	0	0	0	0	0	0	0	30 000
Võlad hankijatele ja muud finantskohustused (lisa 16)	20 901	0	4	27	0	0	13	3	0	20 948
Finantskohustused õiglasest väärtuses (lisa 10)	11	0	0	0	0	0	0	0	0	11
Finantskohustused kokku	1 230 703	10 041	955	3 441	576	13 274	220 186	3 088	38 256	1 520 520

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialised for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials I.S.
 Kuupäev/date 13.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

LHV

31.12.2017	Eesti	Läti	Leedu	Soome	Hol-land	Saksa-maa	Muu EL	USA	Muud	Kokku
Nõuded pankadele ja investeerimisühingutele (lisa 8)	916 853	0	0	0	0	0	3 051	28 152	7 835	955 891
Finantsvarad õiglasest väärtuses (lisa 9, 10)	846	779	17 456	0	0	29 867	1 064	2	0	50 014
Laenud ja nõuded klientidele (lisa 11)	650 871	42	37 218	998	91	42	26 580	45	3 503	719 390
Nõuded klientidele (lisa 12)	7 351	1	5	0	0	0	0	0	0	7 357
Muud finantsvarad (lisa 13)	109	0	0	0	0	0	0	2 180	0	2 289
Finantsvarad kokku	1 576 030	822	54 679	998	91	29 909	30 695	30 379	11 338	1 734 941
Klientide hoiused ja saadud laenud (lisa 15)	862 286	5 024	825	2 717	12 505	632	639 608	2 855	30 121	1 556 573
Allutatud kohustused (lisa 18)	20 000	0	0	0	0	0	0	0	0	20 000
Võlad hankijatele ja muud finantskohustused (lisa 16)	60 079	0	4	27	0	0	13	3	0	60 126
Finantskohustused õiglasest väärtuses (lisa 10)	2	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Finantskohustused kokku	942 367	5 024	829	2 744	12 505	632	639 621	2 858	30 121	1 636 701

Laenude jaotus majandusharude lõikes (brutos):

(tuhandetes eurodes)	31.12.2018	%	31.12.2017	%
Eraisikud	214 702	23,1%	141 199	19,4%
Kinnisvaraalaane tegevus	246 930	26,6%	197 695	27,2%
Finantstegevus	95 697	10,3%	114 888	15,8%
Tööstus	98 073	10,6%	68 251	9,4%
Kutse-, teadus- ja tehnikaalaane tegevus	18 779	2,0%	13 948	1,9%
Hulgi- ja jaekaubandus	24 378	2,6%	21 081	2,9%
Muud teenindavad tegevused	25 669	2,8%	15 480	2,1%
Kunst ja meelelahutus	34 582	3,7%	29 289	4,0%
Veondus ja laondus	11 076	1,2%	5 869	0,8%
Põllumajandus	20 231	2,2%	8 717	1,2%
Haldus- ja abitegevused	39 808	4,3%	33 941	4,7%
Ehitus	35 808	3,9%	19 414	2,7%
Haridus	2 391	0,3%	2 217	0,3%
Info ja side	4 115	0,4%	8 430	1,2%
Muud tegevusalad	56 798	6,1%	45 871	6,3%
Kokku (lisa 11)	929 037	100%	726 290	100%

Laenud ja nõuded (sh laenukohustused ja garantiid)

Krediidiriski hindamine riskijuhtimise eesmärgil on keerukas ning vajab mudelite kasutamist, kuna avatus varieerub tulenevalt muutustest majandussituatsioonis, eeldatavatest rahavoogudest ning aja möödumisest. Krediidiriski hindamine portfelli käsitletud varade osas sisaldab veelgi hinnanguid, nagu maksejõuetuse tõenäosus, kaasnev kahjumäär ja maksejõuetuste korrelatsioon vastaspoolte vahel. Grupp mõeldab krediidiriski kasutades maksejõuetuse tõenäosust (PD), maksejõuetuse hetkel oleva laenu suuruse (EAD) ja kahjumäära maksejõuetuse korral (LGD). Sarnast lähenemist kasutatakse

oodatava krediidikahjumi (ECL) leidmiseks vastavalt IFRS-le 9. Lisainformatsiooni jaoks vt lisa 3.3.2.

Krediidiriski skaala

Grupp kasutab sisemise krediidiriski hindamise skaalat, mis kajastab vastaspoole maksejõuetuse tõenäosust (PD). Grupi sisemised reitingumudelid on kohandatud vastavalt vastaspoole kategooriale. Laenuvõtja ja laenuspetsiifiline informatsioon, mis kogutakse laenu taotlemise ajal (kasutatav tulu, jaelaenude puhul tagatiste väärtus ning hulgemüügi puhul käive ja sektor), sisestatakse reitingu mudelisse. Seda täiendatakse ka väliste andmetega nagu krediidiinfo skoorid iga laenuvõtja kohta. Lisaks sellele võimaldavad mudelid lisada sinna ka krediidiriski juhi

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialled for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials I.S.
 Kuupäev/date 13.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

LHV

ekspert hinnanguid. See võimaldab arvestada informatsiooniga, mida ülejäänud andmed ei sisalda. Krediidiriski klassid on kalibreeritud selliselt, et makseviivituse risk suureneb eksponentsiaalselt iga järgneva kõrgema klassi puhul. Näiteks PD erinevus 4 ja 5 klassi vahel on väiksem kui erinevus klasside 7 ja 8 vahel.

Järgnevalt on Grupi iga portfelli tüübi kohta välja toodud täiendavad kaalutlused.

Jaelaenud

Pärast esmast arvelevõtmist monitooritakse laenuvõtja maksekäitumist perioodiliselt, et konstrueerida käitumuslik skoor. Igasugune informatsioon laenuvõtja kohta, mis võib mõjutada laenuvõtja maksekäitumist (nt töötus ja varasemad seadusrikkumised) inkorporeeritakse samuti antavasse skoori, mis lisatakse PD arvestusse.

Ettevõtteleenud

Ettevõtete reitingud määratakse laenusaaaja tasandil. Kliendihaldur lisab ajakohastatud ja uue informatsiooni ning krediidi hinnangud laenusüsteemi järjepidevalt. Lisaks sellele uuendab kliendihaldur informatsiooni kliendi maksevõime kohta igal aastal näiteks avalike finantsaruannete põhjal. Selle põhjal määratakse uuendatud sisemine krediidi reiting ja PD.

Treasury

Treasury võlakirjaportfellis olevate võlakirjade puhul kasutatakse väliste reitinguagentuuride reitinguid, mida avalikustatakse, monitooritakse ja uuendatakse pidevalt. Iga reitingu PD seotakse reitinguskaalaga.

Kuna LHV-l puudub märkimisväärse tururiskiga portfelli, siis mõõdab LHV kontsentratsiooni teises kahes põhivaldkonnas: likviidsusrisk ja krediidirisk.

Likviidsusrisk

Kuna LHV hoiab oma likviidseid varasid peamiselt Euroopa Keskpangas, siis likviidsusrisi kontsentratsioonirisk mõjutab enim rahastamise riske. 98% ulatuses on LHV rahastatud deposiitidega, mistõttu on kõige olulisem näitaja likviidsuse kontsentratsiooniriski mõõtmisel on deposiitide kontsentratsioon (lisa 3.2.2. Riskikontsentratsioon).

Krediidirisk

Grupi ettevõtteleenude PD hindamise meetod koosneb 13 krediidi reitingust, kus 1 on madalaima ja 13 kõrgeima krediidiriskiga. Reitingud 1 ja 2 omistatakse ainult reitinguagentuuride Fitch, Moody's ja Standard & Poor's keskmise reitingu põhjal, Grupi finantsanalüüs viiakse läbi lähtuvalt vajadusest. Skaala järgi on igale reitingukategooriale vaikimisi määratud maksejõuetuse tõenäosuse vahemik, mis on aja jooksul stabiilne.

Seega omistatakse reitingud 1 ja 2 ainult rahvusvahelistele ettevõtetele ja organisatsioonidele ning omavalitsustele ja riikidele, mille maksesuutlikkust on reitinguagentuurid oma investeerimisjärgu reitinguga kinnitanud. Reitinguagentuuride hinnangul põhinevad osaliselt ka reitinguklassid 3 kuni 13, ehkki selles kategoorias on peamiselt rahvusvahelise reitinguta Eesti ettevõtted.

Grupi sisemine reitinguskaala ettevõtteleenudele ja vastavad välised reitingud on toodud alljärgnevas tabelis:

LHV reiting	LHV kirjeldus	PD%	S&P	Moody's
1		0,03	AAA	Aaa
2		0,05	AA+	Aa1
3		0,10	AA, AA-	Aa2, Aa3
4		0,20	A+, A, A-	A1, A2, A3
5	Investeerimisjärgu reiting	0,30	BBB+	Baa1
6		0,40	BBB	Baa2
7		0,50	BBB-	Baa3
8		1,00	BB+, BB	Ba1, Ba2
9		2,50	BB-	Ba3
10		5,00	B+	B1
11	Mitte-investeerimisjärgu reiting	10,00	B, B-	B2, B3
12		30,00	CCC/C	Caa
13	Maksejõuetus	100,00	D	C

Reitinguid valideeritakse vähemalt korra aastas, et need vastaksid viimastele prognoosidele kliendi maksejõuetuste tegelike tõenäosuse kohta.

Kõikidel jaelaenudel on käitumuslik skoor, mis seotakse PD-ga. Jaelaenud on jagatud kolme gruppi: investeerimisjärg,

3.2.3 Oodatava krediitkahjumi mõõtmine

IFRS 9 kehtestab kolme-faasilise mudeli väärtuse languse määramiseks vastavalt krediitkvaliteedi muutusele peale esmast arvelevõtmist:

Finantsinstrument, mis ei ole esmasel kajastamisel krediitkahjumiga, klassifitseeritakse Faasi 1 ning jälgitakse pidevalt Grupi poolt.

Kui on toimunud oluline krediidiriski suurenemine (SICR) alates esmasest arvelevõtmisest, klassifitseeritakse finantsinstrument Faasi 2, aga ei loeta veel allahinnatuks. Lisainformatsioon, kuidas Grupp hindab krediidiriski olulist suurenemist on toodud lisa 3.2.3.1.

Juhul kui finantsinstrument on krediitkahjumiga, liigitatakse see Faas 3. Lisainformatsiooni saamiseks, kuidas Grupp defineerib krediitkahjumi ja maksejõuetuse, vaata lisa 3.2.3.2.

spetsiaalne jälgimine ja maksejõuetu. Investeerimisjärg määratakse kui laen ei ole bilansipäeva seisuga võlas. Spetsiaalse jälgimise staatus määratakse kui laen on võlas ning maksejõuetus määratakse vastavalt maksejõuetuse definitsioonile.

Faas 1 olevate finantsinstrumentide ECL-i mõõdetakse summas, mis on võrdne 12-kuulise osaga kogu oodatava eluea krediitkahjumist. Faasi 2 ja 3 kuuluvate instrumentide puhul arvutatakse ECL kogu nende eluea jooksul oodatava krediitkahjumi põhjal. Lisainformatsiooni saamiseks sisendite, eelduste ja hinnangutehnikate kohta ECL-i arvutamisel vaata lisa 3.2.3.3.

Peamine idee ECL-i mõõtmisel IFRS 9 järgi on see, et see peab sisaldama tulevikku suunatud informatsiooni. Lisa 3.2.3.4 sisaldab informatsiooni selle kohta, kuidas Grupp on selle lisanud ECL-i mudelisse.

Krediitkahjumiga soetatud finantsvarade puhul arvutatakse ECL kogu eluea jooksul oodatava krediitkahjumi põhjal ja kuuluvad Faasi 3.

Alljärgnev joonis võtab kokku allahindlusvajaduse vastavalt IFRS-le 9 (v.a krediitkahjumiga soetataud või väljastatud finantsvarad):

Krediitkvaliteedi muutus peale esmast kajastamist		
1. faas	2. faas	3. faas
(Esmase kajastamine)	(Krediidiriski oluline suurenemine peale esmast kajastamist)	(Allahinnatud vara)
12 kuu oodatavad krediitkahjumid	Eluaegsed oodatavad laenukahjumid	Eluaegsed oodatavad laenukahjumid

Järgnevalt käsitletakse Grupi poolt standardi nõuete täitmisel vastu võetud peamised hinnangud ja eeldused.

3.2.3.1 Oluline krediidiriski suurenemine

Grupi hinnangul on finantsinstrumendi krediidirisk oluliselt suurenenud, kui on täidetud üks või mitu järgnevalt välja toodud kvantitatiivset, kvalitatiivset või backstop kriteeriumitest:

Kvantitatiivne kriteerium

Kvantitatiivset kriteeriumit rakendatakse kõigile krediitdilepingutele, mis on sõlmitud 2018. aastal, ja jaelaenude portfelli ning mille puhul kasutatakse reitingupõhist eluea maksejõuetuse tõenäosust.

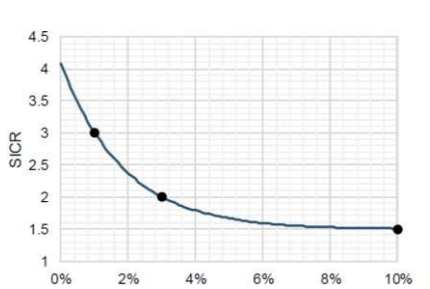
Järelejäädud Eluea PD aruandekuupäeval on suurenenud võrreldes esialgse Eluea PD oodatud aruandekuupäeva

jääkväärtusega, kui ületab alljärgnevas tabelis toodud piirmäärasid:

Uus portfelli – alates 1. jaanuarist 2018 sõlmitud lepingud

Eluea PD esmasel arvelevõtmisel	Eluea PD suurenemine aruandekuupäeva seisuga, mida hinnatakse oluliseks
X%	≥100 bps
ja	Kehtiv eluea PD/Esialgne eluea PD > $1.4885 + \exp(0.9549 - 54.173 * \text{Esialgne eluea PD})$

Valemi illustreerimiseks on toodud SICR graafikukõver allpool. Lisaks kõverale peab PD suurenemine olema vähemalt 100 bps.

SICR kõver: Esialgse PD ja olulisuse piirmäära suhe (PD kasv kordades) olulise maksejõuetuse riski suurenemise identifitseerimiseks.

Illustreerimaks eelnevalt välja toodud piirmäära rakendamist, võtame näiteks 13. veebruaril 2018 sõlmitud 3-aastase jaelaenu lepingu, millel oli esmasel arvelevõtmisel eluea PD 3,36% ja oodatav eluea PD kümme kuud hiljem aruandekuupäeval 2,76%.

Hetke reiting	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Esialgne reiting													
1													
2													
3													
4													
5													
6													
7													
8													
9													
10													
11													
12													
13													

Piimäärad põhinevad hinnangutele, kuidas muutub instrumendi eluea PD enne makseraskustesse sattumist. Eluea PD loomuliku liikumise leidmiseks on hinnatud eluea PD-d ka selliste instrumentide puhul, mis edasisel kajastamisel ei satu makseraskustesse ning mis seetõttu ei indikeeri krediidiriski olulist suurenemist. Ettevõtelaenu portfelli on lühikese tähtajaga, täpsemalt 2,7 aastat.

Kvalitatiivne kriteerium

Kvalitatiivset kriteeriumit rakendatakse SICR arvutamisel ajaloolisele jaelaenu portfelli puhul, mille lepingud on sõlmitud enne 2018. aastat. Uue portfelli puhul on kvalitatiivset kriteeriumit rakendatud PD arvutustes ja sisaldudes seeläbi SICR arvutustes eluea PD kaudu.

Ajaloolise portfelli lühikeste tähtaegade tõttu (1,75 aastat) ei peetud mõistlikuks prognoosida esialgset eluea PD-d lepingutele, mis on sõlmitud enne 1. detsembrit 2017, mistõttu kasutatakse ajaloolise portfelli esialgse PD asemel taotluse PD-d või reitingu PD-d.

Kui aruandekuupäeval on tegelik eluea PD 8,86%, siis ületab see oodatava PD, mis oli 2,76% üle piirmäära. Seetõttu on toimunud krediidiriski oluline suurenemine.

Ajalooline portfell – ettevõtelaenu lepingud, mis on sõlmitud enne 01. jaanuar 2018

Jaelaenu ajalooline portfell – eralaenulepingud, mis on sõlmitud enne 1. jaanuari 2018

Krediidiriski oluline suurenemine on toimunud juhul, kui laenusaja vastab ühele või mitmele alljärgnevalt toodud tingimusele:

- Aruandekuupäeval on leping üle tähtaja rohkem kui 30 päeva ja summas üle 10 euro.
- Leping on viimase 12 kuu jooksul olnud korduvalt üle tähtaja rohkem kui 30 päeva ja summas üle 10 euro.
- Kliendil on olnud rohkem kui üks maksejõuetus või maksuvõlg viimase 12 kuu jooksul,
- Kodulaenu või eralaenu puhul võetakse arvesse, kui lepingu LTV >100%.

Jaelaenude ajalooline portfell – *ettevõtteleenud, mis on sõlmitud enne 1. jaanuari 2018*

Krediidiriski oluline suurenemine on toimunud juhul, kui laenusaaaja vastab ühele või mitmele alljärgnevalt toodud tingimusele:

- Aruandekuupäeval on leping üle tähtaja rohkem kui 30 päeva ja summas üle 10 euro.
- Leping on viimase 12 kuu jooksul olnud korduvalt üle tähtaja rohkem kui 30 päeva ja summas üle 10 euro.
- Kliendil on olnud rohkem kui üks maksejõuetus või on vähemalt neljal korral viimase 12 kuu jooksul esinenud maksuvõlg summas üle 640 euro.

SICR hinnang sisaldab muuhulgas tulevikku vaatavat informatsiooni (vt lisainformatsiooni lisas 3.2.3.4) ja arvestus toimub kvartalipõhiselt. SICR-i leidmiseks kasutatavaid kriteeriume monitoorib ja nende asjakohasust vaatab perioodiliselt üle krediidiriski meeskonna sõltumatu liige.

Backstop

Backstop ehk kõige viimast hetke rakendatakse juhul, kui laenusaaaja lepingujärgsed maksed on üle tähtaja rohkem kui 30 päeva, misjärel on finantsinstrumendi puhul tegemist krediidiriski olulise suurenemisega.

Grupp on seisuga 31. detsember 2018 kasutanud madala krediidiriski erandit rahale ja nostrokontodele, mis täidavad likviidsusportfelli kriteeriumit.

Järgnevad tabelid näitavad mõju ECL-i allahindlusele seisuga 31. detsember 2018, kui muuta SICR arvutustes PD piirmäärasid. ECL suurenemine (positiivsed summad) kajastab suurenenud allahindlusvajadust, mis oleks vaja vastavalt sellele kajastada.

Laenutoode	+10% SICR muutus	-10% SICR muutus
Finantsvõimenduslaenud	NA	NA
Ettevõtteleenud	NA	NA
Jaelaenud VKE-le	0	0
Tarbimislaenud	-3	3
Järelmaks	0	0
Krediitkaardid	0	1
Eluasemelaenud	0	0
Eralaenud	0	0
Liising	0	0

Laenutoode	SICR 0,5% piirmääraga	SICR 1,5% piirmääraga
Finantsvõimenduslaenud	NA	NA
Ettevõtteleenud	NA	NA
Jaelaenud VKE-le	0	0
Tarbimislaenud	0	0
Järelmaks	0	0
Krediitkaardid	0	0
Eluasemelaenud	0	0
Eralaenud	0	0
Liising	0	0

Nagu ülaltoodud tabelitest nähtub, on SICR-i muutmisel +/- 10% võrra või SICR piirmäära muutmisel 100 bp-lt 50 bp-le või 150 bp-le piiratud mõju Grupi oodatavale krediidikahjumile.

3.2.3.2 Maksejõuetuse definitsioon ja krediidikahjumiga varad

Grupp defineerib finantsvara maksejõuetuna, olles täielikult kooskõlas krediidikahjumi mõistega, juhul kui see vastab ühele või mitmele allpool kirjeldatud kriteeriumile:

Kvantitatiivne kriteerium

Laenusaaaja on lepinguliste maksetega rohkem kui 90 päeva ja 10 eurot üle tähtaja. Lävi 10 eurot on pandud paika võimalduse protseduuridega, sellest summast algab võla sissenõudmine ning tegemist on olulisuse lävega maksejõuetuks tunnistamisel.

Kvalitatiivne kriteerium

Laenusaaaja täidab ebatõenäolise maksja kriteeriume, mis viitab, et laenusaaaja on tõsiselt finantsraskustes. Järgnevalt on välja toodud indikaatorid, mis viitavad sellele, et klient ei tasu võlgnevust täies ulatuses.

- Lepingule on määratud mitteteenindav staatus
  - Krediidikvaliteedi langemise tõttu on tehtud spetsiifilised krediidikorrigeerimised
  - Krediidikohustuse müük majandusliku kahjumiga üle 5%
  - Lepingule on rakendatud vältimatud restruktureerimise tegevused, mille tulemusena on finantskohustused vähenenud rohkem kui 1%
  - Laenusaaaja pankrott on muutunud tõenäoliseks või on alustatud pankrotimenetlust

- Kliendi rahavoo seis ei võimalda teenindada osamakseid
- Grupp on sisse nõudnud tagatise, sealhulgas realiseerinud garantii

Ülaltoodud kriteeriumeid on rakendatud kõikidele Grupi finantsinstrumentidele ja vastavad maksejõuetuse definitsiooniga sisemise krediidiriski juhtimisel. Maksejõuetuse definitsiooni on läbivalt kasutatud Grupi oodatava krediitkahjumi mudeldamisel leidmaks maksejõuetuse tõenäosus (PD), laenu suurus maksejõuetuse hetkel (EAD) ja kahjumäär maksejõuetuse korral (LGD).

Maksejõuetuse staatuses hulgiklientite puhul kasutatakse kliendipõhist lähenemist, jaeportfelli puhul lepingupõhist lähenemist.

Kui instrument ei vasta katseaaja jooksul ühelegi maksejõuetuse kriteeriumile, siis ei ole instrument enam maksejõuetuse staatuses. Katseaaja periood sõltub maksejõuetuse põhjustest. Lühimat katseaega 3 kuud rakendatakse kvantitatiivset kriteeriumit täitnud lepingutele alates sellest hetkest, kui seda kriteeriumi enam ei täideta.

Laenud, mis on seotud vältimatute restruktureerimise tegevustega, loetakse täiendavat tähelepanu vajavateks maksejõuetuse staatusest ümberklassifitseerimiseks, kuna võlas päevade arvestus toimub modifitseeritud maksegraafiku alusel ning laen ei saa olla restruktureeritud selleks hetkeks kui see on täielikult tagasi makstud. Seetõttu on selliste laenude katseaeg vähemalt üks aasta alates viimasest toimunud järgmistest sündmustest:

- Restruktureerimise meetmete pikendamishetkest;
- Maksejõuetusena kajastamise hetkest
- Maksepuhkuse lõppemise periood restruktureerimise kokkuleppes.

3.2.3.3 ECL mõõtmine – sisendite, eelduste ja hindamis-meetodite selgitused

ECL mudeli eesmärgiks on arvutada 12 kuu ja eluea oodatav krediitkahjum järgmistel tingimustel:

- on sõltumatu ehk ei sisalda endas konservatiivsust ega optimismi ;
- väärtus on kaalutud tõenäosusega vastavalt kolmele allahindamise stsenaariumile (baas-, optimistlik ja pessimistlik stsenaarium)
- kajastab raha ajaväärtust

- kasutab mõistlikku ja toetavat informatsiooni minevikusündmustest, praegustest tingimustest ning prognoosidest majandustingimuste kohta.

Grupi ECL mudel järgib laiemalt aktsepteeritud marginaalkahjumite summa lähenemist, kus ECL arvutatakse marginaalkahjumite summana, mis ilmnevad igas ajaperioodis (kuus) aruandekuupäevast alates. Marginaalkahjumid tulenevad individuaalsetest riskiparameetritest (PD, LGD, EAD), mis prognoosivad laenujääke ja kahjumeid maksejõuetuse puhul ning iga perioodi maksejõuetuse tõenäosust (maksejõuetuse tõenäosus ajaperioodil X tingimusel, et laenujääk on kehtiv ajaperioodil X).

ECL arvutused põhinevad järgmisel neljal komponendil:

Maksejõuetuse tõenäosus (PD) on hinnang, kui suure tõenäosusega kindlaksmääratud aja jooksul instrument muutub maksejõuetuks.

Laenu suurus maksejõuetuse hetkel (EAD) on hinnang tulevikus maksejõuetuse tekkimise hetkel kehtivale eeldatavale laenusummale, mis võtab arvesse aruandekuupäevale järgnevad oodatavad muutused, sh põhiosa ja intressi tagasimaksed ning valmisolekulaenude kasutamist.

Kahjumäär maksejõuetuse korral (LGD) on hinnang maksejõuetusest tingitud kahjule. See põhineb saadaolevate lepinguliste rahavoogude ja LHV oodatavate rahavoogude vahele (sh tagatistest saadud rahavoogudele). LGD kajastatakse protsendina EAD-st.

Diskontomäära kasutatakse oodatava kahjumi diskonteerimiseks nüüdisväärtusele aruandekuupäeva seisuga .

Matemaatiliselt, ECL summa prognoositavatele ajaperioodile T (12 kuud või eluea, sõltvult kas 12 kuu või eluea hinnang on vajalik) väljendatakse alljärgnevalt :

$$ECL_T = \sum_{t=1}^T PD_t * LGD_t * EAD_t * d_t$$

Kus:

$t = 0, \dots, T$ – ühe kuuline periood prognoositava ajaperioodi T ulatuses; 12 kuu ECL hinnangu puhul, T = 12 kuud; eluea ECL hinnangu puhul, T = laenu oodatav eluiga;

PD_t – marginaal PD kuu t puhul;

LGD_t – oodatav LGD kuu t puhul;

EAD_t – laenusumma, sh oodatavat valmisolekulaenude kasutamised, kuu t puhul;

d_t – diskontomäär kuu t puhul.

Diskonteerimistegur kujutab endast finantsinstrumendi efektiivset intressimäära (EIR) või selle ligikaudset väärtust.

Arvutuste loogika illustreerimiseks on allolevas tabelis näha lihtsustatud näidet. Tähele tuleb panna, et selle näite puhul

tagatud laenude kohta tuleneb LGD otseselt tagatiste väärtusest ning lihtsustuse mõttes on tagatise õiglane väärtus ajas konstantne. Kuid ECL mudel võtab läbi erinevate stsenaariumite arvesse võimalikku tagatise õiglase väärtuse muutust ajas.

	31/01/2018	28/02/2018	31/03/2018	30/04/2018	31/05/2018	30/06/2018	31/07/2018	31/08/2018	30/09/2018
(1) Avatud positsioon (EAD)	4000	3500	3000	2500	2000	1500	1000	500	0
(2) Marginaalne PD	0,4%	0,38%	0,36%	0,34%	0,32%	0,3%	0,28%	0,26%	0,24%
(3) Tagatise väärtus	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000
(4) Võimalik kahjum [Max (0;1-3)]	2000	1500	1000	500	0	0	0	0	0
(5) Oodatav marginaalne kahjum [2*4]	8,0	5,7	3,6	1,7	0	0	0	0	0
(6) Oodatav marginaalne kahjum, diskonteeritud	7,97	5,65	3,56	1,67	0	0	0	0	0

Eluea oodatav krediidikahjum 31.12.2017 [Summa(6)]18,85

Märkus. Diskonteerimine on tehtud eeldusel, et aruandeperioodi lõpp on 31. detsember 2017 ja diskontomäär on 5%.

Maksejõuetutele laenudele arvutatakse ECL järgmiselt:

$$ECL_T = \sum_{t=1}^T LGD_t * Exposure_t * d_t$$

Iga riskidimensioon (PD, LGD, EAD) on kaetud sisemiselt arendatud reitingu- ja skoorimudelitega. Need mudelid on arendatud äri- ja krediidi juhtimise eesmärgil. Kokkuvõttes on ECL mudeli eesmärk muuta juba olemasolevate riskiparameetrite väärtused tulevikku suunatud PiT hinnanguteks ja kasutada neid oodatava krediidikahjumi arvutamisel.

IFRS 9 parameetrid

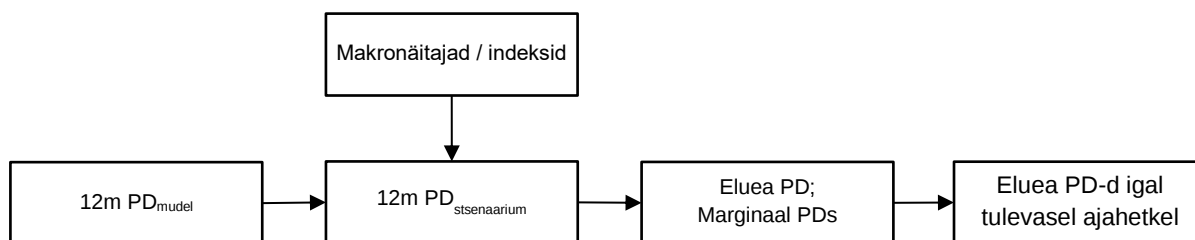
Maksejõuetuse definitsioon	• 90 päeva üle tähtaja • Ebatõenäoliselt makstav ilma Panga poolt teiste ressursside kasutamist, nagu näiteks tagatiste realiseerimine
PD	• 12 kuu PD; eluea PD disagregeeritud täpsemateks marginaal PD tõenäosusteks alam-perioodidele • Tulevikku vaatav PiT hinnang, mis peegeldab praegust ja tulevast majandustingimusi ja erinevaid võimalikke tulemusi tulevikus • Ei ole rakendatud regulatiivseid piirmäärasid või ülemäära konservatiivsust
LGD	• Neutraalsed PiT prognoosid • Võtab arvesse praeguseid ja tulevase majandustingimusi ja erinevaid võimalikke tulemusi tulevikus • Sissenõutud maksed on diskonteeritud kasutades diskontomäärana efektiivset intressimäära • Ei ole rakendatud regulatiivseid piirmäärasid või ülemäära konservatiivsust
CCF/EAD	• Peegeldab oodatavaid laenujäägi muutuseid laenu eluea jooksul (sh laenu graafiku järgsed maksed ja ettemaksed)
ECL	• Rahavoo puudujäägi nüüdsväärtus (PV). Faas 1: 12 kuu PD. Faas 2: eluea PD. Faas 3: PD = 100%

Järgnevates peatükkides on välja toodud, kuidas on olemasolevaid mudeleid kasutatud ECL-i arvutamisel. Samuti on detailsemalt lahti seletatud iga riskidimensioon.

3.2.3.3.1 Reitingu- ja skoorimudelitest tuleneva PD lisamine ECL mudelisse

IFRS 9 oodatava krediidikahjumi arvutamiseks on vajalikud tulevikku vaatav 12 kuu ja eluea PiT näitajad ning marginaal PD, mitte ajalooline või pikaajaline keskmine 12 kuu PD (mudeli PD).

Mudeli PD (PDmudel) teisendamine toimub allolevalt:

Kõigepealt, mudeli PD rekalebreeritakse tulevikku vaatavaks 12 kuu PiT hinnanguks vastavalt defineeritud makrostsenaariumile (12m PD stsenaarium). Kalibreerimise aluseks on valitud makronäitajad, mis on teisendatud indeksiteks.

Järgmisena konverteeritakse 12 kuu PiT hinnang eluea PD-ks ja marginaal PD-ks. Selleks kasutatakse segmendipõhist standardset maksejõuetuse kõverat, mis annab oodatava maksejõuetuse ajastuse järelejäanud eluea jooksul.

Viimasena arvutatakse eluea PD-d laenu igale tulevasele ajahetkele kuni oodatava eluea lõpuni.

3.2.3.3.2 LGD lisamine põhimudelitest ECL mudelisse

LGD puhul erineb LGD põhimudeli kasutamine sellest, kas tegemist on tagatud või tagamata laenupositsiooniga.

Kuna IFRS 9 parameeter peab arvesse võtma oodatava laenusumma vähenemist aja jooksul, siis tagatud laenude tagatud osa puhul arvutatakse LGD otse vastava tagatise hinnangulise kiirrealiseerimisväärtuse põhjal.

LGD aluseks olnud LGD mudelist lisatakse ECL arvutusse tagamata laenupositsioonide ja tagatud laenupositsioonide tagamata osa.

Järgmisena lisatakse makromajanduslikud stsenaariumid nii tagatud kui tagamata LGD näitajatesse nagu on ette nähtud vastavas allahindlus-stsenaariumis.

3.2.3.3.3 CCF hinnangute lisamine põhimudelitest ECL mudelisse

Sisemine CCF hinnang lisatakse otse ECL mudelisse ja kasutatakse EAD arvutamisel. Edasisi korrigeerimisi ei ole vaja teha, sest sisemine hinnang ei sisalda liigset konservatiivsust ega läbi-tsükli (through the cycle, TtC) või languse korrigeerimisi.

3.2.3.4 Tulevikku vaatava informatsiooni lisamine ECL mudelisse

Tulevikku vaatava informatsiooni lisamiseks ECL mõõtmiseks, mis võtaks arvesse ka erinevaid võimalikke tulevikutingimusi, arvutatakse tõenäosusega kaalutud ECL summa vastavalt kolmele allahindlus-stsenaariumile (baas, positiivne ja negatiivne). Muuhulgas võimaldab selline lähenemine näha mittelineaarseid suhteid alternatiivsete stsenaariumite ja ECL-i vahel.

Matemaatiliselt:

$$ECL = p_{baas} * ECL_{baas} + p_{pos} * ECL_{pos} + p_{neg} * ECL_{neg}$$

Kus:

p_{baas} , p_{pos} , p_{neg} – vastavalt baas-, positiivse ja negatiivse stsenaariumi tõenäosused;

ECL_{baas} , ECL_{pos} , ECL_{neg} – oodatav krediidi-kahjumi summa, mis on arvutatud iga stsenaariumi kohta

ECL tuletatakse iga stsenaariumi korral üldisest valemist kasutades stsenaariumipõhist riskiparameetri väärtust.

Tõenäosusega kaalutud eluea PD hinnang krediidiriski olulise suurenemise arvutamiseks arvutatakse samamoodi:

$$PD = p_{baas} * PD_{baas} + p_{pos} * PD_{pos} + p_{neg} * PD_{neg}$$

Kus:

PD_{baas} , PD_{pos} , PD_{neg} – eluea PD hinnang vastavalt igale stsenaariumile.

3.2.3.4.1 Valitud näitajad eraisikute laenuportfellis

Eralaenude portfelli jaoks valitud makronäitajad ja nende olulisuse osakaal on toodud järgnevas tabelis:

	Hüpoteeklaen	Tarbimislaenu, fikseeritud määraga	Tarbimislaenu, muutuva määraga (kaasaarvatud liising)
Palga kasv, %	17%	22%	18%
Töötuse määr, %	33%	44%	36%
Eluaseme hinnaindeksi kasv, %	8%	0%	0%
Inflatsiooni määr, %	8%	11%	9%
6 kuu Euribor	17%	0%	18%
Panga laenumarginalid	17%	22%	18%
KOKKU	100%	100%	100%

Märkus. Iga indikaatori suhteline olulisus on arvatud vastavalt indikaatori kaalule

3.2.3.4.2 Valitud näitajad ettevõtteleenude portfellis

Ettevõtete puhul võetakse arvesse erinevaid makromajanduslikke ja sektorispetsiifilisi näitajaid. Analüüs viidi läbi kahe sektori lõikes:

- 1) üldine majandustegevuse klassifikaator vastavalt tegevuskoodile / tähestikuline NACE Rev.2 klassifikatsioon; ja
- 2) alam-sektorid, mis põhinevad NACE Rev.2 klassifikaatori madalamatel numbrilistel koodidel.

Analüüsi põhjal tehti järgmised järeldused :

Kõiki sektoreid mõjutab samasugune krediidsükkel ning suuri sektoriüleseid majanduslikke raskusi kogetakse samalaadset hoolimata sellest, et on teatud eripärad tööstusharu alam-sektorite vahel (nt tootmises)

On ainult teatud hulk muutujaid, mis „töötavad“ – muutujad, millede põhjal saab teha järeldusi, „töötavad“ enamustes tööstusharudes sarnaselt:

- o SKT (GDP) kasv, mis selgitab majanduse üldist olukorda,
- o Käibe muutus,
- o Töötajate arvu muutus.

Muuhulgas testiti ka kasumite/kahjumite muutust tööstusharus, mis aga oli maksejõuetuse riski kohta järelduste tegemiseks liiga volatiilne.

On mõned makronäitajad, mis on teatud tööstusharus, alamsektoris ja/või alamsektorite grupis olulised, isegi kui korrelatsioon on keeruline näidata väheste vaatluste ja/või vaatluse suhteliselt lühikese ajaperioodi tõttu. Näiteks:

Eksporditingimused ekspordile orienteerunud sektorites nagu metalli- ja keemiatooted ning elektroonikaseadmed:

Rahvastiku kasv ja sissetulekute kasv elamukinnisvara sektoris:

Kodumajapidamiste tarbimise kasv sisetarbimisele orienteeritud tööstusharudes nagu jaekaubandus.

Kokkuvõttes valiti ettevõtete jaoks näitajaks brutolisandväärtus tööstusharude kaupa, mis andis järgmised tulemused:

- Jälgitav korrelatsioon maksejõuetuse määraades;

SKT, mis on kõige lähedasem indikaator brutolisandväärtusele, on eelistatud lähenemine sektori jaoks:

Kergem on prognoosida makromajandust kui alternatiivseid indikaatoreid.

Majandusnäitajate eeldused

Makromajanduslikud stsenaariumid (prognoosid) ja selle näitajad (sh ettevõtteleenude portfelli PD ja LGD hinnangud) töötatakse läbi vähemalt kord aastas krediidiuhtimise osakonnas, kus konsulteeritakse ka ekspertidega riskikontrolli, äri- ja finantsosakonnast ning väliste ekspertidega.

Markomajanduslikku arengut monitooritakse kvartaalselt, kui vastavad andmed avalikustatakse. Prognoose uuendatakse jooksvalt, et tagada õigeaegselt uue tulevikku vaatava informatsiooni lisamine ECL hinnangusse.

Välja töötatud allahindlus-stsenaariumid ja olulised uuendused stsenaariumitele kinnitatakse riski ja kapitali komitees.

Kõige olulisemad eeldused aruandlusperioodi lõpu ECL-i hinnangu arvutamiseks 31. detsember 2018 seisuga on välja toodud allolevas tabelis. Kõikide portfellide kohta kasutati stsenaariume „baas“, „positiivne“ ja „negatiivne“

Seisuga 31.12.2018	Baasstsenaarium		Negatiivne stsenaarium		Positiivne stsenaarium	
Üldised makromajanduslikud näitajad	2019E	2020E	2019E	2020E	2019E	2020E
Tegelik SKP kasv, %	3,0%	2,9%	1,0%	0,9%	4,0%	3,9%
Majapidamiste tarbimine, %	3,9%	3,0%	2,0%	1,0%	4,5%	3,5%
Valitsemissektori tarbimine, %	0,8%	0,7%	0,7%	0,6%	1,2%	1,0%
Kapitali kogumahutus põhivarasse, %	4,4%	4,2%	2,0%	1,9%	8,0%	8,0%
Toodete ja teenuste eksport, %	3,8%	3,8%	0,5%	0,3%	4,3%	4,3%

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialised for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials I.S.
 Kuupäev/date 13.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

LHV

Toodete ja teenuste import, %	4,0%	3,9%	1,0%	0,7%	4,8%	4,8%
Nominaal SKP, mln eurot	27 051	28 614	26 161	26 919	27 722	29 875
SKP deflaator, % muutus	3,2%	2,8%	2,5%	2,0%	3,9%	3,7%
Tarbijahinna tõus, %	3,0%	2,6%	2,1%	1,7%	3,5%	3,5%
Töötuse määr, %	4,6%	4,5%	5,5%	5,9%	4,5%	4,5%
Tööhõive muutus, %	0,8%	-0,1%	0,0%	-0,3%	1,1%	0,3%
Netokuupalga tõus, % (nominaal)	6,0%	5,2%	3,0%	2,5%	7,5%	6,0%
Kinnisvarahinna indeksi tõus, %	3,4%	3,2%	-4,0%	-4,1%	4,4%	4,2%
6 kuu Euribor	-0,2%	0,2%	-0,2%	0,2%	-0,1%	0,3%
Pankade laenumarginaalid uutele laenudele	2,0%	2,0%	2,3%	2,5%	2,0%	2,0%

Seisuga 31.12.2018	Baasstsenaarium		Negatiivne stsenaarium		Positiivne stsenaarium	
Brutolisandväärtus sektorite lõikes, aastane muutus	2019E	2020E	2019E	2020E	2019E	2020E
Kokku – kõik NACE tegevused	6,3%	5,7%	3,5%	3,1%	8,0%	7,8%
Põllumajandus, metsandus, kalandus	10,0%	10,0%	5,0%	5,0%	14,0%	14,0%
Tööstus (v.a ehitus)	5,0%	4,3%	2,8%	2,2%	6,2%	5,5%
Tööstus, v.a ehitus ja tootmine (enamasti energiaga seotud)	5,0%	3,0%	4,8%	2,8%	6,0%	4,0%
Tootmine	5,0%	4,7%	2,1%	2,0%	6,3%	6,0%
Ehitus	9,0%	5,0%	-6,0%	-4,0%	12,0%	11,0%
Hulgi- ja jaekaubandus, transport, majutus, tootlustus	5,0%	4,8%	1,5%	0,5%	6,5%	6,5%
Info ja side	14,1%	14,0%	14,1%	14,0%	15,8%	15,8%
Finants- ja kindlustustegevus	6,0%	6,0%	3,5%	3,5%	9,0%	9,0%
Kinnisvaraalaane tegevus	3,3%	3,3%	-1,0%	-5,0%	3,8%	3,8%
Kutse-, teadus- ja tehnikaalaane tegevus; haldus- ja abitegevused	7,0%	6,0%	5,0%	4,0%	9,0%	8,0%
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	6,0%	6,0%	9,0%	9,0%	8,0%	8,0%
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg; Muud teenindavad tegevused; Kodumajapidamiste kui tööandjate tegevus; Kodumajapidamiste oma tarbeks mõeldud eristamata kaupade tootmine ja teenuste osutamine	7,0%	6,5%	4,5%	4,0%	9,0%	8,5%

Majanduslike stsenaariumite kaalud seisuga 31. detsember 2018 on järgmised:

Seisuga 31.12.2018	Baas- stsenaarium	Negatiivne stsenaarium	Positiivne stsenaarium
Majandusliku stsenaariumi kaal	65%	25%	10%

Kõige olulisemad eeldused ECL-i hindamiseks seisuga 1. jaanuar 2018 on välja toodud allpool. Kõikide portfelli kohta kasutati stsenaariume "baas", "positiivne" ja "negatiivne".

Seisuga 01.01.2018	Baasstsenaarium		Negatiivne stsenaarium		Positiivne stsenaarium	
Üldised makromajanduslikud näitajad	2018E	2019E	2018E	2019E	2018E	2019E
Tegelik SKP kasv, %	2,5%	2,5%	0,4%	0,4%	3,8%	3,8%
Majapidamiste tarbimine, %	3,0%	3,0%	2,0%	2,0%	4,0%	4,0%
Valitsemissektori tarbimine, %	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%	2,0%	2,0%
Kapitali kogumahutus põhivarasse, %	6,0%	6,0%	0,0%	0,0%	8,0%	8,0%
Toodete ja teenuste eksport, %	5,0%	5,0%	2,0%	2,0%	7,0%	7,0%
Toodete ja teenuste import, %	6,0%	6,0%	3,0%	3,0%	8,0%	8,0%
Nominaal SKP, mln eurot	24 434	25 949	23 621	24 297	24 832	26 804
SKP deflaator, % muutus	3,8%	3,6%	2,5%	2,5%	4,2%	4,0%
Tarbijahinna tõus, %	3,3%	3,3%	2,0%	2,0%	3,5%	3,5%
Töötuse määr, %	5,4%	5,4%	6,0%	7,0%	5,0%	5,0%
Tööhõive muutus, %	0,2%	0,0%	0,0%	0,0%	0,5%	0,5%

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialised for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials I.S.
 Kuupäev/date 13.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

LHV

Netokuupalga tõus, % (nominaal)	6,0%	6,0%	4,0%	4,0%	7,0%	7,0%
Kinnisvarahinna indeksi tõus, %	3,0%	3,0%	-10,0%	-10,0%	5,0%	5,0%
6 kuu Euribor	-0,3%	-0,1%	-0,3%	-0,3%	-0,2%	0,0%
Pankade laenumarginaalid uutele laenudele	1,8%	1,8%	2,4%	2,6%	1,8%	1,8%

Nominaalkasv	Baasstsenaarium		Negatiivne stsenaarium		Positiivne stsenaarium	
Brutolisandväärtus sektorite lõikes, aastane muutus	2018E	2019E	2018E	2019E	2018E	2019E
Kokku – kõik NACE tegevused	6,3%	6,4%	2,8%	3,1%	8,2%	8,2%
Põllumajandus, metsandus, kalandus	1,8%	2,0%	-9,1%	0,3%	5,4%	5,7%
Tööstus (v.a ehitus)	11,9%	8,0%	6,5%	4,5%	14,7%	9,5%
Tööstus, v.a ehitus ja tootmine (enamasti energiaga seotud)	10,0%	9,6%	10,2%	10,0%	11,8%	11,4%
Tootmine	7,4%	7,5%	0,4%	2,5%	10,4%	8,9%
Ehitus	2,5%	2,3%	-10,0%	-10,0%	4,2%	5,6%
Hulgi- ja jaekaubandus, transport, majutus, tootlustus	6,2%	6,9%	2,4%	2,4%	8,4%	9,1%
Info ja side	10,6%	10,2%	10,6%	10,2%	12,4%	12,0%
Finants- ja kindlustustegevus	7,4%	8,4%	-2,5%	-5,2%	10,4%	11,3%
Kinnisvaraala tegevus	3,0%	3,0%	-5,0%	-5,0%	5,0%	5,0%
Kutse-, teadus- ja tehnikaala tegevus; haldus- ja abitegevused	7,2%	7,0%	2,4%	2,4%	9,0%	7,7%
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	6,2%	5,9%	13,8%	10,4%	6,7%	6,7%
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg; Muud teenindavad tegevused; Kodumajapidamiste kui tööandjate tegevus; Kodumajapidamiste oma tarbeks mõeldud eristamata kaupade tootmine ja teenuste osutamine	6,2%	5,9%	2,4%	2,4%	6,4%	6,1%

Majanduslike stsenaariumite kaalud seisuga 01. jaanuar 2018 on järgmised:

Seisuga 01.01.2018	Baas- stsenaarium	Negatiivne stsenaarium	Positiivne stsenaarium
Majandusliku stsenaariumi kaal	65%	25%	10%

Arvesse on võetud ka teisi tulevikku suunatud kaalutlusi, mida ülaltoodud stsenaariumid ei sisalda (nt regulatiivsed, seadusandlikud või poliitilised muutused), kuid nendel pole olulist mõju, mistõttu pole ECL-is tehtud vastavaid korrigeerimisi. Selliste faktorite puhul kontrollitakse ja jälgitakse asjakohasust kvartaalselt riski ja kapitali komitees.

Sensitiivsusanalüüs

Kõige olulisemad eeldused, mis mõjutavad ECL allahindlusi on järgmised:

Jaelaenu

- Töötuse määr
- Palgatõus
- Euribor
- Laenumarginaalid
- SKP

Ettevõttelaenu

- Oodatavad portfelli PiT PD väärtused iga stsenaariumi korral
- Oodatav LGD mõju negatiivse stsenaariumi korral

Allpool olev tabel illustreerib positiivse ja negatiivse stsenaariumi kaalude muutuste mõju portfellile seisuga 31.12.2018.

(tuhandetes eurodes)	65-5-30 (baas/pos/neg)	65-15-20 (baas/pos/neg)
Muutus stsenaariumite kaaludes	265	-265

Allpool on välja toodud ECL-i muutused seisuga 31. detsember 2018, mida mõjutaks võimalik mõistlik muutus mõnes esialgses eelduses kasutatud muutujas (nt mõju ECL-le suurendades töötuse määra X% võrra igas stsenaariumis):

(tuhandetes eurodes)	Kasvu mõju	Vähendamise mõju
Töötuse määr +/-1%	37	-24
Palgatõus +/- 5%	-35	27
Euribor +/-0,5%	1	-1
Pankade laenumarginaalid +/-0,5%	62	-50
Tarbijahinna tõus +/-1%	-13	8
Kinnisvarahinna indeks +/- 2%	0	0
Brutolisandväärtus sektorite lõikes, aastane muutus +/- 5%	-24	27

Grupp on teinud stressiteste, kus PD ja LGD hinnangud suurenevad mõlemad 0,5 korda. Stressitestide kogumõju allahindlustele on toodud järgnevas tabelis. Tabel sisaldab laene, millele on moodustatud üldine allahindlus ning oluline saldo ja potentsiaalne mõju.

(tuhandetes eurodes)	Mõju allahindlusele
LGd negatiivne 0,88	260
LGd negatiivne 1,0	-246
Keskmine PiT PD -0,5%	-843
Keskmine PiT PD +0,5%	814

3.2.4 Krediidiriski positsioon

3.2.4.1 Maksimaalne krediidiriski positsioon – väärtuse langusele avatud finantsinstrumendid

Alljärgnevad tabelid sisaldavad finantsinstrumentide krediidiriskile avatud positsioonide analüüsi, millele on rakendatud ECL allahindlust. Finantsvarade brutoväärtus kajastab ka Grupi maksimaalset avatust krediidiriskile nende varade puhul.

Vaata lähemalt lisa 3.2.3 "Oodatava krediidikahjumi mõõtmine" lisainformatsiooni saamiseks, kuidas mõõdetakse oodatavat krediidikahjumi (ECL) ja kuidas on määratletud ülekirjeldatud kolm faasi.

Ettevõtelaenu portfelli

31. detsember 2018 seisuga moodustab grupipõhine allahindlusreserv 1,4% ettevõtte- ja arvelduslaenudest ning vastavatest intressinõuetest (2017: 0,5%).

Ettevõtelaenu ja ettevõtete arvelduslaenu jaotus sisemise reitingu järgi 31.12.2018

(tuhandetes eurodes)	Kokku	Järk
4 madal krediidirisk	1 162	
5 madal krediidirisk	31 936	
6 madal krediidirisk	103 019	
7 keskmine krediidirisk	155 855	
8 keskmine krediidirisk	180 376	
9 kõrgendatud krediidirisk	116 164	Investeeringijärk
10 kõrge krediidirisk	38 407	
11 kõrge krediidirisk	3 121	Kõrgendatud
12 mitte rahuldav reiting	5 807	krediidirisk
13 maksejõuetu	12 425	Maksejõuetus
Kokku	648 271	

Üksikutele juhtudel lisatakse investeeringijärgu reitinguga kliendid jälgimisnimekirja. 31.12.2018 seisuga ei olnud selliseid kliente.

2018					
ECL faasid					
(tuhandetes eurodes)	Faas 1 12 kuu ECL	Faas 2 Eluea ECL	Faas 3 Eluea ECL	Soetatud või väljastatud krediidikahjumiga laenud	Kokku
Krediidiskaala					
Investeeringijärk	471 744	603	0	0	472 348
Kõrgendatud krediidirisk	135 723	27 775	0	0	163 498

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials I.S.
 Kuupäev/date 13.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

LHV

Maksejõuetus	0	0	12 045	380	12 425
Bruto jääkväärtus	607 468	28 378	12 045	380	648 271
Allahindlus	1 973	1 107	5 486	186	8 751
Bilansiline jääkväärtus	605 495	27 272	6 560	194	639 520

Ettevõtteleenudega seotud bilansiväliste positsioonide osas kajastati seisuga 31. detsember 2018 allahindlusi summas 128 tuhat eurot.

Ettevõtte faktooring

Seisuga 31. detsember 2018 moodustab grupipõhine allahindlusreserv 3,3% ettevõtete faktooringuportfellist ja vastavatest intressinõuetest.

	2018				
	ECL faasid				Kokku
	Faas 1 12 kuu ECL	Faas 2 Eluea ECL	Faas 3 Eluea ECL	Soetatud või väljastatud krediidikahjumiga laenud	
(tuhandetes eurodes)					
Krediidiskaala					
Investeeringisjark	2 654	0	0	0	2 654
Kõrgendatud krediidirisk	0	412	0	0	412
Maksejõuetus	0	0	0	0	0
Bruto jääkväärtus	2 654	412	0	0	3 067
Allahindlus	21	79	0	0	100
Bilansiline jääkväärtus	2 633	333	0	0	2 966

Jaelaenud

Seisuga 31. detsember 2018 moodustab grupipõhine allahindlusreserv 1,1% jaelaenudest ja nendega seotud muudest

nõuetest (2017: 1,1%). Laenuotsus tehakse jaepanga krediidikomitee enamuse otsusega.

Jaelaenud VKE-dele

	2018				
	ECL faasid				Kokku
	Faas 1 12 kuu ECL	Faas 2 Eluea ECL	Faas 3 Eluea ECL	Soetatud või väljastatud krediidikahjumiga laenud	
(tuhandetes eurodes)					
Krediidiskaala					
Investeeringisjark	14 966	1 043	0	0	16 009
Kõrgendatud krediidirisk	0	0	0	0	0
Maksejõuetus	0	0	191	0	191
Bruto jääkväärtus	14 966	1 043	191	0	16 200
Allahindlus	31	54	98	0	184
Bilansiline jääkväärtus	14 935	988	93	0	16 016

Jaelaenudega seotud bilansivälistes positsioonides kajastati seisuga 31. detsember 2018 allahindlusi summas 19 tuhat eurot.

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialled for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials I.S.
 Kuupäev/date 13.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

LHV

Eralaenud

	2018				
	ECL faasid				
	Faas 1 12 kuu ECL	Faas 2 Eluea ECL	Faas 3 Eluea ECL	Soetatud või väljastatud krediidikahjumiga laenud	Kokku
(tuhandetes eurodes)					
Krediidiskaala					
Investeeringisjark	35 248	2 516	0	0	37 764
Kõrgendatud krediidirisk	0	0	0	0	0
Maksejõuetus	0	0	146	16	163
Bruto jääkväärtus	35 248	2 516	146	16	37 927
Allahindlus	8	0	1	0	10
Bilansiline jääkväärtus	35 239	2 516	145	16	37 917

Õppelaenud

	2018				
	ECL faasid				
	Faas 1 12 kuu ECL	Faas 2 Eluea ECL	Faas 3 Eluea ECL	Soetatud või väljastatud krediidikahjumiga laenud	Kokku
(tuhandetes eurodes)					
Krediidiskaala					
Investeeringisjark	76	0	0	0	76
Kõrgendatud krediidirisk	0	0	0	0	0
Maksejõuetus	0	0	0	0	0
Bruto jääkväärtus	76	0	0	0	76
Allahindlus	0	0	0	0	0
Bilansiline jääkväärtus	76	0	0	0	76

Tarbimislaenud

PD ja LGD väärtused uuendatakse vähemalt kord aastas uute ajalooliste andmetega, selleks et portfellis säilitada piisavalt ajakohaseid allahindluse tasemeid. Vajadusel kajastatakse finantsseisundi aruandes täiendavad allahindlused. Kui mittetöötavate või ebatõenäoliselt laekuvate laenude

sissenõudmise jätkamine ei ole majanduslikult kasulik ega praktiline, hinnatakse laen lootusetuks ja kantakse maha.

Seisuga 31.12.2018 moodustavad grupipõhised allahindlused 1,7% tarbimislaenudest ja nendega seotud intressinõuetest (31.12.2017: 3,4%).

	2018				
	ECL faasid				
	Faas 1 12 kuu ECL	Faas 2 Eluea ECL	Faas 3 Eluea ECL	Soetatud või väljastatud krediidikahjumiga laenud	Kokku
(tuhandetes eurodes)					
Krediidiskaala					
Investeeringisjark	29 427	4 372	0	0	33 799
Kõrgendatud krediidirisk	0	0	0	0	0
Maksejõuetus	0	0	190	0	190
Bruto jääkväärtus	29 427	4 372	190	0	33 989
Allahindlus	213	267	88	0	568
Bilansiline jääkväärtus	29 214	4 105	102	0	33 421

Tarbimislaenudega seotud bilansivälistes positsioonides kajastati seisuga 31. detsember 2018 allahindlusi summas 0 tuhat eurot.

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initialled for the purpose of identification only
Initsiaalid/initials I.S.
Kuupäev/date 13.03.2019
PricewaterhouseCoopers, Tallinn

LHV

Järelmaks

2018 moodustas grupipõhine allahindlusreserv 0,8% järelmaksuportfelli (2017: 1,2%).

Allahindamine toimub tarbimislaenudega samadel põhimõtetel nagu muudel homogeensetel portfellidel. Seisuga 31. detsember

	2018				
	ECL faasid				
(tuhandetes eurodes)	Faas 1 12 kuu ECL	Faas 2 Eluea ECL	Faas 3 Eluea ECL	Soetatud või väljastatud krediidikahjumiga laenud	Kokku
Krediidiskaala					
Investeeringisjark	16 507	1 191	1	0	17 699
Kõrgendatud krediidirisk	0	0	0	0	0
Maksejõuetus	0	1	50	0	51
Bruto jääkväärtus	16 507	1 192	51	0	17 750
Allahindlus	55	46	39	0	140
Bilansiline jääkväärtus	16 452	1 146	12	0	17 610

Krediitkaardid

Krediidikahjumitest tulenevad võimalikud allahindlused moodustatakse tarbimislaenudega samadel põhimõtetel.

Raamistik baseerub PD, LGD ja EAD näitajatel. Seisuga 31.12.2018 moodustavad grupipõhised allahindlused 0,4% krediitkaardilaenudest ja nendega seotud nõuetest (31.12.2017: 1,9%).

	2018				Kokku
	ECL faasid				
(tuhandetes eurodes)	Faas 1 12 kuu ECL	Faas 2 Eluea ECL	Faas 3 Eluea ECL	Soetatud või väljastatud krediidikahjumiga laenud	
Krediidiskaala					
Investeeringisjark	6 221	605	7	0	6 833
Kõrgendatud krediidirisk	1	7	0	0	7
Maksejõuetus	1	10	2	0	12
Bruto jääkväärtus	6 223	621	9	0	6 853
Allahindlus	6	18	3	0	27
Bilansiline jääkväärtus	6 217	603	6	0	6 826

Krediitkaartidega seotud bilansivälistes positsioonides kajastati seisuga 31. detsember 2018 allahindlusi summas 1 tuhat eurot.

Hüpoteeklaenud

Allahindamine toimub samadel põhimõtetel nagu tarbimislaenudel. Seisuga 31. detsember 2018 moodustas grupipõhine allahindlus 0,03% hüpoteeklaenude portfelli (31.12.2017: 0,3%).

	2018				
	ECL faasid				
(tuhandetes eurodes)	Faas 1 12 kuu ECL	Faas 2 Eluea ECL	Faas 3 Eluea ECL	Soetatud või väljastatud krediidikahjumiga laenud	Kokku
Krediidiskaala					
Investeeringisjark	93 158	7 851	0	0	101 009
Kõrgendatud krediidirisk	0	0	0	0	0
Maksejõuetus	0	0	0	0	0
Bruto jääkväärtus	93 158	7 851	0	0	101 009
Allahindlus	19	7	0	0	26
Bilansiline jääkväärtus	93 139	7 844	0	0	100 983

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialled for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials I.S.
 Kuupäev/date 13.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

LHV

Liising

Liisinglepingute allahindlused moodustatakse vastavalt liisingu skoorimudelile. Allahindamine toimub samadel põhimõtetel

nagu tarbimislaenudel. Seisuga 31. detsember 2018 moodustavad grupipõhised allahindlused 0,8% liisinguportfellist (31.12.2017: 0,3%).

	2018				
	ECL faasid				
	Faas 1 12 kuu ECL	Faas 2 Eluea ECL	Faas 3 Eluea ECL	Soetatud või väljastatud krediidikahjumiga laenud	Kokku
(tuhandetes eurodes)					
Krediidiskaala					
Investeeringisjark	53 810	3 874	0	0	57 684
Kõrgendatud krediidirisk	0	2 198	0	0	2 198
Maksejõuetus	0	0	284	0	284
Bruto jääkväärtus	53 810	6 071	284	0	60 165
Allahindlus	92	312	63	0	467
Bilansiline jääkväärtus	53 717	5 760	221	0	59 698

Finantsvõimenduslaenud

LHV Pangal ei olnud seisuga 31. detsember 2018 ega 31. detsember 2017 ühtegi alla hinnatud finantsvõimenduslaenu.

Allahindlusreserv moodustas 0,08% võimenduslaenude portfellist.

	2018				
	ECL faasid				
	Faas 1 12 kuu ECL	Faas 2 Eluea ECL	Faas 3 Eluea ECL	Soetatud või väljastatud krediidikahjumiga laenud	Kokku
(tuhandetes eurodes)					
Krediidiskaala					
Investeeringisjark	3 730	0	0	0	3 730
Kõrgendatud krediidirisk	0	0	0	0	0
Maksejõuetus	0	0	0	0	0
Bruto jääkväärtus	3 730	0	0	0	3 730
Allahindlus	3	0	0	0	3
Bilansiline jääkväärtus	3 726	0	0	0	3 726

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialled for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials I.S.
 Kuupäev/date 13.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

LHV

3.2.4.2 Finantsvarade krediikvaliteet seisuga 31.12.2017

Laenu ja nõuded klientidele ning bilansiväliste kohustuste krediikvaliteet

Laenu ja nõuded klientidele 31.12.2017 (tuhandetes eurodes)	Tähtaega mitteüle- tanud ja mitte alla- hinnatud	Tähtaega ületanud, kuid mitte allahinnatud	Indivi- duaalselt alla- hinnatud	Kokku	Üldine allahindlus	Individuaal- ne allahindlus	Neto
Laenu juriidilistele isikutele							
Laenu ematööstuste teistele							
tööstustele	36 775	0	0	36 775	0	0	36 775
Ettevõtluslaenu	443 822	3 766	9 160	456 748	-2 161	-1 518	453 069
Jaalaenu	13 049	581	26	13 656	-155	0	13 501
Arvelduslaenu	34 309	0	4 883	39 192	-122	-793	38 277
Järelmaks	268	0	1	269	-2	-2	265
Finantsvõimenduslaenu	4 547	0	0	4 547	0	0	4 547
Liising	31 534	2 141	57	33 732	-132	-614	32 986
Krediitkaardilaenu	172	0	0	172	-4	0	168
Laenu eraisikutele							
Tarbimislaenu	23 468	0	1 209	24 677	-733	-86	23 858
Järelmaks	18 463	496	63	19 022	-201	-30	18 791
Finantsvõimenduslaenu	2 621	0	0	2 621	0	0	2 621
Liising	11 091	210	19	11 320	-17	-7	11 296
Hüpoteeklaenu	77 471	169	0	77 640	-243	0	77 397
Krediitkaardilaenu	5 673	0	165	5 838	-75	-5	5 758
Arvelduskrediit	77	1	3	81	0	0	81
Kokku laenu ja nõuded klientidele (lisa 11)	703 340	7 364	15 586	726 290	-3 845	-3 055	719 390

Tähtaja ületanud laenu on toodud laenu kogusald, mitte ainult tähtajaks tasumata osamaksed.

Laenu individuaalse allahindluse määramiseks eksisteerivad mitmed tingimused. Grupi sisemine maksejõuetuse definitsioon on kooskõlas üldtunnustatud maksejõuetuse kriteeriumide definitsiooniga, nagu makseviivitus üle 90 päeva ükskõik millise materiaalse laenukohustuse puhul; makseraskuste tõttu restructureeritud nõue; spetsiifiline krediitmuudatus, mis on tingitud olulisest krediikvaliteedi langusest peale reitingu andmist; võlgniku olulised finantsraskused või tõenäoline pankrotimenetlus; jne.

Riskianalüüsi protsess Grupis hõlmab regulaarselt stressitestide ja sensitiivsusanalüüside läbi viimist tulenevalt krediidiriskist ja selle komponentidest (näiteks laenu makseviivituse tõenäosus (PD), kahjumäär antud makseviivituse korral (LGD)). Üldisest allahindlusest tulenevate krediikahjude hindamisel lähtutakse ajaloolisest kahjumäärast ja krediiklassist..

**Ettevõtluslaenu ja ettevõtete
arvelduskrediidi jaotus sisemise
reitingu järgi 31.12.2017**
(tuhandetes eurodes)

	Tähtaega mitteületanud ja mitte allahinnatud	Tähtaega ületanud, kuid mitte allahinnatud	Individuaalselt allahinnatud	Kokku
4 madal krediidirisk	794	0	0	794
5 madal krediidirisk	18 637	0	0	18 637
6 madal krediidirisk	113 983	0	0	113 983
7 keskmine krediidirisk	126 335	0	0	126 335

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initialled for the purpose of identification only
Initsiaalid/initials I.S.
Kuupäev/date 13.03.2019
PricewaterhouseCoopers, Tallinn

LHV

8 keskmine krediidirisk	139 264	0	0	139 264
9 kõrgendatud krediidirisk	44 452	0	0	44 452
10 kõrge krediidirisk	23 649	0	0	23 649
11 kõrge krediidirisk	6 898	3 716	0	10 613
12 mitterahuldav reiting	4 119	50	0	4 169
13 maksejõuetu	0	0	14 043	14 043
Kokku	478 131	3 766	14 043	495 940

Sisemiste reitingute jaotus muude laenutoodete osas:

- Suurepärane – aktsia- või võlaväärtpaberi tagatisel väljastatud laenud ning väga madala äririskiga laenud.
- Väga hea – keskmisest madalama äririskiga laenud, millel ei ole ühtegi makset üle tähtaja.
- Hea – keskmisest madalama äririskiga laenud, mis on kuni 30 päeva maksejõuetuses olnud
- Rahuldav – keskmise äririskiga laenud, mis on kuni 60 päeva makseviivituses olnud.
- Kahtlane või nõrk – suure äririskiga laenud, mis on üle 60 päeva makseviivituses olnud ja kohtutäituri menetluses olev portfelli.

Seisuga 31.12.2017 (tuhandetes eurodes)	Jaelae- nud	Finants- võimendus	Krediit- kaardi d	Liising	Järelmaks	Arvel dusk rediit	Hüpoteek- laenud	Tarbimis- laenud	Kokku
Tähtaega mitteületanud ja mitte allahinnatud									
Suurepärane	0	7 168	0	0	0	0	0	0	7 168
Hea ja väga hea	13 049	0	5 845	42 625	18 731	77	77 471	23 468	181 266
Tähtaega ületanud, kuid mitte allahinnatud									
Hea	481	0	0	1 686	361	0	169	0	2 697
Rahuldav	61	0	0	654	96	1	0	0	812
Kahtlane või nõrk	39	0	0	11	39	0	0	0	89
Individuaalselt allahinnatud									
Hea	0	0	78	0	0	0	0	682	760
Rahuldav	0	0	46	0	0	0	0	212	258
Kahtlane või nõrk	26	0	41	76	64	3	0	315	525
Kokku	13 656	7 168	6 010	45 052	19 291	81	77 640	24 677	193 575

Tähtaega ületanud, kuid mitte allahinnatud laenude struktuur vastavalt makseviivituses oldud ajale (laenud, millel bilansipäeva seisuga on tasumata kas intressimakse või põhiosa makse, jaotatakse kategooriasse vastavalt nõuete jääkidele varaseima graafikujärgse maksega võlgnevuses oldud aja järgi):

Seisuga 31.12.2017 (tuhandetes eurodes)	Ettevõtlius- laenud (sh arveldus- laenud)	Jaelae- nud	Liising	Järelmaks	Eraisikute arveldus- krediit	Hüpoteek- laenud	Tarbimis- laenud
Tähtaja ületanud nõuded							
1-30 päeva	56	481	1 686	361	0	169	2 753
31-60 päeva	3 710	61	654	96	1	0	4 522
61-90 päeva	0	39	11	39	0	0	89
91-180 päeva	0	0	0	0	0	0	0
181-360 päeva	0	0	0	0	0	0	0
üle 360 päeva	0	0	0	0	0	0	0
Kokku	3 766	581	2 351	496	1	169	7 364

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initialled for the purpose of identification only
Initsiaalid/initials I.S.
Kuupäev/date 13.03.2019
PricewaterhouseCoopers, Tallinn

LHV

Individuaalselt allahinnatud laenude struktuur vastavalt makseviivituses oldud ajale (laenud, millel bilansipäeva seisuga on tasumata kas intressimakse või põhiosa makse, jaotatakse kategooriatesse vastavalt nõuete jääkidele varaseima graafikujärgse maksega võlgnevuses oldud aja järgi):

Seisuga 31.12.2017 (tuhandetes eurodes)	Ettevõtlus- laenud (sh arveldus- laenud)	Jaelaenud	Finants- võimendus	Krediit- kaardi	Liising	Järeilmaks	Eraisikute arveldus- krediit	Tarbimis- laenud	Kokku
Makseid ei ole üle tähtaja	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tähtaja ületanud nõuded									
1-30 päeva	0	0	0	78	0	0	0	682	760
31-60 päeva	0	0	0	46	0	0	0	212	258
61-90 päeva	0	0	0	23	0	0	0	142	165
91-180 päeva	12 664	26	0	9	76	35	0	109	12 919
181-360 päeva	0	0	0	4	0	9	3	54	70
üle 360 päeva	1 379	0	0	5	0	20	0	10	1 414
Kokku	14 043	26	0	165	76	64	3	1 209	15 586

Mõju allahindlusele seisuga 31.12.2017 (PD ja LGD komponendid suurenevad 10%) (tuhandetes eurodes)	Saldo seisuga 31.12.2017	Allahindlus suurenenud PD ja LGDga	Mõju bilansis kajastatud allahindlusele
Laenud juriidilistele isikutele			
Ettevõtluslaenud (sh ettevõtete arvelduskrediit)	495 940	-5 061	-467
Liising	33 732	-774	-28
Jaelaenud	13 656	-188	-33
Laenud eraisikutele			
Hüpoteeklaenud	77 640	-294	-51
Tarbimislaenud	24 677	-982	-163
Järeilmaks	19 022	-276	-45
Liising	11 320	-28	-4
Krediitkaardilaenud	5 838	-96	-16
Kokku	681 825	-7 699	-807

3.2.4.3 Maksimaalne avatus krediidiriskile – väärtuse langusele mitteavatud finantsinstrumendid

Väärtuse langusele mitteavatud finantsinstrumendid on finantsvarad, mille arvestus toimub õiglasel väärtuses, sest krediidiriski muutus kajastatakse automaatselt turuväärtuse muutuse kaudu.

Lisaks jäetakse arvutusest välja väiksema krediidiriskiga kontod, nagu:

- Raha ja pangakontod Eesti Pangas
- Nostro kontod

Mõlemad kontotüübid on madala krediidiriskiga ja tähtaeg on enamasti 1 päev. Raha ja saldod Eesti Pangas on limiteeritud valuutades – lubatud on vaid valuutad, millega Pank ise kaupleb.

Nostro kontodel on krediidiriski liimid, kus iga osalisel on kohustus omada minimaalselt investeerimisjärgu reitingut. Juhul kui osalise reitingut vähendatakse alla selle taseme, ei kvalifitseeru nostro konto enam omama saldod pangapäeva lõpuks.

3.2.4.4 Tagatised

Grupil on mitmeid eeskirju ja praktikaid riskide vähendamiseks. Kõige tavapärasem nendets on aktsepteerida tagatist ettemaksuna. Grupil on sisemised eeskirjad tagatiste spetsiifilise klassi vastuvõetavuse või krediidiriski vähendamise kohta.

Tagatise väärtust hindab Grupp laenuaotlusprotsessi käigus, mis vaadatakse üle perioodiliselt. Hinnangud tagatiste turuväärtusele

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initialled for the purpose of identification only
Initsiaalid/initials I.S.
Kuupäev/date 13.03.2019
PricewaterhouseCoopers, Tallinn

LHV

põhinevad konservatiivsusprintsipidele, mis võtab arvesse tagatise tüübi, asukoha, realiseerimise tõenäosuse ja likviidsuse.

Kinnisasjade hindamisel kasutatakse eksperthinnanguid. Turuväärtuste ajakohasuse tagamiseks uuendatakse kommertsinnisvara individuaalseid hinnanguid vähemalt üks kord aastas. Elukondliku ning muu homogeenset tüüpi kinnisvara puhul kasutatakse regulaarseks ümberhindluseks ka statistilisi indekseerimis-mudeleid.

Põhilised laenude ja ettemaksete tagatiste tüübid on järgmised:

- Hüpoteek
- KredEx fondi või Maaelu Arendamise Sihtasutuse garantiid
- Deposiit
- Kaubeldavad väärtpaberid
- Nõudeõigused
- Kommertspant
- Aktsiate/osade pant
- Nõuete pant
- Era- või juriidilise isiku käendus
- Masinad ja seadmed

Eelistatud on sellised tagatised, kust ei ole tugevat korrelatsiooni kliendi makseriski ja tagatise väärtuse vahel ehk panditav vara peab olema kindlustatud, tagatise eluiga peab olema pikem kui laenu tagastustähtaeg ning tagatise turuväärtus peab ületama laenujääki.

Tagamata laenu väljastatakse eraisikutele teatud summa ulatuses. Juriidilistele isikutele on see lubatud ainult sellisel juhul, kui rahavoogude prognoos näitab stabiilseid ja suuri rahavoogusid ja/või kliendi krediitirisk hinnatakse madalaks.

Aruandeperioodi jooksul pole Grupi eeskirjad seoses tagatistega oluliselt muutunud ning samuti pole olnud märkimisväärset muutust tagatiste üldises kvaliteedis, mis on Grupi valduses olnud eelmisest aruandeperioodist alates.

Hüpoteeklaenudel on piisavalt madal laenu ja väärtuse (LTV) suhe, millest tulenevalt on hüpoteeklaenude puhul allahindlused pigem väiksema kaotusega, mis vastab Grupi oodatavale krediitkahjumi mudelile. Selliste finantsvarade bilansiline jääkväärtus oli 31. detsember 2018 seisuga 101 009 tuhat eurot.

Grupp jälgib põhjalikult krediitkahjumiga finantsvarade tagatise, kui muutub tõenäolisemaks, et Grupp peab krediitiriski maandamiseks tagatise realiseerima. Krediitkahjumiga finantsvara ja sellega seotud krediitiriski maandamiseks hoitavaid tagatise on näha allolevas tabelis:

31.12.2018 (tuhandetes eurodes) Krediitkahjumiga varad Laenud juriidilistele isikutele: - Suured ettevõtted	Bruto jääkväärtus	Allahindlus	Bilansiline jääkväärtus	Tagatise õiglase väärtus
Krediitkahjumiga varad kokku	380	(186)	194	194

Järgnevas tabelis on kajastatud laenude ja nõuete tagatiste info tagatise liigi ning bilansilise jääkväärtuse või tagatise õiglase väärtuse, juhul kui see on madalam, alusel. Alatagatud osa on kajastatud real "Tagatiseta".

Laenude jagunemine tagatiste lõikes seisuga 31.12.2018 (tuhandetes eurodes)	Ettevõtlus- ja jaelaenu (sh arveldus- laenu)	Finants- võimendus	Krediit- kaardid, tarbimis- laenu, eraisikute arvelduskre- diit	Liising	Järelmak- s	Hüpoteek- laenu	Kokku
Noteeritud väärtpaberid	0	3 730	0	0	0	0	3 730
Noteerimata väärtpaberid	21 257	0	673	0	0	0	21 930
Hüpoteek	333 498	0	28 224	0	0	100 281	462 003
Kredex ja MES käendused	4 395	0	0	0	0	0	4 395
Nõudeõiguse pant	35 250	0	0	0	0	0	35 250
Hoiuse pant	3 168	0	1 654	0	0	0	4 822
Liisitud vara	53 309	0	0	41 033	0	0	94 342
Muud	25 136	0	7 390	0	0	0	32 526
Tagatiseta	191 525	0	40 904	19 132	17 750	728	270 039
Kokku	667 538	3 730	78 845	60 165	17 750	101 009	929 037

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initialled for the purpose of identification only
Initsiaalid/initials I.S.
Kuupäev/date 13.03.2019
PricewaterhouseCoopers, Tallinn

LHV

Laenude jagunemine tagatiste lõikes seisuga 31.12.2017 (tuhandetes eurodes)	Laenud emaettevõtte teistele tütarettevõtetele	Ettevõtlus- ja jaelaenud (sh arvelduslaenud)	Finantsvõimendus	Krediitkaardid, tarbimislaenud ja eraisiku arvelduskrediit	Liising	Järelmaks	Hüpoteeklaenud	Kokku
Noteeritud väärtpaberid	0	0	7 168	0	0	0	0	7 168
Noteerimata väärtpaberid	0	36 603	0	0	0	0	0	36 603
Hüpoteek	0	233 876	0	0	0	0	77 640	311 516
Kredex ja MES käendused	0	4 410	0	0	0	0	0	4 410
Nõudeõiguse pant	36 775	15 163	0	0	0	0	0	51 938
Hoiuse pant	0	3 262	0	0	0	0	0	3 262
Liisitud vara	0	0	0	0	45 052	19 291	0	64 343
Muud	0	90 915	0	81	0	0	0	90 996
Tagatiseta	0	125 367	0	30 687	0	0	0	156 054
Kokku	36 775	509 596	7 168	30 768	45 052	19 291	77 640	726 290

Finantsvõimenduslaenude tagatise monitooritakse igapäevaselt ning kui tagatise väärtus langeb, viiakse kohe läbi vajalikud meetmed krediitkajude vältimiseks. Seisuga 31.12.2018 ja 31.12.2017 on kõik võimenduslaenud ületagatud. Tarbimis- ja krediitkaardilaenud on väljastatud tagatiseta ning riski maandamiseks toimub regulaarne klientide maksekäitumise monitoorimine. Liisingud ja hüpoteeklaenud on kõik ületagatud. Liisingute, järelmaksulaenude, hüpoteeklaenude ja eraisikute arvelduskrediidi osas monitoorib Grupp regulaarselt võlgnevuses kliente.

Alatagatud ettevõtulaenude osas tuleb arvesse võtta, et Grupp on teatud tagatiste (isiklikud käendused, kommertsandid) turuväärtust hinnanud konservatiivselt. Alatagatud laenud on peamiselt kõrgema riskiga, mille osas teostab Grupi

krediitkomitee võimalike krediitkajude maandamiseks igakuist monitoorimist.

Alatagatud laenude hulgas on üle 90 päeva võlas lepinguid kogusummas 13 592 tuhat (2017: 1 383 tuhat) eurot, mille tagatiste väärtus on 7 172 tuhat (2017: 0 tuhat) eurot.

(tuhandetes eurodes)	Ületagatud laenud		Alatagatud laenud	
	Bilansiline jääkväärtus	Tagatise õiglase väärtus	Bilansiline jääkväärtus	Tagatise õiglase väärtus
Seisuga 31.12.2018	364 598	616 532	564 439	294 379
Ettevõtelaenud ja jaelaenud (sh arvelduslaenud)	236 687	397 060	430 851	239 326
Finantsvõimenduslaenud	3 730	6 293	0	0
Krediitkaardilaenud, tarbimislaenud, eraisikute arvelduskrediit	37 846	100 820	40 999	74
Liising	0	0	60 165	41 033
Järelmaks	0	0	17 750	0
Hüpoteeklaenud	86 335	112 359	14 674	13 946
Seisuga 31.12.2017				
Ettevõtelaenud ja arvelduslaenud	208 356	552 362	301 002	175 873

3.2.5 Laenude allahindlus

Perioodi laenude allahindlust mõjutavad erinevad faktorid, mis on toodud allpool:

- Faaside 1, 2 ja 3 vahelised liikumised finantsinstrumentide krediidiriski olulise suurenemise (või vähenemise) tõttu või

määratakse perioodi jooksul krediitkajaju staatusesse ning järgneb faasi tõus (või langus) 12 kuu ja eluea ECL vahel;

- Täiendavad allahindlised perioodi jooksul väljastatavate uute finantsinstrumentide arvelevõtmisel, nagu ka allahindluse

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials I.S.
 Kuupäev/date 13.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

LHV

vabastamine perioodi jooksul lõpetatud finantsinstrumentide kajastamisel;

- Regulaarsetest sisendite uuendamisest tingitud PD, EAD ja LGD muutuste mõju ECL-i mõõtmisele;

- Mudelite ja eelduste muutuste mõju ECL-i mõõtmisele;

- Allahindluse tagasipööramine ECLis seoses aja möödumisega, kuna ECLi mõõdetakse nüüdsväärtuse baasil;

- Välisvaluuta muutuste mõju välisvaluutas kajastatud varadele ja teistele liikumistele; ning

- Finantsvarad, mille kajastamine on lõpetatud perioodi jooksul ja allahindluste mahakandmised, mis on seotud perioodi jooksul mahakantud varadega (vt lisa 3.2.6).

Järgnevad tabelid illustreerivad allahindluse muutumist aruandeperioodi jooksul eelpool toodud faktorite tõttu.

Ettevõtluslaenu ja arvelduslaenu	Faas 1 12 kuu ECL	Faas 2 Eluea ECL	Faas 3 Eluea ECL	Soetatud krediidi- kahjumiga	Kokku
(tuhandetes eurodes)					
Allahindlus 1. jaanuar 2018 seisuga	1 112	1 241	2 199	0	4 552
Kasumiaruande mõjuga liikumised	-226	226	0	0	0
Liikumised:					
Faasist 1 Faasi 2	-227	227	NA	0	0
Faasist 1 Faasi 3	0	NA	0	0	0
Faasist 2 Faasi 1	1	-1	NA	0	0
Uued väljastatud või soetatud finantsvarad	1 165	86	0	186	1 437
PD/LGD/EAD muutused	192	-455	3 091	0	2 828
Muudatused mudeli eeldustes ja metodoloogias	28	24	0	0	52
Finantsvarade lepinguliste rahavoogude modifitseerimised	0	0	0	0	0
Allahindluste tagasipööramine	0	0	10	0	10
Valuutakursi ja teised liikumised	0	0	0	0	0
Kokku kasumiaruande neto allahindlus perioodi jooksul	1 159	-119	3 101	186	4 327
Muud liikumised ilma kasumiaruande mõjuta					
Liikumised:					
Faasist 2 Faasi 3	NA	0	0	0	0
Faasist 3 Faasi 2	NA	0	0	0	0
Finantsvarad, mille kajastamine on lõpetatud perioodi jooksul	0	0	0	0	0
Mahakandmised	0	0	115	0	115
Allahindlus 31. detsember 2018 seisuga	2 271	1 122	5 299	186 284	8 879

Jaelaenu VKE-dele (tuhandetes eurodes)	Faas 1 12 kuu ECL	Faas 2 Eluea ECL	Faas 3 Eluea ECL	Soetatud krediidi- kahjumiga	Kokku
Allahindlus 1. jaanuar 2018 seisuga	131	0	0	0	131
Kasumiaruande mõjuga liikumised	-148	49	99	0	0
Liikumised:					

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialised for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials I.S.
 Kuupäev/date 13.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

LHV

Faasist 1 Faasi 2	-49	49	NA	0	0
Faasist 1 Faasi 3	-99	NA	99	0	0
Faasist 2 Faasi 1	0	0	NA	0	0
Uued väljastatud või soetatud finantsvarad	20	1	0	0	21
PD/LGD/EAD muutused	46	3	-1	0	48
Muudatused mudeli eeldustes ja metodoloogias	1	1	0	0	2
Finantsvarade lepinguliste rahavoogude modifitseerimised	0	0	0	0	0
Allahindluste tagasipööramine	0	0	1	0	1
Valuutakursi ja teised liikumised	0	0	0	0	0
Kokku kasumiaruande neto allahindlus perioodi jooksul	-81	54	99	0	72

Muud liikumised ilma kasumiaruande mõjuta

Liikumised:

Faasist 2 Faasi 3	NA	0	0	0	0
Faasist 3 Faasi 2	NA	0	0	0	0
Finantsvarad, mille kajastamine on lõpetatud perioodi jooksul	0	0	0	0	0
Mahakandmised	0	0	25	0	25
Allahindlus 31. detsember 2018 seisuga	50	54	99	0	203

Tarbijamlaenuud (tuhandetes eurodes)	Faas 1 12 kuu ECL	Faas 2 Eluea ECL	Faasi 3 Eluea ECL	Soetatud krediidi- kahjumiga	Kokku
Allahindlus 1. jaanuar 2018 seisuga	442	0	0	0	442
Kasumiaruande mõjuga liikumised	-219	133	86	0	0
Liikumised:					
Faasist 1 Faasi 2	-133	133	NA	0	0
Faasist 1 Faasi 3	-86	NA	86	0	0
Faasist 2 Faasi 1	0	0	NA	0	0
Uued väljastatud või soetatud finantsvarad	212	32	1	0	245
PD/LGD/EAD muutused	-223	102	2	0	119
Muudatused mudeli eeldustes ja metodoloogias	0	0	0	0	0
Finantsvarade lepinguliste rahavoogude modifitseerimised	0	0	0	0	0
Allahindluste tagasipööramine	0	0	0	0	0
Valuutakursi ja teised liikumised	0	0	0	0	0
Kokku kasumiaruande neto allahindlus perioodi jooksul	-230	267	89	0	126
Muud liikumised ilma kasumiaruande mõjuta					
Liikumised:					
Faasist 2 Faasi 3	NA	0	0	0	0
Faasist 3 Faasi 2	NA	0	0	0	0

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialled for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials I.S.
 Kuupäev/date 13.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

LHV

Finantsvarad, mille kajastamine on lõpetatud perioodi jooksul	0	0	0	0	0
Mahakandmised	0	0	0	0	0
Allahindlus 31. detsember 2018 seisuga	212	267	89	0	568

Järeilmaks (tuhandetes eurodes)	Faas 1 12 kuu ECL	Faas 2 Eluea ECL	Faas 3 Eluea ECL	Soetatud krediidi- kahjumiga	Kokku
Allahindlus 1. jaanuar 2018 seisuga	99	5	3	0	108
Kasumiaruande mõjuga liikumised	-38	21	17	0	0
Liikumised:					
Faasist 1 Faasi 2	-21	21	NA	0	0
Faasist 1 Faasi 3	-17	NA	17	0	0
Faasist 2 Faasi 1	0	0	NA	0	0
Uued väljastatud või soetatud finantsvarad	70	8	11	0	89
PD/LGD/EAD muutused	-77	11	9	0	-57
Muudatused mudeli eeldustes ja metodoloogias	0	0	0	0	0
Finantsvarade lepinguliste rahavoogude modifitseerimised	0	0	0	0	0
Allahindluste tagasipööramine	0	0	0	0	0
Valuutakursi ja teised liikumised	0	0	0	0	0
Kokku kasumiaruande neto allahindlus perioodi jooksul	-44	40	36	0	32
Muud liikumised ilma kasumiaruande mõjuta					
Liikumised:					
Faasist 2 Faasi 3	NA	-8	8	0	0
Faasist 3 Faasi 2	NA	0	0	0	0
Finantsvarad, mille kajastamine on lõpetatud perioodi jooksul	0	0	0	0	0
Mahakandmised	0	0	0	0	0
Allahindlus 31. detsember 2018 seisuga	55	46	39	0	140

Hüpoteeklaenu (tuhandetes eurodes)	Faas 1 12 kuu ECL	Faas 2 Eluea ECL	Faas 3 Eluea ECL	Soetatud krediidi- kahjumiga	Kokku
Allahindlus 1. jaanuar 2018 seisuga	32	0	0	0	32
Kasumiaruande mõjuga liikumised	0	0	0	0	0
Liikumised:					
Faasist 1 Faasi 2	0	0	NA	0	0

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialled for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials I.S.
 Kuupäev/date 13.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

LHV

Faasist 1 Faasi 3	0	NA	0	0	0
Faasist 2 Faasi 1	0	0	NA	0	0
Uued väljastatud või soetatud finantsvarad	42	3	0	0	45
PD/LGD/EAD muutused	-58	5	0	0	-53
Muudatused mudeli eeldustes ja metodoloogias	0	0	0	0	0
Finantsvarade lepinguliste rahavoogude modifitseerimised	0	0	0	0	0
Allahindluste tagasipööramine	0	0	0	0	0
Valuutakursi ja teised liikumised	0	0	0	0	0
Kokku kasumiaruande neto allahindlus perioodi jooksul	-16	9	0	0	-7
Muud liikumised ilma kasumiaruande mõjuta					
Liikumised:					
Faasist 2 Faasi 3	NA	0	0	0	0
Faasist 3 Faasi 2	NA	0	0	0	0
Finantsvarad, mille kajastamine on lõpetatud perioodi jooksul	0	0	0	0	0
Mahakandmised	0	0	0	0	0
Allahindlus 31. detsember 2018 seisuga	17	9	0	0	26

Liising (tuhandetes eurodes)	Faas 1 12 kuu ECL	Faas 2 Eluea ECL	Faas 3 Eluea ECL	Soetatud krediidi- kahjumiga	Kokku
Allahindlus 1. jaanuar 2018 seisuga	233	0	0	0	233
Kasumiaruande mõjuga liikumised	-268	238	30	0	0
Liikumised:					
Faasist 1 Faasi 2	-238	238	NA	0	0
Faasist 1 Faasi 3	-30	NA	30	0	0
Faasist 2 Faasi 1	0	0	NA	0	0
Uued väljastatud või soetatud finantsvarad	43	7	0	0	50
PD/LGD/EAD muutused	85	67	33	0	185
Muudatused mudeli eeldustes ja metodoloogias	0	0	0	0	0
Finantsvarade lepinguliste rahavoogude modifitseerimised	0	0	0	0	0
Allahindluste tagasipööramine	0	0	0	0	0
Valuutakursi ja teised liikumised	0	0	0	0	0
Kokku kasumiaruande neto allahindlus perioodi jooksul	-140	312	63	0	235
Muud liikumised ilma kasumiaruande mõjuta					
Liikumised:					
Faasist 2 Faasi 3	NA	0	0	0	0

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialled for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials I.S.
 Kuupäev/date 13.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

LHV

Faasist 3 Faasi 2	NA	0	0	0	0
Finantsvarad, mille kajastamine on lõpetatud perioodi jooksul	0	0	0	0	0
Mahakandmised	0	0	0	0	0
Allahindlus 31. detsember 2018 seisuga	92	312	63	0	467

Allahindlusest tekkinud kahjumit mõjutasid järgmiste finantsvarade bilansiliste jääkväärtuste olulised muutused:

- Allahindluste muutused ettevõtteleaenude portfellis vastavalt allpool kirjeldatule.

Järgnev tabel näitab portfelli muutusi bilansilistes jääkväärtustes, mis selgitab nende olulisust allahindlusest tekkinud kahjumi muutustes nagu ülalkirjeldatud portfellis.

Ettevõtteleaenud ja arvelduslaenud (tuhandetes eurodes)	Faas 1	Faas 2	Faas 3	Soetatud krediidi- kahjumiga	Kokku
	12 kuu ECL	Eluea ECL	Eluea ECL		
Bilansiline jääkväärtus 1. jaanuar 2018 seisuga	456 747	25 150	14 043	0	495 940
Kasumiaruande mõjuga liikumised					
Liikumised:					
Faasist 1 Faasi 2	-11 244	11 244	NA	0	0
Faasist 1 Faasi 3	0	NA	0	0	0
Faasist 2 Faasi 3	NA	-3 415	3 415	0	0
Faasist 3 Faasi 2	NA	0	0	0	0
Faasist 2 Faasi 1	2 208	-2 208	NA	0	0
Finantsvarad, mille kajastamine on lõpetatud perioodi jooksul	45 325	4 479	5 298	0	55 102
Uued väljastatud või soetatud finantsvarad	204 715	2 066	0	380	207 161
Finantsvarade lepinguliste rahavoogude modifitseerimised	0	0	0	0	0
Muutused intressinõude saldos	367	20	0	0	387
Mahakandmised	0	0	115	0	115
Valuutakursi ja teised liikumised	0	0	0	0	0
Bilansiline jääkväärtus 31. detsember 2018 seisuga	607 468	28 378	12 045	380	648 271

Grupp hindab laenu mittetöötavaks ja hindab allahindlust, kui laenumakseid ei ole tähtajaks tasutud ja/või eeldatav tagatise realiseerimisest saadav rahavoog ei kata laenu põhiosa jääki ega intressimakseid.

Grupp hindab neid laene individuaalselt. Individuaalse hindamise puhul on allahindluse suuruseks nõude bilansilise väärtuse ning efektiivse intressimääraga diskonteeritud oodatavate rahavoogude nüüdisväärtuse vahe. 2018. aastal tegi Grupp ettevõtteleaenudele allahindlusi kogusummas 4 303 tuhat eurot (2017: 2 267 tuhat eurot).

Reitingute 10-13 laenuklentide osas toimub sagedasem monitoorimine, mille käigus hinnatakse laenusaaaja maksevõimet. Maksekäitumise halvenemise korral hinnatakse individuaalse allahindluse moodustamise vajadust muuhulgas ka laenu tagatist arvesse võttes, mistõttu osad laenud ei ole individuaalselt alla hinnatud, kuna nad on piisavalt tugevalt tagatud. Nendele laenudele rakendatakse üldallahindluse reitingupõhist määra.

Lisaks väljastatud laenudele on sõlmitud ja allkirjastatud laenulepinguid, mille osas väljastamata laenulimiit oli 31.12.2018 seisuga 188 841 tuhat eurot (31.12.2017: 179 572 tuhat eurot).

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initialled for the purpose of identification only
Initsiaalid/initials I.S.
Kuupäev/date 13.03.2019
PricewaterhouseCoopers, Tallinn

LHV

Järgnevas tabelis on välja toodud ettevõtluslaenude väljastamata osad ja finantsgarantiide limiidid. Lisaks sellele on Grupp seisuga 31.12.2018 võtnud kohustuse väljastada eraisikutele hüpoteeklaene, järelmaksu, tarbimislaenu, arvelduskrediiti ja

krediitkaardi laene kokku summas 41 430 tuhat eurot (31.12.2017: 48 899 tuhat eurot). Kõik eraisikutele pakutavad valmisolekulaenud on saanud vähemalt investimisjärgu skoori iga vaadeldava aruandeperioodi lõpus.

Bilansiväliste kohustuste krediitkvaliteet (väljastamata valmisolekulaenud ettevõtetele ja finantsgarantiid)

(tuhandetes eurodes)	31.12.2018	31.12.2017
5 madal krediidirisk	5 302	5 632
6 madal krediidirisk	17 202	13 135
7 keskmine krediidirisk	25 997	25 582
8 keskmine krediidirisk	71 244	57 446
9 kõrgendatud krediidirisk	25 142	28 932
10 kõrge krediidirisk	10 534	4 176
11 kõrge krediidirisk	17	342
12 makseviivituses	604	0
13 maksejõuetu	0	760
Reitinguta (jaekliendid)	737	719
Kokku	156 780	136 724

Aruandeperioodil soetatud või väljastatud krediitkahjumiga varade suhtes kajastatud diskonteerimata oodatava krediitkahjumi kogusumma oli 186 tuhat eurot.

3.2.6. Mahakandmise poliitika

Grupp kannab maha finantsvarad täielikult või osaliselt, kui ta on ammandanud kõik praktilised sissenõudmise püüdlused ning on jõutud järeldusele, et ei ole mõistlikku ootust edasiste sissenõudmistele. Mahakandmine tähendab kajastamise lõpetamist.

Indikaatorid, mille kohaselt puudub mõistlik ootus sissenõudmisele, hõlmavad (i) sissenõudmistevõime lõpetamine ja (ii) kui Grupi sissenõudmise meetodiks on tagatise realiseerimine ja tagatise väärtus on selline, et sissenõudmiseks ei ole mõistlikku ootust.

Kui Grupil ei ole võimalik või majanduslikult otstarbekas võtta ette meetmeid diskonteeritavate nõuete sissenõudmiseks, hinnatakse nõuet mittetöötavaks ja eemaldatakse finantsseisundi aruandest. Kui nõue hiljem laekub, kajastatakse laekumine tuluna.

Vähemalt üks nendest tingimustest peab olema täidetud vastavalt tooteklassist, et kuulutada nõue lootusetuks.

Krediitkaardid ja järelmaks

Kui ei ole olnud olulist laekumist peale kliendi maksejõuetuks tunnistamist ning kohtumenetlus võlgnevuste sissenõudmiste osas on lõpetatud Grupi kahjuks või kui klient ei täida kohtuotsust.

Kliendile on kuulutatud pankrot või klient on kuulutatud maksejõuetuks.

Kohus kinnitab võla restruktureerimise kava (plaanis kajastatud nõue on väiksem ja tegelik nõue).

Kriminaalmeletlus on algatatud seoses väljastatud krediidiga või krediidi saamiseks on tehtud pettust.

Klient on surnud ning pärast pärandi inventuuri kuulutatakse välja pankrot.

Kohtutäiturile edastatud kliendil on välismaine aadress või aadress puudub.

Liising, era- ja äri-laenud

Klient ei hüvita vabatahtlikult Grupi nõudeid, mis on tekkinud esialgse nõude ja tagatise realiseerimise vahe erinevusest.

3.2.7. Finantsvarade modifitseerimine

Mõnikord muudab Grupp klientidele pakutavate laenude tingimusi äriiliste läbirääkimiste või raskustes olevate laenude tõttu, et maksimeerida sissenõudmist.

Sellised restruktureeringud hõlmavad pikendatud maksetähtaega, maksepuhkusi ja maksete andestamist. Restruktureerimispoliitika ja -tavad põhinevad näitajatel või kriteeriumitel, mis juhtkonna hinnangul näitavad, et maksed tõenäoliselt jätkuvad. Neid põhimõtteid vaadatakse pidevalt üle. Restruktureerimist kasutatakse kõige sagedamini tähtajaliste laenude puhul.

Selliste varade maksejõuetuse riski pärast modifitseerimist hinnatakse aruandekuupäeval ja võrreldakse esmasel kajastamisel esialgsetel tingimustel tekkiva riskiga, kui modifitseerimine ei ole oluline ja ei too kaasa esialgse vara kajastamise lõpetamist (vt lisa 2.6). Grupp jälgib modifitseeritud

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initialled for the purpose of identification only
Initsiaalid/initials I.S.
Kuupäev/date 13.03.2019
PricewaterhouseCoopers, Tallinn

LHV

varade hilisemat toimimist. Grupp võib otsustada, et pärast restruktureerimist on krediidirisk oluliselt paranenud nii, et varad liigutatakse faasist 3 või 2 (eluaegne ECL) faasi 1 (12-kuune ECL). See kehtib ainult selliste varade puhul, mis on toimunud vastavalt uutele tingimustele vähemalt kuus järjestikust kuud või rohkem. Nende varade bilansiline jääkmaksumus seisuga 31. detsember 2018 oli 0 tuhat eurot.

3.3 Tururisk

Tururisk tuleneb Grupi kauplemis- ja investeerimistegevusest intressitoodete, valuuta- ja aktsiaturgudel ning laenugevusest ja finantseerimisallikate kaasamisest. Tururisk väljendab potentsiaalset kahju, mis võib tekkida valuutakursside, väärtpaberite hindade või intressimäärade ebasoodsatest muutustest. Potentsiaalsete kahjude hindamiseks kasutatakse sisemist hinnangut. Tururiskide maandamiseks on kehtestatud konservatiivsed kauplemisportfelli ja välisvaluuta netopositsiooni limiidid.

3.3.1 Valuutarisk

Valuutarisk võib tekkida seoses välisvaluutas denomineeritud väärtpaberite omandamisega või välisvaluutas nõuete ja kohustuste tekkimisel klientide vastu. LHV Panga Treasury vastutab igapäevaselt välisvaluutade avatud netopositsioonide jälgimise eest. Grupi välisvaluuta riskimaandamine on kirjeldatud tururiskipoliitikas, kehtestatud limiitidega ning sise-eeskirjadega. Ettepanekud välisvaluutade avatud neto-positsioonide sisemistele limiitidele teeb riskikontrolli üksus ja Treasury ning limiidid kinnitatakse riski ja kapitali komitee poolt. Komitee poolt seatakse maksimaalne euro ekvivalendi nominaalne limiit suhestatuna Grupi neto-omavahenditesse. Individuaalsele valuutale määratud limiidid on kooskõlas Eesti Panga poolt antud juhistega. Kui riskile avatud positsioon ületab Komitee poolt kehtestatud limiite, rakendatakse koheselt meetmed selliste positsioonide sulgemiseks või vähendamiseks (maandatakse risk vastavate instrumentidega, nt valuutafoward, valuutafutuur).

Grupp jätkab järelvalvet selle üle, kas esineb selliste varade osas hilisemat krediidiriski olulist suurenemist läbi spetsiifiliste mudelite kasutuse modifitseeritud varade jaoks.

Selliseid eluea ECL finantsvarasid ei olnud, mille rahavooge oleks modifitseeritud aruandeperioodi jooksul.

Teostatud on tundlikkuse analüüs valuutariskile avatud positsioonidest tulenevate põhjendatud võimalike muutuste mõju kohta koondkasumile juhul, kui kõik muud muutujad on konstantsed.

Mõju kasumiaruandele (tuhandetes eurodes)	2018	2017
USD kurss +/- 10%	+/-13	+/-16
SEK kurss +/- 10%	+/-0	+/-4
GBP kurss +/- 10%	+/-10	+/-1
CHF kurss +/- 10%	+/-2	+/-1

Avatud valuutapositsioonid

Järgnevad tabelid annavad ülevaate valuutade avatud positsioonist tulenevast riskist. Erinevates valuutades nomineeritud varad ja kohustused on tabeli veergudes toodud euro ekvivalendis vastavalt bilansipäeval kehtinud vahetuskursile. Finantsseisundi aruandes õiglaselt väärtuses kajastatud tuletisinstrumentid on kajastatud bilansiväliste varade/kohustuste hulgas lepingulistes summades. Grupi avatus valuutariskile ja finantsvarade ning -kohustuste mahud bilansipäeval ei erine oluliselt aasta jooksul esinenud keskmisest positsioonist. Valuutariski kandvate varade koosseis ei ole esitatud valuutafutuuere nende õiglaselt väärtuses, mis käesolevas tabelis on näidatud bilansiväliste varade/kohustuste hulgas lepingulistes summades, samuti ei kajastu tabelis valuutariski mittekanvad varad (põhivarad), kohustused (eraldised) ja omakapital.

31.12.2018

(tuhandetes eurodes)

	EUR	CHF	GBP	SEK	USD	Muud	Kokku
Valuutariski kandvad varad							
Nõuded pankadele ja investeerimisühingutele (lisa 8)	650 363	2 224	18 319	2 536	1 430	6 973	681 846
Finantsvarad õiglases väärtuses (lisa 9,10)	14 807	0	1 174	1	23 230	0	39 211
Laenud ja nõuded klientidele (lisa 11)	902 843	0	14 707	220	957	34	918 761
Muud nõuded klientidele (lisa 12)	1 590	0	374	42	0	503	2 509
Muud finantsvarad (lisa 13)	840	0	0	0	2 096	0	2 936
Valuutariski kandvad varad kokku	1 570 443	2 224	34 574	2 799	27 713	7 511	1 645 263
Valuutariski kandvad kohustused							
Klientide hoiused ja saadud laenud (lisa 15)	1 382 450	2 194	41 600	6 363	29 297	7 657	1 469 561
Finantskohustused õiglases väärtuses (lisa 10)	0	0	0	0	3	8	11
Võlad hankijatele ja muud finantskohustused (lisa 16)	14 819	50	2 238	410	120	3 311	20 948
Allutatud kohustused (lisa 18)	30 000	0	0	0	0	0	30 000
Valuutariski kandvad kohustused kokku	1 427 269	2 244	43 838	6 773	29 420	10 976	1 520 520
Tuletisinstrumenti avatud brutopositsioon lepingulistest summades	610	0	9 166	3 973	2 186	3 234	19 169
Tuletisinstrumenti avatud brutopositsioon lepingulistest summades	18 559	0	0	0	610	0	19 169
Avatud valuutapositsioon	125 225	-20	-98	-2	-130	-232	124 743

31.12.2017

(tuhandetes eurodes)

	EUR	CHF	GBP	SEK	USD	Muud	Kokku
Valuutariski kandvad varad							
Nõuded pankadele ja investeerimisühingutele (lisa 8)	917 109	2 587	28 237	892	1 359	5 707	955 891
Finantsvarad õiglases väärtuses (lisa 9,10)	15 379	0	0	4	34 603	28	50 014
Laenud ja nõuded klientidele (lisa 11)	717 512	0	4	14	1 832	28	719 390
Muud nõuded klientidele (lisa 12)	6 914	7	204	11	145	76	7 357
Muud finantsvarad (lisa 13)	288	0	0	0	2 001	0	2 289
Valuutariski kandvad varad kokku	1 657 202	2 594	28 445	921	39 940	5 839	1 734 941
Valuutariski kandvad kohustused							
Klientide hoiused ja saadud laenud (lisa 15)	1 471 237	2 534	33 134	3 558	42 646	3 464	1 556 573
Finantskohustused õiglases väärtuses (lisa 10)	56 909	66	260	82	54	2 775	60 146
Võlad hankijatele ja muud finantskohustused (lisa 16)	0	0	0	1	1	0	2
Allutatud kohustused (lisa 18)	20 000	0	0	0	0	0	20 000
Valuutariski kandvad kohustused kokku	1 548 146	2 600	33 394	3 641	42 701	6 239	1 636 721
Tuletisinstrumenti avatud brutopositsioon lepingulistest summades	699	0	4 959	2 763	3 615	450	12 486
Tuletisinstrumenti avatud brutopositsioon lepingulistest summades	11 787	0	0	0	699	0	12 486
Avatud valuutapositsioon	97 968	-6	10	43	155	51	98 220

3.3.2 Hinnarisk

Hinnariski kandvateks finantsinstrumentideks on Grupi kauplemisportfelli ja investeerimisportfelli väärtpaberid (vt lisa 9a, 9b, 10). Grupis on kehtestatud limiidid kauplemisportfelli suurusele ning määratud krediidi kvaliteedi reitingud

investeerimisportfelli võlakirjadele. Limitidest kinni pidamist kontrollib riskijuhtimise üksus.

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials I.S.
 Kuupäev/date 13.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

LHV

Pank ei hoiä oma positsioonis märkimisväärses ulatuses aktsiaid ja fondiosakuid (vt lisa 10), mille tõttu tundlikkus nende positsioonide turuväärtuse muutusele on marginaalne.

Panga turuhinnas kajastatav võlakirjaportfell on lühiajaline ja kvaliteetne, mistõttu ligikaudne turu riskipreemiate muutumise mõju portfelli turuväärtusele on vastavalt teostatud stressitestidele 1,0% (2017: 1,0%).

Grupi suurima üksuse AS LHV Pank riskipositsioonide tundlikkuse analüüs põhjendatud võimalike muutuste mõju kohta netokasumile (tuhandetes eurodes):

Mõju kasumiaruandele (tuhandetes eurodes)	2018	2017
Aktsiad ja fondiosakud +/-10%	+/-51	+/-43
Võlakirjad (FVTPL) +/-1,0% (+/-1,0%)	+/-387	+/-491
Mõju koondkasumiaruandele (tuhandetes eurodes)	2018	2017
Võlakirjad (AFS) +/-1,0% (+/-1,0%)	+/-0	+/-6
Aktsiad ja fondiosakud (FVOCI/AFS) +/-10%	+/- 30	+/- 22

3.3.3 Intressimäära risk

Intressimäära risk avaldub bilansiliste ja bilansiväliste varade, kohustuste ja tuletisinstrumentide omavahelises mittevastavuses seoses intressimäärade ümberhindamise perioodide, mahtude või intressimäärdega. Grupi intressimäära riski juhtimine baseerub riskipoliitikal, limiitidel ja sise-eeskirjadel, mille eesmärgiks on tuvastada kõik olulised intressimäära riski tekkimise võimalused ja hoida tasakaalukat riskivõtmist. Intressimäära riski mõõdetakse mitmete stsenaariumianalüüside põhjal teostatud intressitulu arvutustega ning võrreldes saadud tulemuste erinevusi. Põhiliselt mõõdetakse intressiriski kahe stsenaariumiga – intressimäärade tõusmisest või langusest tekkiv mõju Grupi neto intressitulule järgmisel 12 kuul. Intressimäärade riski juhtimiseks on määratud sisemised limiidid AS LHV Panga riski ja kapitali komitee poolt ning operatiivne riskijuhtimine on Treasury vastutusalal.

Intressimäära riski jälgimise, mõõtmise ja juhtimise eesmärk on hinnata Grupi intressikandvate toodete kasumlikkust, prognoosida intressitulusi ning sätestada piirid riski juhtimiseks ennetamaks tulude olulist vähenemist riskide limiteerimise kaudu kolmes perspektiivis:

- rahavoo intressirisk, kus limiteeritakse aastase neto intressitulu muutus 1% turu intressimuutuse korral võrreldes hinnanguliste tegelike tuludega tulenevalt hetke bilansi instrumentide tähtaja struktuurist;
- intressitulu sensitiivsust lähtuvalt positsioonide pikkusest bilansis;
- õiglase väärtuse intressirisk, kus limiteeritakse Grupi majandusliku väärtuse muutus 1% turu intressimäärade muutuse korral (varade ja kohustuste õiglane väärtus leitakse tulevaste rahavoogude diskonteerimise teel turu intressimääradega).

Eeldatakse, et varade ja hoiuste bilansilised väärtused ning marginaalid jäävad ajas konstantseks. 2018. aastal hoiuste intressimäärad ei muutunud ning püsisid tasemetel kuni 1,0% (kuni 1,0 % aastal 2017).

Antud finantsvõimenduslaenu intressimäärasid muudetakse maksimaalselt kord kuus vastavalt turu intressimäärade liikumisele. 2018. aastal oli saadud sihtotstarbeliste laenu intressimäär 1,0% (2017: 1,0%). 2014. aastal sõlmitud allutatud laenu sisemine intressimäär oli 7,44% ning ning 2015. aastal sõlmitud allutatud laenu sisemine intressimäär oli 6,5%. 2018. aastal sõlmitud allutatud laenu sisemine intressimäär oli 6,0% Lepinguliste intressimäärade osas on informatsioon toodud lisa 18.

Seisuga 31.12.2018, 1 protsendipunkti turu intressimäärade tõusu mõju Grupi aastasele neto intressitulule ja kasumile oli +10 263 tuhat eurot (2017: +5 584 tuhat eurot). Samal ajal mõjutaks 1 protsendipunkti intressimäärade langus Grupi aastast neto intressitulu (kasumit) -1 657 tuhande euro võrra (2017: -1 567 tuhande euro võrra). 1 protsendipunkti turu intressimäärade tõusu mõju Grupi majanduslikule väärtusele ehk omakapitalile oleks +11 437 tuhat eurot (2017: +7 520 tuhat eurot). 1 protsendipunkti langus turu intressimäärades mõjutaks Grupi majanduslikku väärtust (omakapitali) +25 265 tuhande euro võrra (2017: +16 639 tuhande euro võrra). Mõju Grupi majanduslikule väärtusele on mõlema stsenaariumi korral positiivne, kuivõrd Grupp on investeerinud lühiajalistesse aktivatesse, klientidele väljastatud laenu baseeruvad suurel määral 6 kuu euriboril, mille tase laenulepingute järgi ei lange alla 0 protsendi ning tulenevalt nõudmiseni kohustuste käitumuslikust pikema-ajalisest iseloomust on keskmine intressiteenivate varade kestvus lühem kui intressikandvate kohustuste keskmine kestus

Nii neto intressitulu muutuse mõju kasumile kui ka ökonoomilise kapitali muutuse simuleerimisel on intressimäärade languse korral arvestatud aktivas olevate lepingute tingimusi ning passivas on tehtud eeldus, et kaasatud hoiuste intressimäärad ei muutu negatiivseks. Intressimäärade tõusu simuleerimisel on Pank lähtunud konservatiivsuspõhimõttest – hoolimata sellest, et tuletistehingute tasemed turul annavad alust eeldada, et järgmise kahe aasta jooksul ei muutu turul drastiliselt tähtajaliste hoiuste intressimäärad, mille tõttu võiks nõudmiseni hoiustest olulises ulatuses raha liikuda tähtajalistele hoiustele - oleme siiski

arvestanud, et nõudmiseni ja tähtajaliste hoiuste suhe muutub võrdseks.

Nõudmiseni hoiused on kestusega 2 aastat tulenevalt nende käitumuslikust iseloomust. Nõudmiseni hoiuse intress ei ole turumäärade kõikumise suhtes tundlik.

LHV Grupi intressiteenivate varade ja intressikandvate kohustuste struktuur intressi ümber hindamise tähtaja järgi on esitatud järgnevates tabelites nõuete ja kohustuste põhisummades. Finantsvõimenduslaenu käsitletakse kui kuuajalist toodet järgmise intressimäära fikseerimise tähtajani.

31.12.2018 (tuhandetes eurodes)	Kuni 3 kuud	3-12 kuud	1-5 aastat	Üle 5 aasta	Vahe- summa	Kogunenud intress	Alla- hindlused	Kokku
Finantsvarad								
Nõuded pankadele ja investeerimisühingutele (lisa 8)	681 846	0	0	0	681 846	0	0	681 846
Finantsvarad õiglasel väärtuses (lisa 9, 10)	20 546	0	15 031	2 000	37 577	1 120	0	38 697
Laenud ja nõuded klientidele (lisa 11)	382 251	465 063	62 286	16 770	926 370	2 667	-10 276	918 761
Kokku	1 084 643	465 063	77 317	18 770	1 645 793	3 787	-10 276	1 639 304
Finantskohustused								
Klientide hoiused ja saadud laenud (lisa 15)	136 498	111 503	1 221 205	18	1 469 224	337	0	1 469 561
Allutatud kohustused* (lisa 18)	0	0	0	30 000	30 000	150	0	30 150
Kokku	136 498	111 503	1 221 205	30 018	1 499 224	487	0	1 499 711
Intressi ümberhindamise aja erinevus								
	948 145	353 560	-1 143 888	-11 248	146 569			

31.12.2017 (tuhandetes eurodes)	Kuni 3 kuud	3-12 kuud	1-5 aastat	Üle 5 aasta	Vahe- summa	Kogunenud intress	Alla- hindlused	Kokku
Finantsvarad								
Nõuded pankadele ja investeerimisühingutele (lisa 8)	955 891	0	0	0	955 891	0	0	955 891
Finantsvarad õiglasel väärtuses (lisa 9, 10)	0	29 715	15 834	2 000	47 549	2 465	0	50 014
Laenud ja nõuded klientidele (lisa 11)	289 735	360 503	58 727	14 851	723 816	2 474	-6 900	719 390
Kokku	1 245 626	390 218	74 561	16 851	1 727 256	4 939	-6 900	1 725 295
Finantskohustused								
Klientide hoiused ja saadud laenud (lisa 15)	567 004	96 246	893 085	0	1 556 335	238	0	1 556 573
Allutatud kohustused* (lisa 18)	0	0	0	20 000	20 000	150	0	20 150
Kokku	567 004	96 246	893 085	20 000	1 576 335	388	0	1 576 723
Intressi ümberhindamise aja erinevus								
	678 622	293 972	-818 524	-3 149	150 921			

* 2015., 2016. ja 2018. aastal sõlmitud allutatud laenude lepinguline tähtaeg on 10 aastat ning fikseeritud intressimäär on 6.0%.

2014. aastal sõlmitud allutatud laenude lepinguline tähtaeg on 10 aastat ning fikseeritud intressimäär on 7.25%.

3.4 Likviidsusrisk

Likviidsusrisk on seotud LHV Panga maksevõimega lepinguliste kohustuste õigeaegseks täitmiseks ning see tuleneb erinevustest varade ja kohustuste tähtaegade vahel. LHV Panga

likviidsusjuhtimine ja strateegia baseerub riskipoliitikal, mis sisaldab mitmeid likviidsusrisi meetmeid, kehtestab limiidid ning sise-eeskirjad. Vastavalt LHV Panga riskipoliitikale on võetud

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initialled for the purpose of identification only
Initsiaalid/initials I.S.
Kuupäev/date 13.03.2019
PricewaterhouseCoopers, Tallinn

LHV

likviidsusjuhtimises konservatiivne lähenemine. Likviidsusriski juhtimine sisaldab stressiteste ning likviidsusjuhtimisega seotud äritegevuse jätkuvuse taasteplaane. Stressitestide raamistik hõlmab ellujäämisperioodi mõõdikuid, mis kirjeldavad kombineeritud likviidsusriski stsenaariumit, sisaldades nii ettevõttepõhist kui ka turu-ülestat stressi. Sisemisi mõõdikuid täiendavad Basel III mõõdikud – likviidsuse kattekordaja (LCR) ja stabiilse rahastamise kordaja (NSFR) mille osas on LHV Pank täitnud kõik nõuded seisuga 31.12.2018 ja 31.12.2017. Likviidsuse kattekordaja (LCR) standardi eesmärk on kindlustada, et LHV Pangal oleks piisav hulk koormamata kõrge kvaliteedi ja likviidsusega varasid, mida oleks võimalik ilma olulisi kahjusid kandmata monetiseerida, tulemaks toime likviidsusvajadusega 30 päevases stressistsenaariumis. Normatiivi väljundiks on likviidsuse varade ja stressistsenaariumi likviidsusvajaduse jagatis, mille piirmääraks on 100%. Grupi likviidsuse kattekordaja tase 31.12.2018 seisuga oli 144% (2017: 121%).

NSFR eesmärk on kindlustada, et pangal oleks piisavalt stabiilseid finantseerimisallikaid finantseerimaks pikaajalisi varasid. Pangandusmääruses ning Baseli panganduskomitee poolt 2014. aasta oktoobris avaldatud ettepanekute kohaselt oli panga NSFR tase 31.12.2018 seisuga 153% (2017: 142%). Stabiilse rahastamise kattekordaja kehtestati miinimumnõudena alates 2018. aastast tasemel 100%.

Likviidsusriski juhtimisega tegeleb LHV Panga Treasury. Likviidsusriski maandamiseks jälgitakse igapäevaselt nõuete ja kohustuste tõenäolist netopositsiooni erinevate ajavahemike kaupa ning hoitakse seejuures igal ajal oma arvel piisavat varu likviidsuse vahendeid, samuti jälgitakse Grupi kohustuste kontsentratsiooni tähtaegade lõikes. Ootamatute rahaliste väljaminekute katteks hoiab Grupp likviidsuspuhvrit. Likviidsuspuhver koosneb rahalistest vahenditest deposiitides ja keskpanga juures ning Treasury poolt hoitavatest likviidsusest väärtipaberitest, mida saab kiiresti realiseerida või kasutada tagatisena keskpangalt lisavahendite kaasamisel. Grupil on piisavalt likviidsuse vahendeid väljastamiseks valmisolekulaene. Seisuga 31.12.2018 ja 31.12.2017 ei ole Grupil ühtegi tähtaega ületanud võlgnevust.

Võlakirjaportfelli valdava osa instrumentide tagatisel on võimalik võtta keskpangast lühiajalist laenu.

Järgnevates tabelites on ära toodud finantsvarade ja –kohustuste, v.a. tuletisinstrumentid, jaotus tähtaegade lõikes lepinguliste tuleviku diskonteerimata rahavoogude alusel ning eraldi tulbas on kajastatud summad finantsseisundi aruandest. Tähtaegade analüüsis on rahavood jaotatud perioodidesse, millal rahavood tekivad (sh rahavood intressidest). Vastavat selgitust nende varade ja kohustuste õiglase väärtuse kohta vt lisa 3.5.

31.12.2018 (tuhandetes eurodes)	Nõudmiseni	0-3 kuud	3-12 kuud	1-5 aastat	Üle 5 aasta	Kokku	Bilansiline väärtus
Kohustused lepinguliste tähtaegade järgi							
Klientide hoiused ja saadud laenud (lisa 15)	1 330 018	24 949	94 113	16 780	4 390	1 470 250	1 469 561
Allutatud kohustused (lisa 18)	0	504	1 510	8 055	35 333	45 402	30 000
Võlad hankijatele ja muud finantskohustused (lisa 16)	0	20 948	0	0	0	20 948	20 948
Valmisolekulaenud (lisa 21)	32 259	156 582	0	0	0	188 841	0
Väljastatud finantsgarantiid lepingulistes summas (lisa 21)	0	9 314	0	0	0	9 314	0
Välisvaluuta tuletisinstrumentid (arveldamine brutos)	0	18 559	0	610	0	19 169	0
Finantskohustused õiglases väärtuses (lisa 10)	0	11	0	0	0	11	11
Kohustused kokku	1 362 277	230 867	95 623	25 445	39 723	1 753 935	1 520 520

Likviidsusriski katteks hoitavad varad lepinguliste tähtaegade järgi

Nõuded pankadele ja investeerimisühingutele (lisa 8)	681 846	0	0	0	0	681 846	681 846
Finantsvarad õiglases väärtuses (võlakirjad) (lisa 9,10)	0	20 690	0	15 845	2 161	38 696	38 697
Laenud ja nõuded klientidele (lisa 11)	0	63 584	198 293	634 077	154 853	1 050 807	918 761
Nõuded klientidele (lisa 12)	0	2 509	0	0	0	2 509	2 509
Välisvaluuta tuletisinstrumentid (arveldamine brutos)	0	18 559	0	610	0	19 169	0
Muud finantsvarad (lisa 13)	2 936	0	0	0	0	2 936	2 936
Kokku likviidsusriski katteks hoitavad varad	684 782	105 342	198 293	650 532	157 014	1 795 963	1 644 749
Finantskohustuste ja –varade tähtaegade vahe	-677 495	-125 525	102 670	625 087	117 291	42 028	124 229

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initialled for the purpose of identification only
Initsiaalid/initials I.S.
Kuupäev/date 13.03.2019
PricewaterhouseCoopers, Tallinn

LHV

31.12.2017 (tuhandetes eurodes)	Nõudmiseni	0-3 kuud	3-12 kuud	1-5 aastat	Üle 5 aasta	Kokku	Bilansiline väärtus
Kohustused lepinguliste tähtaegade järgi							
Klientide hoiused ja saadud laenud (lisa 15)	1 423 306	37 104	90 332	3 335	2 864	1 556 941	1 556 573
Allutatud kohustused (lisa 18)	0	341	1 022	5 455	23 466	30 284	20 000
Võlad hankijatele ja muud finantskohustused (lisa 16)	0	60 126	0	0	0	60 126	60 126
Valmisolekulaenud (lisa 21)	29 815	141 713	0	0	0	171 528	0
Väljastatud finantsgarantiid lepingulistest summades (lisa 21)	0	5 999	0	0	0	5 999	0
Välisvaluuta tuletisinstrumentid (arveldamine brutos)	0	11 825	0	661	0	12 486	0
Finantskohustused õiglasest väärtusest (lisa 10)	0	2	0	0	0	2	2
Kohustused kokku	1 453 121	257 110	91 354	9 451	26 330	1 837 366	1 636 701
Likviidsusrisiki katteks hoitavad varad lepinguliste tähtaegade järgi							
Nõuded pankadele ja investeerimisühingutele (lisa 8)	955 891	0	0	0	0	955 891	955 891
Finantsvarad õiglasest väärtusest (võlakirjad) (lisa 9,10)	0	180	30 952	17 005	2 084	50 221	50 014
Laenud ja nõuded klientidele (lisa 11)	0	45 720	149 634	505 058	95 517	795 929	719 390
Nõuded klientidele (lisa 12)	0	7 357	0	0	0	7 357	7 357
Välisvaluuta tuletisinstrumentid (arveldamine brutos)	2 289	0	0	0	0	2 289	2 289
Muud finantsvarad (lisa 13)	0	11 825	0	661	0	12 486	0
Kokku likviidsusrisiki katteks hoitavad varad	958 180	65 082	180 586	522 724	97 601	1 824 173	1 734 941
Finantskohustuste ja –varade tähtaegade vahe	-494 941	-192 028	89 232	513 273	71 271	-13 244	98 240

Järgnevas tabelis on ära toodud lühi- ja pikaajaliste varade ja kohustuste jaotus.

(tuhandetes eurodes)	31.12.2018	31.12.2017
Käibevarad		
Nõuded keskpangale (lisa 8)	639 862	920 714
Nõuded krediitiasutustele (lisa 8)	24 979	20 991
Nõuded investeerimisühingutele (lisa 8)	17 005	14 186
Müügiootel finantsvarad (lisa 9a)	0	555
Finantsvarad õiglasest väärtusest muutustega läbi kasumiaruande (lisa 10)	20 392	30 427
Laenud ja nõuded klientidele (lisa 11)	225 036	209 216
Muud nõuded klientidele (lisa 12)	2 509	7 357
Muud varad (lisa 13)	1 341	836
Käibevarad kokku	931 124	1 204 282
Põhivarad		
Müügiootel finantsvarad (lisa 9a)	0	220
Omakapitaliinstrumentid FVOCI-s (lisa 9b)	298	0
Finantsvarad õiglasest väärtusest muutustega läbi kasumiaruande (lisa 10)	18 521	18 812
Muud finantsvarad (lisa 13)	2 936	2 289
Laenud ja nõuded klientidele (lisa 11)	693 725	510 174
Materiaalne põhivara (lisa 14)	1 122	1 225

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialled for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials I.S.
 Kuupäev/date 13.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

LHV

Immateriaalne põhivara (lisa 14)	1 286	952
Põhivarad kokku	717 888	533 672
Varad kokku	1 649 012	1 737 954

Kohustused

Lühiajalised kohustused

Klientide hoiused ja saadud laenud (lisa 15)	1 448 767	1 550 527
Finantskohustused õiglasest väärtuses muutustega läbi kasumiaruande (lisa 10)	11	2
Võlad hankijatele ja muud kohustused (lisa 16)	23 861	61 858
Lühiajalised kohustused kokku	1 472 639	1 612 387

Pikaajalised kohustused

Klientide hoiused ja saadud laenud (lisa 15)	20 794	6 046
Allutatud kohustused (lisa 18)	30 000	20 000
Pikaajalised kohustused kokku	50 794	26 046
Kohustused kokku	1 523 433	1 638 433

3.5 Finantsvarade ja –kohustuste õiglane väärtus

(tuhandetes eurodes)	Lisa	Tase 1	Tase 2	Tase 3	Selgitused hinnangutele	Kokku õiglane väärtus 31.12.2018	Bilansiline jääkväärtus 31.12.2018	Erinevu s
Finantsvarad õiglasest väärtuses muutusega läbi kasumiaruande								
Aktsiad	10	157	0	0	Aktiivsel turul noteeritud hind	157	157	0
Omakapitaliinstrumendid õiglasest väärtuses läbi muude koondkasumite	9b	0	0	298	VISA aktsiatega aktiivsel turul ei kaubelda, mistõttu baseerub nende väärtust turuteabel või sarnastel tehingutel ja juhtkonna hinnangul.	298	298	0
Võlakirjad õiglasest väärtuses muutusega läbi kasumiaruande	10	38 697	0	0	Aktiivsel turul noteeritud hind	38 697	38 697	0
Intressiswapid ja valuutaforwardid	10	0	59	0	Peamiselt tuletisinstrumentide lepingute positiivne turuväärtus, näiteks intressimäära vahetuslepingud, välisvaluuta vahetustehingud ja forwardid. Turud annavad hindamis- mudelile jälgitavaid sisendeid, mida kasutatakse õiglase väärtuse määramiseks. Selliste börsiväliste tuletisinstrumentide õiglane väärtus arvutatakse nüüdispuhasväärtuse (NPV) alusel, mis põhineb sõltumatult hangitud turuparameetritel, eeldades riski ning ebakindluse	59	59	0

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialled for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials I.S.
 Kuupäev/date 13.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

LHV

puudumist. NPV arvutamisel
kasutatakse diskon-
teerimiseks turupõhist
nullkupongi tulukõverat.

Kokku finantsvarad õiglases väärtuses muutusega läbi kasumiaruande	38 854	59	298		39 211	39 211	0

Finantskohustused õiglases väärtuses muutusega läbi kasumiaruande

Intressiswapid ja valuutaforwardid	10	0	11	0		11	11	0

Kokku finantskohustused õiglases väärtuses muutusega läbi kasumiaruande	0	11	0		11	11	0

Finantsvarad korrigeeritud soetusmaksumuses

Nõuded keskpangale	8	639 862	0	0	Väga likviidne ja lühiajaline	639 862	639 862	0
Nõuded krediitiasutustele	8	24 979	0	0	Väga likviidne ja lühiajaline	24 979	24 979	0
Nõuded investeeringusühingute le	8	17 005	0	0	Väga likviidne ja lühiajaline	17 005	17 005	0
Laenud ja nõuded klientidele					Pikaajaline, märkimisväärne hinnangute tase. Laenude õiglase väärtus on arvatud lähtuvalt viimase kuue kuu jooksul välja antud laenude keskmisest intressimäärast.			
	11	0	0	924 825	Lühiajalised nõuded	924 825	918 761	6 064
Muud nõuded klientidele	12	2 509	0	0		2 509	2 509	0
Muud finantsvarad	13	2 936	0	0	Lühiajalised hoised	2 936	2 936	0

Kokku finantsvarad korrigeeritud soetusmaksumuses	687 291	0	924 825		1 612 116	1 606 052	6 064

Finantskohustused korrigeeritud soetusmaksumuses

Klientide hoised ja saadud laenud					Klientide hoised ja fikseeritud intressimääraga laenud on peamiselt lühiajalised ja hoiuste hinnakujundus sõltub turutingimustest; sellest tulenevalt ei erine diskonteeritud tulevaste rahavoogude abil määratud hoiuste õiglase väärtust oluliselt nende bilansilisest jääkväärtusest.			
	15	0	0	1 469 708	Võlakirjad on noteeritud, aga likviidsus on liiga väike, et kasutada otseselt turukvoote.	1 469 708	1 469 561	147
Allutatud kohustused					Lisaks sellele ei ole LHV-l lubatud osta neid võlakirju			
	18	0	0	30 491		30 491	30 150	341

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initialled for the purpose of identification only
Initsiaalid/initials I.S.
Kuupäev/date 13.03.2019
PricewaterhouseCoopers, Tallinn

LHV

ilma Finantsinspektsiooni
heakskiiduta iga
vahetustehingu jaoks.

Võlad hankijatele ja muud kohustused	16	20 977	0	0	Lühiajalised kohustused	20 977	20 977	0
Kokku finantskohustused								
korrigeeritud								
soetusmaksumuses		20 977	0	1 500 199		1 521 176	1 520 688	488

Puhaskasum kokku kolmanda taseme finantsvaradest muus koondkasumis oli 42 tuhat eurot.

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialled for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials I.S.
 Kuupäev/date 13.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

LHV

						Kokku õiglane väärtus	Bilansiline jääkväärtus	Erinevu s
(tuhandetes eurodes)	Lisa	Tase 1	Tase 2	Tase 3	Selgitused hinnangutele	31.12.2018	31.12.2018	
Finantsvarad õiglases väärtuses muutusega läbi kasumiaruande								
Aktsiad	10	71	0	0	Aktiivsel turul noteeritud hind	71	71	0
					Tase 1- aktiivsel turul noteeritud hind			
					Tase 3 - VISA aktsiatega aktiivsel turul ei kaubelda, mistõttu baseerub nende väärtust turuteabel või sarnastel tehingutel ja juhtkonna hinnangul.			
Müügijootel finantsvarad	9a,9b	555	0	220		775	775	0
Võlakirjad õiglases väärtuses muutusega läbi kasumiaruande	10	49 138	0	0	Aktiivsel turul noteeritud hind	49 138	49 138	0
					Peamiselt tuletis-instrumentide lepingute positiivne turuväärtus, näiteks intressimäära vahetus-lepingud, välisvaluuta vahetus-tehingud ja forwardid. Turud annavad hindamis-mudelile jälgitavaid sisendeid, mida kasutatakse õiglase väärtuse määramiseks. Selliste börsiväliste tuletisinstrumentide õiglane väärtus arvutatakse nüüdispuhasväärtuse (NPV) alusel, mis põhineb sõltumatult hangitud turuparameetritel, eeldades riski ning ebakindluse puudumist. NPV arvutamisel kasutatakse diskon-teerimiseks turupõhist nullkupongi tulukõverat.			
Intressiswapid ja valuutaforwardid	10	0	30	0		30	30	0
Kokku finantsvarad õiglases väärtuses muutusega läbi kasumiaruande								
		49 764	30	220		50 014	50 014	0
Finantskohustused õiglases väärtuses muutusega läbi kasumiaruande								
Intressiswapid ja valuutaforwardid	10	0	2	0		2	2	0
Kokku finantskohustused õiglases väärtuses muutusega läbi kasumiaruande								
		0	2	0		2	2	0
Finantsvarad korrigeeritud soetusmaksumuses								
Nõuded keskpangale	8	0	920 714	0	Väga likviidne ja lühiajaline	920 714	920 714	0

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialled for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials I.S.
 Kuupäev/date 13.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

LHV

Nõuded krediitiasutustele	8	0	20 991	0	Väga likviidne ja lühiajaline	20 991	20 991	0
Nõuded investeerimisühingutele	8	0	14 186	0	Väga likviidne ja lühiajaline	14 186	14 186	0
Laenud ja nõuded klientidele					Pikaajaline, märkimisväärne hinnangute tase. Laenude õiglane väärtus on arvatud lähtuvalt viimase kuue kuu jooksul välja antud laenude keskmisest intressimäärast.	728 526	719 390	9 136
Muud nõuded klientidele	12	7 357	0	0	Lühiajalised nõuded	7 357	7 357	0
Muud finantsvarad	13	2 289	0	0	Lühiajalised hoiused	2 289	2 289	0
Kokku finantsvarad								
korrigeeritud								
soetusmaksumuses		9 646	955 891	728 526		1 694 063	1 684 927	9 136
Finantskohustused korrigeeritud								
soetusmaksumuses								
Klientide hoiused ja saadud laenud					Klientide hoiused ja fikseeritud intressimääraga laenud on peamiselt lühiajalised ja hoiuste hinnakujundus sõltub turutingimustest; sellest tulenevalt ei erine diskonteeritud tulevaste rahavoogude abil määratud hoiuste õiglane väärtust oluliselt nende bilansilisest jääkväärtusest.	1 556 729	1 556 573	156
Allutatud kohustused					Võlakirjad on noteeritud, aga likviidsus on liiga väike, et kasutada otseselt turukvoote. Lisaks sellele ei ole LHV-l lubatud osta neid võlakirju ilma Finantsinspektsiooni heakskiiduta iga vahetustehingu jaoks.	20 863	20 150	713
Võlad hankijatele ja muud kohustused	16	60 126	0	0	Lühiajalised kohustused	60 126	60 126	0
Kokku finantskohustused								
korrigeeritud								
soetusmaksumuses		60 126	0	1 577 592		1 637 718	1 636 849	869

Grupi juhatus on hinnanud finantsseisundi aruandes korrigeeritud soetusmaksumuses kajastatud varade ja kohustuste õiglast väärtust. Õiglase väärtuse hindamiseks diskonteeritakse tuleviku rahavood turuintressikõvera alusel.

Hierarhias kasutatud tasemed:

1. Tase 1 – aktiivsel turul noteeritud hind
2. Tase 2 – hindamistehnika, mille sisendiks on turu informatsioon (sarnaste tehingute kursid ja intressikõverad)
3. Tase 3 – muud hinamismeetodid (näiteks diskonteeritud rahavoogude meetod) hinnanguliste sisenditega

Finantsvarade ja finantskohustuste tähtajalise struktuuri kohta vt lisa 3.4.

3.6 Operatsioonirisk

Operatsioonirisk on võimalik kahju, mis tuleneb inimeste, protsesside või infosüsteemide vigadest. Igapäevaselt kasutatakse tehingute teostamisel võimalike kahjude minimeerimiseks tehingulimiitide ja pädevuste süsteeme ning LHV tööprotseduurides rakendatakse kohustuste lahususe printsiipi, mille järgi peab tehingu või protseduuri teostamiseks olema vähemalt kahe töötaja või üksuse kinnitus.

Operatsiooniriskide jälgimisest saadav info abistab AS-i LHV Pank sisemise kapitali adekvaatsuse tagamiseks vajaliku alginfo kogumist ja kapitalinormide hindamist. Andmebaasi kogutud juhtumite analüüsi tulemusena on võimalik vaadata üle äriprotsesside kitsaskohad, vältida vigade tekkimist tulevikus ja maandada võimalikud riskid või määratleda nende

aktsepteerimise tingimused. Operatsiooniriski andmebaasi info kogumise eest vastutab Grupi riskikontrolli juht.

Operatsiooniriskide hindamisel, jälgimisel ja maandamisel on oluline roll vastavuskontrollil ning siseauditi osakonnal. Vastavuskontrolli teostaja üheks ülesandeks on hinnata AS LHV Pank tegevuse kooskõla õigusaktides, järelevalve juhistes ja sise-eeskirjades sätestatud nõuetega. Siseaudit on sõltumatu ja objektiivne sihtfunktsioon, kelle kindlustandev ning konsulteeriv tegevus on suunatud AS LHV Pank tegevuse täiustamiseks, protsesside parendamiseks ja väärtuse lisamiseks. Siseaudit aitab kaasa Grupi eesmärkide saavutamisele, kasutades süsteemset ja distsiplineeritud lähenemist hindamaks ja täiustamaks riskide juhtimise, kontrolli ja organisatsiooni haldamise efektiivsust.

Arvestades hiljutisi sündmusi, sh Danske ja Versobanki juhtumid, pöörab LHV jätkuvalt erilist tähelepanu AML-ga seotud meetmetele.

3.8. Vastavusrisk

Vastavusrisk on eksisteeriv või potentsiaalne oht tulule ja kapitalile, mis on tingitud õigusaktide, juhendite, standardite või eetikapõhimõtete täitmata jätmisest. Riski realiseerumisega võivad kaasneda trahvid, kahjunõuded, mainekahju, lepinguliste suhete lõppemine ja äärmisel juhul tegevusloa kehtetuks tunnistamine.

Vastavusriski juhtimise eesmärk on vältida vastavusriski avaldumist, sh trahvide määramist, kahjunõudeid, mainekahju, lepinguliste suhete katkemist ja tegevusloa kehtetuks tunnistamist.

Euroopa Keskpanga avaldatud riskihinnangut silmas pidades peab LHV õigusaktide muudatustega kaasnevat riski endiselt kõrgeks.

Vastavusriski juhtimiseks jälgib vastavuskontroll õigusaktide muudatusi ning hindab nende võimalikku mõju, informeerib muudatustest juhtorganeid ning osaleb muudatuste rakendamisel.

Igakuised ülevaated juhtorganitele hõlmavad erinevatest allikatest koondatud infot, sh erinevate järelevalveasutuste suuniseid, Euroopa Liidu tasandi ja siseriiklikke õigusakte.

Ülevaadete tutvustamise käigus määratakse rakendamise eest vastutavad juhtorganite liikmed. Samuti on vastavuskontroll kaardistanud LHV äritegevust puudutavad õigusaktid.

LHV tegevust 2018. aastal enin mõjutanud regulatiivsetest muudatustest võib esile tuua MiFID II, IFRS 9, GDPR ja muutunud aruandluse nõuete (AnaCredit), PSD 2, PRIIP regulatsiooni, 4MLD ja nende jaoks väljaantud juhiste rakendamise.

3.9. Rahapesu tõkestamine

Rahapesu ja terrorismi rahastamise riskide struktuur.

- Rahapesu ja terrorismi rahastamise risk. Risk, et panga tooteid või teenuseid kasutatakse rahapesuks või terrorismi rahastamiseks, mida võib väljenduda vastavus- ja/või maineriskina.
- Vastavusrisk. Risk, et Grupp ei suuda täita rahapesu ja terrorismi rahastamise eeskirjadega kehtestatud kohustusi (eriti hoolsuskohustuste rakendamist), mis võivad viia trahvi või litsentsi tühistamiseni.
- Mainerisk. Risk, et Grupi mainet kahjustab tegelik või kahtlustatav kaasatus rahapesu või terrorismi rahastamisesse, samuti vastavusriski realiseerumine, ja sellel võib olla märkimisväärne negatiivne finantsmõju (kasumi vähenemine, väärtuse vähenemine jne)
- Kontsentratsioonirisk. Risk, et klientide ja nende varade struktuur on oluliselt seotud kuritegeliku tegevusega, mis võib väljenduda vastavus- ja maineriski realiseerimisel.
- Gruppi võib mõjutada ka likviidsusrisk, ülalnimetatud riskide realiseerimise ja intensiivistumise kaudu.

Rahapesu ja terrorismi tõkestamise (AML/CTF) juhtimine

LHV on loonud sisemise AML/CTF kaitsesüsteemi, mis baseerub kolmel kaitseliinil, kus kõik kaitseliinid on lähtuvalt riskipõhisest lähenemisviisist pühendunud ML/TF riski vähendamisele. Riskipõhine lähenemine põhineb toodete, teenuste ja klientide riskihindamisel ning riskipõhisel jälgimisel. Seda toetavad kõikide töötajate suur teadlikkus ning pühendumus ja juhtimine, mis põhineb teadlikkuse tõstmisel, informatsiooni jagamisel ja koolitamisel ning mida toetab asjakohane aruandlus.

LHV Grupi ja LHV Panga juhatus ja nõukogu on pühendunud rahapesu tõkestamise ja tunne oma klienti (AML/KYC) süsteemi rakendamisele, säilitamisele ja arendamisele kogu Gruppis. AML/CTF kord ja kliendi aktsepteerimise põhimõtteid on vähemalt kord aastas uuendatud. Samuti uuendatakse pidevalt kõiki sisemisi AML/CTF protseduure.

Lisaks sisekorraeeskirjade ajakohastamisele pööratakse suurt tähelepanu ka rahapesu, terrorismi rahastamise, finantspettuste ja rahvusvaheliste finants sanktsioonide ennetamise ja avastamise tehnilistele võimalustele. Üks märkimisväärsed sündmusi 2018. aastal oli kahe spetsiaalse tarkvaralahenduse rakendamisega alustamine skriinimiseks ja monitoorimiseks. Mõlemad tööriistad on oma alal tuntud kaubamärgid ning saavad rakendatud 2019. aasta esimeses pooles. LHV kasutab skriinimiseks Accuity'i Compliance Linki ning jälgimiseks ja riskide segmenteerimiseks FICO Tonbelleri Sironit. Lisaks on pank teinud koostööd väliseksperitidega, et pidevalt oma analüütilisi võimalusi täiendada.

Investeeringuid pole ainult tehtud IT-sse, vaid ka inimressurssidesse. Kuna regulatsioonid ja ootused KYC meetmete sügavuse suhtes kasvavad pidevalt, on Grupp märkimisväärselt suurendanud selles valdkonnas ressursse. Võrreldes 2017. aastaga, on Grupp otseselt AML-i meetmetega seotud töötajate arvu rohkem kui kahekordistanud. Lähiaastatel on plaanis otseselt AML-i ja KYC-ga seotud töötajate arvu veelgi suurendada.

AML/KYC meetmed

LHV põhiprintsiibid:

- tugev kliendikontroll klientide aktsepteerimisel, mida toetavad kliendi aktsepteerimise põhimõtted
- konservatiivne lähenemine riskide segmenteerimisele;
- regulaarne kliendikontroll ja täiendav kliendikontroll;
- tugev riskipõhine järelvalve;
- klientide ja tehingute skriinimine rahvusvaheliste finants sanktsioonide nimekirjade ja muude allikate (sh USA OFAC-i nimekirja) suhtes;
- tugev tipp- ja keskastmejuhtide pühendumus;
- regulaarne töötajate koolitamine;
- pidev teabevahetus ja koostöö rahapesu andmebürooga ja teiste asjakohaste sidusrühmadega;
- aktiivne osalemine tööstuse parimate tavade kehtestamisel.

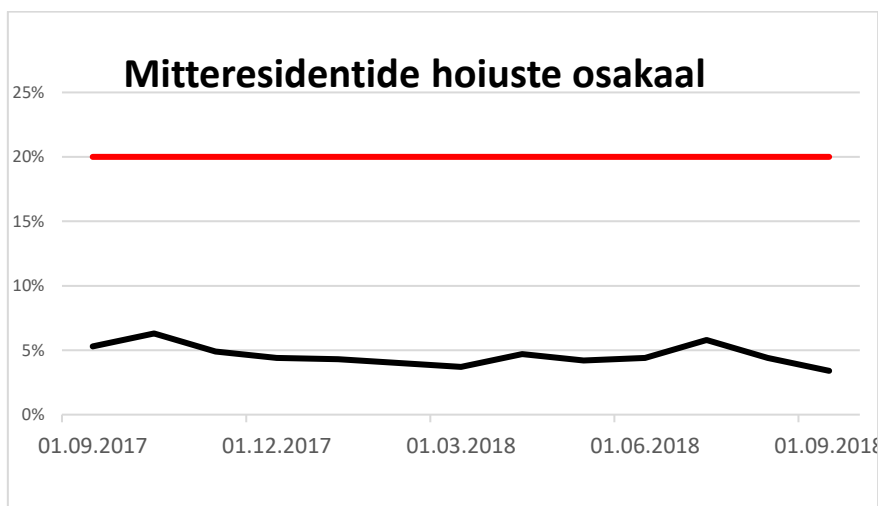
LHV on rakendanud nelja taset kliendi aktsepteerimise faasis:

- Kliendihaldur
- Kliendihaldur ja pikaajalise töötaja heakskiit (4-silma põhimõte)
- Riskikliendi Aktsepteerimise Komitee
- Juhatus

Riskinäitajate kombinatsioon määrab iga kliendiga kindlaks, milline aktsepteerimistase on vajalik.

Konservatiivsetele ja riskipõhistele kliendi aktsepteerimise protseduuridele rakendatakse lisaks riskipõhist monitoorimist ja teostatakse regulaarselt KYC teabe ajakohastamist.

LHV on seadnud riskitaluvuse mitteresidendist juriidiliste klientide hoiustele väljaspool mittefinants- ja valitsusväliseid sektoreid 20%-ni. Tegelikult on need numbrid oluliselt väiksemad:

Üks esimesi riskinäitajaid on riigi ja jurisdiktsiooni risk. LHV-l on riikide jaoks neli riskikategooriat, mis põhinevad rahapesu ja terrorismi rahastamise riskidel. Isegi ELi liikmesriike ei liigitata samamoodi, vaid neil on nende endi riskidest sõltuvalt erinevad riskikategooriad.

LHV toetab riigi e-residentsi programmi, kuid kõik e-residendid on endiselt mitteresidendid ja nõuavad samaseid KYC meetmeid, mis on kehtestatud kõigile teistele mitteresidentidele.

Finantsvahendajad

LHV aktsepteerib klientidena kaasaegseid finantsvahendajaid või nn fin.tech ettevõtteid, kes pakuvad oma klientidele finantsteenuseid. Kuna sellised teenusepakujad kujutavad endast potentsiaalselt suuremat rahapesu ja terrorismi rahastamise riski, on Grupp pööranud erilist tähelepanu ja meetmeid selliste klientide teenindamiseks. LHV-l on seal pühendunud kliendihaldurid, kellel on antud valdkonnaga seotud pädevus. AML-i meeskond hoiab alati sellest sektorist tulenevatel uutel tendritel ja ohtudel silma peal ning KYC meetmeid uuendatakse pidevalt. Grupp on võtnud sellise lähenemise, et kõik fin.tech sektori kliendid peavad rakendama samu AML/KYC meetmeid nagu pangandussektor. Klientide aktsepteerimisel ja pideva KYC-ga hindab Grupp kliendi ärimudelit, meeskonda, AML/KYC meetmeid, tehnilisi võimalusi skriinimiseks ja monitoorimiseks, kliendikeskust, kliendiriskide segmenteerumist, limiidipoliitikat, rahaliste vahendite allikat jne. LHV viib läbi ka kohapealseid kliendikülastusi, et kindlaks teha,

3.10. Muud riskid

3.10.1 Strateegiline ning ärisk

Strateegiline risk väljendub eeskätt valedes strateegilistes otsustes. Strateegilist riski maandatakse läbi kaalutletud äriplaanide ning analüüside teostamise. Samuti omab LHV Panga juhtkond (nii juhatus kui ka nõukogu) pikaajalist pangandus ja/või ettevõtluskogemust. Uutele turgudele ja valdkondadesse

kas nimetatud tegevused on tegelikult rakendatud ning töötavad. Erilist tähelepanu pööratakse nende klientide finantstegevusele.

Riik

Geograafilise asukoha ja ajalooliste seoste kaudu on SRÜ riigid avaldanud tugevat survet kasutada naaberriikide finantssüsteemi oma rahaliste vahendite suunamiseks Lääne-Euroopasse. Hiljutine avalik informatsioon näitab, et vähemalt kahes pangas on puudunud tugevad KYC meetmed. Seoses puudulike KYC meetmetega, mis on viinud võimaliku rahapesuni, on Finantsinspeksioon tühistanud ühe Eesti panga litsensi. Sama põhjus on ka mitteresidentide äritegevuse sulgemisel ühes Skandinaavia panga harus ja teenuste piiramisel jaekaubanduses.

Eesti võttis 2017. aasta lõpus vastu uue AML/CTF seaduse. Uus seadus põhineb EL-i neljandal rahapesuvastase võitluse direktiivil, kuid hõlmab osaliselt ka EL-i viienda rahapesuvastase

direktiivi nõudeid. Finantsinspeksioon on uue seaduse põhjal vastu võtnud uue finantssektori AML-i suunise. Uus Finantsinspeksiooni suunis on eelnevatest üksikasjalikum ning sisaldab kõrge riskiastmega olukordade näidismekirja, millele finantssektor peaks tähelepanu pöörama. Üldiselt on Eesti AML/CTF seadus kooskõlas EL-i ja FATF-i põhimõtetega ning hõlmab kõiki uusi nõudeid (nt kodumaised PEP-id, tegelike kasusaajate register, riikliku ja tööstusharu riskihindamine jne).

sisenemisel kaasatakse eelnevalt alati vastava ala professionaalid ning teostatakse põhjalik analüüs.

3.10.2 Reputatsioonirisk

Reputatsioonirisk on defineeritud kui risk, mis tuleneb LHV maine halvenemisest klientide, äripartnerite, omanike, investorite või järelevalve silmis. Reputatsioonirisk tekib pigem muude riskide

realiseerumise tagajärjel (näiteks operatsiooniriski või strateegilise riski realiseerumise tulemusena). Reputatsiooniriski maandava tegurina viib LHV läbi regulaarseid riskijuhtimisealaseid koolitusi ning samuti täiustatakse pidevalt kogu organisatsiooni hõlmavat riskijuhtimise raamistikku, mis kokkuvõttes tagab tugeva riskikultuuri.

3.10.3 Maarisk

Sarnaselt reputatsiooniriskiga väljendub maarisk üldjuhul mõne muu riski kaudu (operatsioonirisk, krediidirisk, strateegiline risk). Lisaks Eestile, teeb LHV ettevalmistusi äritegevuse alustamiseks Ühendkuningriigis.

3.11. Varade ja kohustuste saldeerimine

Grupp on saldeerinud järgnevad varad ja kohustused.

		Seotud vahendid, mida ei ole finantsseisundi aruandes tasaarveldatud				
	Brutosumma enne saldeerimist finantsseisundi aruandes	Saldeerimine	Netosumma finantsseisundi aruandes	Finantsinstrumendid	Saadud rahalised tagatised	Netosummad
31.12.2018						
Varad						
Tuletisinstrumendid	59	0	59	0	0	0
Kohustused						
Tuletisinstrumendid	11	0	11	0	0	0
31.12.2017						
Varad						
Tuletisinstrumendid	30	0	30	0	0	0
Nõuded investeerimisühingutele	20 628	-20 625	3	0	0	3
Kohustused						
Tuletisinstrumendid	2	0	2	0	0	0
Kohustused investeerimisühingute es	20 628	-20 628	0	0	0	0

LISA 4 Olulised juhtkonnapoolsed otsused ja hinnangud

Vastavalt IFRS-le tuginevad mitmed aruandes esitatud finantsnäitajad rangelt raamatupidamislikele juhtkonnapoolsetele eeldustele ja hinnangutele, mis omavad mõju bilansikuupäeva seisuga raamatupidamise aruandes esitatud varade ja kohustuste väärtustele ning aruandes avaldatud tingimuslikele varadele ja kohustustele, samuti järgnevate majandusaastate aruandeperioodide tuludele ja kuludele. Kuigi need hinnangud põhinevad juhtkonna parimal teadmisel ning järeldustel käimasolevatest sündmustest, ei pruugi tegelik tulemus nendega lõpuks kokku langeda ja võib märkimisväärselt

neist hinnangutest erineda. Juhtkonna hinnanguid on rakendatud laenude, nõuete ja investeeringute väärtuse hindamisel (lisad 3.2, 8, 9, 10, 11).

Hinnangud ja otsused vaadatakse pidevalt üle lähtudes mineviku kogemustest ja teistest faktoritest, kaasa arvatud ootustest tuleviku sündmustele, mis hetke asjaolusid arvestades tunduvad põhjendatud. Muudatusi juhtkonna hinnangutes kajastatakse edasiulatuvalt.

LISA 5 Neto intressitulu

Intressitulu	2018	2017
Ettevõtluslaenud (sh jaelaenud)	27 048	20 784
sh laenud seotud osapooltele (lisa 22)	31	27
Sh faas 3 intressid*	340	421
Järelmaks	4 055	4 182
Tarbijamisaenud	5 313	4 018
Liising	2 439	1 845
sh laenud seotud osapooltele (lisa 22)	4	6
Laenud teistele Grupi ettevõtetele	0	919
Finantsvõimenduse laenud ja väärtpaberite laenamine	456	147
Võlakirjad	136	206
sh müügiootel võlakirjad (lisa 9a)	0	24
sh FVOCI võlakirjad (lisa 9b)	13	0
sh võlakirjad õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande (lisa 10)	123	182
Krediitkaardilaenud	770	694
Nõuded krediitdasiutustele ja investeerimisühingutele	141	39
Muud laenud	5 264	2 658
sh laenud seotud osapooltele (lisa 22)	32	30
Kokku	45 622	35 492
Intressikulu		
Klientide hoiused ja saadud laenud	-1 881	-1 218
Nõuded keskpangale	-3 360	-1 773
Allutatud kohustused (lisa 18, 22)	-1 360	-1 367
Kokku	-6 601	-4 358
Neto intressitulu	39 021	31 134
Laenude intressitulud kliendi asukoha järgi		
(ei sisalda intressitulusid pankadelt ja võlakirjadelt):	2018	2017
Eesti	44 822	34 307
Leedu	523	940
Kokku	45 345	35 247

*Kuna enamik faas 3 laene müüakse inkassofirmadele, on faasi 3 intressid kõigis laenuportfellides marginaalsed, välja arvatud ettevõtluslaenude portfellis.

LISA 6 Neto komisjoni- ja teenustasutulu

Komisjoni- ja teenustasutulu	2018	2017
Väärtpaberivahendus- ja komisjonitasud	3 687	3 072
Varahaldus- ja seotud tasud	2 429	1 690
Valuuta konverteerimise tasud	1 639	977
Tasud kaartidelt ja arveldustelt	8 766	5 875
Muud komisjoni- ja teenustasutulud	2 381	1 482
Kokku	18 902	13 096
Komisjoni- ja teenustasukulu		
Makstud väärtpaberivahendus- ja komisjonitasud	-544	-55
Pangakaartidega seotud kulud	-2 765	-2 026

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialled for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials I.S.
 Kuupäev/date 13.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

LHV

Terminalitehingutega seotud kulud	-2 834	-1 982
Tarbimislaenu ja järelmaksu teenustasud	-518	-485
Muud komisjoni- ja teenustasukulud	-1 138	-853
Kokku	-7 799	-5 401

Neto teenustasutulu	11 103	7 695

Komisjoni- ja teenustasutulu kliendi asukoha järgi:	2018	2017
Eesti	18 902	13 019
Leedu	0	77
Kokku	18 902	13 096

LISA 7 Tegevuskulud

	2018	2017
Palgad ja boonused	10 687	8 715
Sotsiaal- ja muud maksud*	3 191	2 572
Tööjõukulud kokku	13 878	11 287
IT kulud	2 011	1 458
Infoteenused ja pangateenused	573	513
Turunduskulud	1 609	1 368
Kontorikulud	634	414
Transpordi- ja sidekulud	204	185
Töötajate koolitus- ja lähetuskulud	585	437
Muud sisseostetud teenused	1 988	1 481
Muud administratiivkulud	1 715	1 251
Põhivara kulum	1 164	874
Kasutusrendimaksud	1 074	949
Muud tegevuskulud	308	198
Muud tegevuskulud kokku	11 865	9 128
Tegevuskulud kokku	25 743	20 415

*kogusumma sotsiaal-, tervise- ja muude kindlustuste eest

Grupi keskmine töötajate arv 2018. aastal oli 342 (2017: 294).

LISA 8 Nõuded keskpangale, krediidasutustele ja investeerimisühingutele

	31.12.2018	31.12.2017
Nõudmiseni ja tähtajalised hoiused tähtajaga vähem kui 3 kuud*	41 984	35 177
Kohustuslik reservkapital keskpangas	14 280	15 375
Nõudmiseni hoius keskpangale*	625 582	905 339
Kokku	681 846	955 891
* raha ja raha ekvivalendid rahavoogude aruandes	667 566	940 516

Nõuete jaotus riikide lõikes on esitatud lisas 3.2.2.

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialled for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials I.S.
 Kuupäev/date 13.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

LHV

Kohustusliku reservkapitali nõue seisuga 31.12.2018 oli 1%% (2017: 1%) kõigist finantseerimisallikatest (klientide hoiused ja saadud laenud). Reservi nõuet täidetakse kuu keskmisena eurodes või keskpanga poolt aktsepteeritud välisfinantsvarades.

LISA 9a Müügioteel finantsvarad

Grupil oli seisuga 31.12.2017 VISA aktsiaid summas 220 tuhat eurot. Seisuga 31.12.2017 oli Grupil ka müügioteel võlakirjaportfell, mis koosnes võlakirjadest summas 555 tuhat

eurot. Muude reservide saldo omakapitalis seisuga 31.12.2017 oli 36 tuhat eurot, vt ka lisa 19.

2017. aastal ei tekkinud võlakirjade müügist kasumit ega kahjumit.

Müügioteel finantsvarad 31.12.2016	799
Laekumised müügioteel varade võõrandamisest	-124
Intressitulu (lisa 5)	24
Müügioteel varade ümberhindlus	76
Müügioteel finantsvarad 31.12.2017	775

LISA 9b Omakapitali- ja võlainstrumendid õiglases väärtuses muutusega muus koondkasumis

Omakapitaliinstrumendid 31.12.2017	0
Ümberklassifitseerimine 1. jaanuaril 2018	220
Omakapitaliinstrumentide ümberhindamine	78
Omakapitaliinstrumendid 31.12.2018	298

1. jaanuaril 2018 kajastati VISA aktsiad õiglases väärtuses läbi muu koondkasumi, mis on juhtkonna tagasivõtmatu otsus, kuna need aktsiad ei ole kauplemise eesmärgi hoitavad.

Seisuga 31.12.2018 on Grupil VISA aktsiaid summas 298 tuhat eurot. Seisuga 31.12.2018 on muude reservide saldo omakapitalis 78 tuhat eurot, vt ka lisa 19.

1. jaanuaril 2018 klassifitseeriti võlakirjad vastavalt juhtkonna poolt teostatud ärimudeli hinnangule FVOCI. Seega, õiglase väärtuse meetodit muutusega muus koondkasumis rakendati IFRS 9 kasutuselevõtmisel..

Võlainstrumendid 31.12.2017	0
Ümberklassifitseerimine 1. jaanuaril 2018	555
Laekumised müügioteel varade võõrandamisest ja lunastamisest	556
Intressitulu (lisa 5)	17
Võlainstrumentide ümberhindamine	-16
Võlainstrumendid 31.12.2018	0

LISA 10 Finantsvarad ja -kohustused õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande

Kohustuslik arvestus õiglases väärtuses muutusega läbi

kasumiaruande:	31.12.2018
Aktsiad ja fondiosakud	157
Võlakirjad	38 697
Valuutaforwardid	59
Finantsvarad kokku	38 913
Intressiswapid ja valuutaforwardid	11
Finantskohustused kokku	11

Kauplemiseesmärgil hoitavad:	31.12.2017
Aktsiad ja fondiosakud	71
Võlakirjad	49 138
Valuutaforwardid	30
Finantsvarad kokku	49 239
Intressiswapid ja valuutaforwardid	2
Finantskohustused kokku	2

Finantsvarad õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande 31.12.2016	64 197
Netosoetused ja -müügid õiglases väärtuses muutusega läbi kasumiaruande	-15 099
Intressitulud (lisa 5)	182
Ümberhindlus	-41
Finantsvarad õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande 31.12.2017	49 239
Netosoetused ja -müügid õiglases väärtuses muutusega läbi kasumiaruande	-11 710
Intressitulud (lisa 5)	123
Ümberhindlus	1 261
Finantsvarad õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande 31.12.2018	38 913

Investeeringute õiglaseks väärtuseks on noteeritud väärtpaberite puhul nende ostunoteering (lisa 3.5). 2018. aastal saadi võlakirjade ümberhindlusest kasumit 407 tuhat eurot (2017: 440

tuhat eurot). Intressiswapide ümberhindlusest 2018. ja 2017. aastal kasumit ega kahjumit ei saadud. Võlakirjadelt arvestatud intressitulud on kajastatud intressitulude koosseisus.

LISA 11 Laenud ja nõuded klientidele

	31.12.2018	31.12.2017
Laenud juriidilistele isikutele	714 335	585 091
sh laenud emaaettevõtte teistele tütarettevõtetele	0	36 775
sh ettevõtuluslaenud	624 425	456 748
sh jaelaenud	16 200	13 656
sh arvelduskrediit	23 846	39 192
sh järelmaks	249	269
sh finantsvõimenduslaenud	1 997	4 547
sh liising	44 277	33 732
sh krediitkaardi laenud	274	172
sh faktooring	3 067	0
Laenud eraisikutele	214 702	141 199
sh tarbimislaenud	33 989	24 677
sh eralaenud	37 884	0

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialled for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials I.S.
 Kuupäev/date 13.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

LHV

sh järelmaks	17 501	19 022
sh finantsvõimenduslaenu	1 733	2 621
sh liising	15 888	11 320
sh krediitkaardi laenu	6 579	5 838
sh hüpoteeklaenu	101 009	77 640
sh arvelduskrediit	43	81
sh õppelaenu	76	0
Kokku	929 037	726 290
Allahindlus	-10 276	-6 900
Kokku	918 761	719 390

Seisuga 31.12.2017 sisaldasid finantsvõimenduslaenu klientide repolaenusid summas 778 tuhat eurot. Repolaenude tagatiste õiglase väärtus seisuga 31.12.2017 oli 1 832 tuhat eurot. Seisuga 31.12.2018 ei olnud repolaene. Seisuga 31.12.2017 on seotud osapooltele laene välja antud summas 39 321 tuhat eurot, laenu on välja antud turutingimustel. Seisuga 31.12.2018 ei olnud seotud osapooltele antud laene. Vt ka lisa 22.

Eraisikutele väljastatud uute tarbimislaenu keskmine sisemine intressimäär jäi 2018. aastal vahemikku 18-20%. Keskmine sisemine intressimäär oli järelmaksul 20%, krediitkaartidel 13% ja liisingul 3%. Erasisikutele väljastatud võimenduslaenu lepinguline intressimäär on üldjuhul võrdne nende sisemise intressimääraga, kuna muid olulisi tasusid ei ole nende laenu väljastamisel saadud.

Muutused allahindlustes 2018	Ettevõtlus-laenu, sh arveldus-krediit	Jae-laenu	Hüpo-teek-laenu	Krediit-kaardid	Järel-maks	Tarbimis-laenu	Liising	Finants-võimendus laenu	Faktoa-ring	Kokku
Seisuga 1. jaanuar	-4 594	-155	-243	-84	-235	-819	-770	0	0	-6 900
Aasta jooksul moodustatud/tagasipööratud allahindlused	-4 272	-54	207	47	91	226	183	-3	-100	-3 675
sh muutused IFRS 9 esmarakendamisest	-403	-46	0	-2	-50	-53	-158	0	0	-712
Aasta jooksul bilansist välja kantud	115	25	0	10	4	25	120	0	0	299
Seisuga 31. detsember	-8 751	-184	-36	-27	-140	-568	-467	-3	-100	-10 276

Muutused allahindlustes 2017	Ettevõtlus-laenu, sh arveldus-krediit	Jae-laenu	Hüpo-teek-laenu	Krediit-kaardi	Järel-maks	Tarbimis-laenu	Liising	Kokku
Seisuga 1. jaanuar	-2 338	-101	-143	-118	-195	-623	-217	-3 735
Aasta jooksul moodustatud allahindlused	-2 257	-54	-100	-1	-480	-196	-562	-3 650
Aasta jooksul bilansist välja kantud	1	0	0	35	440	0	9	485
Seisuga 31. detsember	-4 594	-155	-243	-84	-235	-819	-770	-6 900

Aasta jooksul moodustatud allahindlused erinevad kasumiaruandes kajastatud laenu allahindluse kulust aasta jooksul sisse nõutud summadest, mis olid varem maha kantud kui lootusetud nõuded. Nimetatud laenukumised kanti kasumiaruandes otse laenu allahindluse reale.

Liisingu neto- ja brutoinvesteeringud tähtaegade lõikes	Bruto-investeering	Teenimata intressitulu	Allahindlus	Liisingnõuete nüüdisväärtus
kuni 1 aasta	19 135	-1710	-134	17 291
1-5 aastat	43 901	-2 535	-319	41 047
üle 5 aasta	1 880	-39	-14	1 827

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialled for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials I.S.
 Kuupäev/date 13.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

LHV

Kokku seisuga 31.12.2018	64 916	-4 284	-467	60 165
kuni 1 aasta	15 493	-1 274	-625	13 594
1-5 aastat	32 555	-1 756	-142	30 657
üle 5 aasta	824	-20	-4	800
Kokku seisuga 31.12.2017	48 872	-3 050	-770	45 052

Krediidiriskile avatud positsioonide ning laenude tagatiste kohta on info lisas 3.2.

Laenude jaotus tähtaegade lõikes on esitatud lisas 3.4.

Laenude regionaalne jaotus on esitatud lisas 3.2.2.

Intressitulud antud laenudelt vt lisa 5.

Antud laenude jaotus valuutade lõikes on ära toodud lisas 3.3.

LISA 12 Muud nõuded klientidele

	31.12.2018	31.12.2017
Varahaldustasud klientidelt	185	23
Muud tasud klientidele teenuste osutamise eest	2 324	7 328
Maksed teel	0	6
Kokku	2 509	7 357

Kõik tasud, v.a sissenõudemenetlusega seotud nõuded, laekuvad 12 kuu jooksul bilansikuupäevast ja on seetõttu arvel käibevarana.

LISA 13 Muud varad

	31.12.2018	31.12.2017
Finantsvarad		
Balti börside garantiideposiidid	11	9
VISA ja MasterCard tagatisdeposiidid	2 925	2 280
Vahesumma	2 936	2 289
Mittefinantsvarad		
Ettemaksed Finantsinspeksioonile	359	223
Muud ettemaksed *	982	613
Vahesumma	1 341	836
Kokku	4 277	3 125

* Ettemaksed kontoriruumide rendi, kindlustuse, infoteenuste, ajakirjandusväljaannete, koolituste eest.

Ettemaksed laekuvad tagasi või kasutatakse ära 12 kuu jooksul arvates bilansipäevast ja seetõttu on arvele võetud käibevarana.

Balti börside garantiideposiidid on Tallinna, Riia ja Vilniuse börsidel tehtavate väärtpaberitehingute tagamiseks ning VISA ja MasterCard deposiidid krediitkaarditehingute tagamiseks, mistõttu käsitletakse mõlemad pikaajalise varana.

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialled for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials I.S.
 Kuupäev/date 13.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

LHV

LISA 14 Materiaalne ja immateriaalne põhivara

	Materiaalne põhivara	Immateriaalne põhivara	Kokku
Saldo 31.12.2016			
Soetusmaksumus	3 112	2 783	5 895
Akumuleeritud kulum ja amortisatsioon	-2 110	-2 012	-4 122
Jääkmaksumus	1 002	771	1 773
2017 toimunud muutused:			
Soetatud põhivara	564	713	1 277
Akumuleeritud kulum	-341	-532	-873
Saldo 31.12.2017			
Soetusmaksumus	3 676	3 496	7 172
Akumuleeritud kulum ja amortisatsioon	-2 451	-2 544	-4 995
Jääkmaksumus	1 225	952	2 177
2018 toimunud muutused:			
Soetatud põhivara	396	999	1 395
Akumuleeritud kulum	-499	-665	-1 164
Saldo 31.12.2018			
Soetusmaksumus	4 072	4 495	8 567
Akumuleeritud kulum ja amortisatsioon	-2 950	-3 209	-6 159
Jääkmaksumus	1 122	1 286	2 408

Materiaalne põhivara sisaldab arvuteid ja kontoritehnikat, mööblit, kontori renoveerimiseks tehtud kapitaliseeritud kulusid. Immateriaalne vara sisaldab litsentse ja arenduskulusid.

2017. ja 2018. aastal ei ole ilmnenud märke materiaalse või immateriaalse põhivara kasutusväärtuse langusest.

LISA 15 Klientide hoiused ja saadud laenud

	Eraisikud	Finants- vahendajad	Juriidilised isikud	Avalik sektor	31.12.2018 kokku	Eraisikud	Finants- vahendajad	Juriidilised isikud	Avalik sektor	31.12.2017 kokku
Nõudmiseni hoiused	374 491	193 893	753 582	7 935	1 329 901	278 430	606 600	531 990	6 203	1 423 223
Tähtajalised hoiused	57 605	0	54 456	5 734	117 795	51 075	0	70 221	5 816	127 112
Saadud laenud	0	0	21 528	0	21 528	0	0	6 000	0	6 000
Tekkepõhine intressikohustus	197	0	131	9	337	144	0	87	7	238
Kokku	432 293	193 893	829 697	13 678	1 469 561	329 649	606 600	608 898	12 026	1 556 573
sh seotud osapooled (lisa 22)	1 091	0	32 417	0	33 508	2 022	0	20 973	0	22 995

2017. aastal tagastati Maaelu Edendamise Sihtasutuselt saadud laen summas 778 tuhat eurot.

LHV Pank sõlmis Euroopa Investeeringufondiga (EIF) tagamata 10-aastase laenulepingu summas 12,5 miljonit eurot, et suurendada väikese ja keskmise suurusega ettevõtete laenuvõimalusi. 31.12.2018 seisuga oli pank laenusummast kasutusele võtnud 12 250 tuhat eurot.

Enamuse klientide hoiuste ja saadud laenude nominaalne intressimäär on võrdne nende sisemise intressimääraga, kuna muid olulisi tasusid ei ole makstud.

Klientide hoiuste ja saadud laenude jaotus valuutade lõikes on ära toodud lisas 3.3.

Klientide hoiuste ja saadud laenude jaotus tähtaegade lõikes on esitatud lisas 3.4.

Klientide hoiuste ja saadud laenude regionaalne jaotus on esitatud lisas 3.2.2.

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initialled for the purpose of identification only
Initsiaalid/initials I.S.
Kuupäev/date 13.03.2019
PricewaterhouseCoopers, Tallinn

LHV

LISA 16 Võlad hankijatele ja muud kohustused

Finantskohustused	31.12.2018	31.12.2017
Võlgnevused hankijatele	1 866	2 300
Muud lühiajalised kohustused	1 925	1 878
Tekkepõhine intressikohustus allutatud kohustustelt (lisa 18)	150	150
Maksed teel	16 800	55 661
Väljastatud finantsgarantiid	207	137
Vahesumma	20 948	60 126
Mitte-finantskohustused		
Ettemakstud kulud	276	258
Väljastatud tegevusgarantiid	263	159
Maksuvõlad	1 100	401
Võlgnevused töövõtjatele	1 274	914
Vahesumma	2 913	1 732
Kokku	23 861	61 858

Võlgnevused töövõtjatele koosnevad aruandeperioodil maksmata töötasudest, boonuse- ja puhkusereservi kohustusest ning võlgnevuste suurenemine on tulenenud töötajate lisandumisest aasta jooksul. Maksed teel koosnevad välisvaluutamaksetest

ning väärtpaberitehingute vahendamisest tekkinud võlgnevustest klientidele. Kõik kohustused, v.a. finantsgarantiid, kuuluvad tasumisele 12 kuu jooksul ja kajastatakse seetõttu lühiajaliste kohustustena.

LISA 17 Kasutusrent

Grupp rendib kasutusrendi tingimustel kontoriruumi. Kõik rendilepingud on katkestatavad poolte kokkuleppel. Tulevaste rendimaksete miinimumsumma vastavalt ühepoolsele mitte tühistatavatele rendimaksetele järgmistel perioodidel on välja

toodud järgnevas tabelis. 2018. aastal on tegevuskuludes kajastatud kasutusrendimakseid kontoriruumidelt 1 074 tuhat (2017: 870 tuhat) eurot.

	Kuni 1 aasta	1 kuni 5 aastat	Kokku
Mittetühistatavad rendimaksed seisuga 31.12.2017	911	1 460	2 371
Mittetühistatavad rendimaksed seisuga 31.12.2018	919	3 211	4 130

LISA 18 Allutatud kohustused

Grupp on võtnud allutatud laene pikaajaliste vahendite suurendamise eesmärgil. Allutatud laenudest tulenevad nõuded kuuluvad Grupi pankroti korral rahuldamisele peale kõigi muude kohustustest tulenevate nõuete rahuldamist, kuid enne aktsionäride nõuete rahuldamist. Allutatud kohustuste saldo iga aruandeperioodi lõpus on välja toodud alljärgnevas tabelis.

2014. aasta juunis emiteeriti allutatud võlakirju summas 8 000 tuhat eurot intressimääraga 7,25%. Võlakirjade lunastustähtaeg on 20. juuni 2024.

2015. aasta juunis emiteeriti allutatud võlakirju summas 4 000 tuhat eurot intressimääraga 6,50%. Võlakirjade lunastustähtaeg on 29. oktoober 2025.

2015. aasta augustis emiteeriti allutatud võlakirju summas 3 000 tuhat eurot intressimääraga 6,50%. Võlakirjade lunastustähtaeg on 29. oktoober 2025.

2015. aasta juunis kasutas emiteerija õigust võlakirjad, mis emiteeriti 2012. aastal summas 4 000 tuhat eurot, ennetähtaegselt lunastada. Eelnimetatud allutatud võlakirjad

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialled for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials I.S.
 Kuupäev/date 13.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

LHV

emiteeriti 2012. aastal ning nende maksetähtaeg oli 20. detsember 2020 ning intressimääraks oli 7% esimese kolme aasta jooksul.

2016. aasta mais emiteeriti allutatud võlakirju summas 5 000 tuhat eurot intressimääraga 6,50%. Võlakirjade lunastustähtaeg on 29. juuli 2026.

2018. aasta detsembris emiteeriti allutatud võlakirju summas 10 000 tuhat eurot intressimääraga 6,50%. Võlakirjade lunastustähtaeg on 20. detsember 2028.

2017. aastal allutatud võlakirju juurde ei emiteeritud, samuti ei toimunud ühtegi lunastamist.

Intressikulud allutatud kohustustelt iga aruandeperioodi kohta ning intressikohustus iga aruandeperioodi lõpu seisuga on välja toodud alljärgnevas tabelis. Intressikohustused on finantsseisundi aruandes arvele võetud, kasutades sisemist intressimäära.

Allutatud kohustused

(tuhandetes eurodes)

Allutatud kohustused seisuga 31.12.2016	20 000

Allutatud kohustused seisuga 31.12.2017	20 000
Allutatud võlakirjade emiteerimine	10 000
Allutatud kohustused seisuga 31.12.2018	30 000

Tekkepõhine intressikohustus allutatud laenudelt

(tuhandetes eurodes)

Tekkepõhine intressikohustus allutatud kohustustelt 31.12.2016	150
2017. aasta intressikulu (lisa 5)	1 360
2017. aastal välja makstud	-1 360
Tekkepõhine intressikohustus allutatud kohustustelt 31.12.2017	150
2018. aasta intressikulu (lisa 5)	1 360
2018. aastal välja makstud	-1 360
Tekkepõhine intressikohustus allutatud kohustustelt 31.12.2018	150

LISA 19 Omakapital aktsiaseltsis

Grupi ainuomanik on Eestis registreeritud ettevõtte AS LHV Group. Olulist mõju AS-s LHV Group omavad 24,9% hääleõigusega Rain Lõhmus ja 9,8% hääleõigusega Andres Viisemann (31.12.2017 vastavalt 25,9% ja 9,9%). Ettevõtte põhikirjajärgne minimaalne aktsiakapital on 25 miljonit eurot ja maksimum aktsiakapital on 100 miljonit eurot (31.12.2017 vastavalt 25 ja 100 miljonit eurot). Aktsiakapital on täies ulatuses sissemakstud rahas. 2018. aastal suurendati AS-i LHV Pank aktsiakapitali 10 miljoni euro ja 2017. aastal 3 miljoni euro võrra rahalise sisse makse teel ainuaktsionäri AS LHV Group poolt

Panga aktsiakapital kasvas 2018. aasta lõpuks kokku 69,5 miljoni euron.

Seisuga 31.12.2018 moodustas Grupi korrigeeritud konsolideerimata jaotamata kasum 49 679 tuhat eurot (31.12.2017: 34 956 tuhat eurot). Sellest tulenevalt on 31.12.2018 seisuga võimalik dividendidena omanikele välja maksta 39 743 (2017: 27 965) tuhat eurot, millest tulenev tulumaksukulu oleks 9 936 (2017: 6 991) tuhat eurot. Dividendide väljamaksmisel oleks Grupi kapitali adekvaatsuse endiselt nõuetele vastav.

	31.12.2018	31.12.2017
Aktsiakapital (tuhandetes eurodes)	69 500	59 500
Aktsiate arv (tk)	69 500 000	59 500 000
Aktsiate nimiväärtus	1 EUR	1 EUR

2014. aastal kinnitas AS-i LHV Group üldkoosolek AS-i LHV Group konsolideerimisgruppi kuuluvate ettevõtete juhatuse liikmetele ja nendega võrdsustatud töötajatele ning osakonnajuhtidele ja nendega võrdsustatud töötajatele aktsiaoptsioonide väljastamise tingimused. Aktsiaoptsioonide väljastamise eesmärgiks on juhatuse liikmete ja töötajate huvide efektiivsem ühildamine aktsionäride ja klientide huvidega. Samuti

konkurentidega võrdväärse ja tervikliku tasustamissüsteemi pakkumine tööjõuturul. Optsioon on väljastatud nii 2017 kui ka 2018. aastal.

2018. aastal väljastati aktsiaoptsioone LHV Panga seitsmele juhatuse liikmele ja viiekümne kuuetele töötajale kogusummas 1 166 tuhat eurot. 2017. aastal väljastati aktsiaoptsioone LHV Panga kuuetele juhatuse liikmele ja viiekümne neljale töötajale

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialised for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials I.S.
 Kuupäev/date 13.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

LHV

kogusummas 1 204 tuhat eurot. Aktsiaoptsioonide saamiseks sõlmiti juhatuse liikmete ja töötajatega aktsiaoptsioonilepingud kolmeaastase perioodiga. Aktsiaoptsioonide realiseerimiseks on aktsiate märkimisperiood peale kolmeaastast perioodi.

2017. aastal realiseeriti 2014. aastal väljastatud aktsiaoptsioonid täies mahus, mille käigus said optsiooniomanikud omandada aktsiaid 2 euro eest aktsia kohta, mille nominaalväärtus on 1 euro. Kokku märkisid Gruppi endised ja praegused töötajad 278 033 aktsiat. Aruandeaastal realiseeriti 2015. aastal väljastatud aktsiaoptsioonid täies mahus, mille käigus said optsiooniomanikud omandada aktsiaid 2,4 euro eest aktsia kohta, mille nominaalväärtus on 1 euro. Kokku märkisid Gruppi endised ja praegused töötajad 278 594 aktsiat. 2016. aastal väljastatud aktsiaoptsioone saab realiseerida ajavahemikus 01.05.2019-31.07.2019 ja aktsiaid nominaalväärtusega 1 euro saab omandada 3,0 euro eest aktsia kohta. 2017. aastal väljastatud aktsiaoptsioone saab realiseerida ajavahemikus 01.05.2020-31.07.2020 ja aktsiaid nominaalväärtusega 1 euro saab omandada 4,65 euro eest aktsia kohta. 2018. aastal väljastatud aktsiaoptsioone saab realiseerida ajavahemikus

01.05.2020-31.07.2020 ja aktsiaid nominaalväärtusega 1 euro saab omandada 5,33 euro eest aktsia kohta.

Kohustuslik reservkapital omakapitali koosseisus koosneb:

(tuhandetes eurodes)

Kohustuslik reservkapital 31.12.2016	888
2016. aasta puhaskasumist kantud reservi	604
Kohustuslik reservkapital 31.12.2017	1 492
2017. aasta puhaskasumist kantud reservi	699
Kohustuslik reservkapital 31.12.2018	2 191

LISA 20 Varahaldusteenusega seotud klientide hallatavad varad

LHV Pank, tegutsedes klientide kontohaldurina, hoiab enda käes vastutaval hoiul või vahendab järgmisi klientide varasid:

	31.12.2018	31.12.2017
Klientide rahalised vahendid	9 773	10 266
Klientide väärtpaberid	1 476 258	1 277 535
<i>sh emaeettevõtte</i>	93 100	84 300
<i>sh emaeettevõtte aktsionärid ja nendega seotud ettevõtted (lisa 22)</i>	156 961	168 637
Kokku	1 486 031	1 287 801

Varahaldustasud nende varade haldamise eest on vahemikus 0,015 - 0,025 % (vt vastavat tulu lisa 6).

Bilansivälisena on kajastatud nende klientide rahalised vahendid, kes kasutavad LHV Panga poolt pakutavat aktiivse väärtpaberikaupleja platvormi ehk kauplemissüsteemi LHV Trader. Süsteemi eripärast tulenevalt on Pank need vahendid hoiustanud klientide isikustatud kontodel välispartneri juures ja kuna need klientide rahalised vahendid ei ole Panga poolt majandustegevuses kasutatavad (neid ei ole võimalik teistele klientidele välja laenata või tagatisena kasutada), siis arvestatakse neid rahalisi vahendeid bilansivälisena. Pank teenib nimetatud kontode tehingute vahendamise eest teenustasu- ja

intressitulusid sarnaselt Grupi bilanssi arvatud klientide kontodele. Pank on andnud LHV Trader kontode osas partnerile lepingulise garantii, millega ta tagab vajadusel partnerile enda poolt vahendatud klientide tehingute finantseerimisest (võimendamisest) saadavad kahjud, sealjuures esmane tagatis on kliendi võimenduse tagatiseks olevad varad. Kliendil on samasugune garantii Pangaga ning seega on Pank sisuliselt garantii üle kandnud lõpptarbijale. Vältimaks võimalikke kahjusid monitoorib Pank igapäevaselt võimalikku tagatiste vähenemist ja kliendikontode puudujääke. Senises praktikas sellised kahjud, mille puhul Panga poolt antud garantii rakenduks, puuduvad ja Pank ei ole garantiist tulenevalt kompensatsioonikulu kandnud.

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialled for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials I.S.
 Kuupäev/date 13.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

LHV

LISA 21 Tingimuslikud varad ja kohustused

Tühistamatud tehingud	Tegevusgarantiid	Finantsgarantiid	Akreditiivid	Valmisolekulaenu	Kokku
Kohustus lepingulises summas					
31.12.2018	11 927	9 314	55	188 841	210 137
Kohustus lepingulises summas					
31.12.2017	10 129	5 999	51	171 528	187 707

Maksuhalduril on õigus kontrollida ettevõtte maksuarvestust kuni 5 aasta jooksul maksudeklaratsiooni esitamise tähtajast ning vigade tuvastamiselt määrata täiendav maksusumma, intressid ning trahv. Maksuhaldur ei ole aastatel 2017 - 2018 Grupi maksurevisjoni läbi viinud. Grupi juhtkonna hinnangul ei esine selliseid asjaolusid, mille tulemusena võiks maksuhaldur määrata Grupile olulise täiendava maksusumma.

Tegevusgarantiid on lepingud, mis tagavad kompensatsiooni juhul, kui teine osapool ei suuda täita lepingust tulenevaid kohustusi. Sellised lepingud ei anna üle krediidiriski. Tegevusgarantii lepingute riskiks on juhud, kui toimub kindlustusjuhtum (so teise osapoole suutmatus täita lepingust tulenevaid kohustusi). Grupi võtmeriskid on olulised kõikumised

lepingust tulenevate maksete tiheduses ja tugevuses vastu ootusi. Grupp kasutab selliste maksete prognoosimiseks ajaloolist informatsiooni ja statistilisi meetodeid. Kaebused tuleb esitada enne lepingu tähtaega ning suurem osa kaebusi rahuldatakse kiirelt. See võimaldab Grupile suuremat kindlust prognoositud maksete kohta ning seega tuleviku rahavoogude kohta. Selliste riskide kontrollimiseks monitorib Grupp pidevalt sarnaste toodete maksetasemeid ning omab õigust kohendada tulevikus tasusid, et need vastaksid võimalikele muutustele taotluste maksete olukorras. Grupil on välja töötatud taotluste maksepalvetega tegelemise protsess, mis sisaldab õigust taotlus üle vaadata ning pettuslikud või nõuetele mittevastavad palved tagasi lükata. Tegevusgarantiide, väljendatud garanteeritud summades, avatus ja kontsentratsioon on järgmine:

Sektorite lõikes	31.12.2018	31.12.2017
Ehitus	6 594	7 083
Veevarustus	2 600	1 237
Tootmine	623	212
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	1 157	708
Muu tegevus	953	889
Kokku	11 927	10 129

Sisemiste reitingute lõikes	31.12.2018	31.12.2017
5 madal krediidirisk	257	346
6 madal krediidirisk	1 799	3 722
7 keskmine krediidirisk	6 055	3 938
8 keskmine krediidirisk	1 622	374
9 kõrgendatud krediidirisk	625	621
10 kõrge krediidirisk	187	84
11 kõrge krediidirisk	0	0
12 mitterahuldav reiting	21	16
13 mitterahuldav reiting	405	605
Ilma reitinguta*	956	423
Kokku	11 927	10 129

Ilma reitinguta tegevusgarantiid on jaelaenude garantiid, mille hindamiseks kasutatakse skooringu.

Tegevusgarantiid on ületatud iga aruandeperioodi lõpu seisuga. Seetõttu ei ole Pank kandnud kahjusid tegevusgarantiide lepingutest nii 2018. aastal kui ka varasematel perioodidel.

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialled for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials I.S.
 Kuupäev/date 13.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

LHV

LISA 22 Tehingud seotud osapooltega

LHV Panga aastaaruande koostamisel on loetud seotud osapoolteks:

- Grupile olulist mõju omavad omanikud ja nendega seotud ettevõtted;
- juhatuse liikmed ning nende poolt kontrollitavad äriühingud (ühiselt: juhtkond)
- nõukogu liikmed
- eespool loetletud isikute lähikondlased ja nendega seotud ettevõtted.

Tehingud	Lisa	2018	2017
Intressitulud	5	27	982
sh juhtkond		27	27
sh emaettevõtte konsolideerimisgruppi kuuluvad ettevõtted		0	955
Intressikulud	5	1 402	1 401
sh juhtkond		2	1
sh emaettevõtte		1 360	1 360
sh olulist mõju omavad aktsionärid, seotud ettevõtted ja lähikondlased		40	40
Komisjoni- ja teenustasutulud	6	11	8
sh juhtkond		2	2
sh olulist mõju omavad aktsionärid, seotud ettevõtted ja lähikondlased		9	6
Muud tulud		0	17
sh olulist mõju omavad aktsionärid, seotud ettevõtted ja lähikondlased		0	17
Muud kulud		0	16
sh olulist mõju omavad aktsionärid, seotud ettevõtted ja lähikondlased		0	16
Saldod	Lisa	31.12.2018	31.12.2017
Laenud ja nõuded aasta lõpu seisuga	11	3 328	39 594
sh juhtkond		1 811	1 463
sh olulist mõju omavad aktsionärid, seotud ettevõtted ja lähikondlased		1 517	38 131
Hoiused ja saadud laenud aasta lõpu seisuga		33 509	22 995
sh juhtkond	15	222	283
sh emaettevõtte	18	21 565	11 018
sh olulist mõju omavad aktsionärid, seotud ettevõtted ja lähikondlased	15	11 722	11 694

Tabelis on toodud ülevaade seotud osapoolte olulisematest saldodest ja tehingutest. Kõik muud tehingud juhatuse ja nõukogu liikmete lähikondlastega, nendega seotud ettevõtetega ning emaettevõtte AS LHV Group väikeaktsionäridega ja nende lähikondlastega on tehtud panga üldise hinnakirja alusel.

Juhtkonnal ei olnud seisuga 31.12.2017 ja 31.12.2018 tähtajalisi hoiuseid ning nõudmiseni hoiuste intressimäär vastab klientide üldisele hinnakirjale.

Juunis 2014 saadud allutatud laenu intressimääraks on 7,25%. Juunis ja augustis 2015, mais 2016 ja detsembris 2018 saadud allutatud laenu intressimääraks on 6,5%.

Kõikide allutatud laenude puhul on intressimäär sama, millega panga emaettevõtte sai allutatud laenu kolmandatelt osapooltelt ning paigutas raha edasi pank.

2018. aastal on makstud ettevõtte juhtkonnale palka ja muid kompensatsioone kogusummas 861 tuhat eurot (2017: 797 tuhat eurot), sisaldades kõiki makse.

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialled for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials I.S.
 Kuupäev/date 13.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

LHV

Panga juhatuse oli 2017. aastal 6-liikmeline ja 2018. aastal 7-liikmeline. Seisuga 31.12.2018 on kohustusena juhtkonna ees kajastatud detsembri tööasu ja puhkusekohustus summas 59 tuhat eurot (seisuga 31.12.2017: 46 tuhat eurot) (lisa 16).

Grupil ei eksisteeri seisuga 31.12.2018 ega 31.12.2017 juhatuse ega nõukogu liikmetega seotud pikaajalisi kohustusi (pensionikindlustusi, lahkumishüviti jne). 2018. ja 2017. aastal ei makstud nõukogu liikmetele tasusid.

Grupp on sõlminud juhatuse liikmetega lepingud, milles ei ole lepingute lõpetamisel määratud lahkumishüviti. Lepingus reguleerimata valdkondade vaidluste korral on osapooled kokku leppinud lähtuda Eesti Vabariigis kehtestatud seadustest.

Kontohaldurina hoitavate seotud osapoolte varade kohta on informatsioon toodud lisa 20.

LISA 23 Tütarettevõtte

Seisuga 31.12.2018 on Pangal üks tütarettevõtte, mis on käesolevas aruandes konsolideeritud:

- AS LHV Finance (osalus 65%)

AS LHV Pank on tasunud tütarettevõtte AS LHV Finance 65% osaluse eest rahalise sissemaksega summas 325 tuhat eurot ning mittekontrolliv osalus 35% osaluse eest rahalise sissemaksega summas 175 tuhat eurot. Nimetatud

mittekontrolliva osaluse sissemakse on kajastatud konsolideeritud finantsseisundi aruandes real "Mittekontrolliv osalus".

Järgnevalt on toodud finantsinformatsioon Panga tütarettevõtte kohta, millel on olulises suurus mittekontrolliv osalus. Informatsioon on esitatud enne omavaheliste tehingute elimineerimist.

AS LHV Finance		
Lühendatud finantsseisundi aruanne	31.12.2018	31.12.2017
Laenu ja nõuded klientidele ning muud lühiajalised varad	51 338	43 209
Põhivarad	45	46
Lühiajalised kohustused	1 996	2 192
Pikaajalised kohustused	37 581	30 957
Netovarad kokku	11 806	10 106

AS LHV Finance		
Lühendatud kasumiaruanne ja muu koondkasum	2018	2017
Neto intressi- ja teenustasutulud	8 110	6 902
Kasum enne makse	5 881	4 604
Tulumaksukulu	-838	0
Puhaskasum	5 043	4 604
Kokku koondkasum	5 043	4 604
Mittekontrolliva osaluse osa koondkasumist	1 765	1 612

AS LHV Finance		
Lühendatud rahavoogude aruanne	2018	2017
Rahavoog äritegevusest	-1 188	-1 788
Makstud intressid	-1 215	-1 103
Makstud tulumaks	-838	0

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialised for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials I.S.
 Kuupäev/date 13.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

LHV

Neto rahavoog äritegevusest	-3 241	-2 891
Neto rahavoog investeerimistegevusest	-28	-26
Neto rahavoog finantseerimistegevusest	3 274	2 917
Raha ja raha ekvivalentide muutus	5	0
Raha ja raha ekvivalendid aruandeperioodi alguses	0	0
Raha ja raha ekvivalendid aruandeperioodi lõpus	5	0

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialled for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials I.S.
 Kuupäev/date 13. 03. 2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

LHV

LISA 24 Emaettevõtte eraldiseisvad põhjaruanded

Vastavalt Eesti raamatupidamise seadusele avalikustatakse raamatupidamise aastaaruande lisades konsolideerimisgrupi emaettevõtte eraldiseisvad põhjaruanded.

Emaettevõtte kasumiaruanne ja muu koondkasumiaruanne

(tuhandetes eurodes)	2018	2017
Intressitulu	37 476	28 386
Intressikulu	-6 601	-4 358
Neto intressitulu	30 875	24 028
Komisjoni- ja teenustasutulu	18 385	12 623
Komisjoni- ja teenustasukulu	-7 246	-4 724
Neto teenustasutulu	11 139	7 899
Netotulem õiglases väärtuses kajastatavatelt finantsvaradelt	2 582	420
Valuutakursi ümberhindluse kasumid/kahjumid	64	265
Netokasum finantsvaradelt	2 646	685
Muud tulud	951	7
Administratiiv- ja muud tegevuskulud	-23 685	-18 749
Kasum enne laenude allahindluse kulu	21 926	13 870
Laenude allahindluse kulu	-4 708	-2 953
Kasum enne tulumaksu	17 218	10 917
Tulumaksukulu	-1 676	0
Aruandeperioodi puhaskasum	15 542	10 917
Muu koondkasum:		
<i>Kirjed, mida võib edaspidi klassifitseerida kasumiaruandesse:</i>		
Muudatused müügiotol finantsvarade õiglases väärtuses	0	76
Muudatused FVOCI-s mõõdetud võlainstrumentide õiglases väärtuses	-36	0
<i>Kirjed, mida ei klassifitseerita ümber kasumiaruandesse:</i>	78	0
Aruandeperioodi koondkasum	15 584	10 993

Emaettevõtte finantsseisundi aruanne

(tuhandetes eurodes)	31.12.2018	31.12.2017
Varad		
Nõuded keskpangale	639 862	920 714
Nõuded krediitiasutustele	24 974	20 991
Nõuded investeerimisühingutele	17 005	14 186
Müügiootel finantsvarad	0	775
Omakapitaliinstrumendid FVOCI	298	0
Finantsvarad õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande	38 913	49 239
Laenud ja nõuded klientidele	905 422	707 528
Muud nõuded klientidele	5 223	7 095
Muud finantsvarad	1 317	3 120
Tütarettevõtted	325	325
Materiaalne põhivara	1 120	1 218
Immateriaalne põhivara	1 243	913
Varad kokku	1 635 702	1 726 104
Kohustused		
Klientide hoiused ja saadud laenud	1 469 561	1 556 573
Finantskohustused õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande	11	2
Võlad hankijatele ja muud kohustused	22 031	59 789
Allutatud kohustused	30 000	20 000
Kohustused kokku	1 521 603	1 636 364
Omakapital		
Aksiakapital	69 500	59 500
Kohustuslik reservkapital	2 191	1 492
Muud reservid	78	36
Jaotamata kasum	42 330	28 712
Omakapital kokku	114 099	89 740
Kohustused ja omakapital kokku	1 635 702	1 726 104

Emaettevõtte rahavoogude aruanne

(tuhandetes eurodes)	2018	2017
Rahavood äritegevusest		
Saadud intressid	37 341	28 080
Makstud intressid	-6 501	-4 634
Saadud komisjoni- ja teenustasud	18 385	12 623
Makstud komisjoni- ja teenustasud	-7 246	-4 724
Saadud muud tegevustulud	951	7
Makstud tööjõukulu	-12 076	-9 599
Makstud administratiiv- ja muud tegevuskulud	-9 696	-7 470
Makstud tulumaks	-1 132	0
Rahavood äritegevusest enne äritegevusega seotud varade ja kohustuste muutust	20 026	14 283
Äritegevusega seotud varade muutus:		
Kauplemisportfelli neto soetus ja müük	-115	278
Laenud ja nõuded klientidele	-197 658	-191 100
Kohustuslik reservkapital keskpangas	1 094	- 7 639
Tagatisdeposiidid	-647	-1 348
Muud varad	-485	-119
Äritegevusega seotud kohustuste muutus:		
Klientide nõudmiseni hoiused	-93 323	791 270
Klientide tähtajalised hoiused	-9 316	-25 052
Saadud laenud ja nende tagasimaksed	15 528	5 221
Kauplemiseks hoitavad finantskohustused õiglases väärtuses muutusega läbi kasumiaruande	8	-207
Muud kohustused	-38 129	45 081
Neto rahavood äritegevusest	-303 017	630 668
Rahavood investeerimistegevusest		
Soetatud materiaalne ja immateriaalne põhivara	-1 367	-1 251
Müüdnud või lunastatud müügiootel investeeringud	520	124
Netosoetused ja -müügid õiglases väärtuses muutusega läbi kasumiaruande kajastatavatelt investeeringutelt	13 023	15 075
Neto rahavood investeerimistegevusest	12 176	13 948
Rahavood finantseerimistegevusest		
Aksiakapitali sissemakse	10 000	3 000
Allutatud kohustuste emiteerimine	10 000	0
Makstud dividendid	-2 178	0
Neto rahavood finantseerimistegevusest	17 822	3 000
Valuutakursi muutuse mõju rahale ja raha ekvivalentidele	64	265
Raha ja raha ekvivalentide muutus	-272 955	647 881
Raha ja raha ekvivalendid aruandeperioodi alguses	940 516	292 635
Raha ja raha ekvivalendid aruandeperioodi lõpus	667 561	940 516

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialled for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials I.S.
 Kuupäev/date 13.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

LHV

Aktionäride omakapitali muutuste aruanne

(tuhandetes eurodes)	Aktsia- kapital	Kohustuslik reservkapital	Muud reservid	Akumuleeritud kahjum/ jaotamata kasum	Kokku
Saldo seisuga 01.01.2017	56 500	888	-40	17 647	74 995
Kantud kohustuslikku reservkapitali	0	604	0	-604	0
Aktsiakapitali sissemakse	3 000	0	0	0	3 000
Aktsiaoptsioonid	0	0	0	752	752
Puhaskasum	0	0	0	10 917	10 917
Muu koondkasum	0	0	76	0	76
2017. aasta koondkasum	0	0	76	10 917	10 993
Saldo seisuga 31.12.2017	59 500	1 492	36	28 712	89 740
Valitseva ja olulise mõju all olevate osaluste bilansiline väärtus	0	0	0	-325	-325
Valitseva ja olulise mõju all olevate osaluste väärtus arvestatuna kapitaliosaluse meetodil	0	0	0	6 569	6 569
Korrigeeritud konsolideerimata omakapital seisuga 31.12.2017	59 500	1 492	36	34 956	95 984
Saldo seisuga 01.01.2018	59 500	1 492	36	28 712	89 740
Kantud kohustuslikku reservkapitali	0	699	0	-699	0
Aktsiakapitali sissemakse	10 000	0	0	0	10 000
Makstud dividendid	0	0	0	-2 178	-2 178
Aktsiaoptsioonid	0	0	0	953	953
Puhaskasum	0	0	0	15 542	15 542
Muu koondkasum	0	0	42	0	42
2017. aasta koondkasum	0	0	42	15 542	15 584
Saldo seisuga 31.12.2018	69 500	2 191	78	42 330	114 099
Valitseva ja olulise mõju all olevate osaluste bilansiline väärtus	0	0	0	-325	-325
Valitseva ja olulise mõju all olevate osaluste väärtus arvestatuna kapitaliosaluse meetodil	0	0	0	7 674	7 674
Korrigeeritud konsolideerimata omakapital seisuga 31.12.2018	69 500	2 191	78	49 679	121 448

Korrigeeritud konsolideerimata omakapital on maksimaalne summa, mida võib Eesti seadusandluse järgi aktsionäridele välja maksta.

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialled for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials I.S.
 Kuupäev/date 13.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

LHV

Juhatuse allkirjad konsolideeritud aastaaruandele

Juhatus on koostanud AS LHV Pank tegevusaruande ning konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande 31. detsembril 2018 lõppenud majandusaasta kohta. Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne kajastab õigesti ja õiglaselt Panga finantsseisundit, majandustulemusi ja rahavoogusid.

13.03.2019

Erki Kilu

Juhatuse

Andres Kitter

Juhatuse liige

Indrek Nuume

Juhatuse liige

Jüri Heero

Juhatuse liige

Meelis Paakspuu

Juhatuse liige

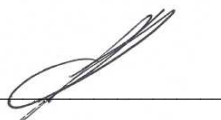
Martti Singi

Juhatuse liige

Kadri Kiisel

Juhatuse liige

Sõltumatu vandeaudiitori aruanne

AS-i LHV Pank aktsionärile

Aruanne konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditi kohta

---

Meie arvamus

Meie arvates kajastab konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne kõigis olulistes osades õiglaselt AS-i LHV Pank ja selle tütarettevõtte (koos Kontsern) konsolideeritud finantsseisundit seisuga 31. detsember 2018 ning sellel kuupäeval lõppenud majandusaasta konsolideeritud finantstulemust ja konsolideeritud rahavoogusid kooskõlas rahvusvaheliste finantsaruandluse standarditega, nagu need on vastu võetud Euroopa Liidu poolt.

Meie auditi arvamus on kooskõlas auditikomiteele esitatud täiendava aruandega.

Mida me auditeerisime

Kontserni konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne sisaldab:

- konsolideeritud kasumiaruannet ja muu koondkasumiaruannet 31. detsembril 2018 lõppenud majandusaasta kohta;
- konsolideeritud finantsseisundi aruannet seisuga 31. detsember 2018;
- konsolideeritud rahavoogude aruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud majandusaasta kohta;
- konsolideeritud omakapitali muutuste aruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud majandusaasta kohta; ja
- konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisasid, mis sisaldavad oluliste arvestuspõhimõtete kokkuvõtet ja muud selgitavat infot.

Arvamuse alus

Viisime auditi läbi kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimisstandarditega (ISA-d). Meie kohustused vastavalt nendele standarditele on täiendavalt kirjeldatud meie aruande osas „Audiitori kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditiga“.

Usume, et kogutud auditi tõendusmaterjal on piisav ja asjakohane meie arvamuse avaldamiseks.

Sõltumatus

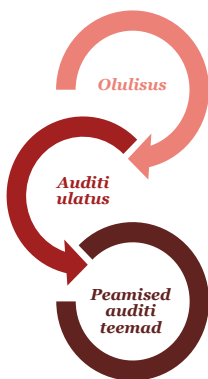
Oleme Kontsernist sõltumatud kooskõlas Rahvusvaheliste Arvestusekspertide Eetikakoodeksite Nõukogu (IESBA) poolt välja antud kutseliste arvestusekspertide eetikakoodeksiga (IESBA koodeks) ja Eesti Vabariigi audiitortegevuse seaduses sätestatud eetikanõuetega. Oleme täitnud oma muud eetikaalased kohustused vastavalt IESBA koodeksile ja Eesti Vabariigi audiitortegevuse seaduse eetikanõuetele.

Oma parima teadmise ja veendumuse kohaselt kinnitame, et meie poolt Kontsernil osutatud auditivälised teenused on olnud kooskõlas Eesti Vabariigis kehtivate seaduste ja regulatsioonidega ning et me ei ole osutanud auditiväliseid teenuseid, mis on keelatud Eesti Vabariigi audiitortegevuse seaduse §-i 59¹ poolt.

Meie poolt Kontsernil perioodil 1. jaanuar 2018 kuni 31. detsember 2018 osutatud auditivälised teenused on avalikustatud tegevusaruandes.

Ülevaade meie auditist

Kokkuvõte

Olulisus

Kontserni auditi olulisus on 1 150 tuhat eurot, mis on määratud kui 5% kasumist enne tulumaksu.

Auditi ulatus

Me viisime läbi täismahus auditi Kontserni ettevõtete osas, mis katsid sisuliselt kogu Kontserni varad, kohustused, tulud ja kulud.

Peamine auditi teema

Klientidele antud laenude ja nõuete väärtuse langus

Oma auditi kujundamisel määrasime me olulisuse ja hindasime olulise väärkajastamise riske konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes. Erilist tähelepanu pöörasime valdkondadele, kus juhatuse on kasutanud subjektiivseid hinnanguid, näiteks oluliste raamatupidamislike hinnangute puhul, mis tuginesid eeldustele ja tulevikusündmustele, mis on olemuselt ebakindlad. Nagu kõikides oma auditites, tegelesime riskiga, et juhtkond ei räägi sisekontrollisüsteemi, hinnates muu hulgas seda, kas on asjaolusid, mis viitavad pettusest tuleneda võivale olulise väärkajastamise riskile.

Olulisus

Meie auditi ulatust mõjutas meie poolt määratud olulisus. Auditi eesmärgiks on omandada põhjendatud kindlustunne selle kohta, et konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne ei sisalda olulisi väärkajastamisi. Väärkajastamised võivad tuleneda pettusest või veast. Neid loetakse oluliseks siis, kui võib põhjendatult eeldada, et need võivad kas üksikult või koos mõjutada kasutajate poolt konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande alusel tehtavaid majanduslikke otsuseid.

Tuginedes oma professionaalsele hinnangule määrasime olulisusele, sealhulgas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kui terviku olulisusele, teatud numbrilised piirmäärad, mis on toodud alljärgnevas tabelis. Need numbrilised piirmäärad koos kvalitatiivsete kaalutlustega aitasid meil määrata meie auditi ulatust ja meie auditiprotseduuride olemust, ajastust ja mahtu ning hinnata väärkajastamiste mõju raamatupidamise aastaaruandele kui tervikule nii eraldiseisvalt kui summeerituna.

Kontserni auditi olulisus	1 150 tuhat eurot
Kuidas me selle määrasime	5% kasumist enne tulumaksu
Rakendatud olulisuse kriteeriumi põhjendus	Arvutasime olulisuse lähtudes kasumist enne tulumaksu, kuna see on meie hinnangul põhiliseks Kontserni tulemuslikkuse hindamise kriteeriumiks nii sisemiselt juhtkonna jaoks kui ka väliselt aktsionäri jaoks.

Peamised auditi teemad

Peamised auditi teemad on valdkonnad, mis olid meie professionaalse hinnangu kohaselt käesoleva perioodi konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditis kõige olulisemad. Neid valdkondi käsitleti konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kui terviku auditeerimise ja sellele arvamuse avaldamise kontekstis ning me ei avalda nende valdkondade kohta eraldi arvamust.

Peamine auditi teema

Klientidele antud laenude ja nõuete väärtuse langus (detailsem informatsioon on toodud lisas 2 "Kokkuvõtte olulistest arvestuspõhimõtetest", lisas 3.2 "Krediidirisk" ja lisas 11 "Laenud ja nõuded klientidele")

Seisuga 31. detsember 2018 moodustasid laenud ja nõuded klientidele kokku 918,8 miljonit eurot ning nendega seotud 2018. aasta kasumiaruandes kajastatud allahindluse kahjum oli 4,9 miljonit eurot.

Keskendusime sellele valdkonnale, kuna juhtkond kasutab keerulisi ja subjektiivseid hinnanguid nii väärtuse languse kajastamise hetke kui ka selle suuruse hindamisel, tuginedes subjektiivsete sisenditega komplekssetele mudelitele. Lisaks, tulenevalt 1. jaanuaril 2018 rakendunud rahvusvahelisele finantsaruandluse standardile IFRS 9 on allahindluse arvutamise arvestuspõhimõtted ja meetodid võrreldes varasemate perioodidega muutunud.

IFRS 9 viis sisse 3-faasilise oodatava krediidikahju (ECL) mudeli. ECL arvutused on tulevikku vaatavad ja tõenäosustega kaalutud, baseerudes keerulisel modelleerimisel ja juhtkonna poolsetel subjektiivsetel sisenditel. Peamised valdkonnad, mis vajavad olulisi juhtkonnapoolseid hinnanguid ja modelleerimist ECL arvutamisel, sisaldavad:

- krediidiriski olulise suurenemise kriteeriumite hindamine ettevõtte- ja jaelaenu toodete (lisa 3.2.3.1) laenupositsioonide faas 1 ja faas 2 määramiseks;
- ECL mudeli modelleerimine ja oluliste parameetrite arvutamine, sealhulgas makejõuetuse tõenäosus (PD), kahjumäär maksejõuetuse korral (LGD) ja laenu suurus maksejõuetuse hetkel (EAD) (lisa 3.2.3.3);
- tulevikku vaatava informatsiooni lisamine ECL mudelisse ja indikaatorite valimine ettevõtlus-

Kuidas me tegelesime peamise auditi teemaga oma auditis

Hindasime, kas Kontserni arvestuspõhimõtted ja rakendatud metodoloogia klientidele antud laenude ja nõuete väärtuse languse osas on kooskõlas IFRS 9 nõuetega.

Hindasime ECL arvestuse alusandmete ja arvutustega seotud peamiste kontrollimehhanismide ülesehitust ja tõhusust. Need kontrollimehhanismid hõlmavad varade jaotust faasidesse, alusandmete korrektsust ja täielikkust, krediidimonitooringut (sh tähtaja ületanud laenude monitooringut). Hindasime ka IT üldiseid kontrole vastavate süsteemide osas.

Lisaks testisime kontrollimehhanismide ülesehitust ja tõhusust ettevõttelaenude krediiditoimiku perioodilise läbivaatamise ja reitingute hindamise ning tagatiste järelevalve osas. Leidsime, et saame nendele kontrollimehhanismidele auditi läbiviimisel tugineda.

Viisime läbi detailsed auditi protseduurid järgmistes valdkondades:

- ECL arvutussüsteemis kasutatud alusandmete täielikkuse ja korrektsuse testimine;
- IFRS 9 metodoloogiast tulenevate oluliste sisendite korrektne kasutamine ECL arvutussüsteemis;
- 12 kuu ja kogu eluea ECL arvutuste korrektsus ning vastavus IFRS 9 metodoloogiale ECL arvutussüsteemis;
- diskonteerimise korrektsus ECL süsteemis;
- laenude faasidesse määramisel kasutatud alusandmete korrektsus ja täielikkus;
- ettevõttelaenude saajate krediidireitingute sisemine määramine, mis on sisendiks ettevõttelaenude ECL mudelile;
- tagatise käsitleva informatsiooni ja nende

ja jaelaenu toodete osas; nende indikaatorite usaldusväärne prognoosimine tulevikuperioodidele ja kolme erineva stsenaariumi (baas, positiivne, negatiivne stsenaarium) erinevad tõenäosused (lisa 3.2.3.4); ja

- oodatava krediidikahju arvutustes sisalduvate kliendi positsioonide täielikkuses veendumine.

Maksejõuetute ettevõttelaenude puhul arvutatakse individuaalne allahindlus lähtuvalt laenu nõude suurusest ja tagatise realiseerimisväärtusest bilansipäeval.

väärtuste õigsus laenusüsteemis, mis on sisendiks ECL mudelile; ja

- faas 3 laenude nimekirja täielikkus ja nende ECL arvutamine.

Hindasime oluliste ECL mudeli sisenditeks olevate juhtkonnapoolsete hinnangute mõistlikkust, nagu näiteks hinnangud erinevate stsenaariumite osakaalude, ettevõttelaenude portfelli hetke PD, oluliste makromajanduslike prognooside ning erinevate stsenaariumite kordajate osas.

Me teostasime analüütilisi protseduure hindamaks erinevate laenutoodete ECLi kogu perioodi jooksul.

Me oleme auditeerinud juhtkonna poolt teostatud tagasivaatava testi tulemusi ning nõustume nende hinnanguga, et varasemal perioodil teostatud allahindlused on kõigis olulistes osades adekvaatsed.

Mõningate allahindluste summade puhul olime juhtkonnaga eri meelt, kuid meie arvates jäid erimeelsused mõistlikkusesse piiridesse, võttes arvesse kogu laenude ja nõuete portfelli ning finantsaruannetes avalikustatud informatsiooni hindamist mõjutavate ebakindluste osas.

Me ei tuvastanud oma töö tulemusena olulisi puudujääke.

Kuidas me kujundasime oma auditi ulatuse

Kujundasime oma auditi ulatuse eesmärgiga teha piisavalt tööd, võimaldamaks meil avaldada arvamust konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kui terviku kohta, võttes arvesse Kontserni struktuuri, raamatupidamisprotsesside ja kontrollprotseduuride, ning finantssektori, milles Kontsern tegutseb, eripärasid.

Kontserni kuulub tütarettevõtte AS LHV Finance, mis tegutseb Eestis (lisa 23). Me viisime läbi täismahus auditi kõigis Kontserni ettevõtetes, kattes sisuliselt kogu Kontserni konsolideeritud finantsseisundi ja kasumiaruande.

Muu informatsioon

Juhatus vastutab muu informatsiooni eest, mis sisaldub konsolideeritud aastaaruandes lisaks konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandele ja meie audiitori aruandele.

Meie arvamus konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kohta ei hõlma muud informatsiooni ja me ei avalda muu informatsiooni kohta kindlustandvat arvamust.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditeerimise käigus on meie kohustus lugeda muud informatsiooni ja kaaluda seda tehes, kas muu informatsioon sisaldab olulisi vasturääkivusi konsolideeritud raamatupidamise aruandega või meie poolt auditi käigus saadud teadmistega või tundub muul viisil olevat oluliselt väärkajastatud. Kui me teeme tehtud töö põhjal järelduse, et muu informatsioon on oluliselt väärkajastatud, oleme kohustatud selle info oma aruandes välja tooma. Meil ei ole sellega seoses midagi välja tuua.

Juhatus ja nende, kelle ülesandeks on Kontserni valitsemine, kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandega

Juhatus vastutab konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamise ja õiglase esitamise eest kooskõlas rahvusvaheliste finantsaruandluse standarditega, nagu need on vastu võetud Euroopa Liidu poolt, ja sellise sisekontrollisüsteemi rakendamise eest, nagu juhatus peab vajalikuks, võimaldamaks pettusest või veast tulenevate oluliste väärkajastamisteta konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamist.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel on juhatus kohustatud hindama Kontserni jätkusuutlikkust, avalikustama vajadusel infot tegevuse jätkuvusega seotud asjaolude kohta ja kasutama tegevuse jätkuvuse printsiipi, välja arvatud juhul, kui juhatus kavatseb Kontserni likvideerida või tegevuse lõpetada või tal puudub realistlik alternatiiv eelnimetatud tegevustele.

Need, kelle ülesandeks on valitsemine, vastutavad Kontserni finantsaruandlusprotsessi üle järelevalve teostamise eest.

Audiitori kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditiga

Meie eesmärk on saada põhjendatud kindlus selle kohta, kas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne tervikuna on pettusest või veast tulenevate oluliste väärkajastamisteta, ja anda välja audiitori aruanne, mis sisaldab meie arvamust. Kuigi põhjendatud kindlus on kõrgetasemeline kindlus, ei anna ISA-dega kooskõlas läbiviidud audit garantiid, et oluline väärkajastamine alati avastatakse. Väärkajastamised võivad tuleneda pettusest või veast ja neid peetakse oluliseks siis, kui võib põhjendatult eeldada, et need võivad kas üksikult või koos mõjutada kasutajate poolt konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande alusel tehtavaid majanduslikke otsuseid.

Kooskõlas ISA-dega läbiviidud auditi käigus kasutame me kutsealast otsustust ja säilitame kutsealase skeptitsismi. Samuti me:

- tuvastame ja hindame riske, et konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes võib olla olulisi väärkajastamisi tulenevalt pettusest või veast, kavandame ja teostame auditiprotseduuri vastavalt tuvastatud riskidele ning kogume piisava ja asjakohase auditi tõendusmaterjali meie arvamuse avaldamiseks. Pettusest tuleneva olulise väärkajastamise mitteavastamise risk on suurem kui veast tuleneva väärkajastamise puhul, sest pettus võib tähendada varjatud kokkuleppeid, võltsimist, tahtlikku tegevusetust, vääresitiste tegemist või sisekontrollisüsteemi eiramist;

- omandame arusaama auditi kontekstis asjakohasest sisekontrollisüsteemist, selleks, et kujundada auditiprotseduure sobivalt antud olukorrale, kuid mitte selleks, et avaldada arvamust Kontserni sisekontrollisüsteemi tõhususe kohta;
- hindame kasutatud arvestuspõhimõtete asjakohasust ning juhatuse poolt tehtud raamatupidamislike hinnangute ja nende kohta avalikustatud info põhjendatust;
- otsustame, kas juhatuse poolt kasutatud tegevuse jätkuvuse printsiip on asjakohane ning kas kogutud auditi tõendusmaterjali põhjal on olulist ebakindlust põhjustavaid sündmusi või tingimusi, mis võivad tekitada märkimisväärset kahtlust Kontserni jätkusuutlikkuses. Kui me järeldame, et eksisteerib oluline ebakindlus, oleme kohustatud oma audiitori aruandes juhtima tähelepanu infole, mis on selle kohta avalikustatud konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes, või kui avalikustatud info on ebapiisav, siis modifitseerima oma arvamust. Meie järeldused tuginevad audiitori aruande kuupäevani kogutud auditi tõendusmaterjalil. Tulevased sündmused või tingimused võivad siiski põhjustada Kontserni tegevuse jätkumise lõppemist;
- hindame konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande üldist esitusviisi, struktuuri ja sisu, sealhulgas avalikustatud informatsiooni, ning seda, kas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne esitab toimunud tehinguid ja sündmusi viisil, millega saavutatakse õiglane esitusviis;
- hangime piisava asjakohase tõendusmaterjali Kontserni kuuluvate majandusüksuste või äritegevuste finantsinformatsiooni kohta, avaldamaks arvamust konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kui terviku kohta. Me vastutame Kontserni auditi juhtimise, järelevalve ja läbiviimise eest ja oleme ainuvastutavad oma auditiarvamuse eest.

Me vahetame infot nendega, kelle ülesandeks on Kontserni valitsemine, muu hulgas auditi planeeritud ulatuse ja ajastuse ning oluliste auditi tähelepanekute kohta, sealhulgas auditi käigus tuvastatud oluliste sisekontrollisüsteemi puuduste kohta.

Samuti kinnitame neile, kelle ülesandeks on valitsemine, et oleme järginud sõltumatust puudutavaid eetikanõudeid ning edastame neile info kõikide suhete ja muude asjaolude kohta, mis võivad tekitada põhjendatud kahtlust meie sõltumatuse riivamise kohta, ja vajadusel vastavate kaitsemehhanismide kohta.

Neile, kelle ülesandeks on valitsemine, edastatud auditiga seotud teemade seast valime välja need teemad, mis olid käesoleva perioodi konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditi kontekstis kõige olulisemad ja on seega peamised auditi teemad. Me kirjeldame neid teemasid audiitori aruandes, välja arvatud juhul, kui seaduse või regulatsiooni kohaselt on keelatud antud teema kohta infot avalikustada või kui me äärmiselt erandlikel juhtudel otsustame, et antud teema kohta ei peaks meie aruandes infot esitama, kuna võib põhjendatult eeldada, et antud info esitamisega kaasnevad kahjulikud tagajärjed ületavad avaliku huvi rahuldamisest saadava kasu.

Aruanne muude seadustest ja regulatsioonidest tulenevate nõuete kohta

---

Audiitoriks määramine ja audiitorteenuse osutamise periood

Meid määrati esmakordselt AS-i LHV Group kui avaliku huvi üksuse audiitoriks 31. detsembril 2009 lõppenud majandusaasta suhtes. Meid on uuesti audiitoriks määratud vastavalt vahepealsetel aastatel toimunud konkurssidele ja aktsionäride otsustele; meie audiitorteenuse katkematu osutamise periood AS-ile LHV Group kui avaliku huvi üksusele on kokku 10 aastat. Vastavalt Eesti Vabariigi audiitortegevuse seadusele ja Euroopa Liidu määrusele 537/2014 on võimalik meie volitusi AS-i LHV Group audiitorina pikendada kuni 31. detsembril 2028 lõppeva majandusaastani.

AS PricewaterhouseCoopers

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Ago Vilu'.

Ago Vilu
Vastutav vandeaudiitor, litsents nr 325

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Verner Uiho'.

Verner Uiho
Vandeaudiitor, litsents nr 568

13. märts 2019

Kasumi jaotamise ettepanek

LHV Panga juhatus teeb aktsionäride üldkoosolekule ettepaneku 2018. majandusaasta kasumi jaotamiseks järgnevalt:

- kanda reservkapitali 834 tuhat eurot
- maksta dividende 2 665 tuhat eurot
- lisada aruandeperioodi aktsionäri emaettevõttele omistatav kasum summas 13 143 tuhat eurot eelmiste perioodide jaotamata kasumile.

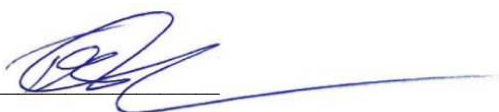
Nõukogu allkirjad aastaaruandele

Nõukogu on juhatuse poolt koostatud aastaaruande, mis koosneb tegevusaruandest ja raamatupidamise aastaaruandest, vandeaudiitori aruande ning kasumi jaotamise ettepaneku läbi vaadanud ja aktsionäride üldkoosolekule esitamiseks heaks kiitnud.

13.03.2019

Madis Toomsalu

Nõukogu esimees

Rain Lõhmus

Nõukogu liige

Andres Viisemann

Nõukogu liige

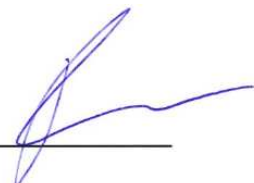
Tiina Möis

Nõukogu liige

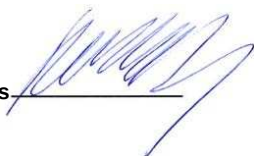
Raivo Hein

Nõukogu liige

Heldur Meerits

Nõukogu liige

Tulude jaotus vastavalt EMTA klassifikaatoritele

EMTAK	Tegevusala	2018	2017
66121	Väärtpaberite ja kaubalepingute maaklerlus	6 116	4 762
64191	Krediitiasutused (pangad) (laenuandmine)	55 969	41 981
64911	Liising	2 439	1 845
Tulud kokku		64 524	48 588

Müügitulu jaotus tegevusalade lõikes

Tegevusala	EMTAK kood	Müügitulu (EUR)	Müügitulu %	Põhitegevusala
Krediitiasutused (pangad)	64191	47306000	84.69%	Jah
Väärtpaberite ja kaubalepingute maaklerlus	66121	6116000	10.95%	Ei
Kapitalirent	64911	2439000	4.37%	Ei

Sidevahendid

Liik	Sisu
Telefon	+372 6800400
Faks	+372 6800410
E-posti aadress	lhv@lhv.ee